

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΑΛΛΙΡΡΩΗΣ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ
ΙΛΙΑΣ
ΕΚΛΟΓΑΙ
Β' & Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1976

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΣΑΙΛΙ ΝΟΥΗΜΟ

(ΕΚΛΟΤΑΙ)

Τό παρόν βιβλίον δέον νά
διαφυλαχθῆ καί διά τήν ΣΤ΄ τάξιν
εἰς τήν ὁποίαν ἐπίσης θά χρησιμοποιηθῆ.

ΔΩΡΕΑΝ

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΡΡΩΣ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Ε΄ΣΤ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1976

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΑΪΡΗΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

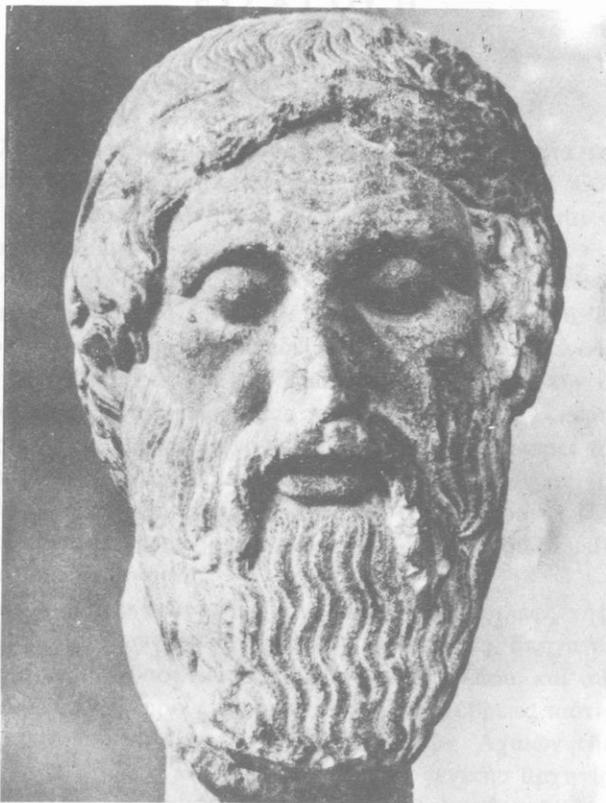
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΕΣΤ' ΤΥΜΝΑΣΙΟΥ

Το παρόν βιβλίο περιέχει
την Ιλιάδα του Ομήρου
μετάφραση του Κωνσταντίνου
Καλλιμαχίδη

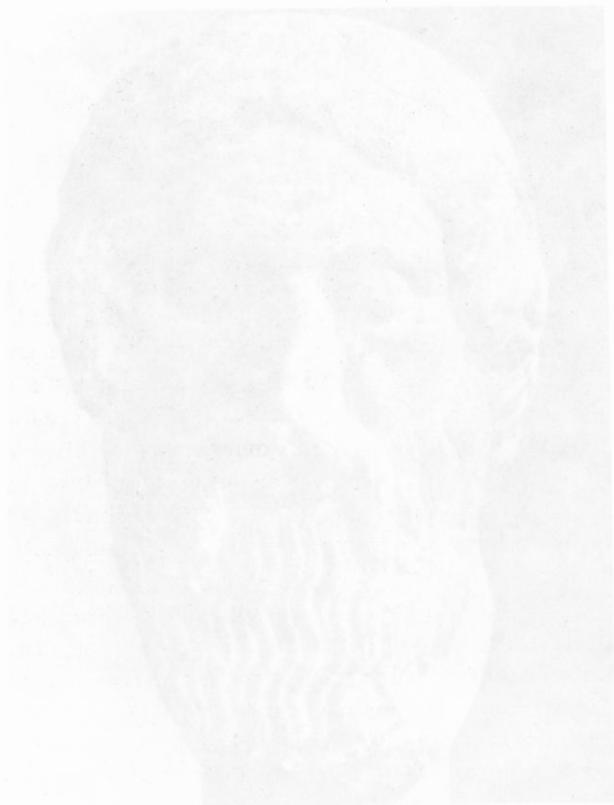
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1976

Ο Μ Η Ρ Ο Σ

Μέσα εις αὐτὸν ὄρος διέκριναν οἱ Ἕλληνας τὴν μεταγενεστέρην χρόνον, ὅπως διακρίνομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον. Ἐν μέγα ἱστορικὸν γε-

ΣΟΦΗΜΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος καὶ ὁ Τρωικὸς μῦθος

Ἡ Ἰλιάς εἶναι τὸ παλαιότερον ἀπὸ τὰ δύο ποιήματα τοῦ Ὀμήρου, ἔχει δὲ ἐντελῶς διάφορον περιεχόμενον ἀπὸ τὴν Ὀδύσειαν Ἀνήκει εἰς τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν ἐπῶν, τὰ ὁποῖα διηγοῦνται πολεμικὰ γεγονότα καὶ ἐξυμνοῦν ἥρωϊκὰς πράξεις.

Ἰδιαιτέρως τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος περιλαμβάνει ἐν ἐπεισοδίων, τὸ ὁποῖον συνέβη κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς πολιορκίας τοῦ Ἰλίου καὶ τὸ ὁποῖον ἔγινεν ἀφορμὴ νὰ ἀναδειχθῇ ἡ ἀρετὴ τῶν εὐγενῶν ἡρώων οἱ ὁποῖοι ἔλαβον μέρος εἰς τὸν Τρωικὸν πόλεμον. Εἰς τὴν διήγησιν τοῦ ἐπεισοδίου τούτου, διαρκείας πενήκοντα ἡμερῶν, περιορίζεται τὸ Ὀμηρικὸν ποίημα καὶ μόνον κατὰ σύμπτωσιν ἀναφέρει τὰς ἀφορμὰς ἢ καὶ ἄλλα συμβάντα τοῦ πολέμου. Ἡ ὅλη σύνθεσις τοῦ ἔπους τούτου προϋποθέτει ὅτι εἶναι γνωστὸς εἰς τοὺς ἀκροατὰς ὁ Τρωικὸς μῦθος ἀπὸ τὴν πρώτην ἀφορμὴν τοῦ πολέμου μέχρι τοῦ σημείου, ὅπου ἀρχίζει ἡ ἐπικὴ διήγησις.

Κατὰ τὸν μῦθον τοῦτον ὁ Πάρις, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροίας Πριάμου, παραβιάζων τὴν ιερότητα τῆς φιλοξενίας, ἀπήγαγε τὴν Ἑλένην, γυναῖκα τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Μενελάου, καὶ συναπεκόμισε βασιλικοὺς θησαυροὺς. Πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ὕβρεως ταύτης ὠργανώθη ἐκστρατεία ἐναντίον τῆς Τροίας ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν τῆς Πελοποννήσου, τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων. Τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν εἶχεν ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηναῶν Ἀγαμέμνων, ἀδελφὸς τοῦ Μενελάου. Στόλος ὑπερχιλίων πλοίων συνεκεντρώθη εἰς τὸν λιμένα τῆς Αὐλίδος, κειμένης ἐπὶ τῆς Βοιωτικῆς ἀκτῆς, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπλευσαν ἐναντίον τῆς ἐχθρικῆς γῆς, τὴν ὁποίαν καὶ κατέκτησαν ὕστερα ἀπὸ ἀγῶνας δέκα ἐτῶν. Τοιοῦτος διεμορφώθη καὶ παρεδόθη ὁ Τρωικὸς μῦθος ἀπὸ τὴν ἐπικὴν ποιήσιν.

Μέσα εἰς αὐτὸν ὅμως διέκριναν οἱ Ἕλληνες τῶν μεταγενεστέρων χρόνων, ὅπως διακρίνομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον, ἐν μέγα ἱστορικὸν γε-

γονός· ότι περί τὸ 1200 π.Χ. ἔγινε μεγάλη καὶ ὠργανωμένη ἐξόρμησις τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐγκατεστημένων ἤδη Ἑλληνικῶν φύλων, τῶν Πρωτοελληνῶν, ὅπως λέγονται σήμερον, πρὸς κατάκτησιν ἐδαφῶν τῆς Μ. Ἀσίας. Ἡ ἐξόρμησις αὕτη ἔφερεν εἰς ἀντιπαράταξιν τὰ ἠνωμένα κράτη τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἓνα συνασπισμὸν Μικρασιατικῶν κρατῶν, τῶν ὁποίων ἰσχυρότερον καὶ πλουσιώτερον ἦτο ἡ Τροία.

2. Ἡ Τροία καὶ ὁ πολιτισμὸς τῆς.

Ὅπως ἀπεδείχθη ἀπὸ ἱστορικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ τεκμήρια, ἡ ΒΔ ἀκτὴ τῆς Μ. Ἀσίας ἀπετέλει τὸ ἰσχυρὸν κράτος τῆς Τροίας (βλ. χάρτην ἀρ. 1.), τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν ἀπὸ τὰ θαλασσινὰ κράτη, τὰ ἀκμάσαντα κατὰ τὴν 2αν π.Χ. χιλιετηρίδα εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου. Τὸ κράτος τοῦτο εἶχεν ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν του καὶ ἄλλους γειτονικοὺς λαούς, οἱ ὅποιοι ἐκυβερνῶντο ἀπὸ ἰδίου βασιλεῖς. Ὁ λαὸς τῶν Τρώων δὲν ἦτο φυσικῶς διάφορος ἀπὸ τοὺς λαούς, οἵτινες ἀπετέλουν τὰ Αἰγαιακὰ κράτη τῆς Ἑλλάδος. Εἶχε πολιτισμὸν ἀνεπτυγμένον, ὅπως περίπου καὶ αἱ Μυκῆναι καὶ τὸ Ἄργος, τὰ αὐτὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα καὶ ὁμοίαν λατρείαν. Ἐπὶ πλεόν οἱ Τρῶες εἶχον τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἡρωϊσμοῦ, τὸ ὁποῖον διακρίνει τοὺς ἀκμάσαντας Μεσογειακοὺς λαούς.

Διὰ τὸν Τρωικὸν πολιτισμὸν ἔχομεν ὡς ἀσφαλίστατα τεκμήρια τὰς ἀρχαιολογικὰς ἀνακαλύψεις, τὰς ὁποίας ἐπέτυχεν ὁ Ἐρ. Σχλημάν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Γουλ. Δαϊρπεφελδ. Κατὰ τὰς ἀνασκαφάς, αἵτινες διενηργήθησαν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἀρχαίου Ἰλίου, ἀπεκαλύφθη αὕτη ἡ πόλις τοῦ Πριάμου, ἣτις ἐκυριεύθη καὶ ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν (βλ. εἰκ. ἀρ. 2). Εἰς αὐτὴν ἀνευρέθησαν λείψανα τοῦ τείχους (βλ. εἰκ. ἀρ. 3), οἰκιῶν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως, καθὼς καὶ διάφορα ἀντικείμενα Μυκηναϊκῆς τέχνης, ἣτις ἐπεκράτει καὶ εἰς τὴν Τροίαν, ὅπως καὶ εἰς τὰ ἄλλα Αἰγαιακὰ κράτη. Ἐξ ἄλλου ἡ ἐπικὴ διήγησις τοῦ Ὅμηρου φανερῶναι πόσον ἦτο προηγμένος ὁ βίος καὶ ποία ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ ἀκμὴ τοῦ Τρωικοῦ λαοῦ.

3. Ἡ ἐκστρατεία τῶν Ἀχαιῶν κατὰ τῆς Τροίας.

Ἡ ἐκστρατεία ἐναντίον τοῦ ἰσχυροῦ καὶ ἀκμαίου τούτου κράτους ὑπῆρξεν ἡ πρώτη, ἣτις ὠργανώθη καὶ ἐπραγματοποιήθη μετὰ κοινὴν σύμπραξιν τῶν ἰσχυροτέρων Ἀχαιϊκῶν κρατῶν. Ἡ σύμπραξις αὕτη

είναι ἡ ἀρχαιοτάτη ἱστορικὴ περίπτωσις, κατὰ τὴν ὁποίαν συνεργάζεται ὅλον τὸ ἔθνος μὲ τὰς φυλετικὰς του ἀρετὰς πρὸς κοινούς σκοπούς καὶ κοινὰ ἰδεώδη. Ὁ Θουκυδίδης λέγει ὅτι «πρὸ τῶν Τρωικῶν οὐδὲν φαίνεται πρότερον κοινῆ ἔργασασμένη ἡ Ἑλλάς» (Α. 3).

Ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἔγινε πρὸς κατάκτησιν τῶν πλουσιῶν ἐδαφῶν τῆς ΒΔ Μικρασιατικῆς παραλίας καὶ πρὸς ἀποικισμόν. Ἄφησεν ἀνάμνησιν μεγάλου γεγονότος εἰς ὅλον τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐγκατεστάθησαν κατόπιν ὡς ἀποικοὶ εἰς τὰς χώρας, ὅπου διεδραματίσθησαν τὰ γεγονότα αὐτά. Ἡ ἐπική ποιησις, ἡ ὁποία, καθὼς εἶναι γνωστόν, ἀνεπτύχθη εἰς τὰς πλουσίας καὶ εὐκραεῖς χώρας τῆς Μικρασιατικῆς παραλίας, εὗρεν ἀνεξάντλητον ποιητικὸν θέμα εἰς τοὺς θρύλους καὶ τὰς παραδόσεις περὶ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Φυσικὰ μὲ ποιητικὸν τρόπον παρέστησεν ὡς ὑπεράνθρωπα ἔργα τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου καὶ ἐξιδανίκευσε τοὺς ἥρωας, οἱ ὅποιοι ἔλαβον μέρος εἰς αὐτόν. Ἀπὸ τοὺς ἥρωικοὺς θρύλους καὶ ἀπὸ τὰς παραδόσεις παλαιότερων ἐπῶν ἐνεπνεύσθη ὁ μέγας ποιητὴς τῆς Ἰωνίας τὸ θαυμάσιον ἔπος του, τὸ ὁποῖον διαιωνίζει εἰς τὴν μνήμην τῆς ἀνθρωπότητος τὸν Τρωικὸν πόλεμον καὶ τοὺς ἥρωάς του.

4. Οἱ ἥρωες.

Κατὰ τὴν Ὀμηρικὴν διήγησιν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν διαφόρων Ἑλληνικῶν χωρῶν, ὅσοι συμμετέσχον εἰς τὴν Τρωικὴν ἐκστρατείαν, ἀνεγνώριζον ὡς ἀνώτατον ἀρχηγὸν τὸν βασιλεῦτα τῶν Μυκηνῶν Ἀγαμέμνονα, ὅστις λέγεται «βασιλεύτατος πάντων» καὶ ἐξυμνεῖται ὡς ἕξοχον πρότυπον πολιτικῆς καὶ πολεμικῆς ἀρετῆς. Τὸ ἡγεμονικὸν μεγαλεῖον καὶ ἡ ἐπιβολὴ τοῦ ἀνδρὸς τούτου διαφαίνεται εἰς ὅλην τὴν διήγησιν τῆς Ἰλιάδος. Συναρχηγὸς καὶ σχεδὸν ὀμότιμος πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα παρίσταται καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Μενέλαος, ἀριστεύων πολλάκις εἰς τὰς μάχας, ἀλλ' ἀσκῶν μικροτέραν ἐπιρροὴν καὶ πρωτοβουλίαν εἰς τὸ στράτευμα.

Κατὰ τὰ μακρὰ ἔτη τοῦ πολέμου διεκρίθησαν καὶ ἄλλοι ἡγεμόνες κατὰ τοὺς κοινούς πολεμικοὺς ἀγῶνας εἰς ἰδιαιτέραν ἀρετὴν ἕκαστος. Τοιοῦτοτρόπως ὁ ποιητὴς λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ παραστήσῃ διαφοροὺς τύπους ἠθικοὺς καὶ νὰ ἐξάρῃ ἐκάστην ἀρετὴν ἐνσαρκωμένην εἰς

ἐν πρόσωπον. Τοιοῦτοι τύποι διαπρέπουν εἰς τὸ ποίημα τῆς Ἰλιάδος πολλοί, ἐκ τῶν ὁποίων περισσότερο ὑποδειγματικοὶ εἶναι : ὁ γέρον **Νέστωρ** βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν πείραν τῆς γεροντικῆς ἡλικίας του καὶ μὲ τὴν θαυμασίαν πειθῶ τῶν λόγων του διέπρεπεν εἰς τὰς βουλὰς, καὶ εἰς τὰς δυσκόλους περιστάσεις ἔδιδε τὴν καλύτεραν καὶ φρονιμωτέραν λύσιν. Εἰς προκεχωρημένην ἡλικίαν ἐπίσης παρίσταται ὁ βασιλεὺς τῆς Κρήτης **Ἰδομενεὺς**, λαμβάνων μέρος εἰς τὰς μάχας καὶ ἐκτελῶν μὲ ἐνθουσιασμόν νεανικὸν ὅ,τι θὰ συνετέλει εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγῶνος. Τολμηρὸς καὶ πολυμήχανος πάντοτε ὁ **Ὀδυσσεὺς** χρησιμοποιεῖ τὴν γονιμότητα καὶ τὴν δευδέρκειαν τοῦ νοῦ του διὰ τὸ κοινὸν καλόν, ἐπεμβαίνων εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ λαοῦ, λαμβάνων μέρος εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Ἐπίσης εὐφυῆς καὶ πολιτικὸς παρουσιάζεται ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἄργους **Διομήδης**, ἀλλ' ὁ ἦρωας αὐτὸς διαπρέπει κυρίως εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν, ὡς ἐπίσης ὁ βασιλεὺς τῆς Σολαμίνοσ **Αἴας** ὁ **Τελαμώνιος** καὶ ὁ συνώνυμός του ἦρωας **Αἴας** ὁ **Ὀϊλέως** ἀπὸ τὴν Λοκρίδα. Μαζὶ μὲ τοὺς πρώτους αὐτοὺς ἦρωας ἀναφέρονται πολλάκις καὶ ἐξυμνοῦνται οἱ πιστοὶ τῶν φίλοι ἢ συναρχηγοί, ὡς ὁ **Μηριόνης** μὲ τὸν Ἰδομενεά, ὁ **Σθένελος** μὲ τὸν Διομήδη κ. ἄ.

Ἡ πλοκὴ τῶν γεγονότων καὶ ἡ διαδοχὴ τῶν ἐπεισοδίων φέρει συχνὰ τὴν διήγησιν εἰς τὴν περιγραφὴν καὶ τὴν ἐξύμνησιν τῶν ἀντιπάλων. Οἱ Τρῶες ἀμύνονται τοῦ πατρίου ἐδάφους μὲ γενικὸν ἀρχηγὸν τὸν Πριαμίδην **Ἐκτορα**, ὁ ὁποῖος ἐνσαρκώνει τὸν ἰδανικώτερον τύπον του ἦρωος καὶ ὑποτάσσει τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὸ καθῆκον καὶ εἰς τὸ συναίσθημα τῆς τιμῆς. Εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἐμφανίζονται καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς Τρῶες, ὡς ὁ μαντικὸς **Ἐλενος**, ἀδελφὸς τοῦ Ἐκτορος, ὁ **Πολυδάμας**, ὁ **Σαρπηδών**, ὁ **Αἰνείας**. Καὶ αὐτὸς, ὅστις ὑπήρξεν ἡ ἀφορμὴ τοῦ κακοῦ, ὁ **Πάρις** (Ἀλέξανδρος), ἐπιδεικνύει εἰς ὀρισμένας στιγμὰς ἥρωισμόν καὶ φιλοτιμίαν.

Ὁ κατ' ἐξοχὴν ὅμως ἦρωας ὀλοκλήρου τοῦ ἔπους τῆς Ἰλιάδος εἶναι ὁ ἡμίθεος **Ἀχιλλεύς**, ὁ ὁποῖος ἤλθεν ἀπὸ τὴν Φθίαν μὲ τὸν φίλον του **Πάτροκλον** καὶ ἦτο μὲν ἀρχηγὸς ἐνὸς μικροῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τῆς Θεσσαλίας, ἀλλὰ δι' ἐπὶ μὲ τὰς χεῖράς του τὸ περισσότερο μέρος τοῦ πολέμου. Τιμᾶται ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἀχαιοὺς ὡς ὁ ἦρωας τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς πολεμικῆς τέχνης, καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ δήμου διαπρέπει θαυμαστὸς εἰς τὸ κάλλος τῆς μορφῆς καὶ εἰς τὴν δύναμιν τῶν

λόγων. Ἐνῶ ὁ Ἀγαμέμνων μὲ τὴν πολιτικὴν ἰσχὺν τοῦ ἡγεμονεύει ὡς ποιητὴν ἢ ὡς ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων τῆς Φθίας λατρεύεται ὡς εἰδωλὸν ἀγερώχου ἡρωισμοῦ.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀχιλλέως κυριαρχεῖ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ὅλοι τὸν θαυμάζουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, ὅλοι τὸν ποθοῦν, ὅταν λείπη ἀπ' αὐτῆν. Ἡ αὐτοπεποιθήσις καὶ ἡ εὐγενικὴ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος αὐτοῦ ἀποτελοῦν τὸ ἠθικὸν κέντρον, πέριξ τοῦ ὁποῖου πλέκεται μὲ θαυμαστὴν ποιητικὴν ἁρμονίαν τὸ ἦθος καὶ ἡ δρᾶσις τῶν ἄλλων προσώπων.

5. Ἡ ποιητικὴ ἀξία τῆς Ἰλιάδος.

Ἡ πλοκὴ εἰς τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος πραγματοποιεῖται ὄχι μόνον μὲ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆν ἐνότητα τῆς ἡρωικῆς μορφῆς τοῦ Ἀχιλλέως, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐξωτερικὴν ἀλληλουχίαν τῶν γεγονότων. Γίνονται μὲν συχνὰ εἰς τὴν Ἰλιάδα μακρὰ παρεκβάσεις καὶ παρεμβάλλονται σκηναί, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι τόσον στενὰ συνδεδεμέναι μὲ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ποιήματος· ἐν τούτοις δὲν χάνει κανεὶς ποτὲ τὴν αἴσθησιν ὅτι ἡ διήγησις προχωρεῖ πρὸς τὴν δέσιν καὶ τὴν λύσιν τῶν διαδραματιζομένων. Δὲν παύει νὰ ἀναγνωρίζῃ τις ὅτι ὁ συνθέσας τὸ ποίημα εἶναι σοφός, χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ ἐπιδεικνύῃ σοφίαν, πάντοτε καλλιτέχνης, χωρὶς νὰ ἀναζητῇ μὲ ἐπιτήδευσιν νὰ προκαλέσῃ τὸν θαυμασμόν τῶν ἄλλων. Μὲ ὄλην τὴν φυσικότητα καὶ τὴν ἀφέλειαν περιγράφει τὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς, σκιαγραφεῖ μέσα εἰς αὐτὴν τοὺς ἰδανικοὺς τύπους καὶ ὑποδεικνύει εἰς τὸν ἄνθρωπον τοὺς μεγάλους σκοποὺς τῆς υπάρξεώς του.

Αὐτὸ τὸ κατορθώνει ὄχι μόνον μὲ τὴν τέχνην τῆς διηγήσεως, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἄφθαστον δύναμιν τῶν λέξεων. Ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ἥρωας ἐμφανίζεται σταθερὰ εἰς τὴν φαντασίαν μας μὲ ὀρισμένα ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα φανερώνουν τὴν κυριωτέραν ἀρετὴν ἢ τὴν κατ' ἐξοχὴν ιδιότητά του. Οἱ λόγοι ἐξ ἄλλου, τοὺς ὁποῖους λέγουν αὐτοὶ εἰς δημοσίας συνεδριάσεις ἢ εἰς ἰδιωτικὰς συζητήσεις, συμπληρῶνουν τὴν μορφήν καὶ ἐμφανίζουν ἐντονώτερον τὸν χαρακτήρα ἐκάστου. Αἱ εἰκόνες τῶν πραγμάτων καὶ αἱ περιγραφαὶ τῶν γεγονότων ἐπιτυγχάνονται μὲ δυνατὰς καὶ ἀπλᾶς λέξεις τόσον ἀκριβεῖς καὶ παραστατικαί, ὥστε νὰ ἀφήνουν ἀλησμόνητον ἐντύπωσιν.

Εἰς τὰς σκηνάς καὶ εἰς τὰς συνομιλίας, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνονται εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος, παριστάνεται κάθε εὐγενικὴ ἐκδήλωσις τῆς ζωῆς, εἰς τὴν ὁποίαν φθάνει ὁ ἄνθρωπος μετὰ τὴν ἰδικὴν του θέλησιν καὶ προσπάθειαν. Ὁ ποιητὴς μετὰ τὴν καθαρὰν του ἀντίληψιν κατανοεῖ βαθύτατα καὶ ἐρμηνεύει θαυμάσια μετὰ τὸν μαγικὸν του λόγον ποῖοι πόθοι καὶ ποῖα ἔργα ἐξυψώνουν τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ὅταν ἕνας ποιητὴς γνωρίζῃ τὸ νόημα τῆς ζωῆς, γίνεται ὁ καλύτερος ἐρμηνευτὴς τῶν ἀξιών της καὶ ὁ πειστικώτερος διδάσκαλός μας, διὰ νὰ κερδήσωμεν αὐτὰς τὰς ἀξίας.

6. Ἡ Ἰλιάς διὰ τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον.

Διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ἱστορίαν ἄλλου λαοῦ ποίημα, τὸ ὁποῖον νὰ ἐπέδρασεν ἐπ' αὐτοῦ τόσον, ὅσον ἐπέδρασεν ἡ Ἰλιάς εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῶν Ἑλλήνων. Ἡ Ἑλληνικὴ ἀρετὴ, ὅπως ἐξεδηλώθη εἰς διαφόρους ἱστορικὰς ἐποχάς, ἐξεπήγασεν ἀπὸ τοὺς στίχους τῆς Ἰλιάδος. Ἡ παντοῖα Ἑλληνικὴ ἀρετὴ. Ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῶν ἡρώων τῆς Ἰλιάδος ἐνεπνέοντο οἱ Ἕλληνες τῶν ἱστορικῶν χρόνων τὸ πολεμικὸν μένος καὶ ἐπειθοντο ὅτι ἀξίζει κανεὶς νὰ θυσιάσεται δι' ἕνα μέγαν σκοπόν. Ἡ πίστις ὅτι ὑπάρχουν ἠθικαὶ ἀξίαι αἰωνίως σταθεραὶ ἐτροφοδοτήθη μετὰ ὅσα συνέβησαν ἢ ἐλέχθησαν εἰς τὴν Ἰλιάδα. Καὶ ὁ Σωκράτης ἀκόμη, ὅταν ἐδήλωσεν ὅτι προτιμᾷ τὸν θάνατον ἀπὸ τὸν ἀφιλοσόφητον βίον, ὑπενθύμισεν εἰς τοὺς δικαστὰς του (Ἀπολογία κεφ. 16) ὅτι εἰς τοῦτο μιμεῖται τὸν Ἀχιλλέα, ὅστις ἐπροτίμησε νὰ ἀποθάνῃ παρὰ νὰ ἀθετήσῃ φιλικὸν χρέος (Ἰλιάδος Σ 98).

Ἐκτὸς τούτου, ὡς εἶναι ἤδη γνωστόν, ὁ Ὅμηρος ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχὴν καλλιτεχνικὸς παιδαγωγὸς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἡ ἰσοροπημένη καλαισθησία καὶ ἡ θαυμαστὴ παρατηρητικότης, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν Ἑλληνικὴν τέχνην, ἦσαν διδάγματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐμόησε τὴν Ἑλληνικὴν διάνοιαν ἡ τέχνη τοῦ Ὀμήρου. Ἡ γλυπτικὴ, ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ ἀγγειογραφία τῶν ἱστορικῶν χρόνων συχνὰ ἐξέλεγε θέματα ἀπὸ τὰς τελείας περιγραφὰς τοῦ Ὀμήρου (βλ. εἰκόνας ὑπ' ἀριθ. 9 - 11) καὶ τὰ ἐξετέλει μετὰ τὴν ἀπαράμιλλον τεχνικὴν, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει καὶ τὴν Ὀμηρικὴν ποίησιν.

Ἰδιαιτέρως ἐνεπνέοντο καὶ ἐδίδασκοντο ἀπὸ τὰ Ὀμηρικὰ ποιή-

ματα, και μάλιστα από την 'Ιλιάδα, οί μεταγενέστεροι ποιηταί και ιδίως οί τραγικοί. Έντονα βλέπομεν τὰ ἴχνη τῆς ἐπιδράσεως ταύτης εἰς τὰς ἀρχαίας τραγωδίας, πολλαί ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔχουν ὑπόθεσιν ἐκ τοῦ Τρωικοῦ μύθου. Ἐξ ἄλλου τὸν πλοῦτον τῶν λέξεων καὶ τοὺς ποιητικοὺς τρόπους τοῦ Ὅμηρου μετεχειρίσθησαν καὶ οἱ τραγικοὶ ποιηταί, διὰ νὰ ἐκφράσουν ἀπὸ σκηνῆς τὰς σκέψεις καὶ τὴν φιλοσοφίαν των. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Αἰσχύλος ἔλεγε διὰ τὰς τραγωδίας αὐτοῦ, ὅτι εἶναι ψιχία ἀπὸ τὰ μεγάλα δαίπνα τοῦ Ὅμηρου, ὁ δὲ Σοφοκλῆς, ἐπειδὴ ἐμμῆθη εἰς πολλὰ τὸν Ὅμηρον, ἀπεκλήθη φιλόμηρος.

Καὶ ὕστερα ἀπὸ τόσοις αἰῶνας, ἀφοῦ τόσοις μετεβλήθη τὸ περιεχόμενον καὶ ὁ τρόπος τοῦ βίου, τὰ Ὅμηρικὰ ποιήματα ἔχουν πάντοτε νὰ προσφέρουν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς γενεάς τὴν ἀπλὴν καὶ μεγάλην σοφίαν τῆς ζωῆς μὲ τὴν ὠραιότεραν ἔκφρασιν καὶ ἀποτελοῦν τὸ ἄφθαστον, τὸ τέλειον ὑπόδειγμα ποιητικοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον εἶναι συγχρόνως πολῦτιμος ἐθνικὸς θησαυρός. Ὅπως καὶ εἰς τὴν Ὀδύσειαν, ἐπίσης καὶ εἰς τὴν Ἰλιάδα ἀναγνωρίζομεν τὸν πλάστην τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς, τὸν ποιητὴν τῆς Ἑλλάδος.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Μήναι ἀπὸ θεῶν Πηλεΐδην Ἀχιλλεὺς
κόλομένην, ὃ μὲν Ἄχαιούς ἐστι Πηλεὺς,
πολλὰς δ' ἰσθμίουσιν ψυχὰς ἄλλοι προΐειεν
ἠρώων, αὐτοὺς δὲ ἐμάριον τεύχε κενεσσὶν
οἰωνοῖσιν τε πάσι, Διὸς δ' ἐπελάτο δουλή,
εἰς οὐδὲ τὰ πρότα διαστήτην εὐίσαντα
Ἄτρεΐδης τε ἀναξ' ἀνδρῶν καὶ Διὸς Ἀχιλλεύς.

Ἀντίκλιμα τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν Ἰάκω Χρῆστῳ.
Λοιμὸς εἰς τὸ στρατιωτικὸν τῶν Ἀχαιῶν.

Τίς τ' ἔρ σφοδρὸν θεῶν ἔριδι ξυθέντι μάχεσθαι
Ἀργεῶν καὶ Διὸς υἱός; ὃ γὰρ βασιλῆϊ χαλεποῖ
νοῦσον ἀνά στρατῶν ὄρουσ' ἑκείνη, ἄλκοντο δὲ λαοί,
οὐνεκα τὸν Χρῆστῳ ἠτίμασεν ἀρητήρα
Ἄτρεΐδης; ὃ γὰρ ἦθε θεός ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
λυσόμενός τε θύγατρα φέρων τ' ἀπτερείσιν ἄποινα,
στέμματ' ἔχων ἐν χερσίν ἐκηβόλον Ἀπόλλωνος
χρυσῶν ἀνά σκήπτρῳ, καὶ λίσσεται πάντας Ἀχαιοῦς,
Ἄτρεΐδα δὲ μέλιττα Διῶν, κοσμήτορε λαῶν.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Ι Λ Ι Α Σ

A

Μῆνιν ἄειδε, θεά, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
 οὐλομένην, ἣ μυρί' Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,
 πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
 ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἐλώρια τεῦχε κύνεσσιν
 οἰωνοῖσί τε πᾶσι, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή, 5
 ἔξ οὔ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
 Ἄτρεΐδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς. 7

**Ἀσέβεια τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν ἱερέα Χρῦσην.
 Λοιμὸς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.**

Τίς τ' ἄρ σφωε θεῶν ἕριδι ξυνέηκε μάχεσθαι ; 8
 Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὁ γὰρ βασιλῆι χολωθείς
 νοῦσον ἀνά στρατὸν ὄρσε κακὴν, ὀλέκοντο δὲ λαοί, 10
 οὔνεκα τὸν Χρῦσην ἠτίμασεν ἀρητῆρα
 Ἄτρεΐδης· ὁ γὰρ ἦλθε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
 λυσόμενός τε θύγατρα φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα,
 στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἐκηβόλου Ἀπόλλωνος
 χρυσέφ' ἀνά σκήπτρῳ, καὶ λίσσετο πάντας Ἀχαιοῦς, 15
 Ἄτρεΐδα δὲ μάλιστα δῶω, κοσμήτορε λαῶν·

« Ἀτρεΐδαι τε καὶ ἄλλοι εὐκνήμιδες Ἀχαιοί,
 ὑμῖν μὲν θεοὶ δοῖεν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
 ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, εὐ δ' οἴκαδ' ἰκέσθαι·
 παῖδα δ' ἐμοὶ λύσαιτε φίλην, τὰ δ' ἄποινα δέχεσθαι, 20
 ἀζόμενοι Διὸς υἱὸν ἐκηβόλον Ἀπόλλωνα ».

Ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοὶ
 αἰδεῖσθαι θ' ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα·
 ἀλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἦνδανε θυμῷ,
 ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερόν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν· 25

« μὴ σε, γέρον, κοίλησιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κιχείω
 ἢ νῦν δηθύνοντ' ἢ ὕστερον αὖτις ἰόντα,
 μὴ νύ τοι οὐ χραίσμη σκῆπτρον καὶ στέμμα θεοῖο.
 τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω· πρὶν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν
 ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ ἐν Ἄργεϊ, τηλόθι πάτρης, 30
 ἰστὸν ἐποιχομένην καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιόωσαν·
 ἀλλ' ἴθι, μὴ μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὣς κε νέηαι ».

Ὡς ἔφατ', ἔδεισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπέιθετο μύθῳ·
 βῆ δ' ἀκέων παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης·
 πολλὰ δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κιῶν ἠρᾶθ' ὁ γεραῖος 35
 Ἀπόλλωνι ἄνακτι, τὸν ἠύκομος τέκε Λητώ·

« κλυθὶ μευ, ἀργυρότοξ', ὃς Χρύσῃν ἀμφιβέβηκας
 Κίλλαν τε ζαθήην Τενέδοιό τε ἴφι ἀνάσσεις,
 Σμινθεῦ, εἴ ποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεψα,
 ἢ εἰ δὴ ποτέ τοι κατὰ πύονα μηρὶ ἔκηα 40
 ταύρων ἢ δ' αἰγῶν, τόδε μοι κρήνην ἐέλδωρ·
 τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσσι ».

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων,
 βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων χωόμενος κῆρ,
 τόξ' ὤμοισιν ἔχων ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην. 45
 ἔκλαγξαν δ' ἄρ' οἷστοι ἐπ' ὤμων χωομένοιο,
 αὐτοῦ κινήθέντος· ὁ δ' ἦγε νυκτὶ ἐοικῶς.

ἔζेत' ἔπειτ' ἀπάνευθε νεῶν, μετὰ δ' ἰὸν ἔηκε·
 δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένητ' ἀργυρέοιο βιοῖο.
 οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπώχετο καὶ κύνας ἀργούς, 50
 αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἔχεπευκὲς ἐφίεις
 βάλλ'. αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκῶν καίοντο θαμειαί. 52

Ἄγορὰ λαοῦ. Μαντεία Κάλχαντος.

Ἐννήμαρ μὲν ἀνά στρατὸν ὤχετο κῆλα θεοῖο, 53
 τῇ δεκάτῃ δ' ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς·
 τῷ γὰρ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη· 55
 κήδετο γὰρ Δαναῶν, ὅτι ῥα θνήσκοντας ὄρατο.
 οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἤγερθεν ὀμηγερέες τ' ἐγένοντο,
 τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 « Ἀτρεΐδῃ, νῦν ἄμμε παλιμπλαγχθέντας ὀτῶ
 ἄψ ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φύγοιμεν, 60
 εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾶ καὶ λοιμὸς Ἀχαιοῦς.
 Ἄλλ' ἄγε δὴ τινα μάντιν ἐρείομεν ἢ ἱερῆα,
 ἢ καὶ ὄνειροπόλον, καὶ γὰρ τ' ὄναρ ἐκ Διὸς ἐστίν,
 ὅς κ' εἴποι ὅ τι τόσσον ἐχώσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
 εἴτ' ἄρ' ὄγ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται εἴθ' ἑκατόμβης, 65
 αἴ κεν πῶς ἀρνῶν κνίσσης αἰγῶν τε τελείων
 βούλεται ἀντιάσας ἡμῖν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι ».
 Ἦ τοι ὁ γ' ὡς εἰπῶν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
 Κάλχας Θεστοριδῆς, οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος,
 ὃς ἦδη τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα, 70
 καὶ νήεσσ' ἠγήσατ' Ἀχαιῶν Ἴλιον εἴσω
 ἦν διὰ μαντοσύνην, τήν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων·
 ὃ σφιν εὖ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 « ὦ Ἀχιλλεῦ, κέλεαί με, δίφιλε, μυθήσασθαι
 μῆνιν Ἀπόλλωνος ἑκατηβελέταο ἄνακτος· 75

τοιγὰρ ἐγὼν ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μοι ὄμασσον
 ἧ μὲν μοι πρόφρων ἔπειςιν καὶ χερσὶν ἀρήξειν·
 ἧ γὰρ ὄτομαι ἄνδρα χολωσέμεν, ὃς μέγα πάντων
 Ἄργείων κρατέει καὶ οἱ πείθονται Ἀχαιοί.
 κρείσσων γὰρ βασιλεύς, ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χέρηι. 80
 εἶ περ γὰρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψη,
 ἀλλὰ τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄφρα τελέσση,
 ἐν στήθεσσι ἐοῖσι· σὺ δὲ φράσαι εἶ με σαώσεις ».

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 « θαρσῆσας μάλα εἰπέ θεοπρόπιον ὃ τι οἶσθα· 85
 οὐ μὰ γὰρ Ἀπόλλωνα δῖοφιλον, ᾧ τε σὺ, Κάλχαν,
 εὐχόμενος Δαναοῖσι θεοπροπίας ἀναφαίνεις,
 οὐ τις ἐμεῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο
 σοὶ κοίλης παρὰ νηυσὶ βαρείας χειῖρας ἐποίσει
 συμπάντων Δαναῶν, οὐδ' ἦν Ἀγαμέμνονα εἵπης, 90
 ὃς νῦν πολλὸν ἄριστος Ἀχαιῶν εὐχεταὶ εἶναι ».

Καὶ τότε δὴ θάρσησε καὶ ἠῦδα μάντις ἀμύμων·
 « οὐτ' ἄρ' ὃ γ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται οὐθ' ἑκατόμβης,
 ἀλλ' ἔνεκ' ἀρητῆρος, ὃν ἠτίμησ' Ἀγαμέμνων
 οὐδ' ἀπέλυσε θυγάτρα καὶ οὐκ ἀπεδέξατ' ἄποινα, 95
 τοῦνεκ' ἄρ' ἄλγε' ἔδωκεν ἐκηβόλος ἠδ' ἔτι δώσει·
 οὐδ' ὃ γε πρὶν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἀπώσει,
 πρὶν γ' ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναι ἐλικώπιδα κούρην
 ἀπριάτην ἀνάποινον, ἄγειν θ' ἱερὴν ἑκατόμβην
 ἐς Χρῦσσην· τότε κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπίθοιμεν ».
 100

Ἥ τοι ὃ γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζητο· τοῖσι δ' ἀνέστη
 ἥρωσ' Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων
 ἀχνύμενος· μένεος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαινοι
 πύμπλαντ', ὅσσε δὲ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἔτικτην.
 Κάλχαντα πρῶτιστα κάκ' ὀσόμενος προσέειπε· 105
 « μάντι κακῶν, οὐ πῶ ποτέ μοι τὸ κρήγγυον εἶπας.

αἰεὶ τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι,
 ἐσθλὸν δ' οὔτε τί πω εἶπας ἔπος οὔτ' ἐτέλεσσας.
 καὶ νῦν ἐν Δαναοῖσι θεοπροπέων ἀγορεύεις
 ὡς δὴ τοῦδ' ἔνεκά σφιν ἐκηβόλος ἄλγεα τεύχει, 110
 οὔνεκ' ἐγὼ κούρης Χρυσηίδος ἀγλά' ἄποινα
 οὐκ ἔθελον δέξασθαι, ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν
 οἴκοι ἔχειν· καὶ γάρ ῥα Κλυταιμῆστρης προβέβουλα
 κουριδίης ἀλόχου, ἐπεὶ οὐ ἔθέν ἐστι χερεῖων,
 οὐ δέμας οὐδὲ φυήν, οὔτ' ἄρ φρένας οὔτε τι ἔργα. 115
 ἀλλὰ καὶ ὡς ἐθέλω δόμεναι πάλιν, εἰ τό γ' ἄμεινον·
 βούλομ' ἐγὼ λαὸν σὸν ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι.
 αὐτὰρ ἐμοὶ γέρας αὐτίχ' ἔτοιμάσατ', ὄφρα μὴ οἶος
 Ἄργείων ἀγέραςτος ἔω, ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε·
 λεύσετε γὰρ τό γε πάντες, ὃ μοι γέρας ἔρχεται ἄλλη ». 120
 Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
 « Ἄτρεΐδη κύδιστε, φιλοκτεανώτατε πάντων,
 πῶς γὰρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί ;
 οὐδέ τί που ἴδμεν ξυνήια κείμενα πολλὰ,
 ἀλλὰ τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν, τὰ δέδασται, 125
 λαοὺς δ' οὐκ ἐπέοικε παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν.
 ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν τήνδε θεῶ πρόες· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
 τριπλῆ τετραπλῆ τ' ἀποτίσσομεν, αἶ κέ ποθι Ζεὺς
 δῶσι πόλιν Τροίην ἐυτείχεον ἐξαλαπάξει ».

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων· 130
 « μὴ δὴ οὕτως, ἀγαθός περ ἐών, θεοσεῖκελ' Ἀχιλλεῦ,
 κλέπτε νόφ, ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι οὐδέ με πείσεις.
 ἢ ἐθέλεις, ὄφρ' αὐτὸς ἔχῃς γέρας, αὐτὰρ ἔμ' αὐτως
 ἦσθαι δευόμενον, κέλεαι δέ με τήνδ' ἀποδοῦναι ;
 ἀλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί, 135
 ἄρσαντες κατὰ θυμόν, ὅπως ἀντάξιον ἔσται·
 εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι

ἦ τεὸν ἦ Αἴαντος ἰὼν γέρας, ἦ Ὀδυσῆος
 ἄξω ἐλὼν· ὁ δέ κεν κεχολώσεται, ὄν κεν ἔκωμαι.
 ἀλλ' ἦ τοι μὲν ταῦτα μεταφρασόμεθα καὶ αὖτις, 140
 νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἄλα δῖαν,
 ἐν δ' ἐρέτας ἐπιτηδὲς ἀγείρομεν, ἐς δ' ἑκατόμβην
 θείομεν, ἂν δ' αὐτὴν Χρυσήϊδα καλλιπάρηον
 βήσομεν· εἷς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουλευφόρος ἔστω,
 ἦ Αἴας ἦ Ἰδομενεὺς ἦ δῖος Ὀδυσσεὺς 145
 ἦε σύ, Πηλεΐδη, πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν,
 ὄφρ' ἡμῖν ἐκάεργον ἰλάσσαι ἱερά ῥέξας». 147

Ἔρις Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλέως.

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 148
 « ὦ μοι, ἀναιδείην ἐπιειμένε, κερδαλεόφρον,
 πῶς τίς τοι πρόφρων ἔπεσιν πείθηται Ἀχαιῶν 150
 ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι ἢ ἀνδράσιν ἴφι μάχεσθαι ;
 οὐ γὰρ ἐγὼ Τρώων ἔνεκ' ἤλυθον αἰχμητῶν
 δεῦρο μαχησόμενος, ἐπεὶ οὐ τί μοι αἴτιοί εἰσιν·
 οὐ γὰρ πῶ ποτ' ἐμὰς βοῦς ἤλασαν οὐδὲ μὲν ἵππους,
 οὐδέ ποτ' ἐν Φθίῃ, ἐριβόλακι βωτιανείρῃ 155
 καρπὸν ἐδηλήσαντ', ἐπεὶ ἦ μάλα πολλὰ μεταξύ
 οὔρεά τε σκιδέντα θάλασσά τε ἠχήμεσα·
 ἀλλὰ σοί, ὦ μέγ' ἀναιδές, ἄμ' ἐσπόμεθ', ὄφρα σὺ χαίρης,
 τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάῳ σοί τε, κυνώπα,
 πρὸς Τρώων· τῶν οὐ τι μετατρέπη οὐδ' ἀλεγίζεις· 160
 καὶ δὴ μοι γέρας αὐτὸς ἀφαιρήσεσθαι ἀπειλεῖς,
 ᾧ ἔπι πολλὰ μόγησα, δόσαν δέ μοι υἷες Ἀχαιῶν.
 οὐ μὲν σοί ποτε ἴσον ἔχω γέρας, ὅππότε' Ἀχαιοὶ
 Τρώων ἐκπέρσωσ' εὐ ναιόμενον πτολίεθρον·
 ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυαίκιος πολέμοιο 165

χεῖρες ἔμαι διέπους', ἀτὰρ ἦν ποτε δασμὸς ἴκηται,
 σοὶ τὸ γέρας πολὺ μεῖζον, ἐγὼ δ' ὀλίγον τε φίλον τε
 ἔρχομ' ἔχων ἐπὶ νῆας, ἐπεὶ κε κάμω πολεμίζων·
 νῦν δ' εἶμι Φθίηνδ', ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερόν ἐστιν
 οἴκαδ' ἴμεν σὺν νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδέ σ' οἴω 170
 ἐνθάδ' ἄτιμος ἐὼν ἄφενος καὶ πλοῦτον ἀφύξειν ».

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
 « φεῦγε μάλ', εἴ τι θυμὸς ἐπέσσυται, οὐδέ σ' ἐγὼ γε
 λίσσομαι εἶνεκ' ἐμεῖο μένειν· παρ' ἐμοί γε καὶ ἄλλοι
 οἳ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μητίετα Ζεὺς. 175
 ἔχθιστος δέ μοι ἐσσι διοτρεφῶν βασιλῆων·
 αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε.
 εἰ μάλα καρτερός ἐσσι, θεὸς που σοὶ τό γ' ἔδωκεν.
 οἴκαδ' ἰὼν σὺν νηυσὶ τε σῆς καὶ σοῖς ἐτάροισι
 Μυρμιδόνεσσιν ἀνασσε, σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω 180
 οὐδ' ὄθομαι κοτέοντος· ἀπειλήσω δέ τοι ὧδε·
 ὡς ἔμ' ἀφαιρεῖται Χρυσηίδα· Φοῖβος Ἀπόλλων,
 τὴν μὲν ἐγὼ σὺν νηὶ τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἐτάροισι
 πέμψω, ἐγὼ δέ κ' ἄγω Βρισηίδα καλλιπάρηρον
 αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε, τὸ σὸν γέρας, ὄφρ' εὖ εἰδῆς 185
 ὅσπον φέρτερός εἶμι σέθεν, στυγέῃ δὲ καὶ ἄλλος
 ἴσον ἐμοὶ φάσθαι καὶ ὁμοιωθῆμεναι ἄντην ».

Ὡς φάτο· Πηλεΐωνι δ' ἄχος γένηε', ἐν δέ οἱ ἦτορ
 στήθεσιν λασίοισι διάνδιχα μερμήριξεν,
 ἦ ὃ γε φάσγανον ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ 190
 τοὺς μὲν ἀναστήσειεν, ὃ δ' Ἀτρεΐδην ἐναρίζοι,
 ἦε χόλον παύσειεν ἐρητύσειέ τε θυμόν.
 ἦος ὃ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ θυμόν,
 ἔλκετο δ' ἐκ κολοεῖο μέγα ξίφος. ἦλθε δ' Ἀθήνη
 οὐρανόθεν· πρὸ γὰρ ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη, 195
 ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε κηδομένη τε.

στῆ δ' ὄπισθεν, ξανθῆς δὲ κόμης ἔλε Πηλεΐωνα
 οἶφ φαινομένη· τῶν δ' ἄλλων οὐ τις ὄρατο.
 θάμβησεν δ' Ἀχιλλεύς, μετὰ δ' ἐτράπετ', αὐτίκα δ' ἔγνω
 Παλλὰδ' Ἀθηναίην· δεινῶ δέ οἱ ὄσσε φάνηεν· 200
 καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « τίπτ' αὐτ', αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, εἰλήλουθας ;
 ἦ ἵνα ὕβριν ἴδῃ Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο ;
 ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τελέεσθαι ὄτω·
 ἦς ὑπεροπλήσει τάχ' ἂν ποτε θυμὸν ὀλέσση »· 205
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
 « ἦλθον ἐγὼ παύσουσα τεὸν μένος, αἶ κε πίθαι,
 οὐρανόθεν· πρὸ δέ μ' ἤκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
 ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσα τε κηδομένη τε.
 ἀλλ' ἄγε λῆγ' ἔριδος, μηδὲ ξίφος ἔλκειο χειρί· 210
 ἀλλ' ἦ τοι ἔπεσιν μὲν ὀνειδίσον, ὡς ἔσεται περ·
 ὧδε γὰρ ἐξέρεω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται·
 καί ποτέ τοι τρεῖς τόσσα παρέσσειται ἀγλαὰ δῶρα μὲν οὐ
 ὕβριος εἵνεκα τῆσδε· σὺ δ' ἴσχειο, πείθεο δ' ἡμῖν »·
 Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς· 215
 « χρὴ μὲν σφωίτερόν γε, θεά, ἔπος εἰρύσσασθαι
 καὶ μάλα περ θυμῷ κεχολωμένον· ὡς γὰρ ἄμεινον·
 ὅς κε θεοῖς ἐπιπείθεται, μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ »·
 Ἦ καὶ ἐπ' ἀργυρῆ κώπη σχέθε χεῖρα βαρεῖαν,
 ἄψ δ' ἐς κουλεὸν ὧσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθησε 220
 μύθῳ Ἀθηναίης· ἠ δ' Οὐλύμπόνδε βεβήκει
 δῶματ' ἐς αἰγιόχοιο Διὸς μετὰ δαίμονας ἄλλους·
 Πηλεΐδης δ' ἐξαῦτις ἀταρτηροῖς ἐπέεσσιν
 Ἀτρεΐδην προσέειπε, καὶ οὐ πω λῆγε χόλοιο·
 « οἰνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο, 225
 οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον ἅμα λαῶ θωρηχθῆναι
 οὔτε λόχονδ' ἰέναι σὺν ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν

τέτληκας θυμῷ· τὸ δέ τοι κήρ εἶδεται εἶναι.
 ἤ πολὺ λωῖόν ἐστι κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν
 δῶρ' ἀποαιρεῖσθαι ὅς τις σέθεν ἀντίον εἴπη· 230
 δημοβόρος βασιλεύς, ἐπεὶ οὐτιδανοῖσιν ἀνάσσεις·
 ἤ γὰρ ἄν, Ἀτρεΐδῃ, νῦν ὕστατα λωβήσαιο·
 ἀλλ' ἔκ τοι ἔρέω καὶ ἐπὶ μέγαν ὄρκον ὁμοῦμαι·
 ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὐ ποτε φύλλα καὶ ὄζους
 φύσει, ἐπεὶ δὴ πρῶτα τομῆν ἐν ὄρεσσι λέλοιπεν, 235
 οὐδ' ἀναθλήσει· περὶ γὰρ ῥά ἐ χαλκὸς ἔλεψε
 φύλλα τε καὶ φλοιόν· νῦν αὖτέ μιν υἷες Ἀχαιῶν
 ἐν παλάμῃς φορέουσι δικασπόλοι, οἳ τε θέμιστας
 πρὸς Διὸς εἰρύαται· ὁ δέ τοι μέγας ἔσσεται ὄρκος·
 ἤ ποτ' Ἀχιλλῆος ποθὴ ἴξεται υἷας Ἀχαιῶν 240
 σύμπαντας· τότε δ' οὐ τι δυνήσεται ἀχνύμενός περ
 χραϊσμεῖν, εἴτ' ἂν πολλοὶ ὑφ' Ἐκτορος ἀνδροφόνοιο
 θνήσκοντες πίπτωσι· σὺ δ' ἐνδοθι θυμὸν ἀμύξεις
 χωόμενος, ὃ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισας». 144

Ἐπέμβασις τοῦ Νέστορος

Ὡς φάτο Πηλεΐδης, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ 245
 χρυσεῖοις ἤλοισι πεπαρμένον, ἔζετο δ' αὐτός.
 Ἀτρεΐδης δ' ἐτέρωθεν ἐμήνιε· τοῖσι δὲ Νέστωρ
 ἠδυσπῆς ἀνόρουσε, λιγύς Πυλίων ἀγορητής,
 τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδῆ.
 τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων 250
 ἐφθίαθ', οἳ οἱ πρόσθεν ἅμα τράφεν ἠδ' ἐγένοντο
 ἐν Πύλῳ ἠγαθέῃ, μετὰ δὲ τριτάτοισιν ἀνασθεν.
 ὁ σφιν εὖ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 «ὦ πόποι, ἤ μέγα πένθος Ἀχαιίδα γαῖαν ἰκάνει·
 ἤ κεν γηθήσαι Πριάμος Πριάμοιό τε παῖδες 255

ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ,
 εἰ σφῶιν τάδε πάντα πυθοίατο μαρναμένοιιν,
 οἳ περὶ μὲν βουλὴν Δαναῶν, περὶ δ' ἔστέ μάχεσθαι.
 Ἄλλὰ πίθεσθ'· ἄμφω δὲ νεωτέρω ἔστων ἔμοιτο.
 Ἦδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοισιν ἤε περ ὑμῖν 260
 ἀνδράσιν ὠμίλησα, καὶ οὐ ποτέ μ' οἳ γ' ἀθέριζον.
 οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας οὐδὲ ἴδωμαι,
 οἷον Πειρίθοόν τε Δρύαντά τε, ποιμένα λαῶν,
 Καινέα τ' Ἐξάδιόν τε καὶ ἀντίθεον Πολύφημον,
 Θησέα τ' Αἰγεῖδην, ἐπιείκειλον ἀθανάτοισιν. 265
 κάρτιστοι δὴ κείνοι ἐπιχθονίων τράφεν ἀνδρῶν·
 κάρτιστοι μὲν ἔσαν καὶ καρτίστοις ἐμάχοντο,
 φηρσὶν ὄρεσκώοισι, καὶ ἐκπάγλως ἀπόλεσαν.
 καὶ μὲν τοῖσιν ἐγὼ μεθομίλειον ἐκ Πύλου ἐλθῶν,
 τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γὰρ αὐτοί· 270
 καὶ μαχόμεν κατ' ἔμ' αὐτὸν ἐγὼ· κείνοισι δ' ἂν οὐ τις
 τῶν, οἳ νῦν βροτοὶ εἰσιν ἐπιχθόνιοι, μαχέοιτο.
 καὶ μὲν μευ βουλέων ξύνιεν πείθοντό τε μύθῳ.
 ἀλλὰ πίθεσθε καὶ ὕμμες, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον.
 μήτε σὺ τόνδ' ἀγαθός περ ἐὼν ἀποαίρεο κούρην, 275
 ἀλλ' ἔα, ὥς οἱ πρῶτα δόσαν γέρας υἱεὶς Ἀχαιῶν·
 μήτε σύ, Πηλεΐδην, ἔθειλ' ἐριζέμεναι βασιλῆϊ
 ἀντιβίην, ἐπεὶ οὐ ποθ' ὁμοίης ἔμμορε τιμῆς
 σκηπτοῦχος βασιλεύς, ᾧ τε Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν.
 εἰ δὲ σὺ καρτερός ἐσσι, θεὰ δέ σε γείνατο μήτηρ, 280
 ἀλλ' ὅδε φέρτερός ἐστιν, ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἀνάσσει.
 Ἄτρεΐδην, σὺ δὲ παῦε τεδὸν μένος· αὐτὰρ ἐγὼ γε
 λίσσομ' Ἀχιλλῆϊ μεθέμεν χόλον, ὃς μέγα πᾶσιν
 ἔρκος Ἀχαιοῖσιν πέλεται πολέμοιο κακοῖο ».

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων· 285
 « ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν ἔειπες,

ἄλλ' ὄδ' ἀνὴρ ἐθέλει περὶ πάντων ἔμμεναι ἄλλων,
 πάντων μὲν κρατέειν ἐθέλει, πάντεσσι δ' ἀνάσσειν,
 πᾶσι δὲ σημαίνειν, ἅ τιν' οὐ πείσεσθαι ὄτω.
 εἰ δέ μιν αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοὶ αἰὲν ἔόντες, 290
 τούνεκά οἱ προθέουσιν ὄνειδεα μυθήσασθαι » ;

Τὸν δ' ἄρ' ὑποβλήδην ἡμείβετο δῖος Ἀχιλλεύς·
 « ἦ γὰρ κεν δειλὸς τε καὶ οὐτιδανὸς καλεοίμην,
 εἰ δὴ σοὶ πᾶν ἔργον ὑπείξομαι, ὅττι κεν εἴπῃς.
 ἄλλοισιν δὴ ταῦτ' ἐπιτέλλεο, μὴ γὰρ ἐμοὶ γε 295
 σήμαιν'· οὐ γὰρ ἐγὼ γ' ἔτι σοὶ πείσεσθαι ὄτω.
 ἄλλο δέ τοι ἔρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσι·
 χερσὶ μὲν οὐ τοι ἐγὼ γε μαχήσομαι εἵνεκα κούρης
 οὔτε σοὶ οὔτε τῷ ἄλλῳ, ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες·
 τῶν δ' ἄλλων, ἅ μοι ἔστι θεῶν παρὰ νηὶ μελαίνῃ, 300
 τῶν οὐκ ἂν τι φέροις ἀνελὼν ἀέκοντος ἐμεῖο.
 εἰ δ' ἄγε μὴν πείρησαι, ἵνα γνῶωσι καὶ οἷδε·
 αἰψά τοι αἶμα κελαινὸν ἐρωήσει περὶ δουρί ».

Ὡς τῷ γ' ἀντιβίοισι μαχεσσαμένῳ ἐπέεσσιν
 ἀνστήτην, λῦσαν δ' ἀγορὴν παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν. 305

306 - 611 : Ὁ Ἀγαμέμνων, διὰ τὴν ἐξιλεώσῃ τὸν Ἀπόλλωνα, ἀπέ-
 στειλεν εἰς τὸν ἱερέα Χρῦσην τὴν θυγατέρα του καὶ μίαν ἑκατόμβην.
 Ἐκτελῶν ὁμως τὴν ἀπειλὴν του ἀφῆρεσεν ἀπὸ τὸν Ἀχιλλεῖα τὴν
 Βρισηίδα, τὴν ὅποια αὐτὸς εἶχε λάβει ὡς γέρας πολέμου. Ὁ ἡμίθεος
 ἦρωσ ἐπεκαλέσθη τὴν μητέρα του Θέτιν, ἡ ὅποια ἀνῆλθεν ἀπὸ τὴν βα-
 θεϊαν θάλασσαν εἰς τὸν αἰγλήεντα Ὀλυμπον καὶ ἰκέτευσεν τὸν Δία
 ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ της. Ὁ μέγιστος τῶν θεῶν ὑπεσχέθη εἰς τὴν Νηρηίδα,
 ὅτι θὰ τιμήσῃ τὸν Ἀχιλλεῖα καί, διὰ τὴν καταστήσῃ ἔτι μᾶλλον πι-
 στευτὴν τὴν ὑπόσχασίν του,

« ... κυανέησιν ἐπ' ὄφρῦσι νεῦσε Κρονίων· 528
 ἀμβρόσιαι δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἀνακτος

κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο, μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὀλυμπον». 1 530

Ἡ ὑπόσχεσις αὐτῆ τοῦ Διὸς πρὸς τὴν Θέτιν ἐπροκάλεσε τὴν ὄργην καὶ τὰ παράπονα τῆς Ἥρας, ἀλλ' ἐπενέβη ὁ Ἥφαιστος καὶ συνεφιλίωσε τοὺς γονεῖς του.

B

Κατὰ τὴν ἐπομένην νύκτα ὁ Ζεὺς ἔστειλεν ἀπατηλὸν ὄνειρον εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ τὸν παρεπλάνησε νὰ πιστεύσῃ, ὅτι, ἂν συνῆπτε μάχην μὲ τοὺς Τρῶας, θὰ ἐκυρίευε τὸ Ἴλιον.

Συγκαλέσας λοιπὸν ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀχαιῶν τὸν στρατὸν εἰς ἀγορὰν προσεποιήθη κατ' ἀρχάς, ὅτι ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἴλιου. Μὲ χαρὰν ἤκουσε τὸ συγκεντρωμένον πλῆθος τὴν δῆθεν ἀπόφασιν τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ πάντες ἔσπευδον νὰ ἐτοιμάσουν τὰ πλοῖα πρὸς ἀναχώρησιν. Ἐπενέβη ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὄχι μόνον συνεκράτησε τοὺς χαλκοχίτωνας Ἀχαιοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐνέπνευσε ὄρμην πρὸς μάχην. ἤρχισαν οἱ ἡγεμόνες νὰ διακοσμοῦν τὸ ἀπειροπληθὲς στράτευμα, ὅπου ἐξοχος ὑπὲρ πάντας διεκρίνετο ὁ Ἀγαμέμνων, ὁμοῖος μὲ τὸν τε ρ π ι κ έ ρ α υ ο ν Δία. Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς γενικῆς αὐτῆς ἐξορμήσεως ἀριθμοῦνται εἰς τὴν βραψφδίαν ταύτην τὰ πλοῖα καὶ ὀνομάζονται οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀχαιῶν κατὰ πόλει, καθὼς ἐπίσης οἱ λαοὶ καὶ οἱ ἡγεμόνες σύμμαχοι τῶν Τρῶων.

Γ

1 - 120 : Οἱ δύο στρατοί, συνταχθέντες ὑπὸ ἰδιοὺς ἀρχηγοὺς ἐκάτερος, ἐξεκίνησαν ἐναντίον ἀλλήλων. Οἱ μὲν Τρῶες κ λ α γ γ ῆ τ' ἐ ν ο π ῆ, οἱ δὲ Ἀχαιοὶ σιωπηλοὶ μένεα πνεῖοντες καὶ ἀποφασισμένοι νὰ ἀγωνισθοῦν ὑπὲρ ἐαυτῶν. Τῶν Τρῶων ἐπρομάχει ὁ θεοειδὴς Ἀλέξανδρος, ὅστις ἐπροκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τοὺς ἐξοχωτέρους ἥρωας τῶν Ἀχαιῶν. Ἐντρομος ὁμως ὀπισθοχώρησεν, ὅτε εἶδε τὸν Μενέ-

1. Λέγεται ὅτι ἀπὸ τοὺς στίχους αὐτοὺς ἐνεπνεύσθη ὁ Φειδίας, διὰ νὰ πλάσῃ τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ.

λαον νὰ ὀρμᾶ ἐναντίον του, καὶ μόλις ὑπὸ τὰς ἐπιπλήξεις τοῦ ἀδελφοῦ του Ἐκτορος ἀπεφάσισε νὰ ἀναμετρηθῆ μὲ τὸν ἀντιπαλόν του. Ἐπρότεινε μάλιστα νὰ κριθῆ ὁ πόλεμος εἰς τὴν μονομαχίαν αὐτὴν καὶ νὰ ἀπόσχουν τῆς μάχης οἱ ἄλλοι. Ἡ πρότασις αὕτη ἐγίνε δεκτὴ καὶ ἀπὸ τὰς δύο παρατάξεις. Ἐνῶ δὲ ἐστάλῃσαν κήρυκες, διὰ νὰ καλέσουν τὸν βασιλέα Πρίαμον καὶ νὰ ἐτοιμάσουν τὰς θυσίας διὰ τὴν τελετὴν τῶν ὀ ρ κ ι ω ν, οἱ Ἀχαιοὶ ἐξεδύθησαν τὰ ὄπλα καὶ ἀνεκλίθησαν εἰς τὰς ἀσπίδας των.

Ἐμφάνισις τῆς Ἑλένης εἰς τὸν πύργον τοῦ Ἰλίου.

Ἴρις δ' αὖθ' Ἑλένη λευκωλένῳ ἄγγελος ἦλθεν, 121
 εἰδομένη γαλόῳ, Ἀντηνορίδαο δάμαρτι,
 τὴν Ἀντηνορίδης εἶχε κρείων Ἐλικάων,
 Λαοδίκην, Πριάμοιο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην.
 τὴν δ' εὖρ' ἐν μεγάρῳ· ἡ δὲ μέγαν ἰστὸν ὕφαινε, 125
 δίπλακα πορφυρέην, πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους
 Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
 οὓς ἔθεν εἶνεκ' ἔπασχον ὑπ' Ἄρηος παλαμάων.
 ἀγχοῦ δ' ἰσταμένη προσέφη πόδας ὤκέα Ἴρις·
 « δεῦρ' ἴθι, νύμφα φίλη, ἵνα θέσκελα ἔργα ἴδῃαι 130
 Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.
 οἱ πρὶν ἐπ' ἀλλήλοισι φέρον πολύδακρυν Ἄρηα
 ἐν πεδίῳ, ὀλοοῖο λιλαιόμενοι πολέμοιο,
 οἱ δὴ νῦν ἕαται σιγῇ, πόλεμος δὲ πέπαυται,
 ἀσπίσι κικλιμένοι, παρὰ δ' ἔγχεα μακρὰ πέπηγεν. 135
 αὐτὰρ Ἀλέξανδρος καὶ ἀρηίφιλος Μενέλαος
 μακρῆς ἐγχείησι μαχῆσονται περὶ σεῖο·
 τῷ δέ κε νικήσαντι φίλη κεκλήσῃ ἄκοιτις ».
 Ὡς εἰποῦσα θεὰ γλυκὺν ἕμερον ἔμβαλε θυμῷ
 ἀνδρός τε προτέρου καὶ ἄστεος ἠδὲ τοκῆων· 140
 αὐτίκα δ' ἀργεννῆσι καλυψαμένη ὀθόνῃσιν

ὄρματ' ἐκ θαλάμοιο τέρεν κατὰ δάκρυ χέουσα,
οὐκ οἶη, ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι δὺ' ἔποντο,
Αἴθρη, Πιτθῆος θυγάτηρ, Κλυμένη τε βοῶπις.
αἴψα δ' ἔπειθ' ἴκανον ὅθι Σκαιαὶ πύλαι ἦσαν. 145

Οἱ δ' ἀμφὶ Πρίαμον καὶ Πάνθοον ἠδὲ Θυμοίτην
Λάμπον τε Κλυτίον θ' Ἰκετάονά τ', ὄζον Ἄρηος,
Οὐκαλέγων τε καὶ Ἀντήνωρ, πεπνυμένω ἄμφω,
ἦατο δημογέροντες ἐπὶ Σκαιῆσι πύλῃσι,
γῆραι δὴ πολέμοιο πεπαυμένοι, ἀλλ' ἀγορηταὶ 150
ἔσθλοί, τεττίγεσιν ἑοικότες, οἳ τε καθ' ὕλην
δενδρέφ' ἐφεζόμενοι ὅπα λειριόεσσαν ἰεῖσιν·
τοῖοι ἄρα Τρώων ἡγήτορες ἦντ' ἐπὶ πύργῳ.
οἱ δ' ὡς οὖν εἶδονθ' Ἐλένην ἐπὶ πύργον ἰοῦσαν,
ἦκα πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον· 155
« οὐ νέμεσις Τρῶας καὶ εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς
τοιῆδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν·
αἰνῶς ἀθανάτησι θεῆς εἰς ὧπα ἔοικεν.
ἀλλὰ καὶ ὡς τοίη περ ἐοῦσ' ἐν νηυσὶ νεέσθω,
μηδ' ἡμῖν τεκέεσσι τ' ὑπίσσω πῆμα λίποιτο » 160

Ὁ θαυμασμός τῶν Τρώων διὰ τοὺς Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας.

Ἔως ἄρ' ἔφαν, Πρίαμος δ' Ἐλένην ἐκαλέσατο φωνῆ· 161
« δεῦρο πάροιθ' ἔλθοῦσα, φίλον τέκος, ἴζευ ἐμεῖο,
ὄφρα ἴδῃ πρότερόν τε πόσιν πηροῦς τε φίλους τε —
οὐ τί μοι αἰτίη ἐσσί, θεοὶ νύ μοι αἰτιοὶ εἰσιν,
οἳ μοι ἐφώρμησαν πόλεμον πολύδακρυν Ἀχαιῶν — 165
ὡς μοι καὶ τόνδ' ἄνδρα πελώριον ἐξονομήνης,
ὅς τις ὄδ' ἐστὶν Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἠὺς τε μέγας τε.
ἦ τοι μὲν κεφαλῇ καὶ μείζονες ἄλλοι ἔασι,
καλὸν δ' οὔτω ἐγὼν οὐ πῶ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν,

οὐδ' οὕτω γεραρόν· βασιλῆι γὰρ ἀνδρὶ ἔοικε ». 170

Τὸν δ' Ἑλένη μύθοισιν ἀμείβετο, δῖα γυναικῶν
 « αἰδοῖός τέ μοι ἔσσι, φίλε ἔκυρέ, δεινός τε·
 ὡς ὄφελεν θάνατός μοι ἀδεῖν κακός, ὅπποτε δεῦρο
 υἱεῖ σῶ ἐπόμην, θάλαμον γνωτούς τε λιποῦσα
 παῖδά τε τηλυγέτην καὶ ὀμηλικίην ἐρατεινήν. 175
 ἀλλὰ τά γ' οὐκ ἐγένοντο· τὸ καὶ κλαίουσα τέττηκα.
 τοῦτο δέ τοι ἐρέω, ὃ μ' ἀνείρσαι ἠδὲ μεταλλάξ·
 οὗτός γ' Ἀτρεΐδης, εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων,
 ἀμφότερον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής·
 δαῖρ αὖτ' ἐμὸς ἔσχε κυνώπιδος, εἴ ποτ' ἔην γε ». 180

Ὡς φάτο, τὸν δ' ὁ γέρων ἠγάσσατο φώνησέν τε·
 « ὦ μάκαρ Ἀτρεΐδη, μοιρηγενές, ὀλβιόδαιμον,
 ἦ ῥά νύ τοι πολλοὶ δεδμηάτο κοῦροι Ἀχαιῶν.
 ἦδη καὶ Φρυγίην εἰσήλυθον ἀμπελόεσσαν,
 ἔνθα ἴδον πλείστους Φρύγας ἀνέρας αἰολοπώλους, 185
 λαοὺς Ὀτρήος καὶ Μύγδονος ἀντιθέοιο,
 οἳ ῥά τότε ἔστρατόωντο παρ' ὄχθας Σαγγαρίοιο·
 καὶ γὰρ ἐγὼν ἐπίκουρος ἐὼν μετὰ τοῖσιν ἐλέχθην
 ἡματι τῶ, ὅτε τ' ἦλθον Ἀμαζόνες ἀντιάνειραι·
 ἀλλ' οὐδ' οἳ τόσοι ἦσαν, ὅσοι ἐλίκωπες Ἀχαιοί ». 190

Δεύτερον αὖτ' Ὀδησῆα ἰδὼν ἐρέειν ὁ γεραῖός·
 « εἴπ' ἄγε μοι καὶ τόνδε, φίλον τέκος, ὅς τις ὄδ' ἐστί·
 μείων μὲν κεφαλῇ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο,
 εὐρύτερος δ' ὤμοισιν ἰδὲ στέρνοισιν ἰδέσθαι.
 τεύχεα μὲν οἳ κεῖται ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ, 195
 αὐτὸς δὲ κτίλος ὡς ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν·
 ἀρνεῖσθαι μιν ἔγωγε ἔτσκω πηγεσιμάλλῳ,
 ὅς τ' ὄτων μέγα πῶν διέρχεται ἀργενάων ».

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειθ' Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα·
 « οὔτος δ' αὖ Λεαρτιάδης πολύμητις Ὀδυσσεύς, 200

ὄς τράφη ἐν δήμῳ Ἰθάκης κραναῆς περ' εἰούσης
εἰδὼς παντοίους τε δόλους καὶ μήδεα πυκνά ».

- Τὴν δ' αὖτ' Ἀντήνωρ πεπνυμένος ἀντίον ἤδα·
 « ὦ γύναι, ἧ μάλα τοῦτο ἔπος νημερτές ἔειπες·
 ἦδη γὰρ καὶ δεῦρό ποτ' ἤλυθε δῖος Ὀδυσσεὺς 205
 σεῦ ἕνεκ' ἀγγελίης σὺν ἀρηφίλῳ Μενελάῳ·
 τοὺς δ' ἐγὼ ἐξείνισσα καὶ ἐν μεγάροισι φίλησα,
 ἀμφοτέρων δὲ φυὴν ἐδάην καὶ μήδεα πυκνά.
 ἀλλ' ὅτε δὴ Τρώεσσι ἐν ἀγρομένοισι ἐμιχθεν,
 στάντων μὲν Μενέλαος ὑπείρεχεν εὐρέας ὤμους, 210
 ἄμφω δ' ἐζομένῳ γεραρώτερος ἦεν Ὀδυσσεύς.
 ἀλλ' ὅτε δὴ μύθους καὶ μήδεα πᾶσιν ὕφαινον,
 ἧ τοι μὲν Μενέλαος ἐπιτροχάδην ἀγόρευε,
 παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως, ἐπεὶ οὐ πολὺμυθος
 οὐδ' ἀφαμαρτοεπής, εἰ καὶ γένει ὕστερος ἦεν. 215
 ἀλλ' ὅτε δὴ πολὺμητις ἀναΐξειεν Ὀδυσσεύς,
 στάσκεν, ὑπαὶ δὲ ἴδεσκε κατὰ χθονὸς ὄμματα πῆξας,
 σκῆπτρον δ' οὔτ' ὀπίσω οὔτε προπρηγές ἐνώμα,
 ἀλλ' ἀστεμφές ἔχεσκεν, ἀτδρεῖ φωτὶ εἰοικώς·
 φαίης κε ζάκοτόν τε τιν' ἔμμεναι ἄφρονά τ' αὐτως. 220
 ἀλλ' ὅτε δὴ ὅπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος εἶη
 καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν εἰοικότα χειμερήσιον,
 οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆί γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος·
 οὐ τότε γ' ὦδ' Ὀδυσῆος ἀγασσάμεθ' εἶδος ἰδόντες ».
- Τὸ τρίτον αὖτ' Αἴαντα ἰδὼν ἐρέειν ὁ γεραῖός· 225
 « τίς τ' ἄρ' ὄδ' ἄλλος Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἡὗς τε μέγας τε,
 ἕξοχος Ἀργείων κεφαλὴν τε καὶ εὐρέας ὤμους ; »
- Τὸν δ' Ἐλένη τανύπεπλος ἀμείβετο, δῖα γυναικῶν·
 « οὗτος δ' Αἴας ἐστὶ πελώριος, ἔρκος Ἀχαιῶν·
 Ἴδομενεὺς δ' ἐτέρωθεν ἐνὶ Κρήτεσσι θεὸς ὧς 230
 ἔσθηκ', ἀμφὶ δὲ μιν Κρητῶν ἀγοὶ ἠγερέθονται. »

πολλάκι μιν ξείνισσεν ἀρηίφιλος Μενέλαος
 οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ, ὅποτε Κρήτηθεν ἔκοιτο.
 νῦν δ' ἄλλους μὲν πάντας ὄρω ἐλίκωπας Ἀχαιοὺς,
 οὓς κεν εὖ γνοίην καὶ τ' οὔνομα μυθησαίμην· 235
 δοιῶ δ' οὐ δύναμαι ἰδέειν κοσμήτορε λαῶν,
 Κάστορά θ' ἰππόδαμον καὶ πύξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα,
 αὐτοκασσιγνήτω, τῷ μοι μία γείνατο μήτηρ.
 ἦ οὐχ ἐσπέσθην Λακεδαίμονος ἐξ ἐρατεινῆς,
 ἦ δεύρω μὲν ἔποντο νέεσσ' ἐνὶ ποντοπόροισι, 240
 νῦν αὖτ' οὐκ ἐθέλουσι μάχην καταδύμεναι ἀνδρῶν,
 αἴσχεα δειδιότες καὶ ὄνειδεα πόλλ', ἃ μοὶ ἔστιν ».

Ὡς φάτο, τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φυσίζοος αἶα
 ἐν Λακεδαίμονι αὔθι, φίλῃ ἐν πατρίδι γαίῃ. 244

245 - 461 : Μετὰ τοὺς ὄρκους ἤρχισεν ἡ μονομαχία, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Μενέλαος ἐπληξε μὲ τὸ δόρυ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ προσεπάθησε νὰ τὸν φονεύσῃ μὲ τὸ ξίφος. Ἄλλ' ἢ Ἀφροδίτῃ μὲ τὴν θεϊκὴν τῆς δύναμιν τὸν ἐξήρπασεν ἀπὸ τὸν κίνδυνον καὶ τὸν ἔσωσεν εἰς τὸ ἐν Ἰλίῳ ἀνάκτορόν του.

Δ

Ἡ νίκη πάντως ἦτο ὑπὲρ τοῦ Μενελάου καί, κατὰ τοὺς ὄρκους, οἱ Τρῶες ὑπεχρεοῦντο νὰ ἀποδώσουν τὴν Ἑλένην καὶ τοὺς θησαυροὺς, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀρπάσει ὁ Πάρις ἀπὸ τὴν Σπάρτην. Ἐν τούτοις οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ ἀπεφάσισαν ἄλλα. Κατὰ θέλημα τῆς Ἥρας ἐπανήρχισεν ἡ μάχη, διότι εἰς ἀπὸ τὴν παράταξιν τῶν Τρώων, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων Πάνδαρος, παρεβίασε τοὺς ὄρκους καὶ ἐτόξευσε τὸν Μενέλαον. Ἡ μάχη τότε συνήφθη κρατερὰ, διότι καὶ οἱ θεοὶ ἔλαβον μέρος εἰς αὐτήν. Ὁ Ἄρης καὶ ὁ Ἀπόλλων ὑπὲρ τῶν Τρώων, ἡ δὲ Ἀθηνᾶ ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν.

Ε

Μάχη πρὸ τοῦ Ἰλίου. Ἀνδραγαθήματα τοῦ Διομήδους.

Ἐνθ' αὖ Τυδεΐδῃ Διομήδει Παλλὰς Ἀθήνη 1
 δῶκε μένος καὶ θάρσος, ἔν' ἔκδηλος μετὰ πᾶσιν
 Ἀργείοισι γένοιτο ἰδὲ κλέος ἔσθλον ἄροιτο.
 δαΐε οἱ ἐκ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἀκάματον πῦρ,
 ἀστέρ' ὀπωρινῶ ἑναλίγκιον, ὅς τε μάλιστα 5
 λαμπρὸν παμφαίνῃσι λελουμένος Ὠκεανοῖο·
 τοῖόν οἱ πῦρ δαΐεν ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων,
 ὥρσε δέ μιν κατὰ μέσσον, ὅθι πλεῖστοι κλονέοντο.
 Ἦν δέ τις ἐν Τρώεσσι Δάρης, ἀφνειὸς ἀμύμων,
 ἱρεὺς Ἡφαιστοῖο· δῶμα δέ οἱ υἱέες ἦστην, 10
 Φηγεὺς Ἰδαῖός τε, μάχης εὖ εἰδότε πάσης.
 τῶ οἱ ἀποκριθέντε ἐναντίω ὀρμηθήτην·
 τῶ μὲν ἀφ' ἔππων, ὁ δ' ἀπὸ χθονὸς ὤρνυτο πεζός.
 οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
 Φηγεὺς ῥα πρότερος προῖει δολιχόσκιον ἔγχος· 15
 Τυδεΐδew δ' ὑπὲρ ὤμον ἀριστερὸν ἦλυθ' ἀκωκῆ
 ἔγχος, οὐδ' ἔβαλ' αὐτόν· ὁ δ' ὕστερος ὤρνυτο χαλκῶ
 Τυδεΐδης· τοῦ δ' οὐχ ἄλιον βέλος ἔκφυγε χειρός,
 ἀλλ' ἔβαλε στῆθος μεταμάζιον, ὣσε δ' ἀφ' ἔππων.
 Ἰδαῖος δ' ἀπόρουσε λιπὼν περικαλλέα δίφρον, 20
 οὐδ' ἔτλη περιβῆναι ἀδελφειοῦ κταμένοιο·
 οὐδὲ γὰρ οὐδέ κεν αὐτὸς ὑπέκφυγε κῆρα μέλαιναν,
 ἀλλ' Ἡφαιστος ἔρυτο, σάωσε δὲ νυκτὶ καλύψας,
 ὡς δὴ οἱ μὴ πάγχυ γέρων ἀκαχήμενος εἶη. 25
 ἔππους δ' ἐξελάσας μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς
 δῶκεν ἑταίροισιν κατάγειν κοίλας ἐπὶ νῆας.
 Τρῶες δὲ μεγάθυμοι ἐπεὶ ἴδον υἷε Δάρητος

τὸν μὲν ἀλευάμενον, τὸν δὲ κτάμενον παρ' ὄχεσφι,
 πᾶσιν ὀρίνθη θυμός· ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη
 χειρὸς ἐλοῦσ' ἐπέεσσι προσηύδα θοῦρον Ἄρηα· 30

« Ἄρες, Ἄρες βροτολοιγέ, μαιφόνε, τειχεσιπλήτα,
 οὐκ ἂν δὴ Τρῶας μὲν ἐάσαιμεν καὶ Ἀχαιοὺς
 μάρνασθ', ὅπποτέροισι πατήρ Ζεὺς κῦδος ὀρέξῃ,
 νῶϊ δὲ χαζώμεσθα, Διὸς δ' ἀλεώμεθα μῆνιν ; »

Ὡς εἰποῦσα μάχης ἐξήγαγε θοῦρον Ἄρηα· 35

τὸν μὲν ἔπειτα καθεῖσεν ἐπ' ἠιόεντι Σκαμάνδρῳ,
 Τρῶας δ' ἔκλιναν Δαναοί· ἔλε δ' ἄνδρα ἕκαστος
 ἡγεμόνων· πρῶτος δὲ ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
 ἀρχὸν Ἀλιζώνων, Ὀδίων μέγαν, ἔκβαλε δίφρου·
 πρῶτῳ γὰρ στρεφθέντι μεταφρένῳ ἐν δόρυ πῆξεν 40

ᾧμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσε,
 δούπησεν δὲ πεσῶν, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

Ἴδομενεὺς δ' ἄρα Φαῖστον ἐνήρατο Μήνονος υἱὸν

Βώρου, ὃς ἐκ Τάρνης ἐριβόλακος εἰληγλούθει.

τὸν μὲν ἄρ' Ἴδομενεὺς δουρικλυτὸς ἔγχεϊ μακρῷ 45

νύξ' ἵππων ἐπιβησόμενον κατὰ δεξιὸν ᾧμον·

ἤριπε δ' ἐξ ὄχεων, στυγερός δ' ἄρα μιν σκότος εἶλε.

Τὸν μὲν ἄρ' Ἴδομενῆος ἐσύλευον θεράποντες·

υἱὸν δὲ Στροφίοιο Σκαμάνδριον, αἴμονα θήρης,

Ἄτρεϊδης Μενέλαος ἔλ' ἔγχεϊ ὀζυόεντι, 50

ἔσθλον θηρητῆρα· δίδαξε γὰρ Ἄρτεμις αὐτῇ

βάλλειν ἄγρια πάντα, τὰ τε τρέφει οὔρεσιν ὕλη·

ἀλλ' οὐ οἱ τότε γε χραῖσμ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,

οὐδὲ ἐκηβολίαι, ἧσιν τὸ πρὶν γ' ἐκέκαστο.

ἀλλὰ μιν Ἄτρεϊδης δουρικλειτὸς Μενέλαος 55

πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μετάφρενον οὔτασε δουρὶ

ᾧμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσεν,

ἤριπε δὲ πρηγῆς, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

Μηριόνης δὲ Φέρεκλον ἐνήρατο, τέκτονος υἱὸν
 Ἀρμονίδεω, ὃς χερσὶν ἐπίστατο δαίδαλα πάντα 60
 τεύχειν· ἕξοχα γάρ μιν ἐφίλατο Παλλὰς Ἀθήνη·
 ὃς καὶ Ἀλεξάνδρω τεκτῆνατο νῆας ἔϊσας
 ἀρχεκάκους, αἷ πᾶσι κακὸν Τρώεσσι γέγοντο
 οἷ τ' αὐτῶ, ἐπεὶ οὐ τι θεῶν ἐκ θέσφατα ἤδη.

τὸν μὲν Μηριόνης, ὅτε δὴ κατέμαρπτε διώκων, 65
 βεβλήκει γλουτὸν κατὰ δεξιόν· ἡ δὲ διαπρὸ
 ἀντικρὺ κατὰ κύστιν ὑπ' ὀστέον ἤλυθ' ἀκωκῆ·
 γνύξ δ' ἔριπ' οἰμῶξας, θάνατος δὲ μιν ἀμφεκάλυψε.

Πήδαιον δ' ἄρ' ἔπεφνε Μέγης, Ἀντήνορος υἱόν,
 ὃς ῥα νόθος μὲν ἦν, πύκα δ' ἔτρεφε δῖα Θεανῶ 70
 Ἴσα φίλοισι τέκεσσι, χαριζομένη πόσει ᾧ.

τὸν μὲν Φυλεΐδης δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἐλθὼν
 βεβλήκει κεφαλῆς κατὰ ἰνίον ὀξείῃ δουρί·
 ἀντικρὺ δ' ἄν' ὀδόντας ὑπὸ γλῶσσαν τάμε χαλκός·
 ἤριπε δ' ἐν κονίῃ, ψυχρὸν δ' ἔλε χαλκὸν ὀδοῦσιν. 75

Εὐρύπυλος δ' Εὐαίμονίδης Ὑψήνορα δῖον,
 υἱὸν ὑπερθύμου Δολοπίονος, ὃς ῥα Σκαμάνδρου
 ἀρητῆρ ἐτέτυκτο, θεὸς δ' ὡς τίετο δῆμω,
 τὸν μὲν ἄρ' Εὐρύπυλος, Εὐαίμονος ἀγλαὸς υἱός,
 πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μεταδρομάδην ἔλασ' ὤμον 80
 φασγάνῳ ἀτίξας, ἀπὸ δ' ἔξεσε χεῖρα βαρεῖαν·
 αἱματόεσσα δὲ χεὶρ πεδίῳ πέσε· τὸν δὲ κατ' ὅσσε
 ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.

Ὡς οἱ μὲν πονέοντο κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην·
 Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι μετεῖη, 85
 ἢ ἐμετὰ Τρώεσσιν ὀμιλέοι ἢ μετ' Ἀχαιοῖς.
 θῦνε γὰρ ἄμ πεδίον ποταμῶ πλήθοντι ἑοικώς
 χειμάρρῳ, ὃς τ' ὤκα· ῥέων ἐκέδασσε γεφύρας·
 τὸν δ' οὐτ' ἄρ τε γέφυραι ἐερμέναι ἰσχανώσιν,

- οὐτ' ἄρα ἔρκεα ἴσχει ἀλωάων ἐριθιλέων 90
 ἔλθόντ' ἔξαπίνης, ὅτ' ἐπιβρίση Διὸς ὄμβρος·
 πολλὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ ἔργα κατήριπε κάλ' αἰζηῶν·
 ὧς ὑπὸ Τυδεΐδῃ πυκιναὶ κλονέοντο φάλαγγες
 Τρώων, οὐδ' ἄρα μιν μίμνον πολέες περ ἔόντες.
- Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς 95
 θύνοντ' ἄμ πεδίον προ ἔθεν κλονέοντα φάλαγγας,
 αἰψ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἐτιταίνετο καμπύλα τόξα,
 καὶ βάλ' ἐπαΐσσοντα τυχῶν κατὰ δεξιὸν ὤμον,
 θώρηκος γύαλον· διὰ δ' ἔπτατο πικρὸς οἶστός,
 ἀντικρὺ δὲ διέσχε, παλάσσετο δ' αἵματι θώρηξ. 100
 τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν αὔσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 « ὄρνυσθε, Τρῶες μεγάθυμοι, κέντορες ἵππων·
 βέβληται γὰρ ἄριστος Ἀχαιῶν, οὐδέ ἔφημι
 δῆθ' ἀνσχῆσεσθαι κρατερόν βέλος, εἰ ἔτεόν με
 ὄρσεν ἀναξ Διὸς υἱὸς ἀπορνύμενον Λυκίηθεν » 105
- “Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τὸν δ' οὐ βέλος ὠκὺ δάμασσεν,
 ἀλλ' ἀναχωρήσας πρόσθ' ἵπποιον καὶ ὄχεσφιν
 ἔστη, καὶ Σθένελλον προσέφη, Καπανήιον υἱόν·
 « ὄρσο, πέπον Καπανηιάδη, καταβήσσο δίφρου,
 ὄφρα μοι ἐξ ὠμοιο ἐρύσσης πικρὸν οἶστόν » 110
- “Ὡς ἄρ' ἔφη, Σθένελος δὲ καθ' ἵππων ἄλτο χαμᾶζε,
 πὰρ δὲ στάς βέλος ὠκὺ διαμπερές ἐξέρυσ' ὤμου·
 αἶμα δ' ἀνηκόντιζε διὰ στρεπτοῖο χιτῶνος.
 δῆ τότε ἔπειτ' ἤρᾳτο βοήν ἀγαθὸς Διομήδης·
 « κλυθί μευ, αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, Ἀτρυτώνη, 115
 εἴ ποτέ μοι καὶ πατρὶ φίλα φρονέουσα παρέστης
 δηῖω ἐν πολέμῳ, νῦν αὖτ' ἐμὲ φίλαι, Ἀθήνη·
 δὸς δέ τέ μ' ἄνδρα ἐλεῖν καὶ ἐς ὄρμην ἔγχεος ἐλθεῖν,
 ὅς μ' ἔβαλε φθάμενος καὶ ἐπέυχεται, οὐδέ μέ φησι
 δηρὸν ἔτ' ὄψεσθαι λαμπρὸν φάος ἡελίοιο » 120

- Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη,
 γυῖα δ' ἔθηκεν ἐλαφρά, πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθεν·
 ἀγχοῦ δ' ἵσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, ἐπὶ Τρώεσσι μάχεσθαι·
 ἐν γὰρ τοι στήθεσσι μένος πατρώιον ἦκα 125
 ἄτρομον, οἷον ἔχεσκε σακέσπαλος ἵπποτα Τυδεύς·
 ἀγλὸν δ' αὖ τοι ἀπ' ὀφθαλμῶν ἔλον, ἧ πρὶν ἐπῆην,
 ὄφρ' εὖ γιγνώσκῃς ἡμὲν θεὸν ἠδὲ καὶ ἄνδρα.
 τῶ νῦν, αἶ κε θεὸς πειρώμενος ἐνθάδ' ἵκηται,
 μή τι σὺ γ' ἀθανάτοισι θεοῖς ἀντικρὺ μάχεσθαι 130
 τοῖς ἄλλοις· ἀτὰρ εἴ κε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
 ἔλθῃσ' ἐς πόλεμον, τήν γ' οὐτάμεν ὀξείῃ χαλκῶ ».
 Ἡ μὲν ἄρ' ὧς εἰποῦσ' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Τυδείδης δ' ἐξαῦτις ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθη,
 καὶ πρὶν περ θυμῶ μεμαῶς Τρώεσσι μάχεσθαι· 135
 δὴ τότε μιν τρὶς τόσσον ἔλεν μένος, ὧς τε λέοντα,
 ὃν ῥά τε ποιμὴν ἀγρῶ ἐπ' εἰροπόκοις ὄτεσσι
 χραύσῃ μὲν τ' αὐλῆς ὑπεράλμενον οὐδὲ δαμάσῃ·
 τοῦ μὲν τε σθένος ὤρσεν, ἔπειτα δέ τ' οὐ προσαμύνει,
 ἀλλὰ κατὰ σταθμούς δύεται, τὰ δ' ἐρῆμα φοβεῖται· 140
 αἶ μὲν τ' ἀγχιστῖναι ἐπ' ἀλλήλησι κέχυνται,
 αὐτὰρ ὁ ἐμμεμαῶς βαθέης ἐξάλλεται αὐλῆς·
 ὧς μεμαῶς Τρώεσσι μίγη κρατερὸς Διομήδης.
 Ἐνθ' ἔλεν Ἀστυνοὸν καὶ Ὑπείρονα, ποιμένα λαῶν,
 τὸν μὲν ὑπὲρ μαζοῖο βαλὼν χαλκῆρεϊ δουρί, 145
 τὸν δ' ἕτερον ξίφει μεγάλῳ κληῖδα παρ' ὦμον
 πλῆξ', ἀπὸ δ' αὐχένος ὦμον ἐέργαθεν ἠδ' ἀπὸ νώτου.
 τοὺς μὲν ἔασ', ὁ δ' Ἀβαντα μετώχετο καὶ Πολύιδον,
 υἱέας Εὐρυδάμαντος, ὄνειροπόλοιο γέροντος·
 τοῖς οὐκ ἐρχομένοις ὁ γέρων ἐκρίνατ' ὄνειρους, 150
 ἀλλὰ σφεας κρατερὸς Διομήδης ἐξενάριξε·

βῆ δὲ μετὰ Ξάνθον τε Θώονά τε, Φαίνοπος υἱε,
 ἄμφω τηλυγέτω· ὁ δὲ τείρετο γήραϊ λυγρῶ,
 υἶόν δ' οὐ τέκετ' ἄλλον ἐπὶ κτεάτεσσι λιπέσθαι.
 ἔνθ' ὁ γε τοὺς ἐνάριζε, φίλον δ' ἐξαίνυτο θυμὸν 155
 ἀμφοτέρω, πατέρι δὲ γόον καὶ κήδεα λυγρὰ
 λεῖπ', ἐπεὶ οὐ ζῶοντε μάχης ἐκ νοστήσαντε
 δέξατο· χηρωσται δὲ διὰ κτῆσιν दाτέοντο.

Ἐνθ' υἱας Πριάμοιο δύο λάβε Δαρδανίδαο
 εἰν ἐνὶ δίφρῳ ἐόντας, Ἐχέμμονά τε Χρομίον τε. 160
 ὡς δὲ λέων ἐν βουσί θορῶν ἐξ αὐχένα ἄξῃ
 πόρτιος ἢ βούς, ξύλοχον κάτα βοσκομενάων,
 ὡς τοὺς ἀμφοτέρους ἐξ ἵππων Τυδέος υἱός
 βῆσε κακῶς ἀέκοντας, ἔπειτα δὲ τεύχε' ἐσύλα·
 ἵππους δ' οἷς ἐτάροισι δίδου μετὰ νῆας ἐλαύνειν. 165

Ἡ μεγίστη ἔντασις τῆς μάχης.

Τὸν δ' ἶδεν Αἰνεΐας ἀλαπάζοντα στίχας ἀνδρῶν,
 βῆ δ' ἴμεν ἄν τε μάχην καὶ ἀνὰ κλόνον ἐγχειάων
 Πάνδαρον ἀντίθεον διζήμενος, εἴ που ἐφεύροι·
 εὔρε Λυκάονος υἶόν ἀμύμονά τε κρατερόν τε,
 στῆ δὲ πρόσθ' αὐτοῖο ἔπος τέ μιν ἀντίον ἠΰδα· 170
 « Πάνδαρε, ποῦ τοι τόξον ἰδὲ πτερόεντες οἴστοι
 καὶ κλέος ; ᾧ οὐ τίς τοι ἐρίζεται ἐνθάδε γ' ἀνήρ,
 οὐδέ τις ἐν Λυκίῃ σέο γ' εὔχεται εἶναι ἀμείνων.
 ἀλλ' ἄγε τῷδ' ἔφες ἀνδρὶ βέλος, Διὶ χεῖρας ἀνασχῶν,
 ὅς τις ὅδε κρατεεὶ καὶ δὴ κακὰ πολλὰ ἔοργε 175
 Τρῶας, ἐπεὶ πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν γούνατ' ἔλυσεν·
 εἰ μὴ τις θεὸς ἐστί κοτεσσάμενος Τρώεσσι
 ἱρῶν μνηΐσας· χαλεπὴ δὲ θεοῦ ἔπι μῆνις ».
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·

- « Αινεία, Τρώων βουληφόρε χαλκοχιτώνων, 180
 Τυδεΐδη μιν ἔγωγε δαΐφρονι πάντα ἔτσκω,
 ἀσπίδι γιγνώσκων αὐλώπιδί τε τρυφαλείη,
 ἵππους τ' εἰσορών· σάφα δ' οὐκ οἶδ' εἰ θεός ἐστιν.
 εἰ δ' ὅ γ' ἀνήρ, ὃν φημι, δαΐφρων Τυδέος υἱός,
 οὐχ ὅ γ' ἀνευθε θεοῦ τάδε μαίνεται, ἀλλά τις ἄγχι 185
 ἔστηκ' ἀθανάτων, νεφέλη εἰλυμένος ὤμους,
 ὃς τούτου βέλος ὠκύ κιχήμενον ἔτραπεν ἄλλῃ.
 ἦδη γάρ οἱ ἐφῆκα βέλος, καὶ μιν βάλον ὦμον
 δεξιὸν ἀντικρὺ διὰ θώρηκος γυάλιο·
 καὶ μιν ἔγωγ' ἐφάμην Ἀἰδωνῆι προιάψειν, 190
 ἔμπης δ' οὐκ ἐδάμασσα· θεός νύ τις ἐστι κοτήεις.
 ἵπποι δ' οὐ παρέασι καὶ ἄρματα, τῶν κ' ἐπιβαίην·
 ἀλλά που ἐν μεγάροισι Λυκάονος ἔνδεκα δίφροι
 καλοὶ πρωτοπαγεῖς νεοτευχές· ἀμφὶ δὲ πέπλοι
 πέπτανται· παρὰ δέ σφιν ἐκάστω δίζυγες ἵπποι 195
 ἐστᾶσι κρῖ λευκὸν ἑρεπτόμενοι καὶ ὀλύρας.
 ἦ μὲν μοι μάλα πολλὰ γέρων αἰχμητὰ Λυκᾶων
 ἐρχομένῳ ἐπέτελλε δόμοις ἐνι ποιητοῖσιν·
 ἵπποισίν μ' ἐκέλευε καὶ ἄρμασιν ἐμβεβαῶτα
 ἀρχεῦειν Τρώεσσιν κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας· 200
 ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην — ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν —
 ἵππων φειδόμενος, μὴ μοι δευοίατο φορβῆς
 ἀνδρῶν εἰλομένων, εἰωθότες ἔδμεναι ἄδην.
 Ὡς λίπον, αὐτὰρ πεζὸς ἐς Ἴλιον εἰλήλουθα
 τόξοισιν πίσυρος· τὰ δέ μ' οὐκ ἄρ' ἔμελλον ὀνήσειν. 205
 ἦδη γὰρ δοιοῖσιν ἀριστήεσσιν ἐφῆκα,
 Τυδεΐδη τε καὶ Ἀτρεΐδη, ἐκ δ' ἀμφοτέροισιν
 ἀτρεκές αἰμ' ἔσσευα βαλῶν, ἠγείρα δὲ μᾶλλον.
 τῷ ῥα κακῇ αἴσῃ ἀπὸ πασσάλου ἀγκύλα τόξα
 ἤματι τῷ ἐλόμην, ὅτε Ἴλιον εἰς ἔρατεινὴν 210

- ἡγεόμην Τρώεσσι, φέρων χάριν Ἐκτορι δίω.
 εἰ δέ κε νοστήσω καὶ ἐσόψομαι ὀφθαλμοῖσι
 πατρίδ' ἐμὴν ἄλοχόν τε καὶ ὑπερεφές μέγα δῶμα,
 αὐτίκ' ἔπειτ' ἀπ' ἐμεῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φῶς,
 εἰ μὴ ἐγὼ τάδε τόξα φαεινῶ ἐν πυρὶ θείην 215
 χερσὶ διακλάσσας· ἀνεμῶλια γάρ μοι ὀπηδεῖ.
 Τὸν δ' αὐτ' Αἰνείας Τρώων ἀγὸς ἀντίον ἤυδα·
 « μὴ δὴ οὕτως ἀγόρευε· πάρος δ' οὐκ ἔσσεται ἄλλως,
 πρὶν γ' ἐπὶ νῶ τῶδ' ἀνδρὶ σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν
 ἀντιβίην ἐλθόντε σὺν ἔντεσι πειρηθῆναι. 220
 ἀλλ' ἄγ' ἐμῶν ὀχέων ἐπιβήσσο, ὄφρα ἴδῃαι
 οἷοι Τρώιοι ἵπποι, ἐπιστάμενοι πεδίοιο
 κραιπνὰ μάλ' ἔνθα καὶ ἔνθα διωκόμενοι ἠδὲ φέβεσθαι·
 τῷ καὶ νῶι πόλινδε σάώσετον, εἴ περ ἂν αὐτε
 Ζεὺς ἐπὶ Τυδεΐδῃ Διομήδεϊ κῦδος ὀρέξῃ. 225
 ἀλλ' ἄγε νῦν μάστιγα καὶ ἠνία σιγαλόεντα
 δέξαι, ἐγὼ δ' ἵππων ἐπιβήσομαι, ὄφρα μάχωμαι·
 ἢ σὺ τόνδε δέδεξο, μελήσουσιν δ' ἐμοὶ ἵπποι ».
 Τὸν δ' αὐτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 « Αἰνεία, σὺ μὲν αὐτὸς ἔχ' ἠνία καὶ τεῶ ἵππῳ· 230
 μᾶλλον ὑφ' ἠνιόχῳ εἰωθότι καμπύλον ἄρμα
 οἷσετον, εἴ περ ἂν αὐτε φεβῶμεθα Τυδέος υἱόν·
 μὴ τῷ μὲν δείσαντε ματήσετον, οὐδ' ἐθέλητον
 ἐκφερέμεν πολέμοιο, τεὸν φθόγγον ποθέοντε,
 νῶι δ' ἐπαίξας μεγαθύμου Τυδέος υἱός 235
 αὐτῷ τε κτείνῃ καὶ ἐλάσση μώνυχας ἵππους.
 ἀλλὰ σὺ γ' αὐτὸς ἔλαυνε τέ' ἄρματα καὶ τεῶ ἵππῳ,
 τόνδε δ' ἐγὼν ἐπιόντα δεδέξομαι ὀξεί δουρί ».
 Ὡς ἄρα φωνήσαντες, ἐς ἄρματα ποικίλα βάντες,
 ἐμμεμαῶτ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἔχον ὠκέας ἵππους. 240
 τοὺς δὲ ἴδε Σθένελος, Καπανῆιος ἀγλαὸς υἱός,

αἶψα δὲ Τυδεΐδην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « Τυδεΐδη Διόμηδες, ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ,
 ἄνδρ' ὀρώω κρατερῶ ἐπὶ σοὶ μεμαῶτε μάχεσθαι,
 ἵν' ἀπέλεθρον ἔχοντας· ὁ μὲν τόξων εὖ εἰδώς, 245
 Πάνδαρος, υἱὸς δ' αὖτε Λυκάονος εὐχεται εἶναι·
 Αἰνεΐας δ' υἱὸς μὲν ἀμύμονος Ἀγχίσαο
 εὐχεται ἐκγεγάμεν, μήτηρ δέ οἱ ἔστ' Ἀφροδίτη.
 ἀλλ' ἄγε δὴ χαζώμεθ' ἐφ' ἵππων, μηδὲ μοι οὕτω
 θῦνε διὰ προμάχων, μή πως φίλον ἦτορ ὀλέσσης »· 250

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κρατερὸς Διομήδης·
 « μὴ τι φόβονδ' ἀγόρευ', ἐπεὶ οὐδέ σε πεισέμεν ὄϊω.
 οὐ γάρ μοι γενναῖον ἀλυσκάζοντι μάχεσθαι
 οὐδὲ καταπτώσσειν· ἔτι μοι μένος ἔμπεδόν ἐστιν·
 ὀκνεῖω δ' ἵππων ἐπιβαινέμεν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶς 255
 ἀντίον εἶμ' αὐτῶν· τρεῖν μ' οὐκ ἔξ Παλλὰς Ἀθήνη.
 τοῦτω δ' οὐ πάλιν αὐτίς ἀποίσειτον ὠκέες ἵπποι
 ἄμφω ἀφ' ἡμείων, εἴ γ' οὖν ἕτερός γε φύγησιν.
 ἄλλο δέ τοι ἔρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν·
 αἶ κέν μοι πολύβουλος Ἀθήνη κῦδος ὀρέξῃ 260
 ἀμφοτέρω κτείνειαι, σὺ δὲ τοῦσδε μὲν ὠκέας ἵππους
 αὐτοῦ ἐρυκακέειν ἐξ ἀντυγος ἠνία τείνας,
 Αἰνεΐαιο δ' ἐπαΐξαι μεμνημένος ἵππων,
 ἐκ δ' ἐλάσαι Τρώων μετ' εὐκνήμιδας Ἀχαιοῦς.
 τῆς γάρ τοι γενεῆς, ἧς Τρωί περ εὐρύοπα Ζεὺς 265
 δῶχ' υἱὸς ποιήνῃ Γανυμήδεος, οὔνεκ' ἄριστοι
 ἵππων, ὅσοι ἕασιν ὑπ' ἠῶ τ' ἠέλιόν τε,
 τῆς γενεῆς ἔκλεψεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγχίσης,
 λάθρη Λαιομέδοντος ὑποσχὼν θήλεας ἵππους·
 τῶν οἱ ἐξ ἐγένοντο ἐνὶ μεγάροισι γενέθλη. 270
 τοὺς μὲν τέσσαρας αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλ' ἐπὶ φάντῃ,
 τῷ δὲ δὴ Αἰνεΐα δῶκεν, μήστρωε φόβοιο.

εἰ τούτω κε λάβοιμεν, ἀροίμεθά κε κλέος ἐσθλόν ».

Ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
τὼ δὲ τάχ' ἐγγύθεν ἤλθον ἐλαύνοντ' ὠκέας ἵππους. 275
τὸν πρότερος προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
« καρτερόθυμε, δαίφρον, ἀγαυοῦ Τυδέος υἱέ,
ἧ μάλα σ' οὐ βέλος ὠκὺ δαμάσσατο, πικρὸς δῖστος·
νῦν αὖτ' ἐγγείη πειρήσομαι, αἶ κε τύχωμι ».

ἼΗ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προῖει δολιχόσκιον ἔγχος 280
καὶ βάλε Τυδεΐδαο κατ' ἀσπίδα· τῆς δὲ διαπρὸ
αἰχμῆ χαλκείη πταμένη θώρηκι πελάσθη·
τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν αὔσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
« βέβληται κενεῶνα διαμπερές, οὐδέ σ' οἴω
δηρὸν ἔτ' ἀνσχῆσθαι· ἐμοὶ δὲ μέγ' εὐχος ἔδωκας ».

Τὸν δ' οὐ ταρβήσας προσέφη κρατερός Διομήδης·
« ἤμβροτες οὐδ' ἔτυχες· ἀτὰρ οὐ μὲν σφῶϊ γ' οἴω
πρὶν γ' ἀποπαύσεσθαι, πρὶν γ' ἢ ἕτερόν γε πεσόντα
αἵματος ἄσαι Ἄρηα, ταλαύρινον πολεμιστήν ».

Ὡς φάμενος προέηκε· βέλος δ' ἴθυεν Ἄθηνη 290
ρῖνα παρ' ὀφθαλμόν, λευκοὺς δ' ἐπέρησεν ὀδόντας.
τοῦ δ' ἀπὸ μὲν γλῶσσαν πρυμνὴν τάμε χαλκὸς ἀτειρής,
αἰχμὴ δ' ἐξελύθη παρὰ νείατον ἀνθρεῶνα·
ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ
αἰόλα παμφανόωντα, παρέτρεσαν δὲ οἱ ἵπποι 295
ὠκύποδες· τοῦ δ' αὖθι λύθη ψυχὴ τε μένος τε.

Αἰνείας δ' ἀπόρουσε σὺν ἀσπίδι δουρὶ τε μακρῷ,
δείσας μὴ πῶς οἱ ἐρυσάιατο νεκρὸν Ἀχαιοί.
ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ βαῖνε λέων ὡς ἀλκί πεποιθώς,
πρόσθε δὲ οἱ δόρου τ' ἔσχε καὶ ἀσπίδα πάντοσ' ἔστην, 300
τὸν κτάμεναι μεμαώς, ὅς τις τοῦ γ' ἀντίος ἔλθοι,
σμερδαλέα ἰάχων· ὁ δὲ χερμάδιον λάβε χειρὶ
Τυδεΐδης, μέγα ἔργον, ὃ οὐ δύο γ' ἄνδρε φέροιεν,

οἰοὶ νῦν βροτοὶ εἰς· ὁ δέ μιν ῥέα πάλλε καὶ οἶος.
 τῷ βάλεν Αἰνεῖο κατ' ἰσχίον, ἔνθα τε μηρὸς 305
 ἰσχύῳ ἐνστρέφεται, κοτύλην δέ τέ μιν καλέουσι·
 θλάσσε δέ οἱ κοτύλην, πρὸς δ' ἄμφω ῥήξε τένοντε·
 ὦσε δ' ἀπὸ ῥινὸν τρηχὺς λίθος· αὐτὰρ ὁ γ' ἦρωσ
 ἔστη γνύξ ἐριπῶν καὶ ἐρείσατο χειρὶ παχείῃ
 γαίης· ἀμφὶ δέ ὄσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψε. 310

Καὶ νύ κεν ἔνθ' ἀπόλοιτο ἄναξ ἀνδρῶν Αἰνεΐας,
 εἰ μὴ ἄρ, ὄξυ νόησε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,
 μήτηρ, ἣ μιν ὑπ' Ἀγχίση τέκε βουκολέοντι·
 ἀμφὶ δ' ἔδον φίλον υἷον ἐχεύατο πήγχεε λευκῶ,
 πρόσθε δέ οἱ πέπλοιο φαεινοῦ πτύγμ' ἐκάλυψεν, 315
 ἔρκος ἔμεν βελέων, μὴ τις Δαναῶν ταχυπῶλων
 χαλκὸν ἐνὶ στήθεσσι βαλὼν ἐκ θυμὸν ἔλοιτο.

318 - 909 : Ἀφοῦ διέσωσε τὸν Αἰνεΐαν ἢ Ἀφροδίτη, ἐπληγῶθη καὶ αὐτὴ εἰς τὸ θεϊκὸν τῆς χερί ἀπὸ τὴν αἰχμὴν τοῦ Διομήδους. Τὴν παρηγόρησε καὶ τῆς ἐθεράπευσε τὸ τραῦμα ἢ μητέρα τῆς Διώνη, ἐν τῷ μεταξύ δὲ ὁ Ἀπόλλων ἐπανεφέρεν εἰς τὴν μάχην τὸν Ἄρην, ὅστις ἐνεψύχωσε τοὺς Τρῶας. Θεραπευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ὁ Αἰνεΐας ἐπανῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα, ὁ ὁποῖος ἐλάμβανε ποικίλας φάσεις. Ἀριστεύων πάντοτε ὁ Διομήδης ἐπλήγωσε καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν τοῦ πολέμου.

Z

1 - 236 : Τέλος οἱ θεοὶ ἐγκατέλειψαν τὴν μάχην, ἐνῶ οἱ Τρῶες ἤρχισαν νὰ κάμπτονται ὑπὸ τὴν ὄρμην τῶν Ἀχαιῶν. Ὁ Τελαμώνιος Αἴας πρῶτος διέρρηξε τὴν φάλαγγα τῶν Τρῶων καὶ οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες ἐφόνεον ἐκλεκτοὺς Τρῶας καὶ Λυκίους. Τὸ Ἴλιον ἐκινδύνευε νὰ περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, ὅτε ὁ Πριαμίδης Ἑλένος, ἄριστος οἰνοπόλος, παρώτρυνε τὸν ἀδελφὸν Ἐκτορα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ προτρέψῃ τὰς γηραιὰς Τρωάδας νὰ ἰκετεύσουν τὴν Ἀθηνᾶν.

Καί, ἐνῶ ἔξω τοῦ τείχους ἐξηκολούθει ἄγριος ὁ ἀγών, ὁ Ἴκτωρ ἀφῆκε τοὺς συμπολεμιστάς του, διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν.

Ἴκεσία τῶν εὐγενῶν Τρωάδων εἰς τὴν Ἀθηνᾶν.

Ἴκτωρ δ' ὡς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἴκανεν, 237
 ἀμφ' ἄρα μιν Τρώων ἄλοχοι θεόν ἠδὲ θύγατρεις
 εἰρόμεναι παῖδας τε κασιγνήτους τε ἕτας τε
 καὶ πόσιας· ὁ δ' ἔπειτα θεοῖς εὐχεσθαι ἀνώγει 240
 πάσας ἐξείης· πολλῆσι δὲ κήδε' ἐφῆπτο.

Ἄλλ' ὅτε δὴ Πριάμοιο δόμον περικαλλέ' ἴκανεν,
 ζεστῆς αἰθούσῃσι τετυγμένον — αὐτὰρ ἐν αὐτῷ
 πεντήκοντ' ἔνεσαν θάλαμοι ξεστοῖο λίθιοι,
 πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ παῖδες 245
 κοιμῶντο Πριάμοιο παρὰ μνηστῆς ἀλόχοισιν·
 κουράων δ' ἐτέρωθεν ἐναντίοι ἐνδοθεν αὐλῆς
 δῶδεκ' ἔσαν τέγχει θάλαμοι ξεστοῖο λίθιοι,
 πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ γαμβροὶ
 κοιμῶντο Πριάμοιο παρ' αἰδοίης ἀλόχοισιν — 250
 ἔνθα οἱ ἠπιόδωρος ἐναντίη ἤλυθε μήτηρ
 Λαοδίκην εἰσάγουσα, θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην·
 ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 « τέκνον, τίπτε λιπῶν πόλεμον θρασὺν εἰλήλουθας ;
 ἦ μάλα δὴ τείρουσι δυσώνυμοι υἴες Ἀχαιῶν 255
 μαρνάμενοι περὶ ἄστν· σὲ δ' ἐνθάδε θυμὸς ἀνῆκεν
 ἐλθόντ' ἐξ ἄκρης πόλιος Διὶ χειῖρας ἀνασχεῖν.
 ἀλλὰ μὲν, ὄφρα κέ τοι μελιθδέα οἶνον ἐνείκω,
 ὡς σπέισης Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι
 πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὐτὸς ὀνήσσαι, αἶ κε πίησθα. 260
 ἀνδρὶ δὲ κεκμηῶτι μένος μέγα οἶνος ἀέξει,
 ὡς τόνῃ κέκμηκας ἀμύνων σοῖσιν ἔτησι »

Τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 « μή μοι οἶνον ἄειρε μελίφρονα, πότνια μῆτερ,
 μή μ' ἀπογυιώσης, μένεος δ' ἀλκῆς τε λάθωμαι· 265
 χερσὶ δ' ἀνίπτουσι Διὶ λείβειν αἴθοπα οἶνον
 ἄζομαι· οὐδέ πη ἔστι κελαινεφεῖ Κρονίωνι
 αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον εὐχετάσθαι.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγγελείης 270
 ἔρχοο σὺν θυέσσιν, ἀολλίσασα γεραιάς.
 πέπλον δ', ὅς τις τοι χαριέστατος ἠδὲ μέγιστος
 ἔστιν ἐνὶ μεγάρῳ καὶ τοι πολὺ φίλτατος αὐτῇ,
 τὸν θεὸς Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠϋκόμοιο,
 καὶ οἱ ὑποσχέσθαι δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηῶ
 ἦνις ἠκέστας ἱερευσέμεν, αἶ κ' ἔλεήσῃ 275
 ἄστῳ τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα,
 αἶ κεν Τυδέος υἷὸν ἀπόσχη Ἰλίου ἱρῆς,
 ἄγριον αἰχμητὴν, κρατερόν μῆστῳρα φόβοιο.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγγελείης
 ἔρχου, ἐγὼ δὲ Πάριν μετελεύσομαι, ὄφρα καλέσω, 280
 αἶ κ' ἐθέλῃσ' εἰπόντος ἀκουέμεν· ὥς κέν οἱ αὔθι
 γαῖα χάνοι· μέγα γάρ μιν Ὀλύμπιος ἔτρεφε πῆμα
 Τρωσὶ τε καὶ Πριάμῳ μεγαλήτορι τοῖό τε παισίν.
 εἰ κεινόν γε ἴδοιμι κατελθόντα Ἄϊδος εἴσω,
 φαίην κεν φρέν' ἀτέρπου οἰζύος ἐκλελαθέσθαι ». 285
 Ὡς ἔφαθ', ἣ δὲ μολοῦσα ποτὶ μέγαρ' ἀμφιπόλοισι
 κέκλετο· ταὶ δ' ἄρ' ἀόλλισσαν κατὰ ἄστῳ γεραιάς.
 αὐτὴ δ' ἐς θάλαμον κατεβήσετο κηῶεντα,
 ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
 Σιδονίων, τὰς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδὴς 290
 ἦγαγε Σιδονίηθεν, ἐπιπλῶς εὐρέα πόντον,
 τὴν ὁδὸν ἦν Ἑλένην περ ἀνήγαγεν εὐπατέρειαν·
 τῶν ἔν' ἀειραμένη Ἑκάβη φέρε δῶρον Ἀθήνη,

ὄς κάλλιστος ἔην ποικίλιμασιν ἠδὲ μέγιστος,
 ἀστὴρ δ' ὧς ἀπέλαμπεν· ἔκειτο δὲ νείατος ἄλλων. 295
 βῆ δ' ἰέναι, πολλαὶ δὲ μετεσσεύοντο γεραιαί.

Αἰ δ' ὅτε νηὸν ἴκανον Ἀθήνης ἐν πόλει ἄκρη,
 τῆσι θύρας ὦϊξε Θεανῶ καλλιπάρῃος,
 Κισσηίς, ἄλοχος Ἀντήνορος ἵπποδάμοιο·
 τὴν γὰρ Τρῶες ἔθηκαν Ἀθηναίης ἰέρειαν. 300
 αἰ δ' ὀλολυγῆ πᾶσαι Ἀθήνη χειῖρας ἀνέσχον·
 ἦ δ' ἄρα πέπλον ἐλοῦσα Θεανῶ καλλιπάρῃος
 θῆκεν Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠΰκόμοιο,
 εὐχομένη δ' ἠρᾶτο Διὸς κούρη μέγαλοιο·
 « πότνι Ἀθηναίη, ῥυσίπτολι, δῖα θεάων, 305
 ἄξον δὴ ἔγχος Διομήδεος, ἠδὲ καὶ αὐτὸν
 πρηνέα δὸς πεσέειν Σκαιῶν προπάροιθε πυλάων,
 ὄφρα τοι αὐτίκα νῦν δυοκαίδεκα βουῖς ἐνὶ νηῶ
 ἦνις ἠέστας ἱερεύσομεν, αἴ κ' ἐλεήσης
 ἄστυ τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα » 310
 Ὡς ἔφατ' εὐχομένη, ἀνένευε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη.

Ὁ Ἔκτωρ εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πάριδος.

Ὡς αἰ μὲν ῥ' εὐχοντο Διὸς κούρη μέγαλοιο, 31
 Ἔκτωρ δὲ πρὸς δώματ' Ἀλεξάνδροιο βεβήκει
 καλά, τὰ ῥ' αὐτὸς ἔτευξε σὺν ἀνδράσιν, οἱ τότε ἄριστοι·
 ἦσαν ἐνὶ Τροίῃ ἐριβώλακι τέκτονες ἄνδρες, 315
 οἱ οἱ ἐποίησαν θάλαμον καὶ δῶρα καὶ αὐλὴν
 ἐγγύθι τε Πριάμοιο καὶ Ἔκτορος, ἐν πόλει ἄκρη.
 ἐνθ' Ἔκτωρ εἰσῆλθε δίφιλος, ἐν δ' ἄρα χειρὶ
 ἔγχος ἔχ' ἑνδεκάπηχυν· πάροιθε δὲ λάμπετο δουρὸς
 αἰχμῇ χαλκείῃ, περὶ δὲ χρύσεος θέε πόρκης. 320
 τὸν δ' εὖρ' ἐν θαλάμῳ περικαλλέα τεύχε' ἔποντα,

- ἀσπίδα καὶ θώρημα, καὶ ἀγκύλα τόξ' ἀφώνοντα·
 Ἀργεΐη δ' Ἑλένη μετ' ἄρα δμῶσσι γυναιξίν
 ἦστο, καὶ ἀμφιπόλοισι περικλυτὰ ἔργα κέλευε.
 τὸν δ' Ἔκτωρ νείκεσεν ἰδὼν αἰσχροῖς ἐπέεσσι· 325
 « δαιμόνι', οὐ μὲν καλὰ χόλον τόνδ' ἔνθεο θυμῶ.
 λαοὶ μὲν φθινύθουσι περὶ πτόλιν αἰπύ τε τεῖχος
 μαρνάμενοι· σέο δ' εἶνεκ' αὐτὴ τε πτόλεμός τε
 ἄστυ τόδ' ἀμφιδέδηε· σὺ δ' ἂν μαχέσαιο καὶ ἄλλω,
 ὄν τινά που μεθίεντα ἴδοις στυγεροῦ πολέμοιο. 330
 ἀλλ' ἄνα, μὴ τάχα ἄστυ πυρὸς δηϊοιο θέρηται ».
- Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
 « Ἐκτορ, ἐπεὶ με κατ' αἴσαν ἐνείκεσας οὐδ' ὑπὲρ αἴσαν,
 τοῦνεκά τοι ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μευ ἄκουσον· 335
 οὐ τοι ἐγὼ Τρώων τόσσον χόλω οὐδὲ νεμέσσι
 ἤμην ἐν θαλάμῳ, ἔθελον δ' ἄχει προτραπέσθαι.
 νῦν δέ με παρειποῦσ' ἄλοχος μαλακοῖς ἐπέεσσι
 ὠρμησ' ἐς πόλεμον· δοκέει δέ μοι ὧδε καὶ αὐτῶ
 λώιον ἔσσεσθαι· νίκη δ' ἐπαμειβεται ἄνδρας.
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον, Ἀρήια τεύχεα δύω· 340
 ἦ ἴθ', ἐγὼ δὲ μέτειμι· κιχῆσεσθαι δέ σ' οἴω ».
- Ὡς φάτο, τὸν δ' οὐ τι προσέφη κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 τὸν δ' Ἑλένη μύθοισι προσηύδα μελιχίοισι·
 « δᾶερ ἐμεῖο, κυνὸς κακομηχάνου ὀκρουέσσης,
 ὧς μ' ὄφελ' ἤματι τῶ, ὅτε με πρῶτον τέκε μήτηρ, 345
 οἴχεσθαι προφέρουσα κακῇ ἀνέμοιο θύελλα
 εἰς ὄρος ἢ εἰς κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 ἔνθα με κῦμ' ἀπόερσε πάρος τάδε ἔργα γενέσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάδε γ' ὧδε θεοὶ κακὰ τεκμήραντο,
 ἀνδρὸς ἔπειτ' ὠφελλον ἀμείνωνος εἶναι ἄκοιτις, 350
 ὃς ἤδη νέμεσίν τε καὶ αἴσχεα πόλλ' ἀνθρώπων.
 τοῦτω δ' οὐτ' ἄρ νῦν φρένες ἔμπεδοι οὐτ' ἄρ' ὀπίσω

ἔσονται· τῷ καὶ μιν ἐπαυρήσεσθαι ὄτω.
 ἀλλ' ἄγε νῦν εἴσελθε καὶ ἔξσο τῷδ' ἐπὶ δίφρῳ,
 δᾶερ, ἐπεὶ σε μάλιστα πόνος φρένας ἀμφιβέβηκεν 355
 εἵνεκ' ἐμεῖο κυνὸς καὶ Ἀλεξάνδρου ἕνεκ' ἄτης,
 οἷσιν ἐπὶ Ζεὺς θῆκε κακὸν μόνον, ὡς καὶ ὀπίσσω
 ἀνθρώποισι πελώμεθ' αἰοίδιμοι ἐσσομένοισι ».

Τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 « μὴ με κάθιζ', Ἐλένη, φιλέουσά περ' οὐδέ με πείσεις· 360
 ἤδη γάρ μοι θυμὸς ἐπέσσυται, ὄφρ' ἐπαμύνω
 Τρώεσσ', οἳ μέγ' ἐμεῖο ποθὴν ἀπεόντος ἔχουσιν.
 ἀλλὰ σὺ γ' ὄρνυθι τοῦτον, ἐπειγέσθω δὲ καὶ αὐτός,
 ὡς κεν ἔμ' ἔντοσθεν πόλιος καταμάρψῃ ἐόντα.
 καὶ γὰρ ἐγὼν οἰκόνδε ἐλεύσομαι, ὄφρα ἴδωμαι 365
 οἰκῆας ἄλοχόν τε φίλην καὶ νήπιον υἷόν.
 οὐ γὰρ οἶδ', ἥ ἔτι σφιν ὑπότροπος ἴξομαι αὐτίς,
 ἥ ἤδη μ' ὑπὸ χερσὶ θεοὶ δαμόωσιν Ἀχαιῶν ». 368

**Συνομιλία τοῦ Ἐκτορος
 μετὰ τὴν γυναῖκά του Ἀνδρομάχην.**

Ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος Ἔκτωρ· 369
 αἶψα δ' ἔπειθ' ἵκανε δόμους εὖ ναιετάοντας, 370
 οὐδ' εὖρ' Ἀνδρομάχην λευκώλενον ἐν μεγάροισιν,
 ἀλλ' ἥ γε ζῦν παιδι καὶ ἀμφιπλόω εὐπέπλω
 πύργῳ ἐφεστήκει γοάωσά τε μυρομένη τε.
 Ἔκτωρ δ' ὡς οὐκ ἔνδον ἀμύμονα τέτμεν ἄκοιτιν,
 ἔστη ἐπ' οὐδὸν ἰών, μετὰ δὲ δμῶῃσιν ἔειπεν· 375
 « εἰ δ' ἄγε μοι, δμῶαί, νημερτέα μυθήσασθε·
 πῆ ἔβη Ἀνδρομάχην λευκώλενος ἐκ μεγάροιο ;
 ἥε πη ἐς γαλόων ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,
 ἥ ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἐνθα περ ἄλλαι

Τρωαὶ εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται ; » 380

Τὸν δ' αὖτ' ὀτρηνῆ ταμὴν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
 « Ἐκτορ, ἐπεὶ μάλ' ἄνωγας ἀληθέα μυθήσασθαι,
 οὔτε πη ἐς γαλόων οὔτ' εἰνατέρων εὐπέπλων
 οὔτ' ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἔνθα περ ἄλλαι
 Τρωαὶ εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται, 385
 ἀλλ' ἐπὶ πύργον ἔβη μέγαν Ἰλίου, οὐνεκ' ἄκουσε
 τείρεσθαι Τρῶας, μέγα δὲ κράτος εἶναι Ἀχαιῶν.
 ἡ μὲν δὴ πρὸς τεῖχος ἐπειγομένη ἀφικάνει,
 μαινομένη εἰκουῖα· φέρει δ' ἅμα παῖδα τιθήνη ».

Ἡ ῥα γυνὴ ταμὴν, ὁ δ' ἀπέσσυτο δώματος Ἐκτωρ 390
 τὴν αὐτὴν ὁδὸν αὖτις εὐκτιμένας κατ' ἀγυιάς.
 εὔτε πύλας ἴκανε διερχόμενος μέγα ἄστῳ
 Σκαιάς, τῇ ἄρ' ἔμελλε διεξιμέναι πεδίονδε,
 ἐνθ' ἄλοχος πολύδωρος ἐναντίη ἦλθε θέουσα
 Ἀνδρομάχη, θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἡετίωνος, 395
 Ἡετίων, ὃς ἔναιεν ὑπὸ Πλάκῳ ὕληέσση,
 Θήβη Ὑποπλακίη, Κιλίκεσ' ἀνδρῶσιν ἀνάστων·
 τοῦ περ δὴ θυγάτηρ ἔχεθ' Ἐκτορι χαλκοκορυστῆ.
 ἡ οἱ ἔπειτ' ἦντησ', ἅμα δ' ἀμφίπολος κίεν αὐτῆ,
 παῖδ' ἐπὶ κόλπῳ ἔχουσ' ἀταλάφρονα, νήπιον αὐτως, 400
 Ἐκτορίδην ἀγαπητόν, ἀλίγιον ἀστέρι καλῶ,
 τὸν ῥ' Ἐκτωρ καλέεσκε Σκαμάνδριον, αὐτὰρ οἱ ἄλλοι
 Ἀστυάνακτ'· οἶος γὰρ ἐρύετο Ἴλιον Ἐκτωρ.
 ἦτοι ὁ μὲν μείδησεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῆ·
 Ἀνδρομάχη δὲ οἱ ἄγχι παρίστατο δάκρυ χέουσα, 405
 ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 « δαιμόνιε, φθίσει σε τὸ σὸν μένος, οὐδ' ἔλεαίρεις
 παῖδά τε νηπίαχον καὶ ἔμ' ἄμμορον, ἡ τάχα χήρη
 σεῦ ἔσομαι· τάχα γάρ σε κατακτανέουσιν Ἀχαιοὶ
 πάντες ἐφορμηθέντες· ἐμοὶ δέ κε κέρδιον εἶη 410

σεῦ ἀφαμαρτούση χθόνα δύμεναι· οὐ γὰρ ἔτ' ἄλλη
 ἔσται θαλπωρή, ἐπεὶ ἂν σύ γε πότμον ἐπίσπης,
 ἀλλ' ἄγε' οὐδέ μοι ἔστι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ.
 ἦ τοι γὰρ πατέρ' ἄμον ἀπέκτανε δῖος Ἀχιλλεύς,
 ἐκ δὲ πόλιν πέρσεν Κιλίκων εὖ ναιετάουσιν, 415
 Θήβην ὑψίπυλον· κατὰ δ' ἔκτανεν Ἡετίωνα,
 οὐδέ μιν ἐξενάριξε, σεβάσσατο γὰρ τό γε θυμῷ,
 ἀλλ' ἄρα μιν κατέκχε σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισιν,
 ἦδ' ἐπὶ σῆμ' ἔχεεν· περὶ δὲ πτελέας ἐφύτευσαν
 νύμφαι ὄρεστιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο. 420
 οἳ δέ μοι ἑπτὰ κασίγνητοι ἔσαν ἐν μεγάροισιν,
 οἳ μὲν πάντες ἰῶ κίον ἤματι "Αἶδος εἴσω·
 πάντας γὰρ κατέπεφνε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς
 βουσὶν ἐπ' εἰλιπόδεσσι καὶ ἀργεννῆς ὄτεσσι.
 μητέρα δ', ἣ βασιλεύει ὑπὸ Πλάκῳ ὑλήεσση, 425
 τὴν ἐπεὶ ἄρ' δεῦρ' ἤγαγ' ἄμ' ἄλλοισι κτεάτεσσιν,
 ἅψ' ὅ γε τὴν ἀπέλυσε λαβῶν ἀπερείσι' ἄποινα,
 πατρός δ' ἐν μεγάροισι βάλ' "Αρτεμις ἰοχέαιρα.
 "Ἐκτορ, ἀτὰρ σύ μοι ἔσσι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ
 ἦδὲ κασίγνητος, σύ δέ μοι θαλερός παρακοίτης· 430
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐλέαιρε καὶ αὐτοῦ μίμν' ἐπὶ πύργῳ,
 μὴ παῖδ' ὄρφανικὸν θήγης χήρην τε γυναῖκα·
 λαὸν δὲ στήσον παρ' ἔρινεόν, ἔνθα μάλιστα
 ἀμβατός ἐστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος.
 τρὶς γὰρ· τῇ γ' ἐλθόντες ἐπειρήσανθ' οἳ ἄριστοι 435
 ἀμφ' Αἴαντε δῦω καὶ ἀγακλυτὸν Ἴδομενεῖα
 ἦδ' ἀμφ' Ἀτρεΐδης καὶ Τυδέος ἄλκιμον υἱόν·
 ἦ πού τις σφιν ἔνισπε θεοπροπίων εὖ εἰδῶς,
 ἦ νυ καὶ αὐτῶν θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει ».
 Τὴν δ' αὖτε προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἐκτωρ· 440
 « ἦ καὶ ἔμοι τάδε πάντα μέλει, γύναι· ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς

αίδεομαι Τρῶας καὶ Τρῳάδας ἑλκεσιπέπλους,
αἶ κε κακὸς ὧς νόσφιν ἄλυσκάζω πολέμοιο·
οὐδέ με θυμὸς ἄνωγεν, ἐπεὶ μάθον ἔμμεναι ἐσθλὸς
αἰεὶ καὶ πρῶτοισι μετὰ Τρῳέεσσι μάχεσθαι, 445
ἄρνύμενος πατρός τε μέγα κλέος ἦδ' ἐμὸν αὐτοῦ.
εὖ γὰρ ἐγὼ τόδε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν·
ἔσσεται ἡμαρ, ὅτ' ἂν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρή
καὶ Πριάμος καὶ λαὸς εὐμμελίω Πριάμοιο.
ἄλλ' οὐ μοι Τρῶων τόσσον μέλει ἄλλος ὀπίσσω, 450
οὐτ' αὐτῆς Ἑκάβης οὔτε Πριάμοιο ἀνακτος
οὔτε κασιγνήτων, οἳ κεν πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ
ἐν κονίησι πέσοιεν ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσιν,
ὅσσον σεῦ, ὅτε κέν τις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
δακρυόεσσαν ἄρηται, ἐλεύθερον ἡμαρ ἀπούρας· 455
καὶ κεν ἐν Ἀργεὶ εὐῶσα πρὸς ἄλλης ἰστὸν ὑφαίνοις,
καὶ κεν ὕδωρ φορέοις Μεσσηίδος ἢ Ὑπερείης
πόλλ' ἀεκαζομένη, κρατερὴ δ' ἐπικεῖσει' ἀνάγκη·
καὶ ποτέ τις εἶπησιν ἰδὼν κατὰ δάκρυ χέουσαν·
"Ἐκτορος ἦδε γυνή, ὃς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι 460
Τρῶων ἱπποδάμων, ὅτε Ἴλιον ἀμφεμάχοντο."
ὧς ποτέ τις ἔρέει· σοὶ δ' αὖ νέον ἔσσεται ἄλλος
χῆτεϊ τοιοῦδ' ἀνδρὸς ἀμύνειν δούλιον ἡμαρ.
ἀλλὰ με τεθνηῶτα χυτὴ κατὰ γαῖα καλύπτει,
πρίν γέ τι σῆς τε βοῆς σοῦ θ' ἑλκηθμοῦο πυθέσθαι ». 465
"Ὡς εἰπὼν οὗ παιδὸς ὀρέξατο φαίδιμος Ἐκτωρ·
ἄψ δ' ὁ πάϊς πρὸς κόλπον εὐζώνοιο τιθήνης
ἐκλίνθη ἰάχων, πατρός φίλου ὄψιν ἀτυχεῖς,
ταρβήσας χαλκόν τε ἰδὲ λόφον ἵππιοχαίτην,
δεινὸν ἀπ' ἀκροτάτης κόρυθος νεύοντα νοήσας. 470
ἐκ δὲ γέλασσε πατὴρ τε φίλος καὶ πότνια μήτηρ·
αὐτίκ' ἀπὸ κρατὸς κόρυθ' εἴλετο φαίδιμος Ἐκτωρ,

καὶ τὴν μὲν κατέθηκεν ἐπὶ χθονὶ παμφανώωσαν·
 αὐτὰρ ὃ γ' ὄν φίλον υἷὸν ἐπεὶ κύσε πῆλέ τε χερσίν,
 εἶπε δ' ἐπευξάμενος Δίί τ' ἄλλοισίν τε θεοῖσι· 475
 « Ζεῦ ἄλλοι τε θεοί, δότε δὴ καὶ τόνδε γενέσθαι
 παῖδ' ἐμόν, ὡς καὶ ἐγὼ περ, ἀριπρεπέα Τρώεσσιν,
 ὦδε βίην τ' ἀγαθόν, καὶ Ἰλίου Ἴφι ἀνάσσειν·
 καὶ ποτέ τις εἶποι 'πατρός γ' ὅδε πολλὸν ἀμείνων'
 ἐκ πολέμου ἀνιόντα· φέροι δ' ἕναρα βροτόεντα 480
 κτεινας δῆιον ἄνδρα, χαρεῖη δὲ φρένα μήτηρ ».

Ἦς εἰπὼν ἀλόχοιο φίλης ἐν χερσίν ἔθηκε
 παῖδ' ἕν· ἢ δ' ἄρα μιν κηῶδει δέξατο κόλπῳ
 δακρυόεν γελάσασα· πόσις δ' ἐλέησε νοήσας,
 χειρὶ τέ μιν κατέρεξεν ἔπος τ' ἔφατ' ἕκ' τ' ὀνόμαζε· 485
 « δαιμονίη, μὴ μοί τι λίην ἀκαχίζεο θυμῷ.
 οὐ γάρ τίς μ' ὑπὲρ αἴσαν ἀνὴρ Ἄιδι προιάψει·
 μοῖραν δ' οὐ τινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν,
 οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται.
 ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε, 490
 ἰστόν τ' ἠλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
 ἔργον ἐποίχεσθαι· πόλεμος δ' ἀνδρεσσι μελήσει
 πᾶσι, μάλιστα δ' ἐμοί, τοὶ Ἰλίῳ ἐγγεγάασιν ».

Ἦς ἄρα φωνήσας κόρυθ' εἶλετο φαίδιμος Ἔκτωρ
 ἵππουριν· ἄλοχος δὲ φίλῃ οἰκόνδε βεβήκει 495
 ἐντροπαλιζομένη, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέουσα.
 αἶψα δ' ἔπειθ' ἴκανε δόμους εὖ ναιετάοντας
 Ἔκτορος ἀνδροφόνοιο, κιχήσατο δ' ἐνδοθι πολλάς
 ἀμφιπόλους, τῆσιν δὲ γόον πάσῃσιν ἐνῶρσεν.
 αἰ μὲν ἔτι ζῶν γόον Ἔκτορα ᾧ ἐνὶ οἴκῳ· 500
 οὐ γάρ μιν ἔτ' ἔφαντο ὑπότροπον ἐκ πολέμοιο
 ἕζεσθαι, προφυγόντα μένος καὶ χεῖρας Ἀχαιῶν.

Οὐδὲ Πάρις δῆθουνεν ἐν ὑψηλοῖσι δόμοισιν,

ἄλλ' ὃ γ', ἐπεὶ κατέδου κλυτὰ τεύχεα, ποικίλα χαλκῶ,
 σεύατ' ἔπειτ' ἀνά ἄστυ, ποσὶ κραιπνοῖσι πεποιθώς. 505
 ὡς δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος, ἀκοστήσας ἐπὶ φάτνη,
 δεσμὸν ἀπορρήξας θείῃ πεδίῳ κροαίων,
 εἰωθὼς λούεσθαι ἐύρρεϊος ποταμοῖο,
 κυδιῶν· ὑψοῦ δὲ κάρη ἔχει, ἀμφὶ δὲ χαῖται
 ὤμοις ἀΐσσονται· ὃ δ' ἀγλαΐηφι πεποιθώς, 510
 ῥίμφα ἐ γούνα φέρει μετὰ τ' ἤθεα καὶ νομὸν ἵππων·
 ὡς υἷδς Πριάμοιο Πάρις κατὰ Περγάμου ἄκρης
 τεύχεσι παμφαίνων ὡς τ' ἠλέκτωρ ἐβεβήκει
 καγχαλῶν, ταχέες δὲ πόδες φέρον· αἶψα δ' ἔπειτα
 Ἔκτορα δῖον ἔτετμεν ἀδελφεόν, εὗτ' ἄρ' ἔμελλε 515
 στρέψεσθ' ἐκ χώρης, ὅθι ἦ δάριζε γυναικί.
 τὸν πρότερος προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
 « ἦθεῖ', ἦ μάλα δὴ σε καὶ ἐσύμενον κατερούκα
 δηθύνων, οὐδ' ἦλθον ἐναΐσιμον, ὡς ἐκέλευες ; »

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη καρυθαίολος Ἔκτωρ· 520
 « δαιμόνι', οὐκ ἂν τίς τοι ἀνὴρ, ὃς ἐναΐσιμος εἶη,
 ἔργον ἀτιμῆσειε μάχης, ἐπεὶ ἄλκιμός ἐσσι·
 ἀλλὰ ἐκὼν μεθιεῖς τε καὶ οὐκ ἐθέλεις· τὸ δ' ἐμὸν κῆρ
 ἄχνηται ἐν θυμῶ, ὅθ' ὑπὲρ σέθεν αἴσχε' ἀκούω
 πρὸς Τρώων, εἰ ἔχουσι πολὺν πόνον εἶνεκα σεῖο. 525
 ἀλλ' ἴομεν· τὰ δ' ὀπισθεν ἀρεσσόμεθ', αἶ κέ ποθι Ζεὺς
 δῶῃ ἐπουρανόισι θεοῖς αἰειγενέτησι
 κρητῆρα στήσασθαι ἐλεύθερον ἐν μεγάροισιν,
 ἐκ Τροίης ἐλάσαντας εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς »·

Η

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἐκτορος καὶ τοῦ Πάριδος εἰς τὸ στρατόπεδον ἔδωκε τόσην χαρὰν εἰς τοὺς Τρῶας, ὅσην αἰσθάνονται ναῦται κουρα-

σμένοι από κωπηλασίαν, όταν πνεύση οὐριος άνεμος. Κατά προτροπήν του Έλένου ο Έκτωρ προεκάλεσεν εις μονομαχίαν τόν άριστον των Άχαιών. Έγινε κλήρωσις μεταξύ έννά ήρώων και έλαχεν εις τόν Τελαμώνιον Αϊαντα να μονομαχήση με τόν Έκτορα. Ισόπαλοι εις την αιχμήν και έξισου θεοφιλείς οί δύο ήρωες έμονομάχησαν μέχρις έσπέρας χωρίς άποτέλεσμα. Τέλος έπαυσεν ο άγών. Τήν επομένην έγινε προσωρινή άνακωχή, δια να περισυλλεγοϋν οί νεκροί. Έν τω μεταξύ οί Άχαιοί άπεφάσισαν να ένισχύσουν τó στρατόπεδόν των με τείχος και τάφρον.

Όταν ή αύγή έφώτισε τόν κόσμον, ο Ζεύς συνεκάλεσε τούς θεούς εις άγοράν και τούς άπηγόρευσε να έπεμβαίνουν εις την μάχην ύπερ του ένός ή του άλλου άντιπάλου. Αυτός μετέβη εις την Ίδην και άπ' εκεί έβλεπε την πόλιν των Τρώων και τó ναυτικόν στρατόπεδον των Άχαιών. Κατά την μάχην εκείνης τής ήμέρας ο Κρονίδης έχάρισε νίκην και δόξαν μεγάλην εις τούς Τρώας, έπέφερε δε συμφοράς εις τούς Άχαιούς. Οί Τρώες, καιτοι όλιγώτεροι, άπώθησαν τούς έχθρους έως τα όχυρώματα του στρατοπέδου των. Ό άγών εξηκολούθησε καθ' όλην την ήμέραν, έως ότου εκάλυψε την γην ή μέλαινα νύξ. Παρέμειναν έν τούτοις οί Τρώες εκεί κοντά εις τó στρατόπεδον των έχθρων με τόν σκοπόν να επαναλάβουν την επομένην την επίθεσίν των. Καθ' όλην την νύκτα εκαιον μεγάλας πυράς, δια να φοβίσουν περισσότερον τούς ήδη τρομαγμένους Άχαιούς.

I

1 - 181 : Περίλυπος ο Άγαμέμνων εκάλεσε τούς άρχηγούς εις νυκτερινήν συνέλευσιν και έπρότεινε να εγκαταλείψουν την πολιορκίαν του Ίλίου. Ό Νέστωρ όμως και ο Διομήδης άντέστησαν εις την πρότασιν αυτήν. Μετά τó δείπνον άπεφάσισαν να στείλουν εις τόν Άχιλλέα πρεσβείαν, δια να τόν ίκετεύσουν να λάβη μέρος εις την μάχην. Δια την λεπτήν αποστολήν εξελέγησαν ο γέρων Φοίνιξ, ο όποιος ήτο και παιδαγωγός του Άχιλλέως, ο Όδυσσεύς και ο Τελαμώνιος Αϊας. Οί δύο ούτοι βασιλείς, άφου ήκουσαν τας συνετάς οδηγίας του Νέστορος, εξεκίνησαν.

Πρεσβεία πρὸς Ἀχιλλέα.

- Τὼ δὲ βάτην παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης, 182
πολλὰ μάλ' εὐχομένω γαιηόχῳ ἔννοσιγαίῳ
ῥηιδίως πεπθεῖν μεγάλας φρένας Αἰακίδαο.
Μυρμιδόνων δ' ἐπὶ τε κλισίας καὶ νῆας ἰκέσθην, 185
τὸν δ' εὖρον φρένα τερπόμενον φόρμιγγι λιγείῃ,
καλῆ δαιδαλέῃ, ἐπὶ δ' ἀργύρεον ζυγὸν ἦεν,
τὴν ἄρετ' ἐξ ἐνάρων πόλιν Ἑτιώνος ὀλέσσας·
τῆ ὅ γε θυμὸν ἔτερπεν, ἄειδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν.
Πάτροκλος δέ οἱ οἶος ἐναντίος ἦστο σιωπῆ, 190
δέγμενος Αἰακίδην, ὅποτε λήξειεν αἰείδων.
τὼ δὲ βάτην προτέρω, ἠγεῖτο δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
στὰν δὲ πρόσθ' αὐτοῖο· ταφῶν δ' ἀνόρουσεν Ἀχιλλεύς
αὐτῆ σὺν φόρμιγγι, λιπὼν ἔδος ἔνθα θάσσειεν.
ὡς δ' αὐτως Πάτροκλος, ἐπεὶ ἴδε φῶτας, ἀνέστη. 195
τὼ καὶ δεικνύμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
«χαίρετον· ἦ φίλοι ἄνδρες ἰκάνετον· ἦ τι μάλα χρεῶ,
οἷ μοι σκυζομένω περ Ἀχαιῶν φίλτατοὶ ἔστων».
Ὡς ἄρα φωνήσας προτέρω ἄγε δῖος Ἀχιλλεύς,
εἶσεν δ' ἐν κλισμοῖσι τάπησί τε πορφυρέοισιν. 200
αἶψα δὲ Πάτροκλον προσεφώνεεν ἐγγὺς ἔοντα·
«μείζονα δὴ κρητῆρα, Μενoitίου υἱέ, καθίστα,
ζωρότερον δὲ κέραιε, δέπας δ' ἔντυνον ἐκάστω·
οἱ γὰρ φίλτατοι ἄνδρες ἐμῶ ὑπέασι μελάθρῳ».
Ὡς φάτο, Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπειθειθ' ἑταίρῳ. 205
αὐτὰρ ὅ γε κρεῖον μέγα κάββαλεν ἐν πυρὸς αὐγῆ,
ἐν δ' ἄρα νῶτον ἔθηκ' ὄϊος καὶ πίονος αἰγός,
ἐν δὲ σὺδὸς σιάλοιο ῥάχιν τεθαλυῖαν ἀλοιφῆ.
τῷ δ' ἔχεν Αὐτομέδων, τάμνεν δ' ἄρα δῖος Ἀχιλλεύς.
καὶ τὰ μὲν εὖ μίστυλλε καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειρε, 210

πῦρ δὲ Μενoitιάδης δαΐεν μέγα, ἰσόθεος φώς.
 αὐτὰρ ἔπει κατὰ πῦρ ἑκάη καὶ φλόξ ἔμαράνθη,
 ἀνθρακιὴν στορέσας ὄβελους ἐφύπερθε τάνυσσε,
 πάσσε δ' ἄλός θείοιο κρατευτάων ἐπαείρας.
 αὐτὰρ ἔπει ῥ' ὤπτησε καὶ εἰν ἔλεοῖσιν ἔχευε, 215
 Πάτροκλος μὲν σῖτον ἑλών ἐπένειμε τραπέζῃ
 καλοῖς ἐν κανέοισιν, ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
 αὐτὸς δ' ἀντίον ἴζεν Ὀδυσσῆος θείοιο
 τοίχου τοῦ ἑτέροιο, θεοῖσι δὲ θῦσαι ἀνώγει
 Πάτροκλον, ὃν ἑταῖρον· ὁ δ' ἐν πυρὶ βάλλε θυηλάς. 220
 οἱ δ' ἐπ' ὀνειάθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
 αὐτὰρ ἔπει πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 νεῦσ' Αἴας Φοῖνιχι· νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
 πλησάμενος δ' οἴνοιο δέπας δείδεκτ' Ἀχιλῆα.

**Αἱ ὑποσχέσεις τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ αἱ παρακλήσεις
 τοῦ Ὀδυσσεύς.**

« χαῖρ', Ἀχιλεῦ· δαιτὸς μὲν εἴσης οὐκ ἐπίδευεῖς 225
 ἡμὲν ἐνὶ κλισίῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο
 ἠδὲ καὶ ἐνθάδε νῦν· πάρα γὰρ μενοεικέα πολλὰ
 δαίνυσθ'· ἀλλ' οὐ δαιτὸς ἐπηράτου ἔργα μέμηλεν,
 ἀλλὰ λίην μέγα πῆμα, διοτρεφές, εἰσορόωντες
 δείδιμεν· ἐν δοιῇ δὲ σαωσέμεν ἢ ἀπολέσθαι 230
 νῆας εὐσσέλμους, εἰ μὴ σύ γε δύσειαι ἀλκῆν.
 ἐγγυὸς γὰρ νηῶν καὶ τείχεος αὔλιον ἔθεντο
 Τρῶες ὑπέρθυμοι τηλεκλειτοὶ τ' ἐπικουροί,
 κηάμενοι πυρὰ πολλὰ κατὰ στρατόν, οὐδ' ἔτι φασὶ
 σχῆσεσθ', ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνησιν πεσέεσθαι. 235
 Ζεὺς δὲ σφι Κρονίδης ἐνδέξια σήματα φαίνων
 ἀστράπτει· Ἐκτωρ δὲ μέγα σθένεϊ βλεμεαίνων
 μαίνεται ἐκπάγλως, πίσινος Δί, οὐδέ τι τίει

άνερας οὐδὲ θεοὺς· κρατερὴ δὲ ἔ λύσσα δέδυκεν.
 ἀρᾶται δὲ τάχιστα φανήμεναι Ἴῤῷ δῖαν· 240
 στεῦται γὰρ νηῶν ἀποκόψειν ἄκρα κόρυμβα
 αὐτάς τ' ἐμπρήσειν μαλεροῦ πυρός, αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
 δηῶσειν παρὰ τῆσιν ὀρινομένους ὑπὸ καπνοῦ.
 ταῦτ' αἰνῶς δεῖδοικα κατὰ φρένα, μὴ οἱ ἀπειλάς
 ἐκτελέσωσι θεοί, ἡμῖν δὲ δὴ αἴσιμον εἶη 245
 φθίσθαι ἐν Τροίῃ, ἐκάς Ἄργεος ἵπποβότοιο.
 ἄλλ' ἄνα, εἰ μέμονάς γε καὶ ὀψέ περ υἷας Ἀχαιῶν
 τειρομένους ἐρύεσθαι ὑπὸ Τρώων ὀρυμαγδοῦ.
 αὐτῷ τοι μετόπισθ' ἄχος ἔσσεται, οὐδέ τι μῆχος
 βρεχθέντος κακοῦ ἔστ' ἄκος εὐρεῖν· ἀλλὰ πολὺ πρὶν 250
 φράζευ, ὅπως Δαναοῖσιν ἀλεξήσεις κακὸν ἧμαρ.
 ὦ πέπον, ἧ μὲν σοί γε πατὴρ ἐπετέλλετο Πηλεὺς
 ἡματι τῷ, ὅτε σ' ἐκ Φθίης Ἀγαμέμνονι πέμπε·
 'τέκνον ἐμόν, κάρτος μὲν Ἀθηναίῃ τε καὶ Ἴῤῥῃ
 δώσουσ', αἶ κ' ἐθέλωσι, σὺ δὲ μεγαλήτορα θυμὸν 255
 ἴσχειν ἐν στήθεσσι· φιλοφροσύνη γὰρ ἀμείνων·
 ληγέμεναι δ' ἔριδος κακομηχάνου, ὄφρα σε μᾶλλον
 τῶσ' Ἀργείων ἡμὲν νέοι ἠδὲ γέροντες·
 ὡς ἐπέτελλ' ὁ γέρων, σὺ δὲ λήθεται· ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν
 παύε', ἔα δὲ χόλον θυμαλγέα· σοὶ δ' Ἀγαμέμνων 260
 ἄξια δῶρα δίδωσι μεταλλήξαντι χόλοιο.
 εἰ δὲ σὺ μὲν μευ ἄκουσον, ἐγὼ δὲ κέ τοι καταλέξω
 ὅσσα τοι ἐν κλισίῃσιν ὑπέσχετο δῶρ' Ἀγαμέμνων·
 ἔπτ' ἀπύρους τρίποδας, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα,
 αἴθωνας δὲ λέβητας ἐείκοσι, δώδεκα δ' ἵππους 265
 πηγοὺς ἀθλοφόρους, οἱ ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.
 οὐ κεν ἀλήϊος εἶη ἀνὴρ, ᾧ τόσσα γένοιτο,
 οὐδέ κεν ἀκτῆμων ἐριτίμοιο χρυσοῖο,
 ὅσσο' Ἀγαμέμνονος ἵπποι ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.

δώσει δ' ἑπτὰ γυναϊκας ἀμύμονα ἔργα ἰδυίας, 270
 Λεσβίδας, ἅς, ὅτε Λέσβον εὐκτιμένην ἔλες αὐτός,
 ἐξέλεθ', αἶ τότε κάλλει ἐνίκων φύλα γυναικῶν.
 τὰς μὲν τοι δώσει, μετὰ δ' ἔσσεται ἦν τότ' ἀπηύρα,
 κούρη Βρισῆος. 274
 ταῦτα μὲν αὐτίκα πάντα παρέσσεται· εἰ δέ κεν αὔτε 277
 ἄστου μέγα Πριάμοιο θεοὶ δώωσ' ἀλαπάξαι,
 νῆα ἄλις χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ νηήσασθαι
 εἰσελθών, ὅτε κεν δατεώμεθα ληϊδ' Ἀχαιοί, 280
 Τρωιάδας δὲ γυναϊκας εἰείκοσιν αὐτὸς ἐλέσθαι,
 αἶ κε μετ' Ἀργεῖην Ἑλένην κάλλιστα ἔωσιν.
 εἰ δέ κεν Ἄργος ἰκοίμεθ' Ἀχαιϊκόν, οὐθαρ ἀρούρης,
 γαμβρός κέν οἱ ἔοις· τίσει δέ σε ἴσον Ὀρέστη,
 ὅς οἱ τηλύγετος τρέφεται θαλίῃ ἐνὶ πολλῇ. 285
 τρεῖς δέ οἱ εἰσι θυγάτρες ἐνὶ μεγάρῳ εὐπῆκτω,
 Χρυσόθεμις καὶ Λαοδίκη καὶ Ἰφιάνασσα·
 τάων ἦν κ' ἐθέλησθα, φίλην ἀνάεδνον ἄγεσθαι
 πρὸς οἶκον Πηλῆος· ὁ δ' αὐτ' ἐπὶ μείλια δώσει
 πολλὰ μάλ', ὅσσ' οὐ πῶ τις ἐῖ ἐπέδωκε θυγατρί· 290
 ἑπτὰ δέ τοι δώσει εὐ ναιόμενα πτολίεθρα,
 Καρδαμύλην Ἐνόπην τε καὶ Ἴρην ποιήεσσαν,
 Φηράς τε Ζαθέας ἠδ' Ἀνθειάν βαθύλειμον,
 καλὴν τ' Αἴπειαν καὶ Πήδασον ἀμπελόεσσαν.
 πᾶσαι δ' ἐγγὺς ἀλός, νέαται Πύλου ἡμαθθέντος· 295
 ἐν δ' ἄνδρες ναίουσι πολύρρηγες πολυβοῦται,
 οἳ κέ σε δωτήνησι θεὸν ὦς τιμήσουσι
 καὶ τοι ὑπὸ σκῆπτρῳ λιπαρὰς τελέουσι θέμιστας.
 ταῦτά κέ τοι τελέσειε μεταλλήξαντι χόλοιο. 300
 εἰ δέ τοι Ἀτρεΐδης μὲν ἀπήχθετο κηρόθι μᾶλλον,
 αὐτὸς καὶ τοῦ δῶρα, σὺ δ' ἄλλους περ Παναχαιοῦς
 τειρομένους ἐλέαιρε κατὰ στρατόν, οἳ σε θεὸν ὦς

τίσους· ἦ γάρ κέ σφι μάλα μέγα κῦδος ἄροιο.
 νῦν γάρ χ' Ἐκτορ' ἔλοισ, ἐπεὶ ἂν μάλα τοι σχεδὸν ἔλθοι
 λύσσαν ἔχων ὀλοήν, ἐπεὶ οὐ τινά φησιν ὁμοῖον 305
 οἷ ἔμεναι Δαναῶν, οὓς ἐνθάδε νῆες ἔνεικαν ».

Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπορρίπτει τὰς προτάσεις.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεὺς
 « διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
 χρῆ μὲν δὴ τὸν μῦθον ἀπηλεγέως ἀποειπεῖν,
 ἦ περ δὴ φρονέω τε καὶ ὡς τετελεσμένον ἔσται, 310
 ὡς μὴ μοι τρύζητε παρήμενοι ἄλλοθεν ἄλλος.
 ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Ἀίδαο πύλῃσιν
 ὅς χ' ἕτερον μὲν κεῦθη ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ εἶπη.
 αὐτὰρ ἐγὼν ἐρέω, ὥς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα·
 οὔτ' ἐμέ γ' Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα πεισέμεν οἴω 315
 οὔτ' ἄλλους Δαναούς, ἐπεὶ οὐκ ἄρα τις χάρις ἦεν
 μάρνασθαι δηΐτοισιν ἐπ' ἀνδράσι νωλεμέσ αἰεῖ.
 ἴση μοῖρα μένοντι, καὶ εἰ μάλα τις πολεμίζοι·
 ἐν δὲ ἰῆ τιμῇ ἡμὲν κακὸς ἠδὲ καὶ ἐσθλός·
 κάτθαν' ὁμῶς ὅ τ' ἀεργὸς ἀνὴρ ὅ τε πολλὰ ἐοργῶς. 320
 οὐδέ τί μοι περίκειται, ἐπεὶ πάθον ἄλγεα θυμῷ,
 αἰεὶ ἐμὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζειν.
 ὡς δ' ὄρνις ἀπτῆσι νεοσσοῖσι προφέρῃσι
 μάστακ', ἐπεὶ κε λάβῃσι, κακῶς δ' ἄρα οἱ πέλει αὐτῆ,
 ὡς καὶ ἐγὼ πολλὰς μὲν αὐπνους νύκτας ἴαυον, 325
 ἤματα δ' αἱματόεντα διέπρησον πολεμίζων,
 ἀνδράσιν μαρνάμενος ὀάρων ἔνεκα σφετεράων.
 δῶδεκα δὴ σὺν νηυσὶ πόλεις ἀλάπαξ' ἀνθρώπων,
 πεζὸς δ' ἔνδεκά φημι κατὰ Τροίην ἐρίβωλον·
 τᾶων ἐκ πασέων κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλὰ 330

ἐξελόμην, καὶ πάντα φέρων Ἀγαμέμνονι δόσκον
 Ἀτρεΐδῃ· ὁ δ' ὀπισθε μένων παρὰ νηυσὶ θοῆσι
 δεξάμενος διὰ παῦρα δασάσκετο, πολλὰ δ' ἔχεσκεν.
 ἄλλα δ' ἀριστήεσσι δίδου γέρα καὶ βασιλεῦσι,
 τοῖσι μὲν ἔμπεδα κεῖται, ἐμεῦ δ' ἀπὸ μούνου Ἀχαιῶν 335
 εἴλετ', ἔχει δ' ἄλοχον θυμαρέα· τῇ παριαύων
 τερπέσθω. τί δὲ δεῖ πολεμιζέμεναι Τρώεσσιν
 Ἀργείους ; τί δὲ λαὸν ἀνήγαγεν ἐνθάδ' ἀγείρας
 Ἀτρεΐδης ; ἦ οὐχ Ἑλένης ἕνεκ' ἠϋκόμοιο ;
 ἦ μούνοι φιλέουσ' ἀλόχους μερόπων ἀνθρώπων 340
 Ἀτρεΐδαι ; ἐπεὶ ὅς τις ἀνὴρ ἀγαθος καὶ ἐχέφρων
 τὴν αὐτοῦ φιλέει καὶ κήδεται, ὡς καὶ ἐγὼ τὴν
 ἐκ θυμοῦ φίλειον, δουρικτητὴν περ ἐοῦσαν.
 νῦν δ', ἐπεὶ ἐκ χειρῶν γέρας εἴλετο καὶ μ' ἀπάτησε,
 μή μευ πειράτω εὖ εἰδότος· οὐδέ με πείσει. 345
 ἀλλ', Ὀδυσσεῦ, σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισιν βασιλεῦσι
 φραζέσθω νήεσσιν ἀλεξέμεναι δῆιον πῦρ.
 ἦ μὲν δὴ μάλα πολλὰ πονήσατο νόσφιν ἐμεῖο,
 καὶ δὴ τεῖχος ἔδειμε, καὶ ἤλασε τάφρον ἐπ' αὐτῷ
 εὐρεῖαν μεγάλην, ἐν δὲ σκόλοπας κατέπηξεν· 350
 ἀλλ' οὐδ' ὡς δύναται σθένος Ἔκτορος ἀνδροφόνοιο
 ἴσχειν. ὄφρα δ' ἐγὼ μετ' Ἀχαιοῖσιν πολέμιζον,
 οὐκ ἐθέλεσκε μάχην ἀπὸ τείχεος ὀρνύμεν Ἔκτωρ,
 ἀλλ' ὅσον ἐς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἱκανεν·
 ἔνθα ποτ' οἶον ἔμιμνε, μόγις δὲ μευ ἔκφυγεν ὄρμῃν. 355
 νῦν δ', ἐπεὶ οὐκ ἐθέλω πολεμιζέμεν Ἔκτορι δίω,
 αὖριον ἰρὰ Διὶ ρέξας καὶ πᾶσι θεοῖσι,
 νηήσας εὖ νῆας, ἐπὴν ἄλαδε προερούσσω,
 ὄψαι, αἶ κ' ἐθέλησθα καὶ αἶ κέν τοι τὰ μεμήλη,
 ἦρι μάλ' Ἑλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόεντα πλεύσας 360
 νῆας ἐμάς, ἐν δ' ἄνδρας ἐρεσσέμεναι μεμαῶτας·

εἰ δέ κεν εὐπλοίην δώῃ κλυτὸς ἐννοσίγαιος,
ἤματί κε τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἰκοίμην ».

Κ

Οἱ δύο ἀρχηγοὶ ἐπανῆλθον ἄπρακτοι. Κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπεφάσισαν νὰ κατασκοπεύσουν τὸ ἐχθρὸν στρατόπεδον. Κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτὴν ἐφόνευσαν ἓνα κατασκοποῦν τῶν Τρώων, τὸν Δόλωνα, ἀφοῦ προηγουμένως ἔμαθον ἀπὸ αὐτὸν τὰ σχέδια τοῦ Ἑκτορος διὰ τὴν μάχην τῆς ἐπομένης. Ἐφόνευσαν καὶ ἄλλον ἐπιφανῆ Τρῶα, τὸν Ῥῆσον, καὶ ἀπάγοντες τοὺς θαυμασίους Θρακικοὺς ἵππους τοῦ ἥρωος ἐπανῆλθον εἰς τὸ στρατόπεδον.

Λ

Μόλις ἐχάραξεν ἡ αὐγή, ἐξωπλίσθησαν οἱ ἄριστοι τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν μάχην τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἠρίστευσεν ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ἀπάθησε τοὺς Τρῶας μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου. Ἄλλ' ἐπληγώθησαν καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεύς.

Μ

Τότε ἡ ὄρμη τῶν Τρώων ἐγένετο ἀκάθεκτος. Ἐφθασαν μέχρι τοῦ τείχους, τὸ ὁποῖον ἐπροστάτευε τὸ Ἀχαικὸν στρατόπεδον, καὶ παρὰ τὴν ἄμυναν, τὴν ὁποῖαν ἐπρόβαλον οἱ δύο Αἴαντες, κατάρθωσαν νὰ εἰσορμήσουν ἐντὸς τοῦ χώρου, ὅπου ἦσαν ἀνεῖλκυσμένα τὰ πλοῖα. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν διεκρίθησαν ἐκ τῶν Τρώων ὁ Σαρπηδῶν, ὁ Γλαῦκος καὶ ὑπὲρ πάντας ὁ Ἑκτωρ, ὅστις ἐνίσχυεν ὄλων τὴν ὄρμην καὶ τὸ φρόνημα. ἤλεγξε μάλιστα τὸν Πολυδάμαντα, ὅστις ἐδειλίασεν, ὅταν ἐφάνη ἀπαίσιος οἰωνός, καὶ ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν μὲ τὸν ἀθάνατον λόγον :

εἷς οἰωνός ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης. 243

Ν

Μὲ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Ποσειδῶνος ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν ἀνεχαιτίσθησαν κάπως οἱ Τρῶες. Καὶ οἱ δύο στρατοὶ ὑφίσταντο μεγάλην φθοράν. Μετὰ μικρὰν διακοπὴν, κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ Ἑκτωρ συνε-

σκέφθη μὲ τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς, ἐπανήρχισεν ἡ μάχη ἀγριωτέρα καὶ φονικωτέρα παρὰ ποτέ.

Ε

Οἱ τραυματισμένοι ἀρχηγοὶ τῶν Ἀχαιῶν ἤκουον ἐντὸς τῆς σκηνῆς τῶν τὰς τρομερὰς κραυγὰς τῶν μαχομένων. Ἀκόμη μίαν φορὰν ἐπρότεινεν ὁ Ἀγαμέμνων νὰ φύγουν. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξύ κατώρθωσεν ὁ Ποσειδῶν μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Ἥρας νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν Δία καὶ νὰ ἐνισχύσῃ πάλιν τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ ὁ μὲν Τελαμώνιος Αἴας ἐτραυμάτισε τὸν Ἔκτορα, ὁ δὲ Αἴας ὁ Ὀϊλέως ἀπώθησε τοὺς ἐχθροὺς μακρὰν ἀπὸ τὰ πλοῖα.

Ο

Ὅτε ὁ Ζεὺς ἀντελήφθη τὴν ἀπάτην, ἐπέπληξε σφοδρὰ τὴν Ἥραν καὶ διέταξε τὸν Ποσειδῶνα νὰ ἀφήσῃ ἀμέσως τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐθεραπεύθη καὶ ὁ Ἔκτωρ καὶ τοιοῦτοτρόπως οἱ Τρῶες ἀνέκτησαν τὸ θάρρος των. Μέχρι τοῦ μέσου τοῦ Ἀχαϊκοῦ στρατοπέδου ἔφθασεν αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ Ἔκτωρ καὶ ἦτο ἤδη ἕτοιμος νὰ θέσῃ πῦρ εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Πρωτεσιλάου, ἐνῶ ὁ Πάτροκλος ἔσπευδε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ἀχιλλεῖα περὶ τοῦ κινδύνου, τὸν ὁποῖον διέτρεχον οἱ Ἀχαιοί.

Π

Καὶ ἤδη ἐπραγματοποιήθη τὸ θέλημα τοῦ Διός. Ἡ αὐθαιρεσία τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν υἱὸν τῆς Θέτιδος ἐπληρώθη πολὺ ἀκριβὰ. Μόνον ἂν ἤθελεν ὁ Ἀχιλλεὺς, θὰ ἐσώζοντο οἱ Ἀχαιοί. Κατὰ τὴν δεινὴν αὐτὴν ὄραν ἐκάμφθη ἡ ὀργὴ καὶ ἡ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος. Ἐπέτρεψε κατ' ἀρχὴν εἰς τὸν Πάτροκλον νὰ ὀδηγήσῃ σῶμα Μυρμιδόνων εἰς τὴν μάχην ἐξωπλισμένος μὲ τὴν ἰδικήν του ὑπέροχον πανοπλίαν. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Πατρόκλου, τὸν ὁποῖον ἐνόμισαν ὡς τὸν πραγματικὸν Ἀχιλλεῖα, ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τοὺς ἐχθροὺς. Παρασυρθεῖς ὁμως ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὁ Πάτροκλος ἐλησμόνησε τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν ὁποίαν ἔδωσε πρὸς τὸν Ἀχιλλεῖα, ὅτι θὰ ἠγωνίζετο μόνον, διὰ νὰ σώσῃ τὸν στόλον τῶν Ἀχαιῶν. Κατεδίωξε τοὺς Τρῶας εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ἔφθασε μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου. Ἐπληγώθη ὁμως ἀπὸ τὸν Εὐφορβον καὶ ἐφονεύθη ἀπὸ τὸν Ἔκτορα.

Ρ

Κρατερὰ μάχη συνήφθη γύρω από τὸ σῶμα τοῦ Πατρόκλου. Μετὰ πολὺωρον ἀγῶνα κατῶρθωσαν ὁ Μενέλαος καὶ ὁ Μηριόνης νὰ πάρουν τὸν νεκρὸν προστατευόμενοι κατὰ τὴν ἀποχώρησίν των ἀπὸ τοὺς δύο Αἴαντας.

Σ

Μελανὸν νέφος λύπης ἐκάλυψε τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀχιλλέως, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ φίλου του. Τοὺς θρήνους του ἤκουσεν εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ἡ Θέτις καὶ ἔσπευσε νὰ παρηγορήσῃ τὸν υἱὸν της. Τοῦ ὑπεσχέθη ὅτι τὴν ἐπομένην θὰ τοῦ φέρῃ νέαν πανοπλίαν, ἔργον τοῦ Ἥφαιστου, διὰ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπημένου συντρόφου του. Ἐξάλλος ὁ Ἀχιλλεὺς ὤρμησεν ἀμέσως εἰς καταδίωξιν τῶν Τρώων, ἐνῶ ἤδη ὁ Ἥφαιστος κατεσκεύαζε δι' αὐτὸν περίτεχνον ἀσπίδα¹ καὶ θώρακα φαινότερον ἀπὸ τὴν λάμπιν τῆς αὐγῆς καὶ κόρυθα μὲ χρυσοῦν λόφον καὶ κνημίδας ἀπὸ λαμπρὸν κασίτερον. Ταχεῖα ὡς ἰέραξ ἔφερεν ἡ Θέτις ἀπὸ τὸν Ὀλυμπον εἰς τὸν υἱὸν της τὰ μαρμαίροντα ὄπλα.

Τ

Ὁ Ἀχιλλεὺς καλέσας τὸν λαὸν εἰς ἀγορὰν ἐδήλωσεν, ὅτι θὰ λαμβάνῃ εἰς τὸ ἐξῆς μέρος εἰς τὴν μάχην. Ὁ Ἀγαμέμνων ὡμολόγησε δημοσίᾳ τὸ σφάλμα του καὶ ἐπῆλθε συμφιλίωσις τῶν δύο ἡρώων.

Υ

Τότε πλέον ὁ Ζεὺς ἄφησε νὰ στραφῇ ἡ τύχη ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν. Εἰς γενικὴν συνέλευσιν τῶν θεῶν ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ βοηθήσουν ὅποιον ἤθελον ἀπὸ τοὺς ἀγωνιζομένους θνητοὺς. Τοιοῦτοτρόπως ἡ πρὸ τοῦ Ἰλίου μάχη ἐγένετο ἀληθὴς θεομαχία. Ἡ Ἥρα, ἡ Ἀθηνᾶ, ὁ Ποσειδῶν, ὁ Ἑρμῆς, ὁ Ἥφαιστος, ἡ Ἄρτεμις, ὁ Ἀπόλλων, ἡ Λητώ, ὁ

1. Ἡ περιγραφή τῆς ἀσπίδος ταύτης ἔχει ἰδιαίτεραν σημασίαν, διότι ἐπ' αὐτῆς παρίστανται διάφοροι εἰκόνες τοῦ βίου τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς. Ὅσοι ἀπὸ τοὺς μαθητὰς θέλουν, δύνανται νὰ ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει εἰς τὴν ῥαμφιδίαν Σ τοὺς στίχους 478 - 608 καὶ νὰ περιγράψουν τὰ ἐν τῇ ἀσπίδι εἰκονιζόμενα.

Ξάνθος, ὁ θεὸς τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ, καὶ ἡ Ἄφροδίτη κατῆλθον εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ἠγωνίσθησαν μαζί με τοὺς θνητοὺς ἐναντίον ἀλλήλων

Φ

Ἐνίκησαν οἱ θεοί, ποὺ ἐπροστάτευον τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ Ἀχιλλέως οἱ Τρῶες ὀπισθοχώρησαν. Ἐκινδύνευε νὰ κυριευθῆ τὸ Ἴλιον καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόλλων ἔμεινεν ἀκόμη εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ σώσῃ τὴν ἱερὰν πόλιν.

Χ

Σὰν τρομαγμένα ἐλάφια ἐκλείσθησαν οἱ Τρῶες εἰς τὰ τεῖχη, καὶ ὁ μόνος ὁ Ἔκτωρ, συναισθανόμενος τὴν εὐθύνην του, ἔμεινεν ἔξω τοῦ τεύχους, διὰ νὰ περιμένῃ τὸν Ἀχιλλέα. Ἡ μοῖρα τοῦ γενναίου ἥρωος, ὅστις, ἔσφζε τὴν Τροίαν, εἶχεν ἀποφασισθῆ ἀπὸ τοὺς θεοὺς. Ἀπατημένος ἀπὸ τὴν Ἀθηνᾶν ὁ ἐκλεκτὸς υἱὸς τοῦ Πριάμου δὲν κατώρθωσε νὰ πλήξῃ τὸν ἀντίπαλόν του καὶ ἐφονεύθη ἀπ' αὐτόν. Ἐξηγριωμένος ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ἐνθουμούμενος τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου « ἔ ξ ε ν ἄ ρ ι ξ ε τ ὸ ν ν ε κ ρ ὸ ν » καὶ με ὑπερηφάνειαν ἐφώναξεν εἰς τοὺς προσδραμόντας Ἀχαιοὺς :

«..... ἐπέφνομεν Ἐκτορα δῖον,
ᾧ Τρῶες κατὰ ἄστρῳ θεῶ ὦς εὐχετόωντο ».

Ἐπειτα τοῦ ἐτρίψησε τὰ πόδια, τοῦ ἐπέρασε βοείους ἱμάντας καὶ τὸν ἔδεσεν εἰς τὸ ἄρμα του, διὰ νὰ τὸν σύρῃ ἕως τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Ψ

Μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἐκτορος ἐγίνε μεγαλοπρεπῆς ἡ ταφὴ τοῦ Πατρόκλου. Ἀφοῦ ἔκαυσαν τὸν νεκρὸν καὶ ἀνήγειραν τὸν τύμβον, ὁ Ἀχιλλεὺς ὠργάνωσεν ἀγῶνας με θαυμαστά ἐπαθλα¹. Κατὰ τὰ ποικίλα ἀγωνίσματα ἐβραβεύθησαν βασιλεῖς καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς ἥρωες, οἱ ὅποιοι καὶ κατὰ τὰς μάχας ἠρίστευον.

Ω

1 - 143 : Πενθῶν διὰ τὸν Πάτροκλον ὁ Ἀχιλλεὺς διήρχετο ἀγωνιώ-

1. Οἱ βουλόμενοι ἐκ τῶν μαθητῶν ἄς ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει τὴν περιγραφὴν τῶν ἀθλητικῶν τούτων ἀγῶνων (Ψ στ. 257-897) καὶ ἄς διαγράψουν τὸ πρόγραμμα τῶν ἀγῶνων τούτων με τὴν φρασεολογίαν καὶ τοὺς δρους, ποὺ μεταχειρίζομεθα σήμερον.

δεις νύκτας και περιεφέρετο κλαίων εις την άκτην της θαλάσσης. Εις την μανίαν του έδενε τον νεκρόν του Έκτορος πίσω από το άρμα του και τον έσυρε γύρω από τον τάφον του Πατρόκλου. Οί περισσότεροι από τους θεούς του Όλύμπου εξανέστησαν διά την σκληρότητα αυτήν και διά τουτο ο Ζεύς προσέταξε την Θέτιν να συμβουλεύση τον υιόν της να λυπηθῆ τον νεκρόν και να τον αποδώση εις τους οικείους του προς ένταφιασμόν. Συγχρόνως ο μέγας θεός διέταξε την ποοδήνεμον Ίριν :

« Βάσκ' ἴθι, Ίρι ταχεῖα· λιποῦσ' ἔδος Οὐλύμποιο 144

ἄγγελιον Πριάμοιο μεγαλήτορι Ίλιον εἶσω 145

λύσσασθαι φίλον υἷον ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,

δῶρα δ' Ἀχιλλῆι φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη,

οἶον, μηδέ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἴτω ἀνῆρ.

κῆρύξ τις οἱ ἔποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνει

ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν εὐτροχον, ἣδὲ καὶ αὐτίς 150

νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστει, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς.

μηδέ τί οἱ θάνατος μελέτω φρεσὶ, μηδέ τι τάρβος.

τοῖον γάρ οἱ πομπὸν ὀπάσσομεν ἀργεῖφόντην,

ὃς ἄξει, ἧός κεν ἄγων Ἀχιλλῆι πελάσσει.

αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλλῆος. 155

οὔτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει·

οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὔτ' ἄσκοπος, οὔτ' ἀλιτήμων·

ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἰκέτω πεφιδῆσεται ἀνδρός ».

Ὡς ἔφατ'· ὦρτο δὲ Ίρις ἀελλόπος ἀγγελέουσα.

ἔξεν δ' ἐς Πριάμοιο, κίχεν δ' ἑνοπήν τε γόον τε. 160

παῖδες μὲν πατέρ' ἀμφὶ καθήμενοι ἔνδοθεν αὐλῆς

δάκρυσιν εἶματ' ἔφυρον· ὁ δ' ἐν μέσσοισι γεραῖος

ἐντυπᾶς ἐν χλαίνῃ κεκαλυμμένος· ἀμφὶ δὲ πολλῇ

κόπρος ἔην κεφαλῇ τε καὶ αὐχένι, τοῖο γέροντος,

τὴν ῥα κυλινδόμενος καταμήσατο χερσὶν ἔῃσιν. 165

θυγατέρες δ' ἀνά δώματ' ἰδὲ νοοὶ ὠδύροντο,

τῶν μιμνησκόμεναι, οἳ δ' ἠ πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ

χερσίν ὑπ' Ἀργείων κέατο, ψυχὰς ὀλέσαντες.
 στῆ δὲ παρά Πρίαμον Διὸς ἄγγελος, ἠδὲ προσηύδα
 τυτθὸν φθειγξαμένη· τὸν δὲ τρόμος ἔλλαβε γυῖα· 170
 « θάρσει, Δαρδανίδη Πρίαμε, φρεσί, μηδέ τι τάρβει·
 οὐ μὲν γάρ τοι ἐγὼ κακὸν ὀσομένη τόδ' ἰκάνω,
 ἀλλ' ἀγαθὰ φρονέουσα· Διὸς δέ τοι ἄγγελός εἰμι,
 ὅς σευ ἄνευθεν ἐὼν μέγα κήδεται ἠδ' ἐλεαίρει.
 λύσασθαί σ' ἐκέλευσεν Ὀλύμπιος Ἔκτορα δῖον, 175
 δῶρα δ' Ἀχιλλῆι φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη,
 οἶον, μηδέ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἴτω ἀνήρ.
 κῆρῦξ τίς τοι ἔποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνει
 ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν εὐτροχον, ἠδὲ καὶ αὐτὶς
 νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστυ, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς. 180
 μηδέ τί τοι θάνατος μελέτω φρεσί, μηδέ τι τάρβος·
 τοῖος γάρ τοι πομπὸς ἅμ' ἔψεται ἀργεῖφόντης,
 ὅς σ' ἄξει, ἧὸς κεν ἄγων Ἀχιλλῆι πελάσση.
 κύτάρ ἐπὴν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλλῆος,
 οὐτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει· 185
 οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὐτ' ἄσκοπος, οὐτ' ἀλιτήμων·
 ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἰκέτεω πεφιδῆσεται ἀνδρός ».
 Ἡ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἴρις.
 αὐτὰρ ὃ γ' υἷας ἅμαξαν εὐτροχον ἡμιονεῖην
 ὀπίσσαι ἠνώγει, πείρινθα δὲ δῆσαι ἐπ' αὐτῆς. 190
 αὐτὸς δ' ἐς θάλαμον κατεβήσето κηώνεντα,
 κέδρινον, ὑπόροφον, ὃς γλήνεα πολλὰ κεχάνδει·
 ἐς δ' ἄλοχον Ἐκάβην ἐκαλέσσατο, φώνησέν τε·
 « δαιμονίη, Διόθεν μοι Ὀλύμπιος ἄγγελος ἦλθεν
 λύσασθαί φίλον υἷὸν ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν, 195
 δῶρα δ' Ἀχιλλῆι φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη.
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ, τί τοι φρεσὶν εἶδεται εἶναι ;
 αἰνῶς γάρ μ' αὐτόν γε μένος καὶ θυμὸς ἄνωγεν

κεῖσ' ἰέναι ἐπὶ νῆας ἔσω στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν ».

Ὡς φάτο· κώκυσεν δὲ γυνή καὶ ἀμείβετο μύθῳ· 200
 « ὦ μοι, πῆ δὴ τοι φρένες οἶχονθ', ἧς τὸ πάρος περ
 ἔκλε' ἐπ' ἀνθρώπους ξείνους ἠδ' οἷσιν ἀνάσσεις;
 πῶς ἐθέλεις ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς
 υἱέας ἐξενάριξε; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ. 205
 εἰ γάρ σ' αἰρήσει καὶ ἐσόψεται ὀφθαλμοῖσιν,
 ὤμησθής καὶ ἄπιστος ἀνὴρ ὅδε, οὐ σ' ἐλεήσει
 οὐδέ τί σ' αἰδέσεται. νῦν δὲ κλαίωμεν ἀνευθε
 ἦμενοι ἐν μεγάρῳ· τῷ δ' ὡς ποθι μοῖρα κραταιῆ
 γεινομένῳ ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκον αὐτῆ, 210
 ἀργίποδας κύνας ἄσαι, ἐῶν ἀπάνευθε τοκήων,
 ἀνδρὶ πάρα κρατερῶ, τοῦ ἐγὼ μέσον ἦπαρ ἔχοιμι
 ἐσθέμεναι προσφῦσα· τὸτ' ἀντιτα ἔργα γένοιτο
 παιδὸς ἐμοῦ, ἐπεὶ οὐ ἐ κακίζόμενόν γε κατέκτα,
 ἀλλὰ πρὸ Τρώων καὶ Τρωιάδων βαθυκόλπων 215
 ἐσταότ', οὔτε φόβου μεμνημένον οὔτ' ἄλεωρῆς ».

Τὴν δ' αὐτε προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « μή μ' ἐθέλοντ' ἰέναι κατερύκανε, μηδέ μοι αὐτῆ
 ὄρνις ἐνὶ μεγάροισι κακὸς πέλευ· οὐδέ με πείσεις.
 εἰ μὲν γάρ τίς μ' ἄλλος ἐπιχθονίων ἐκέλευεν, 220
 ἢ οἱ μάντιές εἰσι, θυοσκόοι ἢ ἱερῆες,
 ψεῦδός κεν φαῖμεν καὶ νοσφιζοίμεθα μᾶλλον·
 νῦν δ' — αὐτὸς γὰρ ἄκουσα θεοῦ καὶ ἐσέδρακον ἄντην —
 εἶμι, καὶ οὐχ ἄλιον ἔπος ἔσσεται. εἰ δέ μοι αἶσα
 τεθνάμεναι παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων, 225
 βούλομαι· αὐτίκα γὰρ με κατακτείνειεν Ἀχιλλεύς,
 ἀγκὰς ἐλόντ' ἐμὸν υἷον, ἐπὴν γόου ἐξ ἔρον εἶην ».

Ἦ, καὶ φωριαμῶν ἐπιθήματα κάλ' ἀνέωγεν·
 ἔνθεν δῶδεκα μὲν περικαλλέας ἔξελε πέπλους,

δώδεκα δ' ἀπλοῖδας χλαίνας, τόσσους δὲ τάπητας, 230
 τόσσα δὲ φάρεα καλά, τόσους δ' ἐπὶ τοῖσι χιτῶνας.
 χρυσοῦ δὲ στήσας ἔφερον δέκα πάντα τάλαντα·
 ἐκ δὲ δύ' αἰθῶνας τρίποδας, πίσυρας δὲ λέβητας,
 ἐκ δὲ δέπας περικαλλές, ὃ οἱ Θρηῆκες πόρον ἄνδρες
 ἐξεσίην ἔλθοντι, μέγα κτέρας· οὐδέ νυ τοῦ περ 235
 φείσατ' ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων, περὶ δ' ἤθελε θυμῷ
 λύσασθαι φίλον υἷόν. ὁ δὲ Τρῶας μὲν ἅπαντας
 αἰθούσης ἀπέεργεν, ἔπεσσ' αἰσχροῖσιν ἐνίσσων·
 « ἔρρετε, λωβητῆρες, ἐλεγχέες· οὐ νυ καὶ ὑμῖν
 οἴκοι ἔνεστι γόος, ὅτι μ' ἤλθετε κηδήσונτες; 240
 ἦ ὀνόσασθ', ὅτι μοι Κρονίδης Ζεὺς ἄλγε' ἔδωκεν,
 παῖδ' ὀλέσαι τὸν ἄριστον; ἀτὰρ γνῶσεσθε καὶ ὑμμες.
 ῥήτεροι γὰρ μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν δὴ ἔσεσθε,
 κείνου τεθνηῶτος, ἐναιρέμεν· αὐτὰρ ἐγὼ γε,
 πρὶν ἀλαπαζομένην τε πόλιν κεραϊζομένην τε 245
 ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, βαίην δόμον Ἀἴδος εἶσω ».
 Ἦ, καὶ σκηπανίῳ δίεπ' ἀνέρας· οἱ δ' ἴσαν ἔξω,
 σπερχομένοιο γέροντος. ὁ δ' υἷασιν οἷσιν ὁμόκλα,
 νεικείων Ἑλενόν τε Πάριν τ' Ἀγάθωνά τε δῖον
 Πάμμονά τ' Ἀντίφονόν τε βοῆν ἀγαθόν τε Πολίτην 250
 Δηίφοβόν τε καὶ Ἴππόθοον καὶ Δῖον ἀγαυόν·
 ἐννέα τοῖς ὁ γεραιὸς ὁμοκλήσας ἐκέλευε·
 « σπεύσατέ μοι, κακὰ τέκνα, κατηφόνες· αἰθ' ἅμα πάντες
 Ἐκτορος ὠφέλετ' ἀντὶ θεῆς ἐπὶ νηυσὶ πεφάσθαι.
 ὦ μοι ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἷας ἀρίστους 255
 Τροίη ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τινά φημι λελεῖφθαι,
 Μήστορά τ' ἀντίθεον καὶ Τρωῖλον ἵππιοχάρμη,
 Ἐκτορά θ', ὃς θεὸς ἔσκε μετ' ἀνδράσιν, οὐδὲ ἔφκει
 ἀνδρὸς γε θνητοῦ πάϊς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῖο·
 τοὺς μὲν ἀπώλεσ' Ἀρης, τὰ δ' ἐλέγχεα πάντα λέλειπται, 260

ψευσταί τ' ὀρχησταί τε, χοροιτυπήσιν ἄριστοι,
 ἄρνῶν ἠδ' ἐρίφων ἐπιδήμιοι ἀρπυκτῆρες.
 οὐκ ἂν δὴ μοι ἄμαξαν ἐφοπλίσσατε τάχιστα
 ταῦτά τε πάντ' ἐπιθειῆτε, ἵνα πρήσσωμεν ὁδοῖο; »

Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πατρὸς ὑποδείσαντες ὁμοκλήν, 265
 ἐκ μὲν ἄμαξαν ἄειραν εὐτροχον ἡμιονεῖην,
 καλήν πρωτοπαγέα· πείρινθα δὲ δῆσαν ἐπ' αὐτῆς. 267
 ἐκ θαλάμου δὲ φέροντες εὐξέστης ἐπ' ἀπῆνης 275
 νήσον Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα·
 ζευῆξαν δ' ἡμιόνους κρατερώνοχας ἐντεσιεργούς,
 τοὺς ῥά ποτε Πριάμῳ Μυσοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα.
 ἵππους δὲ Πριάμῳ ὑπαγον ζυγόν, οὓς ὁ γεραῖος
 αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλεν εὐξέστη ἐπὶ φάτνῃ. 280

Μετάβασις τοῦ Πριάμου

εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Τῶ μὲν ζευγνύσθην ἐν δώμασιν ὑψηλοῖσι 281
 κῆρυξ καὶ Πριάμος, πυκικὰ φρεσὶ μῆδε' ἔχοντες·
 ἀγγίμονλον δέ σφ' ἦλθ' Ἐκάβῃ τετιηότι θυμῷ,
 οἶνον ἔχουσ' ἐν χειρὶ μελίφρονα δεξιτερῆφι,
 χρυσέῳ ἐν δέπαϊ, ὄφρα λείψαντε κιοίτην· 285
 στῆ δ' ἵππων προπάροιθεν, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 « τῆ, σπεῖσον Διὶ πατρί, καὶ εὐχεο οἴκαδ' ἰκέσθαι
 ἄψ ἐκ δυσμενέων ἀνδρῶν, ἐπεὶ ἄρ σέ γε θυμὸς
 ὀτρύνει ἐπὶ νῆας, ἐμεῖο μὲν οὐκ ἐθελούσης.
 ἀλλ' εὐχεο σύ γ' ἔπειτα κελαινεφέϊ Κρονίωνι, 290
 Ἰδαίῳ, ὅς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὁρᾶται·
 αἶτει δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τέ οἱ αὐτῷ
 φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐ κράτος ἐστὶ μέγιστον,
 δεξιόν, ὄφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,

τῷ πίσυνος ἐπὶ νῆας ἴης Δαναῶν ταχυπάλων. 295

εἰ δέ τοι οὐ δώσει ἐὼν ἄγγελον εὐρύοπα Ζεὺς,
οὐκ ἂν ἐγὼ γέ σ' ἔπειτα ἐποτρύνουσα κελοίμην
νῆας ἐπ' Ἀργείων ἰέναι, μάλα περ μεμαῶτα ».

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη Πρίαμος θεοειδής·
« ὦ γύναι, οὐ μὲν τοι τόδ' ἐφιεμένη ἀπιθήσω· 300
ἔσθλόν γάρ Διὶ χειῖρας ἀνασχέμεν, αἶ κ' ἐλεήσῃ ».

Ἦ ῥα, καὶ ἀμφίπολον ταμίην ὄτρυν' ὁ γεραῖος
χερσὶν ὕδωρ ἐπιχεῦται ἀκήρατον· ἡ δὲ παρέστη
χέρνιβον ἀμφίπολος πρόχοόν θ' ἅμα χερσὶν ἔχουσα.

νιψάμενος δὲ κύπελλον ἐδέξατο ἥς ἀλόχοιο· 305
εὐχετ' ἔπειτα στάς μέσῳ ἔρκει, λειῖβε δὲ οἶνον
οὐρανὸν εἰσανιδῶν· καὶ φωνήσας ἔπος ἠῦδα·

« Ζεῦ πάτερ, Ἴδηθεν μεδέων, κύδιστε μέγιστε,
δός μ' ἐς Ἀχιλλῆος φίλον ἐλθεῖν ἢδ' ἐλεεινόν· 310
πέμψον δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τε σοὶ αὐτῷ

φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐκράτος ἐστὶ μέγιστον,
δεξιόν, ὄφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,
τῷ πίσυνος ἐπὶ νῆας ἴω Δαναῶν ταχυπάλων ».

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε μητίετα Ζεὺς.
αὐτίκα δ' αἰετὸν ἤκε, τελειότατον πετεηνῶν, 315
μόρφον θηρητῆρ', ὃν καὶ περκνὸν καλέουσιν.

ὄσση δ' ὑφορόφοιο θύρη θαλάμοιο τέτυκται
ἀνέρος ἀφνειοῦ, ἐὺ κληῖσ' ἀραρυῖα,
τόσσο' ἄρα τοῦ ἐκάτερθεν ἔσαν πτερά· εἶσατο δέ σφι

δεξιὸς αἰέξας ὑπὲρ ἄστεος· οἱ δὲ ἰδόντες 320
γῆθησαν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη.

Σπερχόμενος δ' ὁ γέρων ζεστοῦ ἐπεβήσето δίφρου·

ἐκ δ' ἔλασε προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριδούπου.
πρόσθε μὲν ἡμίονοι ἔλκον τετράκυκλον ἀπήνην,
τάς Ἰδαῖος ἔλαυνε δαΐφρων· αὐτὰρ ὅπισθεν 325

ἵπποι, τοὺς δὲ γέροντων ἐφέπων μάλιστα κέλευε
 καρπαλίμως· κατὰ ἄστρ' φίλοι δ' ἅμα πάντες ἔποντο
 πόλλ' ὀλοφυρόμενοι, ὡς εἰ θανάτῳδε κίοντα·
 οἱ δ' ἐπεὶ οὖν πόλιος κατέβαν, πεδίον δ' ἀφίκοντο,
 οἱ μὲν ἄρ' ἄψορροι προτὶ Ἴλιον ἀπονέοντο, 330

παῖδες καὶ γαμβροί· τῷ δ' οὐ λάθον εὐρύοπα Ζῆν
 ἐς πεδίον προφανέντε· ἰδὼν δ' ἐλέησε γέροντα.
 αἴψα δ' ἄρ' Ἑρμείαν, υἱὸν φίλον, ἀντίον ἠΰδα·
 « Ἑρμεία, σοὶ γάρ τε μάλιστά γε φίλτατόν ἐστιν
 ἀνδρὶ ἑταιρίσσαι, καὶ τ' ἔκλυες, ᾧ κ' ἐθέλησθα· 335

βάσκ' ἔθι, καὶ Πρίαμον κοίλας ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
 ὡς ἄγαγ', ὡς μήτ' ἄρ τις ἴδη μήτ' ἄρ τε νοήση
 τῶν ἄλλων Δαναῶν, πρὶν Πηλεΐωνάδ' ἰκέσθαι ».

Ὡς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
 αὐτίκ' ἔπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα
 ἀμβρόσια χρύσεια, τὰ μιν φέρον ἤμην ἐφ' ὑγρὴν
 ἠδ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν ἅμα πνοιῆς ἀνέμοιο·
 εἴλετο δὲ ῥάβδον, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει,
 ὧν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει·
 τὴν μετὰ χερσὶν ἔχων πέτετο κρατὺς ἀργεῖφόντης. 345

αἴψα δ' ἄρα Τροίην τε καὶ Ἑλλήσποντον ἴκανε.
 βῆ δ' ἰέναι κούρω αἰσυμνητῆρι ἑοικώς,
 πρῶτον ὑπηγήτη, τοῦ περ χαριεστάτη ἦβη.

Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν μέγα σῆμα παρέξ Ἴλιοιο ἔλασσαν,
 στῆσαν ἄρ' ἡμιόνους τε καὶ ἵππους, ὄφρα πίοιεν,
 ἐν ποταμῷ· δὴ γὰρ καὶ ἐπὶ κνέφας ἤλυθε γαῖαν.
 τὸν δ' ἐξ ἀγχιμόλοιο ἰδὼν ἐφράσσατο κῆρυξ
 Ἑρμείαν, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο φώνησέν τε·

« φράζεο, Δαρδανίδη· φραδέος νόου ἔργα τέτυκται.
 ἀνδρ' ὀρόω, τάχα δ' ἅμμε διαρραίσεσθαι ὀΐω.
 ἀλλ' ἄγε δὴ φεύγωμεν ἐφ' ἵππων, ἣ μιν ἔπειτα 355

γούνων ἀψάμενοι λιτανεύσομεν, αἶ κ' ἐλεήσῃ ».

Ὡς φάτο· σὺν δὲ γέροντι νόος χύτο· δεΐδιε δ' αἰνῶς,
 ὀρθαὶ δὲ τρίχες ἔσταν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι·
 στῆ δὲ ταφῶν· αὐτὸς δ' ἐριούνιος ἐγγύθεν ἐλθὼν, 360
 χεῖρα γέροντος ἐλών, ἐξείρετο καὶ προσέειπεν·
 « πῆ, πάτερ, ὦδ' ἔππους τε καὶ ἡμιόνους ἰθύνεις,
 νύκτα δ' ἀμβροσίην, ὅτε θ' εὐδουσι βροτοὶ ἄλλοι;
 οὐδὲ σύ γ' ἔδεισας μένεα πνειόντας Ἀχαιοὺς,
 οἳ τοι δυσμενέες καὶ ἀνάρσιοι ἐγγὺς ἔασι; 365
 τῶν εἴ τις σε ἴδοιτο θοῆν διὰ νύκτα μέλαιναν
 τοσσάδ' ὄνειάτ' ἄγοντα, τίς ἂν δῆ τοι νόος εἶη;
 οὐτ' αὐτὸς νέος ἐσσί, γέρων δέ τοι οὗτος ὀπηδεῖ,
 ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ.
 ἀλλ' ἐγὼ οὐδέν σε ῥέξω κακά, καὶ δέ κεν ἄλλον 370
 σεῦ ἀπαλεξήσαιμι· φίλῳ δέ σε πατρὶ ἔτσκω ».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « οὕτω πη τάδε γ' ἐστί, φίλον τέκος, ὡς ἀγορευεῖς.
 ἀλλ' ἔτι τις καὶ ἐμεῖο θεῶν ὑπερέσχεθε χεῖρα,
 ὅς μοι τοιόνδ' ἦκεν ὀδοιπόρον ἀντιβολῆσαι, 375
 αἴσιον, οἶος δὴ σὺ δέμας καὶ εἶδος ἀγητός,
 πέπνυσαί τε νόῳ, μακάρων δ' ἕξ ἐσσι τοκῆων ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργειφόντης·
 « ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν ἔειπες.
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον, 380
 ἥε πη ἐκπέμπεις κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλά
 ἄνδρας ἐς ἄλλοδαπούς, ἵνα περ τάδε τοι σόα μίμνη,
 ἧ ἤδη πάντες καταλείπετε Ἴλιον ἱρήν
 δειδιότες· τοῖος γὰρ ἀνὴρ ὄριστος ὄλωλε,
 σὸς παῖς· οὐ μὲν γάρ τι μάχης ἐπεδευέτ' Ἀχαιῶν ». 385

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « τίς δὲ σὺ ἐσσι, φέριστε, τέων δ' ἕξ ἐσσι τοκῆων;

ὥς μοι καλὰ τὸν οἶτον ἀπότμου παιδὸς ἐνίσπες ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεϊφόντης·
 « πειρᾶ ἔμεϊο, γεραιέ, καὶ εἴρεαι Ἐκτορα δῖον.
 τὸν μὲν ἐγὼ μάλα πολλὰ μάχη ἐνὶ κυδιανείρῃ
 ὀφθαλμοῖσιν ὅπωπα, καὶ εὖτ' ἐπὶ νηυσὶν ἐλάσσας
 Ἄργείους κτείνεσκε δαΐζων ὀξεί χαλκῶ·
 ἡμεῖς δ' ἑσταότες θαυμάζομεν· οὐ γὰρ Ἀχιλλεὺς
 εἶα μάρνασθαι, κεχολωμένος Ἀτρεΐωνι.
 τοῦ γὰρ ἐγὼ θεράπων, μία δ' ἤγαγε νηῦς εὐεργής·
 Μυρμιδόνων δ' ἔξειμι, πατὴρ δέ μοι ἔστι Πολύκτωρ·
 ἀφνειὸς μὲν ὅ γ' ἐστί, γέρων δὲ δῆ, ὡς σύ περ ὦδε,
 ἐξ δὲ οἱ υἱες ἔασιν, ἐγὼ δὲ οἱ ἑβδομὸς εἰμι·
 τῶν μέτα παλλόμενος κλήρω λάχον ἐνθάδ' ἔπεσθαι.
 νῦν δ' ἦλθον πεδίονδ' ἀπὸ νηῶν· ἠῶθεν γὰρ
 θήσονται περὶ ἄστῃ μάχην ἐλίωπες Ἀχαιοί.
 ἀσχαλόωσι γὰρ οἶδε καθήμενοι, οὐδὲ δύνανται
 ἴσχειν ἔσσυμένους πολέμου βασιλῆες Ἀχαιῶν ».

Τὸν δ' ἠμείβεται ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « εἰ μὲν δὴ θεράπων Πηληιάδew Ἀχιλλῆος
 εἷς, ἄγε δὴ μοι πᾶσαν ἀληθείην κατάλεξον,
 ἧ ἔτι πᾶρ νήεσσιν ἐμὸς πάϊς, ἧέ μιν ἦδη
 ἦσι κυσὶν μελεῖσσι ταμῶν προύθηκεν Ἀχιλλεὺς ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεϊφόντης·
 « ὦ γέρον, οὐ πῶ τόν γε κύνες φάγον οὐδ' οἰωνοί,
 ἀλλ' ἔτι κεῖνος κεῖται Ἀχιλλῆος παρὰ νηὶ
 αὐτῶς ἐν κλισίῃσι· δυωδεκάτη δὲ οἱ ἦώς
 κειμένῳ, οὐδέ τί οἱ χρώς σήπεται, οὐδέ μιν εὐλαὶ
 ἔσθουσ', αἶ ῥά τε φῶτας ἀρηιφάτους κατέδουσιν.
 ἧ μὲν μιν περὶ σῆμα ἐοῦ ἑτάριοιο φίλοιο
 ἔλκει ἀκηδέστως, ἧὼς ὅτε δῖα φανήῃ.
 οὐδέ μιν αἰσχύνει· θηοῖό κεν αὐτὸς ἐπελθῶν,

οἷον ἐερσήεις κεῖται, περὶ δ' αἶμα νένιπται
 οὐδέ ποθι μιαρός· σὺν δ' ἔλκεα πάντα μέμυκεν, 420
 ὅσσ' ἐτύπη· πολέες γὰρ ἐν αὐτῷ χαλκὸν ἔλασσαν.
 ὡς τοι κήδονται μάκαρες θεοὶ υἱὸς ἔηρος,
 καὶ νέκυός περ ἐόντος, ἐπεὶ σφι φίλος περὶ κῆρι ».

ᾠΩς φάτο· γήθησεν δ' ὁ γέρον καὶ ἀμείβετο μύθῳ·
 « ὦ τέκος, ἦ ῥ' ἀγαθὸν καὶ ἐναίσιμα δῶρα διδοῦναι 425
 ἀθανάτοις, ἐπεὶ οὐ ποτ' ἐμὸς πάϊς, εἴ ποτ' ἔην γε,
 λήθηετ' ἐνὶ μεγάροισι θεῶν, οἳ Ὀλυμπον ἔχουσι·
 τῷ οἱ ἀπεμνήσαντο καὶ ἐν θανάτοιο περ αἴση.
 ἀλλ' ἄγε δὴ τόδε δέξαι ἐμεῦ πάρα καλὸν ἄλειςον,
 αὐτόν τε ῥῦσαι, πέμψον δέ με σὺν γε θεοῖσιν, 430
 ὄφρα κεν ἐς κλισίην Πηληιάδew ἀφίκωμαι ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
 « πειρᾷ ἐμεῖο, γεραιέ, νεωτέρου, οὐδέ με πείσεις,
 ὅς με κέλεαι σέο δῶρα παρεῖξ Ἀχιλλῆα δέχεσθαι.
 τὸν μὲν ἐγὼ δεῖδοικα καὶ αἰδέομαι περὶ κῆρι 435
 συλεύειν, μή μοι τι κακὸν μετόπισθε γένηται.
 σοὶ δ' ἂν ἐγὼ πομπὸς καὶ χε κλυτὸν Ἄργος ἰκοίμην,
 ἐνδυκέως ἐν νηὶ θοῇ ἢ πεζὸς ὀμαρτέων·
 οὐκ ἂν τίς τοι πομπὸν ὀνοσάμενος μαχέσαιτο ».

Ἦ, καὶ ἀναίξας ἐριούνιος ἄρμα καὶ ἵππους 440
 καρπαλίμως μάστιγα καὶ ἠνία λάζετο χερσίν,
 ἐν δ' ἔπνευσ' ἵπποισι καὶ ἡμιόνοις μένος ἦϋ.
 ἀλλ' ὅτε δὴ πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον ἱκοντο,
 οἱ δὲ νέον περὶ δόρπα φυλακτῆρες πονέοντο·
 τοῖσι δ' ἐφ' ὕπνον ἔχευε διάκτορος ἀργεῖφόντης 445
 πᾶσιν, ἄφαρ δ' ὠίξε πύλας καὶ ἀπῶσεν ὀχῆας,
 ἐς δ' ἄγαγε Πρίαμόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρ' ἐπ' ἀπήνης.
 ἀλλ' ὅτε δὴ κλισίην Πηληιάδew ἀφίκοντο
 ὑψηλὴν, τὴν Μυρμιδόνες ποίησαν ἀνακτι

δοῦρ' ἐλάτης κέρσαντες· ἀτὰρ καθύπερθεν ἔρεψαν 450
 λαχνήεντ' ὄροφον λειμωνόθεν ἀμήσαντες·
 ἀμφὶ δέ οἱ μεγάλην αὐλήν ποίησαν ἀνακτι-
 σταυροῖσιν πυκνιοῖσι· θύρην δ' ἔχε μοῦνος, ἐπιβλήs
 εἰλάτινος, τὸν τρεῖς μὲν ἐπιρρήσεσκον Ἀχαιοί,
 τρεῖς δ' ἀναοίγεσκον μεγάλην κληῖδα θυράων, 455
 τῶν ἄλλων· Ἀχιλεὺς δ' ἄρ' ἐπιρρήσεσκε καὶ οἶος.
 δῆ ῥα τόθ' Ἑρμείας ἐριούνιος ᾤξε γέροντι,
 ἐs δ' ἄγαγε κλυτὰ δῶρα ποδώκεϊ Πηλεΐωνι,
 ἐξ ἵππων δ' ἀπέβαινεν ἐπὶ χθόνα, φώνησέν τε·
 « ὦ γέρον, ἦ τοι ἐγὼ θεὸς ἄμβροτος εἰλήλουθα, 460
 Ἑρμείας· σοὶ γάρ με πατὴρ ἅμα πομπὸν ὄπασσεν·
 ἀλλ' ἦ τοι μὲν ἐγὼ πάλιν εἴσομαι, οὐδ' Ἀχιλλῆος
 ὀφθαλμούς εἴσειμι· νεμεσσητὸν δέ κεν εἴη
 ἀθάνατον θεὸν ὧδε βροτοὺς ἀγαπαζέμεν ἄντην.
 τὴν δ' εἰσελθὼν λαβέ γούνατα Πηλεΐωνος, 465
 καὶ μιν ὑπὲρ πατρὸς καὶ μητέρος ἠῦκόμοιο
 λίσσεο καὶ τέκεος, ἵνα οἱ σὺν θυμὸν ὀρίνης ». 467

Ἡ συγκίνησης τοῦ Ἀχιλλέως

καὶ αἱ περιποιήσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν γέροντα ἡγεμόνα.

Ὡs ἄρα φωνήσας ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον 468
 Ἑρμείας· Πρίαμος δ' ἐξ ἵππων ἄλτο χαμαῖζε,
 Ἴδαῖον δὲ κατ' αὐθι λίπεν· ὁ δὲ μίμνεν ἐρύκων 470
 ἵππους ἡμιόνους τε· γέρων δ' ἰθύς κίεν οἴκου,
 τῇ ῥ' Ἀχιλεὺς ἴζεσκε διίφιλος. ἐν δὲ μιν αὐτὸν
 εὔρ', ἔταροι δ' ἀπάνευθε καθεΐατο· τῶ δὲ δὴ οἶω,
 ἦρως Αὐτομέδων τε καὶ Ἄλκιμος, ὄζος Ἄρης,
 ποίπνουον περεόντε· νέον δ' ἀπέληγεν ἐδωδῆs 475
 ἔσθων καὶ πίνων· ἔτι καὶ παρέκειτο τράπεζα.

τοὺς δ' ἔλαθ' εἰσελθὼν Πρίαμος μέγας· ἄγχι δ' ἄρα στάς
 χερσὶν Ἀχιλλῆος λάβε γούνατα καὶ κύσε χεῖρας
 δεινὰς ἀνδροφόνους, αἷ οἱ πολέας κτάνον υἷας.
 ὡς δ' ὅτ' ἂν ἄνδρ' ἄτη πυκινὴ λάβῃ, ὅς τ' ἐνὶ πάτρῃ 480
 φῶτα κατακτείνας ἄλλων ἐξίκετο δῆμον,
 ἀνδρὸς ἐς ἀφνειοῦ, θάμβος δ' ἔχει εἰσορόωντας,
 ὡς Ἀχιλλεὺς θάμβησεν ἰδὼν Πρίαμον θεοειδέα·
 θάμβησαν δὲ καὶ ἄλλοι, ἐς ἀλλήλους δὲ ἴδοντο.
 τὸν καὶ λισσόμενος Πρίαμος πρὸς μῦθον ἔειπεν· 485
 « μνησαί πατρὸς σοῦ, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
 τηλίκου, ὡς περ ἐγών, ὀλοῶ ἐπὶ γήραος, οὐδῶ.
 καὶ μὲν που κεῖνον περιναίεται ἀμφὶς ἐόντες
 τείρουσ', οὐδέ τις ἔστιν ἀρῆν καὶ λοιγὸν ἀμύναι.
 ἀλλ' ἦ τοι κεῖνός γε σέθεν ζώντος ἀκούων 490
 χαίρει τ' ἐν θυμῶ, ἐπὶ τ' ἔλπεται ἤματα πάντα
 ὄψεσθαι φίλον υἴδν ἀπὸ Τροίῃθεν ἰόντα.
 αὐτὰρ ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἷας ἀρίστους
 Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τινά φημι λελεῖφθαι.
 πεντήκοντά μοι ἦσαν, ὅτ' ἤλυθον υἷες Ἀχαιῶν. 495
 ἐννεακαίδεκα μὲν μοι ἱῆς ἐκ νηδύος ἦσαν,
 τοὺς δ' ἄλλους μοι ἔτικτον ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκες.
 τῶν μὲν πολλῶν θοῦρος Ἄρης ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν·
 ὃς δέ μοι οἶος ἔην, εἴρυτο δὲ ἄστῃ καὶ αὐτούς,
 τὸν σὺ πρόφην κτείνας ἀμυνόμενον περὶ πάτρης, 500
 Ἔκτορα· τοῦ νῦν εἶνεχ' ἰκάνω νῆας Ἀχαιῶν
 λυσόμενος παρὰ σεῖο, φέρω δ' ἀπερείσι' ἄποινα.
 ἀλλ' αἰδεῖτο θεούς, Ἀχιλεῦ, αὐτόν τ' ἐλέησον,
 μνησάμενος σοῦ πατρός· ἐγὼ δ' ἐλεεινότερός περ·
 ἔτλην δ', οἷ' οὐ πῶ τις ἐπιχθόνιος βροτὸς ἄλλος, 505
 ἀνδρὸς παιδοφόνιο ποτὶ στόμα χεῖρ' ὀρέγεσθαι ».
 Ὡς φάτο, τῷ δ' ἄρα πατρὸς ὑφ' ἡμερον ὤρσε γόοιο·

ἀψάμενος δ' ἄρα χειρὸς ἀπώσατο ἦκα γέροντα.
 τῷ δὲ μνησαμένω, ὁ μὲν "Ἐκτορος ἀνδροφόνιο
 κλαῖ' ἄδινά, προπάροιθε ποδῶν Ἀχιλλῆος ἐλυσθείς. 510
 αὐτὰρ Ἀχιλλεύς κλαῖεν ἐὼν πατέρ', ἄλλοτε δ' αὐτε
 Πάτροκλον· τῶν δὲ στοναχὴ κατὰ δώματ' ὀρώρει.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα γόοιο τετάρπετο δῖος Ἀχιλλεύς, 513
 αὐτίκ' ἀπὸ θρόνου ὤρτο, γέροντα δὲ χειρὸς ἀνίστη, 515
 οἰκτίρων πολίων τε κάρη πολίων τε γένειον,
 καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 " ἄ δεῖλ', ἧ δὴ πολλὰ κάκ' ἄνσχεο σὸν κατὰ θυμόν.
 πῶς ἔτλης ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς 520
 υἱέας ἐξενάριξα; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ·
 ἀλλ' ἄγε δὴ κατ' ἄρ' ἔζευ ἐπὶ θρόνου, ἄλγεα δ' ἔμπης
 ἐν θυμῷ κατακεῖσθαι ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ.
 οὐ γάρ τις πρῆξις πέλεται κρυεροῖο γόοιο.
 ὧς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι, 525
 ζῶειν ἀχνυμένοις· αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσίν.
 δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει,
 δῶρων, οἷα δίδωσι, κακῶν, ἕτερος δὲ ἐάων·
 ᾧ μὲν κ' ἀμιξας δῶη Ζεὺς τερπικέραυτος,
 ἄλλοτε μὲν τε κακῷ ὅ γε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῷ· 530
 ᾧ δὲ κε τῶν λυγρῶν δῶη, λωβητὸν ἔθηκε,
 καὶ ἐ κακῇ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα δῖαν ἐλαύνει,
 φοιτᾷ δ' οὔτε θεοῖσι τετιμένος οὔτε βροτοῖσιν.
 ὧς μὲν καὶ Πηλῆι θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα
 ἐκ γενετῆς· πάντας γὰρ ἐπ' ἀνθρώπους ἐκέκαστο 535
 ὄλβω τε πλούτῳ τε, ἄνασσε δὲ Μυρμιδόνεσσι,
 καὶ οἱ θνητῷ ἐόντι θεῶν ποίησαν ἄκοιτιν.
 ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῷ θῆκε θεὸς κακόν, ὅττι οἱ οὔ τι
 παίδων ἐν μεγάροισι γονὴ γένετο κρειόντων,

ἀλλ' ἓνα παῖδα τέκεν παναώριον· οὐδέ νυ τόν γε 540
 γηράσκοντα κομίζω, ἐπεὶ μάλα τηλόθι πάτρης
 ἦμαι ἐνὶ Τροίῃ σέ τε κήδων ἠδὲ σά τέκνα.
 καὶ σέ, γέρον, τὸ πρὶν μὲν ἀκούομεν ὄλβιον εἶναι·
 ὅσσον Λέσβος ἄνω, Μάκαρος ἕδος, ἐντὸς ἔεργει
 καὶ Φρυγίῃ καθύπερθε καὶ Ἑλλήσποντος ἀπείρων, 545
 τῶν σε, γέρον, πλούτῳ τε καὶ υἰάσι φασὶ κεκάσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τοι πῆμα τόδ' ἤγαγον Οὐρανίωνες,
 αἰεὶ τοι περὶ ἄστῳ μάχαι τ' ἀνδροκτασίαι τε.
 ἄνσχεο, μῆδ' ἀλίσστον ὀδύρεο σὸν κατὰ θυμόν·
 οὐ γάρ τι πρήξεις ἀκαχήμενος υἱὸς ἔης, 550
 οὐδὲ μιν ἀνστήσεις, πρὶν καὶ κακὸν ἄλλο πάθησθα ». 551

Ἡ λύσις καὶ ὁ ἐνταφιασμὸς τοῦ Ἑκτορος.

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής· 552
 « μὴ μέ πω ἐς θρόνον ἴζε, διοτρεφές, ὄφρα κεν Ἑκτωρ
 κῆται ἐνὶ κλισίῃσιν ἀκηδής· ἀλλὰ τάχιστα
 λῦσον, ἔν' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω· σὺ δὲ δέξαι ἀποινα 555
 πολλά, τά τοι φέρομεν· σὺ δὲ τῶνδ' ἀπόναιο, καὶ ἔλθοις
 σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν, ἐπεὶ με πρῶτον ἔασας ». 557
 Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς· 558
 « μηκέτι νῦν μ' ἐρέθιζε, γέρον· νοέω δὲ καὶ αὐτὸς 559
 Ἑκτορά τοι λῦσαι· Διόθεν δέ μοι ἄγγελος ἦλθε
 μήτηρ, ἣ μ' ἔτεκεν, θυγάτηρ ἀλίοιο γέροντος.
 καὶ δέ σε γινώσκω, Πρίαμε, φρεσίν, οὐδέ με λήθεις,
 ὅττι θεῶν τίς σ' ἤγε θεὸς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
 οὐ γάρ κε τλαίῃ βροτὸς ἐλθέμεν, οὐδὲ μάλ' ἠβῶν, 564
 ἐς στρατόν· οὐδὲ γὰρ ἂν φυλακοὺς λάθοι, οὐδέ κ' ὄχῃα
 ῥεῖα μετοχλίσειε θυράων ἡμετεράων.
 τῷ νῦν μὴ μοι μᾶλλον ἐν ἄλγεσι θυμόν ὀρίνης,

μή σε, γέρον, οὐδ' αὐτὸν ἐνὶ κλισίῃσιν ἐάσω
καὶ ἰκέτην περ ἔοντα, Διὸς δ' ἀλίτωμαι ἐφετμάς ». 570

ᾠς ἔφατ'· ἔδεισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπείθετο μύθῳ.

Πηλεΐδης δ' οἴκοιο λέων ὡς ἄλτο θύραζε,
οὐκ οἶος, ἅμα τῷ γε δύω θεράποντες ἔποντο,
ἦρωσ Αὐτομέδων ἦδ' Ἄλκιμος, οὐς ῥα μάλιστα
τῖ' Ἀχιλεὺς ἐτάρων μετὰ Πάτροκλόν γε θανόντα, 575

οἱ τόθ' ὑπὸ ζυγόφιν λύον ἵππους ἡμιόνους τε
ἔς δ' ἄγαγον κήρυκα καλήτορα τοῖο γέροντος,
κάδ' δ' ἐπὶ δίφρου εἶσαν· εὐσώτρου δ' ἀπ' ἀπήνης
ἦρεον Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα.
κάδ' δ' ἔλιπον δύο φάρε' εὐννητόν τε χιτῶνα, 580

ὄφρα νέκυν πυκάσας δοίη οἴκόνδε φέρεσθαι.
δμωᾶς δ' ἐκκαλέσας λουῖσαι κέλετ' ἀμφὶ τ' ἀλείψαι
νόσφιν ἀειράσας, ὡς μὴ Πρίαμος ἴδοι υἱόν,
μὴ ὁ μὲν ἀχνυμένη κραδίη χόλον οὐκ ἐρύσαιτο.
παῖδα ἰδῶν, Ἀχιλῆϊ δ' ὀρινθείη φίλον ἦτορ, 585

καὶ ἐκατακτείνειε, Διὸς δ' ἀλίτηται ἐφετμάς.
τόν δ' ἐπεὶ οὖν δμωαὶ λουῖσαν καὶ χρῖσαν ἐλαίω
ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλον ἠδὲ χιτῶνα,
αὐτὸς τόν γ' Ἀχιλεὺς λεχέων ἐπέθηκεν ἀείρας,
σὺν δ' ἔταροι ἤειραν εὐξέστην ἐπ' ἀπήνην. 590

ᾧμωξέν τ' ἄρ' ἔπειτα, φίλον δ' ὀνόμηκεν ἐταῖρον·
« μή μοι, Πάτροκλε, σκυδμαινέμεν, αἶ κε πύθηαι
εἰν Ἀἰδός περ ἑών, ὅτι Ἐκτορα δῖον ἔλυσα
πατρὶ φίλω, ἐπεὶ οὐ μοι ἀεικέα δῶκεν ἄποινα.
σοὶ δ' αὖ ἐγὼ καὶ τῶνδ' ἀποδάσσομαι, ὅσ' ἐπέοικεν ». 595

Ἦ ῥα, καὶ ἐς κλισίην πάλιν ἦε δῖος Ἀχιλλεύς·
ἔζετο δ' ἐν κλισμῷ πολυδαιδάλω ἔνθεν ἀνέστη,
τοίχου τοῦ ἐτέρου, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο μῦθον·
« υἱὸς μὲν δὴ τοι λέλυται, γέρον, ὡς ἐκέλευες,

κείται δ' ἐν λεχέεσσ'· ἅμα δ' ἠοῖ φαινομένηφιν 600
 ὄψεαι αὐτὸς ἄγων· νῦν δὲ μνησώμεθα δόρπου.
 καὶ γάρ τ' ἠΰκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου,
 τῇ περ δώδεκα παῖδες ἐνὶ μεγάροισιν ὄλοντο,
 ἕξ μὲν θυγατέρες, ἕξ δ' υἱέες ἠβώνοντες.
 τοὺς μὲν Ἀπόλλων πέφνεν ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῖο 605
 χώομενος Νιόβη, τὰς δ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,
 οὔνεκ' ἄρα Λητοῖ ἰσάσκετο καλλιπαρήφ·
 φῆ δοιῶ τεκέειν, ἡ δ' αὐτῇ γείνατο πολλούς·
 τῷ δ' ἄρα καὶ δοιῶ περ ἑόντ' ἀπὸ πάντας ὄλεσσαν.
 οἱ μὲν ἄρ' ἐννῆμαρ κέατ' ἐν φόνῳ, οὐδέ τις ἦεν 610
 κατθάψαι, λαοὺς δὲ λίθους ποίησε Κρονίων·
 τοὺς δ' ἄρα τῇ δεκάτῃ θάψαν θεοὶ Οὐρανίωνες.
 ἡ δ' ἄρα σίτου μνήσατ', ἐπεὶ κάμε δάκρυ χέουσα.
 νῦν δε που ἐν πέτρῃσιν, ἐν οὔρεσιν οἰπόλοισιν,
 ἐν Σιπύλῳ, ὅθι φασὶ θεᾶων ἔμμεναι εὐνάς 615
 νυμφάων, αἶ τ' ἀμφ' Ἀχελώιον ἐρρώσαντο,
 ἔνθα, λίθος περ ἐοῦσα, θεῶν ἐν κήδεα πέσσει.
 ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ νῶι μεδώμεθα, διῆ γεραιέ,
 σίτου. ἔπειτά κεν αὐτε φίλον παῖδα κλαίοισθα,
 Ἴλιον εἰσαγαγών· πολυδάκρυτος δέ τοι ἔσται ». 620
 Ἥ, καὶ ἀνατῆσας οἶν ἄργυρον ὠκύς Ἀχιλλεύς
 « σφάζ' ἔταροι δ' ἕδερὸν τε καὶ ἄμφεπον εὐ κατὰ κόσμον,
 μίστυλλον τ' ἄρ' ἐπισταμένως πεῖραν τ' ὀβελοῖσιν,
 ὠπτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα. 625
 Αὐτομέδων δ' ἄρα σῖτον ἐλών ἐπένειμε τραπέζῃ
 καλοῖς ἐν κανέοισιν· ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
 οἱ δ' ἐπ' ὄνειάθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἱάλλον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἕξ ἔρον ἔντο,
 ἧ τοι Δαρδανίδης Πρίαμος θαύμαζ' Ἀχιλῆα, 630
 ὅσσοις ἔην οἶός τε θεοῖσι γὰρ ἄντα ἐφῶκει.

αὐτὰρ ὁ Δαρδανίδην Πρίαμον θαύμαζεν Ἀχιλλεύς,
 εἰσορόων ὄψιν τ' ἀγαθὴν καὶ μῦθον ἀκούων.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησαν ἐς ἀλλήλους ὀρώοντες,
 τὸν πρότερος προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « λέξον νῦν με τάχιστα, διοτρεφές, ὄφρα καὶ ἤδη 635
 ὕπνω ὑπο γλυκερῶ ταρπώμεθα κοιμηθέντες·
 οὐ γάρ πω μύσαν ὅσσε ὑπὸ βλεφάροισιν ἐμοῖσιν,
 ἐξ οὗ σῆς ὑπὸ χερσὶν ἐμὸς πάϊς ὤλεσε θυμόν·
 ἀλλ' αἰεὶ στενάχω καὶ κήδεα μυρία πέσσω
 αὐλῆς ἐν χόρτοισι κυλινδόμενος κατὰ κόπρον· 640
 νῦν δὴ καὶ σίτου πασάμην καὶ αἶθοπα οἶνον
 λαυκανίης καθέηκα· πάρος γε μὲν οὐ τι πεπάσμην ».

Ἦ ῥ'· Ἀχιλλεύς δ' ἐτάροισιν ἰδὲ δμωῆσι κέλευσε
 δέμνι' ὑπ' αἰθούσῃ θέμεναι, καὶ ῥήγεα καλὰ
 πορφύρε' ἐμβαλέειν, στορέσαι τ' ἐφύπερθε τάπητας, 645
 χλαίνας τ' ἐνθέμεναι οὐλας καθύπερθεν ἔσασθαι.
 αἱ δ' ἔσαν ἐκ μεγάροιο δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι,
 αἶψα δ' ἄρα στόρεσαν διωὶ λέχε' ἐγκονέουσαι.
 τὸν δ' ἐπικερτομέων προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς·
 « ἐκτὸς μὲν δὴ λέξο, γέρον φίλε, μή τις Ἀχαιῶν 650
 ἐνθάδ' ἐπέλθῃσιν βουληφόρος, οἳ τέ μοι αἰεὶ
 βουλάς βουλευούσι παρήμενοι, ἢ θέμις ἐστί·
 τῶν εἴ τις σε ἴδοιτο θοῆν διὰ νύκτα μέλαιναν,
 αὐτίκ' ἂν ἐξείποι Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν,
 καὶ κεν ἀνάβλησις λύσιος νεκροῖο γένηται. 655
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
 ποσσημαρ μέμονας κτερεϊζέμεν Ἔκτορα δῖον,
 ὄφρα τέως αὐτός τε μένω καὶ λαὸν ἐρύκω ».

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « εἰ μὲν δὴ μ' ἐθέλεις τελέσαι τάφον Ἔκτορι δῖῳ, 660
 ὧδέ κέ μοι ῥέζων, Ἀχιλεῦ, κεχαρισμένα θείης.

οἴσθα γάρ, ὡς κατὰ ἄστυ ἐέλεμεθα, τηλόθι δ' ὕλη
 ἀξέμεν ἐξ ὄρεος· μάλα δὲ Τρῶες δεδίασιν.
 ἐννήμαρ μὲν κ' αὐτὸν ἐνὶ μεγάροις γοοοίμεν,
 τῇ δεκάτῃ δέ κε θάπτοιμεν, δαινυτό τε λαός· 665
 ἐνδεκάτῃ δέ κε τύμβον ἐπ' αὐτῷ ποιήσαιομεν,
 τῇ δὲ δυωδεκάτῃ πολεμίζομεν, εἴ περ ἀνάγκη ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
 « ἔσται τοι καὶ ταῦτα, γέρον Πρίαμ' , ὡς σὺ κελεύεις·
 σήσω γὰρ πόλεμον τόσσον χρόνον, ὅσπον ἄνωγας ». 670

Ὡς ἄρα φωνήσας ἐπὶ καρπῷ χεῖρα γέροντος
 ἔλλαβε δεξιτερὴν, μὴ πως δείσει' ἐνὶ θυμῷ.
 οἱ μὲν ἄρ' ἐν προδόμῳ δόμου αὐτόθι κοιμήσαντο,
 κῆρυξ καὶ Πρίαμος , πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχοντες·
 αὐτὰρ Ἀχιλλεύς εὔδε μυχῶ κλισίης εὐπῆκτου· 675
 τῷ δὲ Βρισηῖς παρελέξατο καλλιπάρης.

Ἄλλοι μὲν ῥα θεοὶ τε καὶ ἄνδρες ἵπποκορυσταὶ
 εὔδον παννύχιοι, μαλακῶ δεδμημένοι ὕπνω·
 ἀλλ' οὐχ Ἑρμείαν ἐριούνιον ὕπνος ἔμαρπτεν,
 ὀρμαίνοντ' ἀνά θυμόν, ὅπως Πρίαμον βασιλῆα 680
 νηῶν ἐκπέμψειε λαθὼν ἱερούς πυλαωρούς.
 στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς καὶ μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
 « ὦ γέρον, οὐ νύ τι σοί γε μέλει κακόν, οἶον ἔθ' εὔδεις
 ἀνδράσιν ἐν δηίοισιν, ἐπεὶ σ' εἶασεν Ἀχιλλεύς.
 καὶ νῦν μὲν φίλον υἷδν ἐλύσαο, πολλὰ δ' ἔδωκας· 685
 σεῖο δέ κε ζωοῦ καὶ τρὶς τόσα δοῖεν ἄποινα
 παῖδες τοὶ μετόπισθε λελειμμένοι, αἳ κ' Ἀγαμέμνων
 γνῶη σ' Ἀτρεΐδης, γνώσῃ δὲ πάντες Ἀχαιοὶ ».

Ὡς ἔφατ'· ἔδεισεν δ' ὁ γέρων, κήρυκα δ' ἀνίστη.
 τοῖσιν δ' Ἑρμείας ζεῦξ' ἵππους ἡμίονους τε, 690
 ῥίμφα δ' ἄρ' αὐτὸς ἔλαυνε κατὰ στρατόν, οὐδέ τις ἔγνω.

Ἄλλ' ὅτε δὴ πόρον ἴξον ἐϋρρεῖος ποταμοῖο,

Ξάνθου δινήεντος, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεὺς,
 Ἑρμείας μὲν ἔπειτ' ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον,
 ἧὼς δὲ κροκόπεπλος ἐκίδνατο πᾶσαν ἐπ' αἴαν. 695
 οἱ δ' εἰς ἄστυ ἔλων οἰμωγῇ τε στοναχῇ τε
 ἵππους, ἡμίονοι δὲ νέκυν φέρον. οὐδέ τις ἄλλος
 ἔγνω πρόσθ' ἀνδρῶν καλλιζώνων τε γυναικῶν,
 ἀλλ' ἄρα Κασσάνδρῃ, ἰκέλη χρυσῆ Ἀφροδίτῃ,
 Πέργαμον εἰσαναβάσα φίλον πατέρ' εἰσηνόησεν 700
 ἑσταότ' ἐν δίφρῳ, κήρυκά τε ἀστυβουώτην·
 τὸν δ' ἄρ' ἐφ' ἡμιόνων ἴδε κείμενον ἐν λεχέεσσιν·
 κώκυσέν τ' ἄρ' ἔπειτα γέγωνέ τε πᾶν κατὰ ἄστυ·
 « ὄψεσθε, Τρῶες καὶ Τρωάδες, Ἐκτορ' ἰόντες,
 εἴ ποτε καὶ ζῶντι μάχης ἐκ νοστήσαντι 705
 χαίρετ' , ἐπεὶ μέγα χάσμα πόλει τ' ἦν παντί τε δήμῳ ».
 Ὡς ἔφατ'· οὐδέ τις αὐτόθ' ἐνὶ πτόλει λίπετ' ἀνὴρ,
 οὐδὲ γυνή· πάντας γὰρ ἀάσχετον ἴκετο πένθος·
 ἀγχοῦ δὲ ξύμβληντο πυλάων νεκρὸν ἄγοντι.
 πρῶται τὸν γ' ἄλοχός τε φίλη καὶ πότνια μήτηρ 710
 τιλλέσθην, ἐπ' ἄμαξαν εὐτροχὸν ἀΐξασαι.
 ἀπτόμεναι κεφαλῆς· κλαίων δ' ἀμφίσταθ' ὄμιλος.
 καὶ νύ κε δὴ πρόπαν ἡμαρ ἐς ἥλιον καταδύντα
 Ἐκτορα δάκρυ χέοντες ὀδύροντο πρὸ πυλάων,
 εἰ μὴ ἄρ' ἐκ δίφροιο γέρων λαοῖσι μετηΐδα· 715
 « εἴξατέ μοι οὐρεῦσι διελθέμεν· αὐτὰρ ἔπειτα
 ἄσεσθε κλαυθμοῖο, ἐπὴν ἀγάγωμι δόμονδε ».
 Ὡς ἔφαθ'· οἱ δὲ διέστησαν καὶ εἴξαν ἀπήνην.
 οἱ δ' ἐπεὶ εἰσάγαγον κλυτὰ δώματα, τὸν μὲν ἔπειτα
 τρητοῖς ἐν λεχέεσσι θέσαν, παρὰ δ' εἴσαν ἀοιδούς 720
 θρήνων ἐξάρχους, οἳ τε στονόεσσαν ἀοιδῆν
 οἱ μὲν δὴ θρήνεον, ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναιῖκες.
 τῆσιν δ' Ἀνδρομάχῃ λευκώλενος ἤρχε γόοιο,

Ἔκτορος ἀνδροφόνοιο κάρη μετὰ χερσὶν ἔχουσα·
 « ἄνερ, ἀπ' αἰῶνος νέος ὦλεο, κὰδ δέ με χήρη 725
 λείπεις ἐν μεγάροισι· πάϊς δ' ἔτι νήπιος αὐτως,
 ὃν τέκομεν σύ τ' ἐγὼ τε δυσάμμοροι· οὐδέ μιν ὄτω
 ἦβην ἴξεσθαι· πρὶν γὰρ πόλις ἦδε κατ' ἄκρης
 πέρσεται· ἦ γὰρ ὄλωλας ἐπίσκοπος, ὅς τέ μιν αὐτῆν
 ρύσκει, ἔχες δ' ἀλόχους κεδνάς καὶ νήπια τέκνα· 730
 αἶ δὴ τοι τάχα νηυσὶν ὀχήσονται γλαφυρῆσι,
 καὶ μὲν ἐγὼ μετὰ τῆσι· σύ δ' αὖ, τέκος, ἦ ἐμοὶ αὐτῆ
 ἔψεαι, ἔνθα κεν ἔργα ἀεικέα ἐργάζοιο,
 ἀθλευὼν πρὸ ἀνακτος ἀμειλίχου· ἦ τις Ἀχαιῶν
 ρίψει χεῖρὸς ἐλὼν ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ὄλεθρον, 735
 χωόμενος, ᾧ δὴ που ἀδελφεὸν ἔκτανεν Ἔκτωρ
 ἢ πατέρ' ἦε καὶ υἱόν, ἐπεὶ μάλα πολλοὶ Ἀχαιῶν
 Ἔκτορος ἐν παλάμῃσιν ὀδᾶξ ἔλον ἄσπετον οὐδας.
 οὐ γὰρ μείλιχος ἔσκε πατὴρ τεὸς ἐν δατὶ λυγρῆ·
 τῷ καὶ μιν λαοὶ μὲν ὀδύρονται κατὰ ἄστνυ. 740
 ἀρητὸν δὲ τοκεῦσι γόνον καὶ πένθος ἔθηκας,
 Ἔκτορ· ἐμοὶ δὲ μάλιστα λελείψεται ἄλγεα λυγρά.
 οὐ γὰρ μοι θνήσκων λεχέων ἐκ χειῖρας ὄρεξας,
 οὐδέ τί μοι εἶπες πυκινὸν ἔπος, οὗ τέ κεν αἰεὶ
 μεμνήμην νύκτας τε καὶ ἡμέατα δάκρυ χέουσα ». 745
 Ὡς ἔφατο κλαίουσ'· ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
 τῆσιν δ' αὖθ' Ἐκάβη ἀδινοῦ ἐξῆρχε γόοιο.
 « Ἔκτορ, ἐμῷ θυμῷ πάντων πολὺ φίλτατε παίδων,
 ἦ μὲν μοι ζωὸς περ ἐὼν φίλος ἦσθα θεοῖσιν.
 οἱ δ' ἄρα σεῦ κήδοντο καὶ ἐν θανάτοιο περ αἴσῃ· 750
 ἄλλους μὲν γὰρ παῖδας ἐμοὺς πόδας ὦκὺς Ἀχιλλεὺς
 πέρνασχ', ὃν τιν' ἔλεσκε, πέρην ἄλὸς ἀτρυγέτοιο,
 ἐς Σάμον ἔς τ' Ἴμβρον καὶ Λῆμνον ἀμιχθαλόεσσαν·
 σεῦ δ' ἐπεὶ ἐξέλετο ψυχὴν ταναήκει χαλκῶ,

πολλά ῥυστάζεσκεν ἐοῦ περι σῆμ' ἐτάριοι, 755

Πατρόκλου, τὸν ἔπεφνες· ἀνέστησεν δέ μιν οὐδ' ὥς.
νῦν δέ μοι ἐρσήεις καὶ πρόσφατος ἐν μεγάροισι
κεῖσαι, τῷ ἵκελος, ὃν τ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχόμενος κατάπεφνεν ».

᾽Ως ἔφατο κλαίουσα, γόον δ' ἀλίαςτον ὄρινεν. 760

τῆσι δ' ἔπειθ' Ἑλένη τριτάτη ἐξῆρχε γόοιο·
« Ἐκτορ, ἐμῷ θυμῷ δαέρων πολὺ φίλτατε πάντων,
ἧ μὲν μοι πόσις ἐστὶν Ἀλέξανδρος θεοειδής,
ὅς μ' ἄγαγε Τροίηνδ' ὥς πρὶν ὠφελλον ὀλέσθαι.
ἤδη γάρ νῦν μοι τόδ' ἐεικοστὸν ἔτος ἐστίν, 765

ἐξ οὗ κεῖθεν ἔβην καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθα πάτρης·
ἀλλ' οὐ πω σεῦ ἄκουσα κακὸν ἔπος, οὐδ' ἀσύφηλον·
ἀλλ' εἴ τίς με καὶ ἄλλος ἐνὶ μεγάροισιν ἐνίπτοι
δαέρων ἢ γαλόων ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,
ἢ ἐκυρῆ — ἐκυρὸς δὲ πατὴρ ὡς ἠπιος αἰεὶ —, 770

ἀλλὰ σὺ τὸν γ' ἐπέεσσι παραιφάμενος κατέρυκες
σῆ τ' ἀγανοφροσύνη καὶ σοῖς ἀγανοῖς ἐπέεσσιν.
τῷ σέ θ' ἅμα κλαίω καὶ ἐμ' ἄμμορον ἀχθυμένη κῆρ.
οὐ γάρ τίς μοι ἔτ' ἄλλος ἐνὶ Τροίῃ εὐρείη
ἠπιος οὐδὲ φίλος· πάντες δέ με πεφρίκασιν ». 775

᾽Ως ἔφατο κλαίουσ' ἐπὶ δ' ἔστενε δῆμος ἀπείρων.
λαοῖσιν δ' ὁ γέρων Πρίαμος μετὰ μῦθον ἔειπεν·

« ἄξετε νῦν, Τρῶες, ξύλα ἄστυδε, μηδέ τι θυμῷ
δεισήτ' Ἀργείων πυκινὸν λόχον· ἧ γάρ Ἀχιλλεὺς
πέμπων μ' ὧδ' ἐπέτελλε μελαινάων ἀπὸ νηῶν, 780
μὴ πρὶν πημανέειν, πρὶν δωδεκάτῃ μόλῃ ἠώς ».

᾽Ως ἔφαθ'· οἱ δ' ὑπ' ἀμάξεισιν βόας ἡμίονους τε
ζεύγυσαν, αἶψα δ' ἔπειτα πρὸ ἄστεος ἠγερέθοντο.
ἐννῆμαρ μὲν τοί γε ἀγίνεον ἄσπετον ὕλην·
ἀλλ' ὅτε δὴ δεκάτῃ ἐφάνη φαεσίμβροτος ἠώς, 785

καὶ τότε ἄρ' ἐξέφερον θρασὺν Ἑκτορα δάκρυ χέοντες,
ἐν δὲ πυρῇ ὑπάτη νεκρὸν θέσαν, ἐν δ' ἔβαλον πῦρ.

Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
τῆμος ἄρ' ἀμφὶ πυρὴν κλυτοῦ Ἑκτορος ἤγρετο λαός. 789

πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊὴν σβέσαν αἴθιοπι οἴνω 791

πᾶσαν, ὅπόσσον ἐπέσχε πυρὸς μένος· αὐτὰρ ἔπειτα

ὄστέα λευκὰ λέγοντο κασίγνητοὶ θ' ἔταροί τε

μυρόμενοι, θαλερὸν δὲ κατείβετο δάκρυ παρειῶν.

καὶ τά γε χρυσεῖην ἐς λάρνακα θῆκαν ἐλόντες, 795

πορφυρέοις πέπλοισι καλύψαντες μαλακοῖσιν·

αἶψα δ' ἄρ' ἐς κοίλην κάπετον θέσαν, αὐτὰρ ὑπερθε

πυκνοῖσιν λάεσσι κατεστόρεσαν μεγάλοισι·

ρίμφα δὲ σῆμ' ἔχεαν, περὶ δὲ σκοποὶ εἶατο πάντη,

μὴ πρὶν ἐφορμηθεῖεν εὐκνήμιδες Ἀχαιοί. 800

χεύαντες δὲ τὸ σῆμα πάλιν κίον· αὐτὰρ ἔπειτα

εὖ συναγειρόμενοι δαίνυντ' ἐρικυδέα δαῖτα

δώμασιν ἐν Πριάμοιο, διοτρεφέος βασιλῆος.

Ὡς οἱ γ' ἀμφίεπον τάφον Ἑκτορος ἵπποδάμοιο. 804

Ὁ Ἑκτωρ πυρπολῶν πλοῖον

ΜΕΡΟΣ Β'

I. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- α') Σημασιολογικαί
- β') Γραμματικαί
- γ') Πραγματικαί

1. Ιονικόν η αντί α: αγορά, κλισίη, νηός, νηός.
2. ιι αντί ε: έτελείστο, Έρμείας, πεύω.
3. ου αντί ο: ούλομένος, Οδλυμπος, κούρη, κουλεύς.
4. υ αντί ο: άγυρις (άγρη).
5. Άσυναίρετα φαινόμενα εις την ρίζην και εις τας καταλήξεις: αιδλος, χρυσίω, δοκίει, φιλέουσα.
6. Συναίρεσις του ε + ο εις ου: έμείο - έμειυ, ρύσκεο - ρύσκου.
7. Παραβολή του ο πρό των συνηρημένων καταλήξεων των εις -αι ρημάτων: αντίδωσαν, εισαρώντες, άσχαλώσι.

β') Συμφώνων

1. Άπομόλισις του τελευταίου συμφώνου της έθλιβομένης προθέσεως κατά προς το επόμενον σύμφωνον: καθ δέ / κατά δέ / καθβαλε / κάθηλε).
2. Διατήρησις του δ πρό του μ: τδμεν, οδμη.
3. Άνάπτυξις του τ μετά το π εις τας λέξεις: π(τ)όλις, π(τ)όλεμος.
4. Εθρωικόν ν εις την άντωνομίαν έγώ(ν).

* Ο τίτλος επαναλαμβάνεται τα έτη της Όδυσσεΐας γνωστά γραμματικά φαινόμενα με παραδείγματα έκ της Όδυσσεΐας.

ΜΕΡΟΣ Β

Ι. ΓΙΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ
ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

α) Ερμηνευτική
β) Γραμματική
γ) Παραφραστική

I. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ*

A'. ΦΘΟΓΓΙΚΑΙ

α') Φωνηέντων

1. Ἴωνικὸν **η** ἀντὶ **α**: ἄγορῆ, κλισίῃ, νηός, νηῦς.
2. **ει** ἀντὶ **ε**: ἐτελείετο, Ἑρμείας, πνείω.
3. **ου** ἀντὶ **ο**: οὐλόμενος, Οὐλυμπος, κούρη, κουλεός.
4. **υ** ἀντὶ **ο**: ἄγυρις (ἄγορά).
5. Ἄσυναίρετα φωνήεντα εἰς τὴν ῥίζαν καὶ εἰς τὰς καταλήξεις :
ἄεθλος, χρυσέω, δοκέει, φιλέουσα.
6. Συναίρεσις τοῦ **ε** + **ο** εἰς **ευ**: ἐμέο - ἐμεῦ, ῥύσκειο - ῥύσκειυ.
7. Παρεμβολὴ τοῦ **ο** πρὸ τῶν συνηρημένων καταλήξεων τῶν εἰς
-άω ρημάτων: ἀντιώσαν, εἰσορόωντες, ἀσχαλώσι.

β') Συμφώνων

1. Ἀφομοίωσις τοῦ τελευταίου συμφώνου τῆς ἐκθλιβομένης προ-
θέσεως **κατὰ** πρὸς τὸ ἐπόμενον σύμφωνον: **καδ δέ** (*κατὰ δέ*), **κάβ-
βαλε** (*κάτβαλε*).
2. Διατήρησις τοῦ **δ** πρὸ τοῦ **μ**: ἴδμεν, ὀδμή.
3. Ἀνάπτυξις τοῦ **τ** μετὰ τὸ **π** εἰς τὰς λέξεις: **π(τ)όλις**, **π(τ)ό-
λεμος**.
4. Εὐφωνικὸν **ν** εἰς τὴν ἀντωνυμίαν **ἐγώ(ν)**.

* Ὁ πίναξ ἐπαναλαμβάνει τὰ ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γνωστά γραμματικὰ φαι-
νόμενα μὲ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

5. Μετάθεσις συμφώνων, *ἰδίᾳ* τοῦ ρ, ἡγουμένου α: *κραδίη*, *κρατερός*.

Β'. ΑΡΘΡΑ

Τὰ ἄρθρα εἰς ἀντωνυμικὴν συνήθως χρῆσιν ἔχουν τοὺς ἐξῆς τύπους :

Ἐν. γεν. : **τοῖο**. Πληθ. ὄνομ. : **τοί, ταί**.

» γεν. : **τάων**.

» δοτ. : **τοῖσι(ν), τῆσι(ν)**.

Γ'. ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

α') Πρώτη κλίσις.

1. Ἄρσενικά τινα τῆς α' κλίσεως ἔχουν εἰς τὴν ὄνομ. τοῦ ἐνικοῦ *κατάληξιν* - α: **νεφεληγερέτα, ἵππότα, αἰχμητά**.

2. Κατάληξις ἄρσ. εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικ. - αο ἢ - έω(ω): Ἄ**τρεῖ-
δαο, ἔκατηβελέταο, ἰκέτεω, ἔυμμελίω**.

3. Κατάληξις τῆς γεν. τοῦ πληθ. -άων καὶ -έων: **αἰχμητάων, θυράων, πασάων καὶ πασέων, πολλέων, μελαιnéων**.

4. Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. -ησι(ν) ἢ -ης ἀντι-αισι: **κλι-
σίησι, αἰειγενέτησι, πνοιῆς**.

β') Δευτέρα κλίσις.

1. Κατάληξις τῆς γεν. τοῦ ἐνικ. -οιο: **χωομένοιο, φόβοιο, ἔλάφοιο**.

2. Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. -οισι(ν): **οἰωνοῖσι, Δαναοῖσι, ἑτάροισι**.

γ') Τρίτη κλίσις.

1. Κατάληξις τῶν πλαγ. πτώσ. τῶν εἰς -εύς: -ῆος, -ῆι, ῆα: Ἄ**οδυόσῆος, Ἄχιλλῆι, ἱερῆα**.

2. Αἰτιατ. τῶν εἰς -ις καὶ -υς βαρυτόνων εἰς -ν καὶ εἰς -α: ἔριν καὶ ἔριδα, **κόρυν καὶ κόρυθα**.

3. Κατάληξις τῆς δοτ. πληθ. εἰς **εσσι(ν): κύνεσσι(ν), Μυρ-
μιδόνεσσι(ν), ἀριστήεσσι(ν)**.

4. Διατήρησις τοῦ ι τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -ις : πόλιος, ὕβριος, πολίεσσι.

δ') Ἰδιαίτεραί πτωτικά καταλήξεις.

1. Κατάληξις γεν. καὶ δοτ. ἐνικοῦ καὶ πληθ. ὄλων τῶν κλίσεων -φι(ν) (-ηφι, -οφι, -εσφι) : δεξιτερῆφι(ν), ζυγόφι(ν), ὄχεσφι(ν).

ε') Ἐπίθετα.

1. Τὸ ἐπίθετον πολὺς-πολὺ κλίνεται καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς καὶ κατὰ τὴν τρίτην καὶ κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν :

πολὺς καὶ πολλός, πολέες καὶ πολλοὶ
πολὺ καὶ πολλόν.

2. Τὸ ἐπίθετον σῶς εὐρίσκεται καὶ ὑπὸ τὸν τύπον σόος.

ς') Ἀριθμητικά.

1. Τύποι τοῦ ἀριθμ. δύο : δοιώ, δύω, δοιοί, δοιαί.

2. Αἰολικός τύπος πίσυρες ἀντὶ τέσσαρες.

3. ἑείκοσι(ν) ἀντὶ εἴκοσι(ν).

4. Ἀρχαῖοι τύποι τακτικῶν : δεύτατος, τέτρατος.

Δ'. ΑΝΤΩΝΥΜΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') Προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν :

1. Εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικοῦ : ἐμέο, ἐμεῦ, ἐμεῖο, μευ, ἐμέθεν

σέο, σεῦ, σεῖο, σευ, σέθεν

ἐο, εὔ, εἶο, εὐ, ἔθεν.

2. Εἰς τὴν ὄνομ. τοῦ πληθ. : ἡμεῖς - ἄμμες

ὕμεῖς - ὕμμες.

3. Εἰς τὴν δοτικ. τοῦ πληθ. : ἡμῖν - ἡμιν - ἄμμι(ν)

ὕμῖν - ὕμιν - ὕμμι(ν).

4. Εἰς τὴν αἰτιατ. τοῦ πληθ. : ἡμέας - ἄμμε

ὕμέας - ὕμμε.

β') Ἐπαναληπτικῆς :

Αἰτ. ἐνικ. τῆς ἐπαναληπτ. ἀντων. αὐτός - ἡ - ὁ καὶ εἰς τὰ τρία γένη : μιν (αὐτόν, - ἡν, - ὁ).

γ') Δεικτικῶν :

1. Οἱ τύποι **ὁ, ἡ, τὸ (οἱ, αἱ καὶ τοί, ται)** ὡς δεικτικά ἀντωνυμῖαι.

2. Ἡ ἀντων. **ἐκεῖνος** ἄνευ τοῦ **ε** : **κεῖνος**.

δ') Κτητικῶν :

ἐμὸς

σός, τεός

έός, ἐή, ἐόν (ὅς, ἦ, ὄν).

ε') Ἀναφορικῶν :

1. Οἱ τύποι **ὁ, ἡ, τὸ** μὲ σημασίαν ἀναφορ. ἀντωνυμίας.

2. Ἡ γεν. ἐνικ. ἀρσεν. **σοῦ (οὗ)** καὶ θηλ. **ἕης (ἧς)**.

3. Τὸ οὐδέτερον τῆς ἀντων. ὅστις : **ὅτι**.

ς') Ἀορίστων :

1. Ἡ γεν. καὶ δοτ. τῆς ἀντων. τίς : **τέο, τευ - τεω, τω**.

2. Τὸ οὐδέτερον : **ὅτι, ὅτι - ὅτευ, ὅττεο - ὅττεω**.

Ε'. ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') Αὐξησης καὶ ἀναδιπλασιασμός.

α') **Αὐξησης** : Παρωχημένοι χρόνοι ἄνευ αὐξήσεως : **διαστήτην, λίσσετο, βάλλε, καλέσσατο, γένετο**.

β') **Ἀναδιπλασιασμός** : Συχνότατα γίνεται καὶ εἰς τὸν ἐνεργητ. καὶ μέσον ἀόριστον β' εἰς ὄλας τὰς ἐγκλίσεις : **πεπιθεῖν, τεταρπόμενοι, κεχαροῖατο**.

β') Προσωπικαὶ καταλήξεις.

α') Ὀριστικῆς :

1. Κατάληξις μέλλοντος β' προσ. ἐνικ. εἰς **-εαι** : **παρελεύσεαι, δυνήσεαι**.

2. Χρήσις μεικτοῦ ἀορίστου α' καὶ β' : **ἴξον, ἐβήσετο**.

3. Κατάληξις γ' πληθ. παθ. ἄορ εἰς **-(θ)εν** : **ἤγερθεν, τάφεν, ἔμιχθεν**.

4. Κατάληξις γ' πληθ. παθ. παρακειμ. εἰς **-αται (-νται)** καὶ ὑπερσυντελ. εἰς **-ατο (-ντο)** : **δεδαΐαται, κατακείαται, δεδμηάτο, ἐφθίατο, κέατο**.

5. Χρήσις ἐκτεταμένων τύπων ῥημάτων τινῶν : **θαλέθω (θάλλω), φθινύθω (φθίνω)**.

6. Συχνοτάτη χρήσις θαμιστικῶν ῥημάτων μὲ κατάλ. -σκω : καλέεσθε, δησάσεθε, ἔσκε (εἰμί).

β') Ὑποτακτικῆς :

1. Ἐγκλητικὸν φωνῆν ε καὶ ο ἀντὶ η καὶ ω : θείομεν, ἐλάσσεαι, (ἵνα) εἶδετε.

2. Καταλήξεις -μι, -σθα, -σι καὶ εἰς τὰ εἰς -ω ῥήματα : τύχωμι, ἐθέλησθα, φύγησι.

γ') Εὐκτικῆς :

Κατάληξις γ' πληθ. μέσου ἄορ. α' εἰς -ατο : κεχαροῖατο, πυθοῖατο.

δ') Ἀπαρεμφάτου :

1. Τὸ ἐνεργητ. ἀπαρέμφατον ἔχει καταλήξεις -εν, -εναί, -μεν καὶ -μεναί : πεισέμεν, φερέμεν, φανήμεναί, ἐλθέμεναί.

ε') Ἰδιαιτέροι σχηματισμοὶ χρόνων ῥημάτων τινῶν :

1. Σχηματισμὸς τοῦ ἄορ. β' τοῦ ῥ. ἔρχομαι ἐκ θέμ. ἐλυθ- : ἦλυθον.

Σχηματισμὸς μέσου ἄορ. α' τοῦ ῥ. λύω ἄνευ -σα : λύμην, λύτο.

3. Ἀόρ. β' ὑποτακτ. τοῦ βαίνω : βῆω (βῶ).

4. Προστακτ. ἄορ. β' τοῦ κλύω : κλυῖθι (ἐξ ἀρχαίου τύπου ἔκλυον).

γ') Ἀνώμαλα ῥήματα.

α') Εἰμί :

1. Διατήρησις τοῦ θέματος ἐσ- εἰς τὰ πρόσωπα : ἐσσί (εἶ) ἔσσο (ἴσθι), ἔσκε (ἦν θαμιστ.).

2. Ἀσυναίρετοι τύποι : ἔην (ἦν), ἔω (ᾧ), ἔωσι (ᾧσι), ἐὼν (ᾧν).

3. Κατάληξις βαρυτόνων εἰς τὴν εὐκτικ. : εἰσι (εἴης), εἰοι (εἴη).

4. Ἀπαρέμφατον : ἔμμεν καὶ ἔμμεναί (εἶναι).

β') Οἶδα :

1. β' ἐνικ. ἐνεστ. ὀριοτ. οἶδας καὶ α' πληθ. ἴδ-μεν.

2. Τὸ ἀπαρέμφ. καὶ τὸ θηλ. τῆς μετχ. ἐκ τοῦ θέμ. ἴδ- : ἴδμεναί, ἴδουῖα.

3. Μέλλων εἰδήσω (ἐξ ἀχρήστου εἶδω) καὶ ἀπαρέμφ. εἰδησέμεν.

γ') Φημί :

Σχηματισμὸς εἰς μέσην φωνήν : φάο, ἔφατο, ἔφαντο, φάσθε. φάσθαι.

δ') **Είμι :**

1. Σχηματισμός τοῦ παρατατικοῦ ἐκ θέμ. ι - : ἴσαν (ἦσαν).

ε') **Κεῖμαι :**

1. Ἐπικός τύπος εἰς τὸ γ' πληθ. : κέονται.

Σ'. ΑΚΛΙΤΑ

α') Προθέσεις.

α') Ἐπιρρηματικὴ χρῆσις τῶν προθέσεων : μετὰ δ' ἰὸν ἔηκε, ἀπὸ πατρὶ φίλω δόμεναι, νεῶν ἄπο.

β') Παρασχηματισμοὶ τῶν προθέσεων :

1. Ἡ πρόθεσις εἰς εἰς τύπον ἐς.

2. Ἡ πρόθεσις ἐν εἰς τύπον εἶν, ἐνί.

3. Ἡ πρόθεσις πρὸς εἰς τύπον προτί, ποτί.

β') Σύνδεσμοι.

α') Συνήθεις σύνδεσμοι παρ' Ὀμήρῳ: ἡμὲν-ἡδὲ (καί-καί), αὐτὰρ (δέ), οὖνεκα (ὅτι, διότι), κε(ν) (ἄν δυνατ.), αἶ κε (εἰ, ἄν, ἐάν) ὄφρα (ἵνα), ἄρα, ἄρ, ῥα, νυ(ν) (συμπερασματ. καὶ βεβαιωτ.)

γ') Ἐπιρρήματα.

α') Εἰς ἐπιρρηματικὴν χρῆσιν ἀπαντᾷ ἡ αἰτία. τοῦ οὐδὲτ. πολλῶν ἐπιθέτων εἰς ἐνικ. καὶ πληθ. : μέγα φωνήσας, ἀδινὰ στενάχων, πολλὸν ἄπο.

β') Συνήθη ἐπίσης ἐπιρρ. : σάφα, νόσφι, ἀέκητι, ὄχα, ἀντιβίην, διαμπερὲς κ. ἄ.

δ') Μόρια ἐν συνθέσει.

α') Στερητικὸν νη : νήπιος, νώνυμος, νηλεής.

β') Ἐπιτατικά ἀγα-, ἐρι-, ἀρι-, ζα- : ἀγακλυτός, ἐρίβωλος, ἀριπρεπής, ζάθεος.

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α Α

1 - 32

α') 1 - 7 : —**ἡ μῆνις - ιος** = ὀργή, θυμός. — **αἰίδω**· ἄδω = διηγοῦμαι με φῶδῃν, ψάλλω. μτβτ. — **οὐλόμενος**· ὀλόμενος· με ἔνεργ. σημ. = ὀλέθριος. Ἄθρ. β' τοῦ ὀλλνμαι κυρίως : ὁ ἄξιος ὀλέθρου, ὁ κατηραμένος. — **ἔθηκε**· τίθημι = δίδω, προξενῶ. — **ἴφθιμος** = ἀκμαῖος, γενναῖος. — **προιάπτω** = στέλλω. — **Ἄιδι**· δοτ. τοπ. ἀχρήστου ὀνόμ. Ἄις συνήθως ὀνομ. Ἄϊδης = ὁ ἀόρατος θεὸς τοῦ Ἄδου (στερ. α + Fid). — **αὐτούς**· τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ ψυχάς. — τὰ **ἐλώρια** = ἡ λεία (ἔλωρ, ἔλεῖν). — **τεύχω** = κατασκευάζω, κάμνω. — **οἰωνός** = ὄρνεον. — **πᾶσι** = εἰς τὰ παντός εἶδους. — **ἐτελείετο** = ἐξεπληροῦτο· τελείω παράλλ. τύπος τοῦ τελέω. — **βουλή** = θέλησις, ἀπόφασις. — **ἐξ οὗ δὴ**· θὰ νοηθῆ καὶ πάλιν τὸ ἄειδε = ψάλλε, ἀπὸ τότε ἀκριβῶς πού... Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεΐας α 10 : τῶν ἀμόθην. — **τὰ πρῶτα** = κατὰ πρῶτον. — **διαστήτην ἐρίσαντε** = ἤλθον εἰς διάστασιν κατόπιν ἐρίδος. — **δίος** = θεῖος, ἐπιφανής, ὑπέροχος (divus).

8 - 16 : — **τίς τ' ἄρα**· τὸ ἄρα ἐν συναφείᾳ πρὸς τὰ προηγούμενα = καὶ ποῖος λοιπόν. — **σφωε**· αἰτ. δυϊκ. τοῦ σφεῖς = αὐτοὺς τοὺς δύο. — **ξυνίημι ἐριδι** = φέρω εἰς σύγκρουσιν. — **μάχεσθαι**· ὥστε μάχεσθαι = ὥστε νὰ γίνουιν ἐχθροί. — **ὁ γάρ**· γὰρ διασαφ. — **χολοῦμαι** = ἐξοργίζομαι. — **ῶρσε**· ὄρνυμι· μτβτ. = σηκώνω, προκαλῶ. — **ὀλέκομαι** =

Σημ. α'. Ἐκ τῶν ἀναγραφομένων σημασιῶν ἐκάστης λέξεως ἡ τελευταία εἶναι ἡ μᾶλλον ἀρμόζουσα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ κειμένου.

Σημ. β'. Οἱ σύνδεσμοι καὶ τὰ μόρια παρ' Ὀμήρω ἔχουν ποικίλας σημασίας καὶ συνήθως ἐνισχύουν τὴν ἔννοιαν τῆς φράσεως. Ἐνίοτε ὁμοῦ παρεμβάλλονται χωρὶς νὰ ἐπηρεάζουν τὸν λόγον. Εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν περίπτωσιν δὲν ἐρμηνεύονται εἰς τὰς σημειώσεις.

καταστρέφομαι (ἄλλνμαι).— **λαοὶ** = ὁ στρατός. — **οὐνεκα** = διὰ τὸν λόγον ὅτι (ὅτου ἔνεκα). — **τὸν Χρῦσην**· τὸ τὸν ἐξάγει τὴν προσωπικότητα τοῦ Χρύσου = αὐτὸν τὸν Χρῦσην, τὸν ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνος.— **ἄρητηρ** = ἱερεὺς (ἄράομαι = εὐχομαι). — **θοὸς** = ταχύς (θέω).— **λύομαι**· μέσ. ὠφελ. = λυτρῶνω, ἐξαγοράζω διὰ λύτρων.— **ἄπειρσιος**· ἀπειρέσιος = ἀτελείωτος, ἀπειρος.— τὰ **ἄποινα** = τὰ λύτρα.— **στέμματ' Ἀπόλλωνος**=σύμβολα ἱερά τοῦ Ἀπόλλωνος.— **ἐκηβόλος**= ὁ κατὰ βούλησιν βάλλων καὶ ἐπιτυγχάνων τοῦ στόχου, τοξότης ἀλάθης.— **ἀνά** = ἀνηρητημένα.— **λίσσομαι** = παρακαλῶ, ἱκετεύω (λιτή, λιτανεύω-εἶα).— **κοσμήτωρ** = ἡγεμών, ἀρχηγός.

17 - 21 : — **ἔυκνήμιδες**=οἱ φέροντες καλάς, στερεάς κνημίδας. Τὸ ἐπίθετον ἀναφέρεται εἰς τὸν τέλειον ὄπλισμόν τῶν Ἀχαιῶν.— **δῶμα** = κατοικία (δέμω=κτίζω, δόμος).— **ἐκπέρθω** = κυριεύω, ἐκπορθῶ.— **ἔϋ**· εϋ = μὲ τὸ καλόν.— **τά τ' ἄποινα** = καὶ αὐτὰ τὰ λύτρα, τὰ ὅποια ἔφερον ὁ Χρῦσης.— **δέχεσθαι**· ἀπαρέμφ. μὲ σημησιάν προστακτ.— **ἄζομαι** = φοβοῦμαι καὶ σέβομαι (ἄγ-ος = τιμῆ, ἄγ-ιος, ἀγνός).

22 - 32 : — **ἔνθα**· χρον.— **ἔπευφήμησαν** = μετὰ βοῆς προέτρεψαν.— **αἰδεῖσθαι**· αἰδομαι μτβτ.— **ἀγλαός** = λαμπρός, μεγαλοπρεπής (ἀγάλλομαι).— **ἀνδάνω θυμῷ** = εὐχαριστῶ τὴν ψυχὴν (ῥίζ. σFαδ, ἄδος, ἡδός).— **κακῶς**=μὲ ὕβριστικὸν τρόπον.— **ἀφίημι**=ἀποπέμπω.— **κρατερὸς** = ἄγριος, σκληρὸς.— **ἐπι-ἔτελλε**· ἐπιτέλλω=δίδω προσταγὴν.— **κίχάνω** καὶ **κίχημι** = συναντῶ.— **δηθύνω** = βραδύνω, ἀργοπορῶ (δηθά).— **αὐτις** = πάλιν.— **μή... οὐ χραίσμη** = μήπως δὲν σὲ ὠφελήσῃ· **χραισμέω**=ὠφελῶ, χρῆσιμέω.— **νύ(ν)**· μόρ. ἐγκλ. **μή νω** = μήπως δά.— **ἐπεισὶ μιν καὶ γῆρας** = ἐπέλθη εἰς αὐτὴν καὶ τὸ γῆρας, πρὶν γηράσῃ.— **τηλόθι**=μακρὰν (τηλοῦ, τῆλε).— **ἡ πάτηρ** = ἡ πατρίς.— **ἐποίχομαι ἰστόν** = πηγαινοέρχομαι ἐμπρὸς εἰς τὸν ἀργαλειόν, ὑφαίνω.— **τὸ λέχος** = ἡ κλίνη (λεχώ, ἄλοχος).— **ἀντιᾶω λέχος** = κοιμῶμαι εἰς τὴν ἰδίαν κλίνην.— **σαῦτερος** = ἀβλαβέστερος, ἀκεραιότερος. Τὸ συγκριτικὸν ἀντὶ θετικοῦ **σᾶος-σῶος** = σῶος.— **νέομαι** = ἐπιστρέφω (ῥίζ. νεσ-, νόστος).

β') Πατρωνυμ. τοῦ Πηλεΐδης : Πηλεΐδης, Πηλεΐάδης, γεν. Πηληιάδεω.

— Ἀρχαιότερος τύπος τοῦ ἀριθ. δύο : **δύω**.

— Συγχοπτόμενος τύπος τοῦ ὀνόμ. *θυγάτηρ* καὶ εἰς τὴν αἰτιατ. **θύγατρα**.

— Ἐπικὸς ἀόρ. τοῦ *δέχομαι* : **ἐδέγμην** καὶ ἀπαρέμφ. **δέχθαι**.

— β' πρόσ. ὑποτακτ. τοῦ *νέομαι* : **νέηαι** (*νέη*).

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις * : **τεῦχε, βασιλῆι, νοῦσον, μιν, κύνεσσιν**.*

γ') **Μῆνιν Ἀχιλλῆος** : Οἱ στίχοι 1 - 7 συνοψίζουν ὀλόκληρον τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος καὶ συγχρόνως προεξαγγέλλουν τὴν δραματικότητα τῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα προῆλθον ἐκ τῆς ἐριδος τῶν δύο ἡγεμόνων.— **θεά** : Ὁ ποιητὴς ἐπικαλεῖται ἀόριστως τὴν θεότητα, ἥτις προστατεύει τὴν ποιητικὴν δημιουργίαν, διὰ νὰ τὸν ἐμπνεύσῃ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος. Ἡ θεότης αὐτὴ εἶναι ἡ Μοῦσα ἢ αἱ Μοῦσαι, κόραι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μνημοσύνης, θεαὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ αὐταί. (Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεΐας α 1). Εἰς ὠρισμένα σημεῖα τῆς Ἰλιάδος ἀνανεώνεται ἡ ἐπικλήσις αὐτῆ : *Ἔσπετε νῦν μοι, Μοῦσαι, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι*.— **Πηλεΐάδης Ἀχιλλεύς** : Ὁ Ἀχιλλεὺς ἦτο υἱὸς θνητοῦ ἀνδρός, τοῦ Πηλέως, ὅστις ἐβασίλευσεν εἰς τὴν ἐν Θεσσαλίᾳ Φθίαν. Λαὸς αὐτοῦ ἦσαν οἱ Μυρμιδόνες. Τόσον ἡγάπησαν καὶ ἐπροστάτευσαν οἱ θεοὶ τὸν Πηλέα, ὥστε συνέζευξαν αὐτὸν μετὰ τὴν Νηρηίδα Θέτιν καὶ παρεκάθισαν αὐτοπροσώπως εἰς τὸ γαμήλιον συμπόσιον. Μοναδικὸς γόνος ἐγεννήθη ἐκ τοῦ γάμου τούτου ὁ Ἀχιλλεὺς, ὅστις ὑμνεῖται ἀπὸ τὸν Ὀμηρον ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν ἥρωσ τοῦ πολέμου. (βλ. Εἰσαγ.).— **Ἀχαιοί** : Ὡς καὶ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ, μετὰ τὸ ὄνομα τοῦτο ὀρίζονται οἱ Ἕλληνες, οἵτινες μετέσχον τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Λέγονται καὶ *Ἀργεῖοι*, πιθανῶς διότι κατὰ τὴν μυθολογίαν αἱ Μυκῆναι μητρόπολιν εἶχον τὸ Ἄργος, τοῦ ὁποίου κατόπιν καὶ ἐγένοντο ἰσχυρότεραι. Λέγονται ἐπίσης *Δαναοὶ* ἐκ τοῦ μυθολογικοῦ βασιλείως τοῦ Ἄργους Δαναοῦ, ὅστις ἦλθεν ὡς ἄποικος ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον.— **τεῦχε ἐλώρια κύνεσσιν οἰωνοῖσί τε** : κατὰ τὴν θρησκευτικὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων μεγίστη δυστυχία δι' ἓνα θνητὸν εἶναι νὰ μὴ τύχῃ τῆς νομίμου ταφῆς, ἀλλὰ νὰ γίνῃ τὸ σῶμά του βορὰ τῶν θηρίων καὶ τῶν

* Ἐν σελ. 91 - 96 παρατίθεται ἐπαναληπτικὸς πίναξ τῶν γνωστῶν ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γραμματικῶν Ὀμηρικῶν τύπων μετὰ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

ορνέων. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἡ ψυχὴ δὲν εὐρίσκει ἡσυχίαν ἐν τῷ
 "Ἀδῆ.—**Ἀτρεΐδης**: Ὁ Ἀγαμέμνων, βασιλεύων ἐν Μυκῆναις, ὅπως καὶ
 ὁ Μενέλαος ἐν Σπάρτῃ, εἶναι υἱὸς τοῦ Ἀτρείως, υἱοῦ τοῦ Πέλοπος,
 ὅστις ἰδρυσεν ἰσχυρότατον κράτος ἐν τῇ χώρᾳ, ἣτις ἀπ' αὐτοῦ ὠνο-
 μάσθη Πελοπόννησος.—**Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός**: Τέκνα δίδυμα τῆς Λη-
 τοῦς ἦσαν ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις, ἀλάθητοι καὶ οἱ δύο εἰς τὴν
 χρῆσιν τῶν τόξων (ἐκηβόλος - ἰοχέαιρα). — **ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν**: Οἱ
 ἐκστρατεύσαντες εἰς Τροίαν Ἕλληνες, προβλέποντες ὅτι ἡ πολιορκία
 τοῦ Ἰλίου θὰ ἦτο μακρὰ, εἶχον ἀνεγκύσει εἰς τὴν ξηρὰν τὰ πλοῖά των
 καὶ ἐκεῖ πλησίον κατεσκευάσαν τὰς σκηνάς των. Ἐπειδὴ τὸ πλῆθος
 τῶν σκαφῶν καὶ τὰ ἐξαρτήματα ἐγέμιζον σχεδὸν πᾶσαν τὴν ἔκτασιν,
 ὁ ποιητὴς πάντοτε ἀναφέρει τὸ Ἕλληνικὸν στρατόπεδον μὲ τὴν ἔκ-
 φρασιν «παρὰ νηυσὶ Ἀχαιῶν», «ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν». — **στέμματα ἔχων**
χρυσέῳ ἀνά σκῆπτρῳ: Διὰ τὴν ἐπισύρη περισσώτερον τὸν σεβασμὸν
 ὁ Χρῦσης, ἐκράτει μαζὶ μὲ τὸ σκῆπτρόν του καὶ κάποιον σύμβολον ἰκε-
 σίας, τὸ ὁποῖον ὑπεθυμίζε τὴν ἰδιότητά του ὡς ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος.
 Συνήθως τὸ ἰκετήριον σύμβολον ἦτο κλάδος ἐστεφανωμένος μὲ λευ-
 κὰ ἔρια.—**ἔυκνήμιδες**: Αἱ κνημίδες ἦσαν περιβλήματα τῶν κνημῶν ἀπὸ
 τῶν σφυρῶν μέχρι τοῦ γόνατος. Κατεσκευάζοντο ἀπὸ δέρμα ἢ ἀπὸ ἐλά-
 σματα χαλκοῦ. Εἰς τὴν ἐμφάνισιν ἐνὸς πολεμιστοῦ φέροντος βραχῆν θώ-
 ρακα καὶ τὴν μικρὰν ἀσπίδα ἐπροξένει ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἢ ποιότητος
 καὶ ἡ τέχνη τῶν κνημίδων (βλ. εἰκ. 4). Διὰ τοῦτο συχνάκις συναντῶ-
 μεν παρ' Ὀμήρῳ τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα *ἔυκνήμιδες*, *χαλκοκνήμιδες*. —
ἐν Ἄργεϊ: Ἄργος ἐλέγετο ἡ Ἀργολικὴ πεδιάς, ὅπου ἐξετείνετο τὸ
 βασίλειον τοῦ Ἀγαμέμνονος μὲ πρωτεύουσαν τὰς Μυκῆνας. Ἐνίοτε
 Ἄργος λέγεται ὀλόκληρος ἡ Πελοπόννησος. Ἡ πόλις Ἄργος εἶναι τὸ
 βασίλειον τοῦ Διομήδους.

33 - 52

α') 33-42.—**ἔδειξεν**· δειδῶ=φοβοῦμαι (ρίζ. δει-, δέος, δειλός, δει-
 νός). — **ἀκέων**=σιωπηλός (ἀκήν=σιωπηλῶς). — ὁ **θις-ινός** = ἀμμου-
 διά. — **πολύφλοισβος**=πολυτάραχος. Τὸ ἐπίθ. ἀποδίδει τὸν ἦχον τῶν
 κυμάτων ἐκχυνομένων ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ. (Λέξις ἠχοποιήτος). — **ἀπά-
 νευθε** = μακρὰν, δηλ. πέραν τοῦ στρατοπέδου. — **κίω** = πορεύομαι.—
ἦρᾶτο πολλὰ = ἔκαμε ἐκτενῆ προσευχήν. — **ἦῤυχομος** = ἔχουσα ὡ-
 ραίαν κήμην. Ἐπίθ. ὠραίων γυναικῶν.—**κλύω** = ἀκούω, ἐπακούω. —

ἀργυρότοξος = ὁ ἔχων λαμπρὸν τόξον. Ἐπίθ. τοῦ Ἀπόλλωνος.—
ἀμφιβαίνω = προστατεύω. Κατὰ λέξιν : βηματίζω τριγύρω, διὰ νὰ
 προφυλάξω κάτι. Ἐδῶ ὁ πρκ. εἰς σημ. ἐνστ. — **ζάθεος** = ὁ κατ' ἐξοχὴν
 ἱερός (ζα (ἐπιτατ.) + θεός). — **Ἴφι** = μὲ δύναμιν, κραταιῶς (Ἴς,
 ἰνός = δύναμις). — **τοι**· δοτ. χαριστ. εἰς τὸ ἔρεψα. — **χαριέντα** = πρὸς
 εὐχαρίστησίν σου. Κτηγρ. εἰς τὸ νηόν. — **ἐπι - ἔρεψα**· ἐπερέφω = θέτω
 ὄροφὴν, στεγάζω ναόν. — **ἦ εἰ δὴ** = ἡ ἂν πράγματι. — **κατά**· συναπτ.
 πρὸς τὸ ἔκκη (καίω). — **πίων**, **πίερα**, **πίον** = παχύς. — **μηρία** = τεμάχια
 μηρῶν — περικεκαλυμμένα μὲ λίπος. — **κρήνηνον**· κραίνω = ἐκτελῶ, ἐκ-
 πληρῶ. — τὸ **ἑέλδωρ** = εὐχὴ, ἐπιθυμία. — **τίνω** = πληρώνω, τιμωροῦμαι.

43 - 52 : — **Φοῖβος** = λαμπρός, φωτοδότης (φάος). Ἐπίθετον
 τοῦ Ἀπόλλωνος. — **βῆ δὲ κατ(ά)** = κατέβη δέ. — τὰ **κάρηνα** = αἰ-
 κορυφαί. — **χώομαι** = ὀργίζομαι. — τὸ **κῆρ** = καρδία. — **ἀμφηρεφής** =
 κλειστός ἀπὸ παντοῦ (ἀμφι + ἐρέφω). — **φαρέτρα** = θήκη τῶν βελῶν
 (φέρω). — **ἐκλαγξαν** = ἐβρόντησαν τὰ βέλη μὲ τὸν χαρακτηριστικὸν
 ἦχον τῶν συγκρουομένων ὄπλων. (Λέξις ἡχοποιήτος). — **διστός** =
 τὸ βέλος. — **ἦιε**· πρτ. τοῦ εἶμι. — **εἰοικῶς** = ὁμοιάζων, φαινόμενος ὡς.—
ἔζομαι = καθίζω. — **μετὰ** = μέσα, ἦτοι εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν
 Ἀχαιῶν. — **ἔηκε**· ἔημι = ῥίπτω. — ὁ **ἰός** = βέλος. — **δεινὴ** (κατηγ.)
κλαγγή (ἐ)γένετο = φοβερός ὑπῆρξεν ὁ συριγμός. — ὁ **βιός** = τὸ
 τόξον. — ὁ **οὔρεϋς** = ὁ ἡμίονος. — **ἐποίχομαι** = εἰσορμῶ, εἰσβάλλω. —
ἀργός = ταχύς. — **αὐτοῖσι** = τοῖς ἀνδράσι. — **ἐχεπευκῆς** = αἰχμηρὸν
 (ἔχω + πεύκη) [διότι τὰ φύλλα τῆς πεύκης εἶναι αἰχμηρά]. —
ἐφιεῖς· ἐφίημι = διευθύνω ἐναντίον. — **αἰεῖ** = διαρκῶς. — ὁ **νέκυς** =
 νεκρός. — **θαμέες** (- εἰαι) = πυκνοί, συνεχεῖς (θαμά, θαμίζω, θαμών).

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **βῆ**, **Ἴφι**, **ὤμοισι**,
βιοῖο, **κλῦθι**, **νηός**.

γ') **βῆ δ' ἀκέων** παρὰ θῖνα **πολυφλοῖσβοιο θαλάσσης** : Ὁ ποιη-
 τῆς ἐξαίρει τὴν λύπην τοῦ γέροντος Χρύσου μὲ μίαν μόνην λέξιν, ἀκέων.
 Ἄλλ' ἡ ὅλη σύνθεσις τοῦ στίχου προκαλεῖ βαθυτάτην ἐντύπωσιν εἰς τὸν
 ἀναγνώστην, ὅστις νοερῶς βλέπει τὸν λυπημένον πατέρα νὰ ἐπιστρέφῃ
 πάλιν ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ἀκρογιαλιάς, ἐνῶ ὁ φλοῖσβος τῶν κυμάτων
 κάμνει ἀντίθεσιν μὲ τὴν σιωπηλὴν ἀπελπισίαν του. — **Χρύσην** : Ἡ

Χρῦσα ἦτο παράλιος πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων Σμινθεύς (ιδ. κατωτ.). — **Κίλλα** : Μικρὰ πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐπίσης ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων. — **Τένεδος** : Ἡ γνωστὴ νῆσος ἢ προσκειμένη εἰς τὴν Τρωικὴν παραλίαν. — **Σμινθεύς** : Τὸ περιέργον τοῦτο ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος προῆλθεν ἀπὸ τὴν πίστιν ὅτι ὁ θεὸς καταστρέφων τοὺς μῦς (*σμίνθους*) συνετέλει εἰς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν ἐξυγίανσιν ὠρισμένων τόπων. Ἀνάλογος ἦτο καὶ ἡ λατρεία Ἀπόλλωνος τοῦ *σαυροκτόνου*. — **νηὸν ἐπέρεψα** : Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Χρῦσου μαρτυροῦν ὅτι ἦτο κοινὴ ἡ χρῆσις τῶν ναῶν τοῦλάχιστον εἰς τὴν Μικρασιατικὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου. Ἀρχαιότερον οἱ θεοὶ ἐλατρεύοντο εἰς ὑπαιθρίους χώρους, εἰς κορυφὰς ὄρεων ἢ ἄλση. Φαίνεται ὅμως ὅτι κατὰ τόπους ὑπῆρχεν ἡ συνήθεια νὰ στεγάζηται εἰς ναὸν τὸ ἄγαλμα ἐνὸς θεοῦ. — **τόξα - βέλη** (βλ. εἰκ. 5). — **ἐκλαγξαν χωόμενοιο κινήθεντος** : Αἱ ἀπότομοι κινήσεις τοῦ ἐξωργισμένου θεοῦ προκαλοῦν τὴν κλαγγὴν τῶν ἐντὸς τῆς φαρέτρας του βελῶν, ἐφ' ὅσον αὐτὸς κατέρχεται ἀπὸ τὰς κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου. Ὡς πρὸς τὴν ὄψιν του ὁ ποιητὴς ἐπινοεῖ τὴν θαυμασίαν ἔκφρασιν : ὁ δ' ἦμε νικτὶ εἰοικώς. Ὁχι φωτεινὸν πρόσωπον οὔτε εὐεργετικὴ παρουσία, ἀλλὰ ὀργὴ καὶ ἀπειλὴ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν ἀργυρότοξον θεόν, ὅστις κατέρχεται ἀπὸ τὴν οὐράνιον κατοικίαν του ὡς τιμωρὸς καὶ ἐκδικητὴς. — **πυραὶ νεκῶν** : Ὁ Ὀμηρὸς ὡς τρόπον ταφῆς ἀναφέρει πάντοτε καῦσιν τῶν νεκρῶν, ἐνῶ εἰς παλαιότεραν τοῦ Ὀμήρου ἐποχὴν οἱ νεκροὶ ἐθάπτοντο συνήθως, ὅπως φαίνεται καὶ εἰς τοὺς Μυκηναϊκοὺς τάφους. Τὸ ἔθιμον ταφῆς τῶν νεκρῶν ἐπανῆλθε κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.

53 - 100

α') 53 - 58 :— **ἐννῆμαρ** = ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας (*ἐννέα + ἡμαρ*).— **ῶχето** = ἐρρίπτοντο, ῥ. *οἶχομαι*. — τὸ **κῆλον** = ξηρὸν ξύλον, βέλος. — **ἀγορήνδε** = εἰς ἀγοράν, εἰς συνέλευσιν (*ἀγείρω*). — **καλέσσατο** = προσεκάλεσε διὰ τῶν κηρύκων, ῥ. μέσ. διαθ. — **τῷ ἐπὶ φρεσὶ**· ἐπὶ φρεσὶ τοῦ. — **λευκῶλενος** = λευκὰς ὠλένας ἔχουσα.— **κῆδομαι** = ἐνδιαφέρομαι, λυποῦμαι. — **ὅτι ῥα** = ἀφοῦ μάλιστα. Πάντοτε ἡ Ἡρα ἦτο προστάτις τῶν Ἀχαιῶν· καὶ τώρα περισσότερον συγκινεῖται βλέπουσα τὸν ἀφανισμόν των. — **δράτο**· ἑώρα. — **ἐπεὶ οὖν**· τὸ οὖν ἐπαναφέρει τὴν συνέχειαν τῆς διηγήσεως περὶ συγκλήσεως τῆς ἀγορᾶς. — **ἠγερθεν**· ἠγέρθησαν, *ἀγείρομαι* = συνέρχομαι εἰς συνέλευσιν.— **ὀμηγερέες τ'** ἐγέ-

νοντο = εὑρέθησαν συγκεντρωμένοι καὶ ἔτοιμοι νὰ συζητήσουν. — **τοῖσι μετέφη** = ὠμίλησε πρὸς αὐτούς. — **ὠκύς** - εἶα - ὕ = ταχύς, γοργός.

59 - 67 : — **ἄμμε· ἡμᾶς**. — **παλιμπλαγχθέντας** = ἀποπλανηθέντας, ἀποτυχόντας τοῦ σκοποῦ. Σειρὰ λέξεων : *νῦν ὅτω ἄμμε ἄψ ἀπονοστήσειν παλιμπλαγχθέντας* = τώρα νομίζω ὅτι ἡμεῖς θὰ γυρίσωμεν ὀπίσω χωρὶς νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ μας. — **ἄψ** = ὀπίσω (ἀπό, Λατ. *abs...*). — **εἴ γε** = ἐὰν βεβαίως. Ἡ ἀπόδοσις εἶναι τὸ *ἄψ ἀπονοστήσειν*. Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἀμφίβολον καὶ ἂν θὰ διασωθοῦν *κἂν* (εἴ φέρομεν), παρεντίθεται καὶ ἄλλη ὑποθετικὴ πρότασις με ἀιτιολογικὴν σημασίαν : *εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμὸς τε δαμᾶ κλπ.* Ὁ Ἀχιλλεὺς τονίζει ὅτι ὄχι μόνον ὁ σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας των θὰ ματαιωθῆ, ἀλλὰ εἶναι καὶ ζήτημα, ἂν θὰ γυρίσουν ὀπίσω. — **δαμᾶ**· μέλλων τοῦ δάμνημι = δαμάζω, ἀφανίζω (δμωή, ἀδμής). — **ἄγε**· παρακελευσματικὸν = ἔλα, ἄς... — **ἐρείομεν**· ἐρέω = ἐρωτῶ. — **ἱερῆα - ὄνειροπόλον**· οἱ δύο ὄροι δηλώνουν δύο διαφόρους τύπους μαντικῆς. Ὁ ἱερεὺς μαντεύει διὰ τῆς σπλαγχνοσκοπίας, ὁ δὲ ὄνειροπόλος διὰ τῶν ὄνείρων. — **ἦ καὶ ὄνειροπόλον** = ἔστω καὶ ὄνειροπόλον = ἐξηγητὴν ὄνείρων. — τὸ **ὄναρ**· ἔλλειπτ., μόνον ὄνομαστ. καὶ αἰτιατ. — **ὄς κ' εἴποι**· τὸ *κε* = δυνατικόν. — **ὄ τι** = διὰ ποίαν αἰτίαν. — **χῶομαι**· Α 44. — **εἴτ' ἄρα** = μήπως τάχα. — **εὐχῶλη** = εὐχή, δέησις. — **ἐπιμέμφομαι** = κατηγορῶ, παραπονοῦμαι. — **ἐκατόμβη** = θυσία με ἀφθονα θύματα. — **αἶ κέν πως** = εἴ πως ἂν. Πλγ. ἐρώτησις ἐκ νοουμένου ῥήμ. *σκοπεῖν*, δηλ. νὰ ἐξετάσῃ ὁ μάντις τί θὰ ἤθελεν ὁ Ἀπόλλων, διὰ νὰ ἀποτρέψῃ τὸ κακόν. — **κνίσσης ἀντιάσας** = νὰ ἀντικρύσῃ, νὰ αἰσθανθῆ κνῖσαν. Τὸ ἀντιάω μετὰ γεν. ὡς συμμετοχῆς σημαντ. — **τέλειος** = ἄρτιος, χωρὶς ἐλάττωμα. — **βούλεται**· ὑποτακτ. — **ἡμῖν**· δοτκ. χαριστ. — **ἀπὸ ἀμῦναι** = νὰ ἀποτρέψῃ. — **λοιγός** = ἄλεθρος.

68 - 83 : — **ἦ τοι ὄ γε**· ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ **τοῖσι δέ**. Δηλ. αὐτὸς μὲν... ἐνώπιον δὲ τοῦ λαοῦ... — **οἰωνοπόλος** = ἐρμηνευτῆς οἰωνῶν. — **ἄχα** = κατὰ πολὺ, ἐξαιρετικῶς. Ἐπίρρ. προσδιορίζον πάντοτε τὸ ἀριστος. — **ἦδη· ἦδει**. — **τὰ ἔοντα** = τὰ παρόντα. — **ἠγήσατο νήεσσι** = ὠδήγησε διὰ τῆς προφητικῆς του δυνάμεως τὰ πλοῖα. — **Ἴλιον εἴσω** = καθ' ὅλην τὴν διαδρομὴν ἀπὸ τῆς Αὐλίδος μέχρι τοῦ Ἰλίου. — **ἦν**· κτητικ. — **πόρε**· ἄορ. β' ἀχρήστου ἐνεστ. = παρέσχε, ἔδωκε. — **σφιν ἀγο-**

ρήσατο = ὠμίλησε πρὸς αὐτοὺς ἐπισήμως· ῥ. ἀγοράομαι. — **μετέειπε**· πρβλ. **μετέφη** Α 58. — **εὐφρονέων** = με καλὴν διάθεσιν καὶ με ὀρθὴν σκέψιν. — **κέλομαι** = προτρέπω, παρακινῶ. — **διήφιλος** = ὁ ἀγαπητὸς εἰς τὸν Δία. — **μυθήσασθαι** = νὰ ἐρμηνεύσω διὰ τοῦ λόγου. — **ἐκατηβελήτης**· συνών. τοῦ **ἐκηβόλος**· Α 14. — **τοιγάρ** = λοιπόν. — **συντίθημι**· ἐνν. **φρεσὶ** = προσέχω, ἐννοῶ. — **ἦ μὲν μοι ἀρήξειν** = ὅτι ἀληθῶς θὰ με βοηθήσῃς. — **πρόφρων** - **πρόφρασσα** = πρόθυμος. — **ἦ γάρ** = διότι ἀληθῶς. — **χολῶ** = ἐξοργίζω. — **μέγα κρατέει** = ἀσκεῖ μεγάλην ἐξουσίαν. — **κρείσων (ἐστὶ)** = ὑπερισχύει. — **χώσεται**· ἄορ. ὑποτακτ. — **χέρη**· **χερῶν** = κατώτερος. — **εἶ περ γάρ** = διότι καὶ ἄν. — **χόλος** = ὀργή. — **αὐτῆμαρ** = τὴν αὐτὴν ἡμέραν. — **καταπέψη**· ῥ. **καταπέσσω** = καταστέλλω (ἢ πέψις). Πρβλ. νεοελλ. **καταπίνω τὸν θυμὸν μου**. — **μετόπισθεν** = εἰς τὸ μέλλον. — **ἔχω** = κρατῶ, διατηρῶ. — **κότος** = μνησικακία. — **ὄφρα τελέση** = ἕως ὅτου ἐκτελέσῃ, ἐνν. τὴν ἐκδίκησιν. — **ἐν στήθεσιν ἐοῖσι**· συναπτ. πρὸς τὸ ἔχει κότον. — **φράζομαι** = σκέπτομαι.

84 - 91 :— **ἀπαμείβομαι** = ἀπαντῶ πρὸς. Ἡ ἀπὸ ἐκφράζει τὰς ἐκ περιτροπῆς ἀπαντήσεις. — **θαρσήσας μάλα** = με πολὺ θάρρος. — τὸ **θεοπρόπιον** ἢ ἡ **θεοπροπιή** = προφητεία, χρησμός. — **οὐ**· ἡ ἄρνησις ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὸν στίχ. 88 οὐ τις. — **ᾧ**· συναπτ. πρὸς τὸ **εὐχόμενος**. — **ἀναφαίνω** = φανερώνω, ἀποκαλύπτω. — **ἐπὶ χθονὶ** = ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. — **δέρκομαι** = βλέπω, κοιτάζω (**δράκων**, νεοελλ. **δραγάτης** = ὁ ἀγροφύλαξ). — **παρὰ νηυσί**· Α 12. — **οὐ βαρείας χεῖρας ἐποίσει σοι** = δὲν θὰ ἀσκήσῃ βίαν ἐναντίον σου. — **Ἀγαμέμνονα** = περὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος. — **ἦν εἵπη**· ἢ ὑπόθ. εἰς ὑποτακτ. ἐκφράζει τὸ πιθανὸν γενέσθαι, ἐνῶ ἡ ἀπόδοσις εἰς ὀριστικὴν οὐκ ἐποίσει ἐκφράζει τὸ βέβαιον. — **πολλόν**· ἐπίορ. = πολὺ. Πρβλ. **ὄχ'** ἄριστος. — **εὐχεται εἶναι** = διατείνεται, καυχᾶται ὅτι εἶναι. Ἡ περίφρασις **εὐχομαι εἶναι** κατανατᾶ εἰς τὴν σημασίαν τοῦ **εἶμι**.

92 - 100 :— **αὐδάω** = ὀμιλῶ. — **ἀμύμων** = ἄψογος, ἀμειπτος (στερ. ἀ + μῶμος). — **οὐτ' ἄρ** = λοιπὸν οὔτε... — **εὐχολῆς** κλπ. Α 65. — **ἀρητήρ**· Α 11. — **ἀπολύω** = ἀπολυτρώνω. — **ἄποινα**· Α 13. — **τοῦνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον. — **ἀεικίης** = ἐπονείδιστος, φρικτός. — **λοιγός**· Α 67. — **ἀπωθῶ** = σπρώχνω, ἀπομακρύνω. — **ἀπὸ δόμεναι**· ὑποκμ.

τοὺς Δαναοὺς ἢ τὸν Ἀγαμέμνονα.— ὁ **ἐλίκωψ** — ἡ **ἐλικῶπις** = ἔχων εὐκινήτους καὶ ἐκφραστικούς ὀφθαλμούς (*ἐλικ* - ἐλίσσω + *ὤψ*).— **ἀπριάτην** = ἄνευ ἀμοιβῆς, δωρεάν (*ἀ* (στ.) + ἐπριάμην). Ἐπίρρημα: πρβλ. *μάτην, ἄνην* κ.ά.— **ἀνάποινον** = ἄνευ λύτρων. Ἐπίρρ.— **τότε κέν μιν ἰλασσάμενοι πεπίθοιμεν** = τότε μόνον, ἀφ' οὗ τὸν ἐξιλεώσωμεν, θά τὸν ἐπέιθαμεν.

β') Μέσος τύπος τοῦ ὁρῶ με ἐνεργητ. σημασίαν : **ὄρατο**.

— Ἐπικός τύπος **σφὶν** ἀντὶ **σφίσιν**.

Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **ἤγερθεν, χολωσέμεν, ὄφρα, ἦν μαντοσύνην, πεπίθοιμεν, ἄμμε**.

γ') **ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς** : Καὶ πρὸ τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων ὑπῆρχεν εἰς τὰς ἑλληνικὰς πόλεις - κράτη ὁ θεσμὸς τοῦ νὰ συγκαλεῖται ὁ λαὸς εἰς δημόσιον τόπον, διὰ νὰ συσκεφθῇ καὶ νὰ ἀποφασίσῃ ἐπὶ ζητημάτων γενικοῦ ἐνδιαφέροντος. Κατὰ τὸ πλεῖστον τότε τὰ ἑλληνικὰ κράτη ἐκυβερνῶντο ὑπὸ βασιλέων, οὗτοι δὲ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις συνεκάλουσαν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν. Βεβαίως οἱ βασιλεῖς εἶχον τὴν πρωτοβουλίαν καὶ αὐτοὶ ἐπεκύρωνον τελικῶς τὰς ἀποφάσεις, εἶχον ὅμως δικαίωμα λόγου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν παρισταμένων. Εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις, ὅπως συνέβαινε κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου, ἡ ἀγορὰ συνεκαλεῖτο συχνότερον καὶ ὄχι μόνον ὑπὸ τοῦ ὑπερτάτου ἀρχηγοῦ, τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἄλλων βασιλέων. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀχιλλεύς, κατ' ἐμπνευσιν τῆς Ἥρας, συγκαλεῖ τὴν ἀναφερομένην ἐδῶ ἀγοράν, τὴν ὁποίαν καὶ διευθύνει. — **μάντις** : Τὸ ἔργον τῶν μάντεων ἦτο νὰ ἐξακριβῶνουν τὴν θέλησιν τῶν θεῶν ἐπὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα εἶχον γίνεαι. Σπανιώτερον ἐπροφήτευον οἱ μάντιες τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν ἢ ὑπεδείκνυον τὸ πρακτέον. Οἱ μάντιες ἐφήρμοζον διαφόρους τρόπους μαντικῆς, ἦτοι ἐκ τῶν *σπλάγγων τῶν θυμάτων* (*ιερεῖς*), διὰ τῶν *ὄνειρων* (*ὄνειροπόλοι*) καὶ διὰ τῶν *οἰωνῶν* (*οἰωνοπόλοι*). Πλὴν ὅμως τούτων ἐγίνετο μαντικὴ καὶ δι' *ἐμπύρων*, ἦτοι διὰ τῆς φλογὸς τῶν καιομένων θυμάτων, διὰ τοῦ *θροῖσματος* τῶν φύλλων ἱερῶν δένδρων καὶ διὰ *διοσημιῶν*, δηλ. ἀστραπῶν, βροντῶν κ.τ.τ. — **κνίσθη ἀντιάσας** : Κατὰ τὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων οἱ θεοὶ ἀπελάμβανον τὸν εὐώδη καπνὸν τῶν καιομένων κρεάτων. — **τελείων** : Τὰ θυσιαζόμενα ζῶα ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐκλεκτά, δηλ. ἄρτια, εὐτραφῆ καὶ εἰς τὴν πλήρη των

σωματικὴν ἀνάπτυξιν. — **Κάλχας**: Ὁ περίφημος μάντις ἦτο υἱὸς τοῦ Θέστορος καὶ διὰ τῆς προφητικῆς του ἰκανότητος ἤξευρε καὶ παρόντα καὶ μέλλοντα καὶ παρελθόντα. Πρὸ παντὸς ὅμως ἐξετιμήθη ὁ μάντις οὗτος ἀπὸ τὴν σοφὴν καθοδήγησιν, τὴν ὁποίαν παρέσχεν εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς, ὅταν ἐπλευσαν κατὰ τοῦ Ἰλίου. Ἀξιοσημείωτον ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς γενικῶς ἐπρότεινε νὰ ἐρωτηθῆ ἓνας μάντις διὰ τὴν αἰτίαν τοῦ λοιμοῦ, ὃ δὲ Κάλχας αὐθορμήτως ἐγείρεται καὶ θεωρεῖ ὅτι ἡ παράκλησις ἀπευθύνεται εἰς αὐτόν: «*κέλευί με, διίφιλε, μωθήσασθαι...*». — **ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένου**: Εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς ἑλληνικῆς ἀντιλήψεως ὅτι ταυτίζει πάντοτε τὸ φῶς πρὸς τὴν ζωὴν, τὸ δὲ σκότος πρὸς τὸν θάνατον. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀχιλλεὺς τονίζει τὴν ὑπόσχεσιν του πρὸς τὸν Κάλχαντα «*ἐφ' ὅσον ζῶ καὶ ἐφ' ὅσον βλέπω*». Ἐξ ἄλλου συχνὰ ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος τὸν θάνατον ἑνὸς ἥρωος μετὰ τὴν φράσιν «*τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψεν*». — **ἐλικώπιδα κούρη**: Τὸ πρῶτον συνθετικὸν τῆς λέξεως ἐκφράζει καὶ τὴν τοξοειδῆ γραμμὴν καὶ τὴν γοργότητα τῆς κινήσεως τῶν ὀφθαλμῶν. Ἡ λέξις εἶναι ἀπὸ τὰ ἐκφραστικώτερα ἐπίθετα τοῦ ἀνθρωπίνου κάλλους. Συχνάκις ἀναφέρεται παρ' Ὀμήρου ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς: «*ἐλικώπες Ἀχαιοὶ*» (A 389) καὶ ὡς ἐπίθετον ὠραίων γυναικῶν.

101 - 147

α') 101 - 105: — στ. 101 = στ. 68. — **κρείων - οῦσα** = ἄρχων, κύριος· **εὐρὺ κρείων** = ὁ μέγα κράτος ἔχων. (Πρβλ. λατιν. *late rex*). — **ἄχθυμαι** = κατέχομαι ἀπὸ ἀγανάκτησιν. (ἄχος). — **τὸ μένος** = ἡ ὀρμή, τὸ πάθος. — **μέγα τίμπλαντο** = ἐγέμισαν πολὺ, ἐφοῦσκωσαν. — **φρένες**· κυρίως τὸ διάφραγμα καὶ γενικώτερον ἡ ψυχὴ. — **φρένες ἀμφιμέλαινοι** = ψυχὴ μαύρη τριγύρω, ὀλομαυρη. — **ὄσσε** = οἱ δύο ὀφθαλμοί. — **οἱ** = αὐτῶ. — **λαμπετάω** = λάμπω. — **εἶκτην**· δυϊκ. ὑπερσυντελ. τοῦ **ἜἜ(ο)ικα** = ὁμοιάζω. — **Κάλχαντα πρῶτιστα**· ἀσύνδετον διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως. — **κάκ' ὀσσόμενος** = προσβλέπων ἀγρίως (ὄσσε).

106 - 115: — **οὐ πῶ ποτε** = οὐδέποτε ἕως τώρα. — **τὸ κρήγυον** = κάτι πού νὰ εἶναι καλόν. — **ἐστὶ τοι φίλα**· προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ ἀπροσώπ.: **ἐστὶ σοι φίλον** = ἀγαπᾶς, σοῦ ἀρέσει. — **ἐσθλὸς** = καλός. — **ἐτέλεσσα** = ἔκαμες νὰ ἐκπληρωθῆ. — **καὶ νῦν** = ἐπίσης τώρα. — **ἐν**

Δαναοῖσι = ἐν τῇ συνελεύσει τῶν Δαναῶν. — **θεοπροπέω** = λέγω θεοπροπίας, ἐρμηνεύω τὰ θελήματα τῶν θεῶν· στ. 87. — **ἀγορεύεις** = λέγεις ἐπισήμως. — **ὡς δὴ** = ὅτι δῆθεν. — **σφιν** = τοῖς Δαναοῖς. — **τεύχω** = κάμνω, προξενῶ. — **κούρης Χρυσήιδος** = τῆς νεαρᾶς θυγατρὸς τοῦ Χρύσου. — **καὶ γὰρ ῥα** = διότι ἀληθῶς. — **προβέβουλα** = προτιμῶ (ἐν τῷ β' συνθετ. τὸ θέμα τοῦ βούλομαι). — **κουριδίη ἄλοχος** = νόμιμος σύζυγος. — **ἔθεν** = αὐτῆς. — **τὸ δέμας** = ἡ κορμοστασιά. — ἡ **φυή** = αἱ φυσικαὶ γραμμαὶ καὶ κινήσεις τοῦ σώματος, ἡ χάρις. — **οὐτ' ἄρ φρένας** = οὔτε ἀλήθεια εἰς τὸν νοῦν. — **ἔργα** = ἐργόχειρα.

116 - 120: — **καὶ ὡς**· παρὰ τὰ χαρίσματα τῆς Χρυσήιδος καὶ τὴν προτίμησίν μου εἰς αὐτήν. — **πάλιν δόμεναι** = ἀποδοῦναι. — ἡ **ἀπολέσθαι** = παρὰ τὰ χάνεται, καὶ ὄχι τὰ χάνεται. — **αὐτάρ**· ἐναντ. = ἀλλά. — **τὸ γέρας** = τὸ τιμητικὸν δῶρον. — **οἶος** = μόνος. — **ἔω**· ὦ. — **ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε** = διότι δὲν ἀρμόζει κἄν. — **λευσσω** = βλέπω, κοιτάζω (*λευκός*, — *lux*). — **δ** = ὅτι. — **μοι**· δοτκ. ἀντιχαριστική. — **ἔρχεται ἄλλη** = πηγαίνει ἄλλοῦ, εἰς ἄλλον.

121 - 129 : — **ποδάρκης** = ταχύπους (*πούς*+*ἀρκέω*). Πάντοτε εἰς τὴν φράσιν *ποδάρκης* *διὸς Ἀχιλλεύς*. — **κύδιστε** = πανένδοξε (*κύδος* = *δόξα*). — **φιλοκτέανος** = φιλοκερδής, πλεονέκτης (*φιλ.* + *κτέανον* = *κτῆμα*). — **πῶς γάρ**· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν λανθάνουσαν ἀντίρρησην τοῦ Ἀχιλλέως, ὡς τὰ ἔλεγε : τοῦτο δὲν γίνεται, διότι πῶς... — **μεγάθυμος** = μεγαλόψυχος. Πρβλ. *μεγαλήτωρ*. — **οὐδέ τι** = καὶ οὐδόλως. — **ἴδμεν· ἴσμεν**. — **ξυνήια** = κοινὰ λάφυρα ὅλου τοῦ στρατοῦ (*ξυνός* = *κοινός*). — **κείμενα** = βαλμένα κατὰ μέρος, προωρισμένα πρὸς διανομήν. — **τὰ μὲν...** **τὰ** = ὅσα βεβαίως... ταῦτα. — **ἔξεπράθομεν** = ἀπεκτῆσαμεν ἀπὸ κυριευθείσας πόλεις. Βραχυλογικῶς ἀντί : *ἐκπέρισαντες πόλεις ἐκ πολλῶν ἐλάβομεν*. — **δέδασται**· *δατέομαι* = *μοιράζομαι*. — **λαοὺς**· ὑποκειμ. τοῦ *ἐπαγείρειν*. — **παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν** = τὰ τα συγκεντρῶσουν πάλιν πρὸς νέαν διανομήν. — **θεῶ** = κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ θεοῦ. — **προΐημι** = ἀφίνω, στέλλω. — **ἀποτίνω** = πληρώνω, ἀμείβω. Πρβλ. *τίνω*· Α 42. — **αἶ κέ ποθι** = ἐὰν ἴσως. — **δῶσι**· *δῶ*. — **πόλιν Τροίην** = τὴν Τρωικὴν πόλιν, ἐνν. τὸ Ἴλιον. — **εὐτείχεος** = καλοτειχισμένος, ὄχυρός. — **ἐξαλαπάζω** = κυριεύω καὶ διαρπάζω πόλιν.

130 - 147 : κρείων· A 102.—μη δὴ οὕτως = ὄχι δὰ ἔτσι.—ἀγαθός περ ἑὼν = παρὰ τὴν ἐξαιρετικὴν σου ἀνδρείαν.—θεοείκελος = ὁμοιος μὲ θεὸν (θεός + εἶκελος).—μη κλέπτε νόμω=μη σκέπτεσαι νὰ μὲ ἀπατήσης.—οὐ με παρελεύσεαι· παρέρχομαί τινα=προσπερνῶ κάποιον, ξεγελῶ. Εἰς λαϊκὴν ἔκφρασιν «δὲν θὰ μοῦ τὴν καταφέρης».—ἢ ἐθέλεις = ἀλήθεια θέλεις.—ὄφρα ἔχης = ἵνα ἔχης, νὰ ἔχης.—αὐτός· τονίζει τὸ ὑποκείμεν. τοῦ ἔχης=σὺ διὰ τὸν ἑαυτὸν σου νὰ ἔχης.—αὐτάρ· ἀντιθετ.—αὐτως = ἔτσι.—ἦμαι = κάθημαι.—δεύομαι = στεροῦμαι (δέομαι).—κέλεαι· A 74.—εἰ μὲν δώσουσι· θὰ νοηθῆ ὡς ἀπόδοσις : καλῶς ἔχει.—ἄρσαντες κατὰ θυμὸν = ἱκανοποιοῦντες τὴν ψυχὴν μου, ῥ. ἀρρίσκω = προσαρμόζω.—ὄπως ἔσται· πλγ. ἐρώτησις.—ἀντάξιον· ἔνν. ἐκείνου τὸ ὅποιον χάνω.—ἐγὼ δὲ = ἐγὼ πάντως.—ἔλωμαι· ῥ. αἰροῦμαι=λαμβάνω. Ὑποτακτ. μετὰ τοῦ κεν ἰσοδυναμεῖ μὲ μέλλοντα ὀριστικῆς. Σειρὰ λέξ. : ἐγὼ δὲ ἰὼν αὐτός κεν ἔλωμαι ἢ τεὸν γέρας ἢ Αἴαντος.—τεός = σός.—ἄξω ἐλών· ταυτολογία πρὸς τὸ ἔλωμαι ἰών.—κέν κεχολώσεται· τὸ κεν ἐκφράζει τὴν πιθανότητα τοῦ πράγματος. Ὁ τετελ. μέλλον ἀντὶ ἀπλοῦ χολώσεται.—ὄν κεν ἔλωμαι = ἐκεῖνος εἰς τὸν ὅποιον θὰ ἔλθω. Ἐξακολουθεῖ διὰ τοῦ κεν νὰ δηλοῦται ἡ πιθανότης. Δηλ. ἂν συμβῆ νὰ μοῦ ἀρνηθῆτε ἄλλο γέρας, τότε θὰ γίνουσι ὅλα αὐτά.—ἢ τοι = βεβαίως, ὅπωςδῆποτε.—μεταφράζομαι = σέπτομαι κατόπιν.—αὐτις = ἄλλην φοράν.—ἄγε· παρακελευσμ. = ἐμπρός.—ἐρύσομεν· ἀντὶ ἐρύσωμεν. Τὸ ῥ. ἐρύω = καθελκύνω.—ἄλς - ἄλδς=θάλασσα.—ἐρέτης = κωπηλάτης.—ἐπιτηδῆς = ἐπιμελῶς. Τὸ ἐπίρρ. δηλώνει ὅτι ἡ ἐκλογή τῶν ναυτῶν πρέπει νὰ γίνῃ μὲ προσοχήν.—ἀγείρομεν... θείομεν... βήσομεν· ὑποτακτ. ἀντὶ ἀγείρωμεν = ἄς συλλέξωμεν, θῶμεν, ἀνὰ βήσομεν = ἄς ἐπιβιβάσωμεν.—ἀρχός = ἀρχηγός. (Κατγρμ.).—βουληφόρος = μέλος τῆς βουλῆς τῶν γερόντων, ἐπίσημος (βουλὴν + φέρω).—ἦε = ἦ.—ἐκπαγλος = φοβερὸς (ἐκπλαγος, ἐκπλαγῆναι).—ἐκάεργος = ὁ κατὰ βούλησιν ἐνεργῶν. Ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος.—ἱερά ρέζω = τελῶ θυσίας· ρέζω = πράττω (ῥέκτης).

β')—Συγκριτικὸν τοῦ κακός : χερείων.

—Ὁ σύνδεσμος ὅτι : δ.

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : δόμεναι, σῶν ἔμμεναι, δῶσι, ἔθεν, ἔω, ἴδμεν, πολίων.

γ') **εὐρὺ κρείων** : Ἡ ἐπικράτεια τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐξτείνεται εἰς μέγα μέρος τῆς Πελοποννήσου. Περιελάμβανε τὰς Μυκήνας, τὴν Κόρινθον, τὴν Σικυῶνα, τὴν Πελλήνην, τὸ Αἴγιον καὶ ἐντὸς τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἄλλας πόλεις (Β 569 - 575). Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηναίων, ὡς ἡγεμῶν τοῦ μεγαλυτέρου κράτους, ἔσκει μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, διὸ καὶ λαμβάνει τὴν πρωτοβουλίαν τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας.—**φρένες ἀμφιμέλαινοι** : Ἡ ἔκφρασις δηλώνει τὴν ἔντασιν τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἢ ὁποῖα συντελεῖ εἰς τὸ νὰ πλημμυρίσουν αἱ φρένες του ἀπὸ σκοτεινὸν αἷμα. Ἐξωτερικῶς δὲ περιγράφει ὁ ποιητὴς θαυμάσια τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ὀργῆς αὐτῆς μὲ τὴν παρομοίωσιν ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ του ὁμοιάζον μὲ λάμπον πῦρ.—**μάντι κακῶν** : Καὶ εἰς ἄλλην περίπτωσιν ὁ Κάλχας ἐμάντευσε δεινὰ διὰ τὸν Ἀγαμέμνονα. Ὅταν εἶχε συγκεντρωθῆ ὁ στόλος τῶν Ἀχαιῶν εἰς τὴν Αὐλίδα καὶ ἔνεκα νηνεμίας δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποπλεύσῃ, ὁ περίφημος μάντις ἐπέβαλεν εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα νὰ θυσιάσῃ τὴν πρωτότοκον κόρην του Ἰφιγένειαν, διὰ νὰ ἐξιλειωθῆ ἡ θεὰ Ἄρτεμις, εἰς τὴν ὁποίαν κάποτε εἶχεν ἀσεβῆσαι ὁ Ἀγαμέμνων.—**οἴκοι ἔχειν** : Κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς ὁ οἰκοδεσπότης ἠδύνατο νὰ ἔχῃ πλὴν τῆς νομίμου συζύγου του, τῆς κουριδίας ἀλόχου, καὶ ἄλλας γυναῖκας.—**Κλυταιμῆστρα** : Ἦτο δίδυμος ἀδελφὴ τῆς Ἑλένης, θυγάτηρ τοῦ Τυνδάρεω, βασιλέως τῆς Σπάρτης, καὶ τῆς Λήδας.—**οὗτ' ἄρ φρένας οὔτε ἔργα** : Ἡ ἀξία μιᾶς γυναικὸς ἐκτιμᾶται ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ σωματικὰ χαρίσματα (*δέμας καὶ φηγή*), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ψυχικὴν ἀρετὴν (*φρένας*) καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ καλαισθησίαν εἰς τὰ γυναικεῖα ἔργα.—**τὰ μὲν πολίων ἐξεπράδομεν** : Κατὰ τὴν μακροχρόνιον πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου οἱ Ἀχαιοὶ ἐπεχειροῦν καὶ ἄλλας ἐπιδρομὰς εἰς παραλίους μάλιστα πόλεις, τὰς ὁποίας ἐκυρίεον καὶ ἐλεηλάτουν. Ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐπιχειρήσεως ἀπεκόμιζον λάφυρα, κοινὸν κτῆμα ὄλου τοῦ στρατοῦ (*ξυνήμα*). Μεταξὺ τῶν λαφύρων κατελέγοντο καὶ εὐγενεῖς γυναῖκες, τὰς ὁποίας κατὰ τὴν διανομὴν ἔδιδον εἰς τοὺς ἡγεμόνας ὡς ἐξαιρετὸν δῶρον (*γέρας*).—**ἐϋτείχεον πόλιν** : Τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου ἦτο τόσον ὀχυρόν, ὥστε ἐπιστεύετο ὅτι εἶχον οἰκοδομήσει τοῦτο οἱ θεοί. Τὸ γεγονός ἄλλως τε ὅτι τὸ Ἰλιον ἀντέσχεν ἐπὶ δέκα ἔτη εἰς τὰς ἐφόδους τῶν Ἀχαιῶν μαρτυρεῖ ὅτι πράγματι ἡ πόλις ἦτο ἰσχυρότατα ὠχυρωμένη (βλ. εἰκ. 3).—**Αἴας** : Υἱὸς τοῦ Τελαμώνος, βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος, ἦτο ὁ δεύτερος κατὰ τὴν ἀνδρείαν ἦρωας μετὰ τὸν Ἀχιλλεῖα, τοῦ ὁποίου ἦτο καὶ ἐξάδελ-

φος, διότι ὁ Τελαμών καὶ ὁ Πηλεὺς ἦσαν ἀδελφοί.— **νῆα μέλαιναν** : Λέγονται οὕτω τὰ πλοῖα, διότι συνήθως εἶχον βαθὺ χρώμα προσδιδόμενον εἴτε διὰ βαφῆς ἢ δι' ἐπαλείψεως πίσης. Εἰς ἓνα ναυτικὸν λαόν, ὅπως ἦσαν οἱ Ἕλληνες, ἔκαμνεν ἐντύπωσιν πᾶσα λεπτομέρεια σχετική μετ' τὸ χρώμα καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν πλοίων. Ὁ Ὅμηρος μεταχειρίζεται ὡς κοσμητικὰ τῶν πλοίων ποικιλώτατα ἐπίθετα : **κνανόπρωροι**, **φοινικοπάρηοι**, **μιλτοπάρηοι**, **εὐσελμοι**, **ὠκύποροι** **νῆες** κ.ά.— **εἰς ἄλλα δῖαν** : Ἡ θάλασσα χαρακτηρίζεται ὡς θεϊκὸν στοιχεῖον λόγῳ τῆς ἀπεραντοσύνης της. Πᾶν μέγα καὶ ἄγνωστον θεωρεῖται συγγενὲς πρὸς τοὺς θεοὺς.— **βουληφόρος** : μετ' τὸ ἐπίθετον αὐτὸ ὀρίζονται οἱ εὐγενεῖς, οἵτινες συσκέπτονται μετὰ τοῦ βασιλέως περὶ τῶν κοινῶν καὶ ἐκφράζουν ἐπ' αὐτῶν γνώμην.— **Ἰδομενεύς** : Βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακεκριμένους ἀρχηγούς τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας.

148 - 187

α') 148 - 160 : — **ὑπόδρα** = μετ' ἄλλοις ἄγριον βλέμμα (ὑπό + ῥίζ. δρακ - δέρομαι), ἐπίρρ.— **πόδας ὠκύς** · Α 48. — **ὦ μοι** · ἐπιφών. ἀγανακτήσεως.— **ἐπιειμένος** = ἐνδεδυμένος, ῥ. ἐπι+ἐννυμαι, ἐφέννυμαι.— **κερδαλέοφρων** = ὁ ἐπιζητῶν τὸ κέρδος (κερδαλέος + φρήν).— **πρόφρων** · Α 77.— **τοὶ ἔπεσιν** · σοὶ τοῖς λόγοις = εἰς τοὺς λόγους σου. — **ὀδὸν ἐλθέμεναι** = νὰ μεταβῆ εἰς τινὰ ἀποστολήν, δηλ. πρεσβείαν, ἐνέδραν κ.τ.τ.— **Ἴφι** · Α 38.— **οὐ γὰρ ἐγώ** · ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν ὑπονοουμένην σκέψιν τοῦ Ἀχιλλέως ὅτι πρῶτος αὐτὸς δὲν θὰ ὑπακούῃ εἰς τὸ ἐξῆς τὸν Ἀγαμέμνονα. — **ἐνεκα Τρώων μαχησόμενος** = μετ' ἄλλοις τὸν σκοπὸν νὰ πολεμήσω τοὺς Τρῶας. — **αἰχμητῆς** = ὁ χειριζόμενος δεξιῶς τὴν αἰχμὴν τοῦ δόρατος, πολεμιστής. — **οὐ τι** = οὐδὲν. — **αἰτίος εἰμί τινα** = βλάπτω, ἀδικῶ τινά. — **ἐλαύνω** = ἀπάγω. — **οὐδὲ μὲν ἵππους** · ὁ μὲν βεβαιωτικὸς. — **ἐριβῶλαξ** = γῆ ἔχουσα μεγάλους βώλους χρώματος, εὐφορος (ἐρι (ἐπιτ.) + βῶλαξ). — **βωτιάνειρα** = γῆ τρέφουσα ἄνδρα, τροφὸς ἡρώων (βόσκω, βώτωρ + ἀνήρ).— **δηλέομαι** = βλάπτω (δηλητήριον).— **ἐπεὶ ἦ** = διότι ἀλήθεια. — **οὐρεα σκιόεντα** = σκιερά, ἄγρια βουνά. — **θάλασσα ἠχέουσα** = ἠχοῦσα ἀκαταπαύστως, πολυτάραχος.— **σοί** · ἡ ἄντων. τίθεται μετ' ἔμφασιν πρὸ τοῦ ἄμ' ἐσπόμεθα. — **μέγα ἀναιδὲς** = ἀναιδέστατε. — **τιμὴν ἀρνύμενοι** = ἐπιδιώκοντες νὰ λάβωμεν ἐκδίκησιν.— **Μενελάω σοί τε** ·

δοτ. χαριστ. — **κυνῶπα**· μόνον εἰς κλητ. = πού ἔχεις ὄμματα κυνός, ἀναιδέστατε. — **πρὸς Τρώων** = ἀπὸ τοῦς Τρῶας. — **μετατρέπομαι** = στρέφω πρὸς τι, προσέχω κάτι. — **τῶν οὐ τι μετατρέπη** = αὐτὰ διόλου δὲν τὰ λαμβάνεις ὑπ' ὄψιν. — **ἀλεγίζω** = φροντίζω, ἐνδιαφέρομαι.

161 - 171 : — **καὶ δὴ** = καὶ ἰδοῦ, καὶ ὀρίστε. — **αὐτός**· προσδιορ. τὸ ὑποκείμεν. τοῦ ἀφαιρήσεσθαι. — **ᾧ ἐπι**· ἐπὶ ᾧ = πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ὁποίου. — **μογέω** = κοπιᾶζω, κουράζομαι. — **υἱες Ἀχαιῶν** = οἱ Ἀχαιοί. Πρβλ. νεοελλ. τὰ Ἑλληνόπουλα = οἱ Ἕλληνες στρατιῶται. — **οὐ μὲν ἔχω** = δὲν ἔχω ἄλλως τε. — **εὖ ναιόμενον** = κατοικουμένην ἀπὸ ἐκλεκτοῦς κατοίκους, εὐτυχή καὶ πλουσίαν εἰς λάφυρα. — **πτολίεθρον** = κάποιαν πόλιν. — **πολυαίξι** = προκαλῶν πολλὴν ταραχήν, ὀρμητικὸς. — **διέπω** = διευθετῶ, διεξάγω. — **ἀτάρ** = ἐν τούτοις. — **δασμός** = διανομὴ λαφύρων. — **τὸ γέρας** = τὸ καθιερωμένον τιμητικὸν δῶρον. — **ὀλίγον τε φίλον τε** = μικρόν, ἀλλὰ ἀρκετὸν δι' ἐμέ. — **ἐπεὶ κε** = ὁσάκις. — **κάμνω** = κουράζομαι, μετὰ κατηγρμ. μετοχῆς. — **νῦν δέ**· τὸ δέ ἐναντιωμ. — **ἐπεὶ ἦ**· A 156. — **φέρτερον** = καλύτερον. — **ἴμεν**· ἰέναι. — **κορωνίς**· μόνον εἰς τὴν ἔκφρ. *μησι κορωνίσι* = πλοῖα μὲ τοξοειδῆ ἄκρα. — **σ(οι)** = πρὸς χάριν σου. — **δίω** = σκέπτομαι, εἶμαι διατεθειμένος. — **ἄτιμος** = περιφρονημένος. — **τὸ ἄφενος** = ἀγαθὰ, περιουσία (ἀφνειός = πλοῦσιος). — **ἀφύσσω** = σωρεύω.

172 - 187 : — **φευγε μάλα** = μάλιστα, νὰ φύγῃς. — **ἐπέσσυται**· ῥῆμ. *ἐπισσεύομαι* = σπεύδω, ἐπιθυμῶ. — **λίσσομαι**· A 15. — **οἱ κε τιμήσουσι**· τὸ κέ μετὰ μέλλοντος ἐκφράζει τὸ ὀριστικόν. — **μητίετα** = σύμβουλος, πάνσοφος (*μητις, μητίομαι*)· ἐπίθετον τοῦ Διός. — **ἔχθιστος** = μισητότατος. — **διοτρεφής** = ὁ παρὰ τοῦ Διὸς τραφεὶς, εὐγενής· ἐπίθ. βασιλέων. — **καρτερός**· *κρατερός* = ἰσχυρός. — **θεός που** = κάποιος θεός, νομίζω. — **σῆς** = σαῖς. — **Μυρμιδόνεσσιν** = εἰς τὴν χώραν τῶν Μυρμιδόνων. — **ἀλεγίζω**· A 160. — **ᾔθομαι** = ἀνησυχῶ. — **κοτέω** = εἶμαι θυμωμένος (*κότος*· A 82). — **δέ τοι** = μάλιστα. — **ὡς** = ἀφοῦ. — **τὴν μὲν πέμψω** = βεβαίως θὰ τὴν στείλω. — **κ(ἐ) ἄγω**· ἀντὶ ἄξω. — **ἠ κλισίη** = ἡ σκηνὴ (*κλίω*). — **φέρτερος** = ἀνώτερος. — **στυγέω** = ἀποστρέφομαι, ἀποφεύγω. — **φάσθαι ἴσον ἐμοί** = νὰ λέγῃ ὅτι εἶναι ἴσος μου. — **ὁμοιωθῆμεναι (ἐμοί) ἄντην** = νὰ παραβάλλεται ἀναφανδὸν μὲ ἐμένα.

β') Χρήσις τοῦ ἐνεργητικοῦ τύπου τοῦ οἶμαι : **δίω**.

— Σχηματισμὸς τοῦ υἱὸς κατὰ τὰ τριτόκλ. **υἱες**.

Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **μητιέτα, σέθεν, φάσθαι, αἰχμητῶν, καρτερός**.

γ') ἀναιδείην ἐπιειμένε : Ἡ ὀργίλη αὐτὴ ἔκφρασις τοῦ Ἀχιλλέως ἔχει ἀκριβεστάτην καὶ λεπτοτάτην ἔννοιαν. Ὁ ἐνδεδυμένος τὴν ἀναιδειαν φανερώνει αὐτὴν εἰς ὅλας τοὺς πράξεις, ὅπως ὁ καθεὶς ἔχει φανερὰ τὰ ἐνδύματά του.—οὐ γὰρ ἐμὰς βούς ἤλασαν... : Συχνότατη αἰτία πολέμου κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους ἦτο ἡ διαρπαγὴ βοσκημάτων καὶ ἄλλων ἀγαθῶν. Ἐὰν οἱ ὑφιστάμενοι τὴν ἐπιδρομὴν κατῶρθωνον νὰ διασώσουν τὰς πόλεις των, ἐπεχείρουν κατόπιν πόλεμον ἐκδικήσεως.—**Φθία** : Λέγεται ἡ χώρα καὶ ἡ πόλις τῶν Μυρμιδόνων ἐν Θεσσαλίᾳ, ὅπου ἐβασίλευεν ὁ πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως Πηλεΐς.—**οὔρεα σκιόεντα** : Ὑψηλὰ καὶ δύσβατα τὰ Θρακικὰ καὶ Μακεδονικὰ ὄρη χωρίζουν τὴν χώραν τῶν Τρώων ἀπὸ τὴν χώραν τοῦ Ἀχιλλέως. Τὸ ἐπίθετον σκιόεντα ὀρίζει τὴν σκοτεινὴν ὄψιν τῶν βουνῶν, τὰ ὅποια καλύπτονται ἀπὸ πυκνὰ δάση.—**τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάω σοί τε** : Ἡ Τρωικὴ ἐκστρατεία εἶχε τὸν χαρακτῆρα τιμωρίας ἐπιβαλλομένης εἰς τοὺς Τρῶας, διότι προσέβαλον τὴν τιμὴν τῶν Ἀτρειδῶν διὰ τῆς ἀρπαγῆς τῆς Ἑλένης.—**ὀλίγον τε φίλον τε** : Ἡ ἔκφρασις αὐτῆ, ὅπως καὶ ἡ ἐν Ὀδυσσεΐᾳ « δόσις ὀλίγη τε φίλη τε » (ζ 208), ἔχει καταστῆ παροιμιώδης.—**μητιέτα Ζεὺς** : Ὁ μέγιστος τῶν θεῶν χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον **οὐκ** μόνον ὡς κύριος τῶν φυσικῶν δυνάμεων (*νεφεληγερέτα, ἐρίγδουπος, κελαωφής*), ἀλλὰ καὶ ὡς θεὸς με ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ιδιότητας. Ταῦτα ἐκφράζουν τὸ συχνότατον τοῦ Διὸς ἐπίθετον *πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε* καὶ τὸ ἐδῶ ἀναφερόμενον *μητιέτα*.—**Βρισηΐς** : Εἶναι ἡ κόρη τοῦ Βρισέως αἰχμαλωτισθεῖσα κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Λυρνησοῦ.

188 - 222

α') 188 - 201 : —τὸ **ἄχος** = λύπη, ἀγανάκτησις.— ἐν **στήθεσιν οἱ** = μέσα εἰς τὸ στήθος του.—τὸ **ἦτορ** = ἡ καρδιά.— **λάσιος**=μαλλιαρός.— **διάνδιχα** = κατὰ δύο τρόπους (*διὰ - ἀνὰ - δίχα*). **μερμηρίζω** = διαλογίζομαι (*μερ - μέριμνα*) : *διάνδιχα μερμηρίζω* = εἶμαι με δύο γνώμας, ἀμφιταλαντεύομαι.—**φάσγανον**=ξίφος (ἀντὶ *σφάγανον, σφά-*

ζω).—**ἐρύομαι** = **σύρω**, **ἔλκω**.—**ἐρύω**. A 141.—**ἀνίστημι** = **ἐγείρω** τινά ἀπὸ τὴν θέσιν του. Ἐδῶ : νὰ τοὺς σηκώσῃ καὶ νὰ τοὺς διαλύσῃ. — **ὁ δέ**. ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ τοὺς **μέν**. — **ἐναρίζω** = **φονεύω**. — **ἐρητύω** = **ἀναχαιτίζω**, **συγκρατῶ**. — **ἦος** = **ἔως**. — **ὀρμαίνω** = **ἀνακινῶ** κατὰ νοῦν (**ὀρμάω**). — **κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν** = **ἐνῶ** ἔταλαν-τεύετο μεταξὺ σκέψεως καὶ πάθους.—**ἔλκετο** = **ἤρχισε** νὰ **σύρῃ**.—**ὁ κολεὸς** = **θήκη** **ξίφους**.—**ἦλθε δέ**. τὸ **δὲ** **ἐναντιωμ.** = **ἦλθεν ὁμως**. — **πρὸ ἦκε**. **ῥ. προῖημι** = **ἐκπέμπω**, **ἀποστέλλω**.—**ὁμῶς** = **ὁμοίως**, **ἐξίσου**.—**κῆδομαι**. A 56.—**ὄπιθεν** = **ὀπισθεν**. — **οἶος**. A 118.—**θαμβῶ** = **ἐκπλήττομαι**.—**μετὰ τρέπομαι** = **στρέφω ὀπίσω**.—**ἔγνω** = **ἀνεγνώρισε**.—**δεινῶ** **κατηγ.** τοῦ **ὄσσε**.—**ῥσσε**. A 104.—**φάανθεν**. **ἐφάνθησαν** = **ἤστραψαν**.—**μιν** = **αὐτήν**. **Συναπτ.** τῷ **προσηῶδα**.

202 - 214 : —**τίποτε**. **τί ποτε** = **διατί λοιπόν**.—**αὐτε** = **πάλιν**.—**αἰγίοχος** = **ὁ κρατῶν τὴν αἰγίδα**. **ἐπίθετ.** τοῦ **Διός**.—**εἰλήλουθας**. **ἐλήλυθας**.—**τὸ τέκος** = **τὸ τέκνον**.—**ἦ** = **μήπως**.—**ὑβρις**= **ὑπεροψία**, **αὐθαιρεσία**.—**ἐκ ἐρέω τοι** = **θὰ σοῦ βεβαιώσω**. — **τελέεσθαι** = **ἔστι** **θὰ πραγματοποιηθῆ**.—**ἦς** **κτητ.**—**ἐπεροπλή**=**ὑπεροψία**, **θρασύτης** (**ὑπεροπλος**).—**τάχα ποτέ** = **γρήγορα κάποτε**.—**θυμὸς** = **ψυχή**, **ζωή**. — **γλαυκῶπις** = **ἔχουσα σπινθηροβολοῦντας ὀφθαλμούς** (**γλαυκός** = **στιλπνός + ὤπ**).—**τεόν**. **σόν**.—**ἄγε λῆγε** = **ἔλα παῦσε**.—**πίθηαι**. **πίθομαι** = **πεῖθομαι**.—**ὡς ἔσεται περ** = **ὅπως βεβαίως θὰ γίνῃ**.—**ἔξερέω**. A 204. — **τετελεσμένον ἔσται** = **θὰ ἐκπληρωθῆ**. — **καὶ τρίς τόσα** = **ἀκόμη καὶ τριπλάσια**.—**παρέσεται τοι** = **θὰ ἔλθουν κοντά σου, θὰ σοῦ δοθοῦν**.—**ἰσχομαι** = **συγκρατοῦμαι**.—**ἡμῖν** = **εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τὴν Ἡραν**.

215 - 222 : — **μέν** = **βεβαίως**.— **σφωίτερον ἔπος** = **τὴν ἐντολὴν ὑμῶν τῶν δύο** (**σφῶι**. **δυῖκ.** τοῦ **σύ**).—**εἰρύσασθαι**. **ἐρύομαι** = **σφάζω**, **φυλάττω**.—**κεχολωμένον περ**. **ἐναντ.** **μετοχ.** — **ὡς** = **οὕτως**.—**ἐπιπείθομαι** = **ὑπακούω**.—**τ(ε) ἐκλυον**. **ἀόρ.** **γνωμ.** **Τὸ τέ** **συνάπτει στενότερον τὰς δύο ἐννοίας** : **ἡ ὑπακοή πρὸς τοὺς θεοὺς ἔχει βέβαιον ἀποτέλεσμα νὰ εἰσακούσουν καὶ οἱ θεοὶ τὰς δεήσεις μας**.—**κλύω**. A 37.—**ἦ**=**εἶπε**. **ῥῆμα ἡμῖ** (**Λατ.** **αἰο**).—**ἡ κώπη**=**ἡ λαβή**.—**σχέθε**. **ἔσχε**. **ἔχω** = **κρατῶ**.—**ἄψ** = **ὀπίσω**.—**ῶσε**. **ὠτῶ**.—**οὐδ' ἀπίθησεν** = **ὐπήκουσε**. **Σχῆμα** **λιτότητος**.—**βεβήκει**. **ὁ ὑπερσυντλ.** **δηλοῦ** **τὴν τα-**

χεῖαν ἐξαφάνισιν τῆς Ἀθηνᾶς.— μετὰ = μεταξὺ.— δαίμονες = θεοί.

β') Πατρωνυμικὸν τοῦ Πηλεὺς εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις : Πη-
λεΐωνος - ωνι - ωνα.

— Χρῆσις παραλλήλων τύπων τοῦ ἔως : ἦος, εἰως.

— Ἐπικὸς τύπος τοῦ ὄπισθεν : ὄπιθε.

— Κτητικὴ ἀντωνυμία ἐπὶ δύο κτητόρων δευτέρου προσώπου :
σφωίτερον.

— Ἐπικὸς τύπος τοῦ ἀορίστου τοῦ ἔχω : ἔσχεθον (ἔσχον).

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : φάανθεν, πίθηαι,
ὕβριος, ὦς, τεόν, φάσγανον.

γ') ἔλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος : Ἀφοῦ ἀμφεταλαντεύθη ὁ Ἀχιλλεύς, κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ φονεύσῃ τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν στιγμήν ἐπεμβαίνει ἡ Ἀθηνᾶ. — ἦλθε δ' Ἀθήνη : Οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ συχνότατα ἐμφανίζονται εἰς τοὺς Ὀμηρικοὺς ἤρωας, ἀόρατοι διὰ τοὺς ἄλλους, ὅπως τώρα ἡ Ἀθηνᾶ εἰς τὸν Ἀχιλλέα (οἶω φαινομένη) καὶ καθοδηγοῦν αὐτοὺς εἰς τὰς πράξεις των. — Ξανθῆς κόμης : Χαρακτηριστικὸν καλλονῆς δι' ἀνδρας καὶ διὰ γυναῖκας ἔθεωρεῖτο ἡ ξανθὴ κόμη καὶ γενικώτερον ἡ κόμη, ὡς εἰκάζομεν ἀπὸ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιεῖ ὁ ποιητῆς : ἐὺπλόκαμος, ἐὺκομος, κάρη κομόωντες κ.ἄ.— δεινώ οἱ ὄσσε φάανθεν : Εὐστοχώτατα ὁ ποιητῆς ἐξαίρει ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Ἀθηνᾶς τὴν δεινὴν ἀνταύγειαν τῶν ὀφθαλμῶν της, ἡ ὁποία προπάντων παρέλυσεν τὴν κίνησιν τοῦ Ἀχιλλεύος καὶ τὸν ἔκαμε νὰ κρατήσῃ τὸ χεῖρι του.— αἰγίοχος : Λέγεται οὕτως ὁ Ζεὺς, διότι ὡς ἀσπίδα κρατεῖ αἰγίδα. Ἦτο δὲ ἡ αἰγὶς θεῖον καὶ τρομερὸν ὄπλον, συμβολίζον τὴν θύελλαν καὶ τὴν ἔκρηξιν τοῦ κερανοῦ (καταιγίς).— ἐπ' ἀργυρῆ κώπη : Αἱ λαβαὶ τῶν ξιφῶν ἦσαν ποικιλώταται κατὰ τὸ σχῆμα καὶ κατὰ τὴν διακόσμησιν, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ ξίφη, ἅτινα εὑρέθησαν εἰς τοὺς Μυκηναϊκοὺς τάφους. Τοιοῦτοτρόπως ἐχρησιμοποιοῦντο λαβαὶ ἐξ ἐλέφαντος, ἐκ χρυσῶν ἐλασμάτων καὶ ἄλλων πολυτίμων ὑλῶν. Τὸ κυρίως ξίφος ἦτο ἀπὸ χαλκῶν (βλ. εἰκ. 6), εἶχε μῆκος ἐνὸς περιπίου μέτρου, ἐφυλάσσετο ἐντὸς θήκης (τοῦ κολεοῦ) καὶ ἐκρέματο ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ διὰ λωρίου (τοῦ τελαμῶνος).

α') 223 - 232 : — **ἔξαυτις** = ἐκ νέου. — **ἀταρτηρὸς** = βίαιος, δριμύς. — **οἰνοβαρής** = βεβαρημένος ὑπὸ οἴνου, μέθυσος. — **κυνὸς ὄμματα ἔχων**· περίφρασις τοῦ *κυνῶπα*. — **θωρήσομαι** = ἐτοιμάζομαι πρὸς μάχην (*θώραξ*). — **λόχος** = ἐνέδρα, ἐπικίνδυνος ἀποστολή. — **ἀριστεύς** = ἡγεμών, ἀρχηγός. — **τλήναι** = τολμᾶν. 'Ο ἀόρ. εἰς σημασίαν ἐνεστώτος. — **τό· ἰέναι λόχονδε**. — ἡ **κῆρ-ηρὸς** = ἡ μοῖρα τοῦ θανάτου, ὁ θάνατος. — **εἶδετε** = φαίνεται. — **ἦ· εἰρωνικῶς** = βεβαίως, ἀλήθεια. — **λώιον· λῶιον** = καλύτερον, συμφερώτερον. — **κατὰ στρατὸν** = εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ στρατοπέδου. — **δῶρα** = γέρα. — **ἀποαιρεῖσθαι· ἀφαιρεῖσθαι**. — **ὅς τις· ἀναφ. ὑποθ. πρότασις.** = *εἴ τις...* — **ἀντίον σέθεν** = ἐναντίον σου. — **δημοβόρος** = ὁ κατατρώγων τὰ δημόσια, ἀρπακτικὸς (*δήμος + βορά, βιβρώσκω*). 'Ο *κατ'* ὀνομαστικὴν χαρακτηρισμὸς καὶ ἐν γένει ἡ ἀνγκόλουθος κατασκευὴ τοῦ λόγου μαρτυρεῖ τὴν ἔξαψιν τοῦ Ἀχιλλέως. — **ἐπεὶ· αἰτιολογεῖ τὸ δημοβόρος ἐν σχέσει μετὰ τὴν ἀνεκτικότητα καὶ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν ὑπηκόων του.** — **οὔτιδανός** = μηδαμινός, τιποτένιος. — **ἦ γάρ· ἐνν. ἄλλως· τουτέστιν :** ἂν δὲν εἶχες οὔτιδανούς ὑπηκόους. — **ῥστατα** = διὰ τελευταίαν φοράν. — **λωβήσαιο ἂν** = θὰ ἔκαμνες ἀτιμίαν· ῥ. *λωβάομαι λώβῃ*).

233 - 244 : — **ἔκ τοι ἔρέω· A 204.** — **ἐπὶ** = πρὸς τούτοις, προσθέτως εἰς τὸν λόγον μου. — **τὸ μὲν** = τὸ ὁποῖον βεβαίως. — ὁ **ἕζος** = ὁ κλάδος. — **φύω** = φυτρῶνω. — **τομή** = ὁ κορμὸς ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐκόπη (*τέμνω*). — **ἀναθηλέω** = θάλλω, βλαστάνω. — **περὶ** = τριγύρω. — **ἔ** = αὐτό, δηλ. τὸ σκῆπτρον. — **χαλκός** = τὸ ὄρειχάλκινον ἐργαλεῖον. — **λέπω** = ξεφλουδίζω (*λεπίς*). — **μῖν** = τοῦτο, τὸ σκῆπτρον. — **φορέω** = κρατῶ διαρκῶς (*θαμιστ. τοῦ φέρω*). — **δικασπόλος** = ὁ ἀπονέμων τὸ δίκαιον. — **αἱ θέμιστες** = οἱ νόμοι, ἡ γνῶσις τοῦ δικαίου. — **ἐρύομαι** = σφίζω, διαφυλάττω. — **πρὸς Διὸς** = κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διός. — ὁ **δέ** = οὗτος **δέ**. — **ἦ ποτε** = ἀναμφιβόλως κάποτε. — **ποθὴ Ἀχιλλῆος ἴζεται** = θὰ ποθήσουν τὸν Ἀχιλλέα, θὰ αἰσθανθοῦν τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ἀχιλλέως (ἡ *ποθή·* παράλληλος τύπος τοῦ *πόθος*). — **ἄχυνμαι A 103.** — **χραιομέω· A 28.** — **εὔτ(ε) ἂν** = ὅταν. — **ὑφ' Ἔκτορος· ποιητ. αἴτ.** εἰς τὸ *πίπτωσιν*. — **ἀνδροφόνος** = ὁ φονεύων ἄνδρας, φονικός. — **ἐνδοθι** = μέσα σου. — **ἀμύσσω** = ξεσχίζω, σπαράττω (*ἀμυχή*). — **χωδ-**

μενος· Α 44.— **ὄ τ(ε)**· ὅς τε· ἀναφορ. αἰτιολ. πρότασις. Δηλ. θὰ θλίβουσαι σύ, διότι δὲν ἐτίμησες...— **τίω** = τιμῶ.

β') Παράλειψις τῆς ἐκθλίψεως κατὰ τὴν σύνθεσιν : **ἀπό - αἰρεῖσθαι**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις :* **εἰρύαται, μιν.**

γ') **οἰνοβαρές** : Ἡ ὑπερβολικὴ οἰνοποσία ἐθεωρεῖτο κακὸν καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀχιλλεὺς ὄνειδίζει τὸν ἀντίπαλόν του μὲ τὸ ἐπίθετον αὐτό.— **μέγαν ὄρκον** : Ἐπίσημον ὄρκον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς συνήθεις διαβεβαιώσεις. Τοιοῦτος ἐπίσημος ὄρκος διὰ τοὺς βασιλεῖς ἦτο νὰ ὀρκισθοῦν εἰς τὸ σκῆπτρόν των.— **σκῆπτρον** : Σύμβολον ἀρχόντων καὶ ἐν γένει ἐπισήμων προσώπων. Οἱ ἄρχοντες τὸ ἐκράτουν πάντοτε (*φορέουσι*) εἰς τὰς δημοσίας συγκεντρώσεις, ἐκτάκτως δὲ καὶ ὁμιλοῦντες εἰς τὴν ἀγορὰν ἐκράτουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀγορευσεως σκῆπτρον, τὸ ὁποῖον ἐδίδεδτο εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κήρυκος. Τὰ σκῆπτρα τῶν βασιλέων ἦσαν πολλάκις χρυσοποικιλτα (κατωτέρω : Α 246).— **χαλκός** : Τὸ μέταλλον, τὸ ὁποῖον ὁ Ὅμηρος λέγει χαλκὸν καὶ τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται εἰς ὄπλα καὶ σκευή, ἦτο ὀρείχαλκος, ἐφ' ὅσον ὁ καθαρὸς χαλκὸς εἶναι ἀκατάλληλος διὰ κατασκευὴν στερεῶν ἀντικειμένων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὁμήρου ἦτο γνωστὸς καὶ ὁ σίδηρος.— **δικασπόλοι, οἱ θέμιστας πρὸς Διὸς εἰρύαται** : Οἱ ἄνθρωποι τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων ἐπίστευον, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἔχει λάβει ἀπὸ τὸν Δία τὴν ἐντολὴν νὰ ἀπονεμῆ τὸ δίκαιον καὶ συγχρόνως τοὺς ἀγράφους τότε νόμους (τὰς θέμιστας), ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐδίκαζε τοὺς ὑπηκόους του.— **Ἔκτορος ἀνδροφόνοιο** : Ὁ Ἔκτωρ ἦτο ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως Πριάμου, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Τρωικοῦ στρατοῦ. Ἀναφέρεται ἐδῶ διὰ πρώτην φοράν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐπεισοδίων τῆς Ἰλιάδος εἶναι ἀπὸ τὰ κύρια πρόσωπα τοῦ ἔπους. Ὡς πολεμιστῆς καὶ ὡς ἄνθρωπος εἶναι ἡ συμπαθεστέρα μορφή τῆς Ἰλιάδος καὶ ὄλαι του αἱ πράξεις ἐμπνέονται ἀπὸ τὸν εὐγενῆ σκοπὸν νὰ σώσῃ τὸ πάτριον ἔδαφος καὶ τὴν τιμὴν τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Τροίας.

245 - 284

α') 245 - 253 :—**ποτι** = πρὸς· συναπτ. *γαίη*.— **βάλλω** = ῥίπτω θέτω.—**ἦλος**=καρφὶ τοῦ ὁποίου τὸ ἐπάνω πλατὺ μέρος κοσμεῖ τὸ σκῆ-

προν) — πεπαρμένος ῥ. πείρω = διαπερῶ, καρφώνω (περόνη). — ἡδουεπής = γλυκὺς εἰς τὴν ὁμιλίαν του· ἐπίθετον τοῦ Νέστορος. — ἀν(α)- ὀρούς = ἀναπηδῶ, ἐγείρομαι ταχέως. — λιγύς - εἶα - ὕ = ὁ ἔχων καθαράν φωνήν, εὐγλωττος. — ἀγορητής = ῥήτωρ (ἀγοράομαι). — τοῦ και ἀπό γλώσσης· και ἀπό γλώσσης τοῦ... — γλυκίων· κτηρ. εἰς τὸ αὐδή. — αὐδή = ἡ ὁμιλία. — τῷ = κατὰ τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του. — μέροψ = θνητὸς (μόρος = θάνατος). — ἐφθίατο· φθίνω = παρέρχομαι, χάνομαι. — οἱ ἄμα· ἄμα οἱ = συγχρόνως με αὐτόν. — τράφεν ἡδέ ἐγένοντο = ἐτράφησαν και ἐγεννήθησαν· σχῆμα πρῶτον. — ἡγάθεος = ἱερώτατος (ἄγαν + θεός). — μετὰ τριτάτοιςιν = ἐπὶ τῆς τρίτης γενεᾶς. — στ. 253 ὡς στ. 73.

254 - 273 :— ὦ πόποι· ἐπιφών. θλίψεως = πῶ ! πῶ ! — ἦ = ἀληθῶς. — Ἀχαιὺς γαίη· κυρ. ἡ χώρα τῶν Ἀχαιῶν· ἐδῶ = ὁ λαὸς τῶν Ἀχαιῶν. — ἰκάνω = φθάνω, ἐπέρχομαι. — γηθέω = χαίρω, εὐφραίνομαι (γαίω, γάβω, Λατ. gaudeo). — κεχαροίατο· ῥ. χαίρω. — σφῶϊν = διὰ σᾶς τοὺς δύο. Πρβλ. Α 216. — μάρναμαι = πολεμῶ. Ἐδῶ ἀντιστοιχεῖ με τὸ νεοελληνικὸν τσακάνομαι. — περὶ ἐστὲ = ὑπερέχετε. — βουλήν = κατὰ τὴν σκέψιν, τὴν πολιτικὴν σύνεσιν· αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — ἀρείων = καλύτερος, ἀνδρείτερος. — ὁμιλῶ = συναναστρέφομαι, σχετίζομαι. — και οἱ γε = και αὐτοὶ ἐν τούτοις. — ἀθερίζω = δίδω ὀλίγην σημασίαν, περιφρονῶ. — οὐ γάρ· ὁ γάρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀρείοσιν. — ἴδωμαι· ἡ ὕπτι με σημασίαν μέλλοντος. — ποιμὴν λαῶν = ἀρχηγός, ἡγεμὼν λαοῦ. — ἀντίθεος = ἀντιπαραβαλλόμενος με θεοὺς, ἰσόθεος. — ἐπιείκελος = ὅμοιος. Πρβλ. θεοεἰκελος Α 131. — δῆ = πράγματι. — κάρτιστος· κράτιστος = γενναϊότατος· καρτίστοις = πρὸς γενναϊοτάτους ἀντιπάλους. — ἐπιχθόνιος = ὁ ἐπὶ τῆς χθονός, ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρωπος. — ὁ φῆρ-ρός· θῆρ = θηρίον. — ὄρεσκῶοι = κάτοικοι τῶν ὄρεων (ὄρος + κείμαι). — ἐκπάγλως· Α 146. — ἀπόλλυμι = ἀφανίζω. — τοῖσι μεθομίλειον = μετὰ τοῖσιν ὁμίλειον. — τηλόθεν = μακρόθεν. — ἀπίη γαῖα = μακρυνὴ χώρα. — κατ' ἔμ' αὐτόν = ὡς ἀνεξάρτητος ἡγεμὼν, με τὸ ἰδικόν μου στράτευμα. — κείνοισι· συναπτ. μαχέοιτο. ῥῆμ. μαχέομαι - μάχομαι. — βροτὸς = θνητὸς (μόρος, Λατ. mors - tis). — και μὲν = και ἐπὶ πλέον. Δηλ. ὄχι μόνον με ἐκάλεσαν ὡς συμπολεμιστήν, ἀλλὰ ἤκουον και τὰς συμβουλὰς μου. — βουλέων· βουλῶν. — ξύβιον· ξυνέσαν = ἐλάμβανον ὑπ' ὄψιν.

274 - 284 : ὕμμες· ὑμεῖς. — ἀποαίρεο· ἀφαιροῦ· Α 230. Μετά δύο αἰτίατ. : κούρην—τόνδε.—ἀγαθός περ ἑών· Α 131. — ὡς πρῶτα = ἀφοῦ κατ' ἀρχήν.—γέρας· κτηρ.—ἀντιβίην = ὡς ἐχθρός, με πείσμα.—ἔμμορε· πρκμ. τοῦ μείρομαι = λαμβάνω μέρος, ἔχω.—κύδος· Α 122.—(ἐ)γείνατ·=ἐγέννησε· γείνομαι = γεννώμαι.—φέρτερος· Α 186.—πλεόνεσσιν· πλείοσιν.—λίσσομαι· Α 15.—'Αχιλλῆι· συναπτ. τῷ χόλον = τὴν ἐναντίον τοῦ 'Αχιλλέως ὀργήν σου.—μεθίημι = ἀφίνω, καταπαύω.—δς μέγα... 'Η σειρά τῶν λέξ. : δς πέλεται μέγα ἔρκος πολέμοιο κακοῖο πᾶσιν 'Αχαιοῖς.—τὸ ἔρκος = περίφραγμα, προπύργιον (εἶργω). Μετφρ. ἐπὶ ἐξόχων ἡρώων = ὑπερασπιστής. — πέλομαι = εἶμαι.

β') 'Ιδιάζοντες τύποι συγκριτικῶν : γλυκίων (γλυκός), ἀρείων (ἀγαθός), πλέονες (πολλοί).

— φ ἀντί θ εἰς τὴν αἰολικὴν διάλεκτον : φῆρ ἀντί θῆρ.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ποτί, τρίτατος, κεχαροῖατο.

γ') Νέστωρ : Ἦτο υἱὸς τοῦ Νηλέως, βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ γηραιότερος ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς, οἵτινες ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἐστρατεῖαν κατὰ τῆς Τροίας. Ἄν λάβωμεν ὑπ' ὄψει τοὺς στίχ. 250 - 252, θὰ ᾔτο περίπου 75 ἐτῶν. Οἱ ὠραῖοι ὁμηρικοὶ στίχοι 248 - 249 τὸν ἐξυμνοῦν ὡς ὑπέροχον ὁμιλητὴν. Μὲ τρεῖς φραστικoὺς τρόπους ἐκφράζει ὁ ποιητῆς τὴν θαυμαστὴν εὐφράδειαν τοῦ Νέστορος : ἡδυεπῆ τὸν χαρακτηρίζει διὰ τὴν ἐν γένει γλυκύτητα τοῦ λόγου του, λιγὴν διὰ τὸ κανονικὸν ὕψος τῆς φωνῆς καὶ διὰ τὴν καθαρὰν ἄρθρωσιν. Ἐπὶ πλέον δὲ μὲ τὸν ῥέοντα καὶ ἤχηρὸν στίχον 249 περιγράφει τὴν γοητεῖαν, ἣτις κατεῖχε τοὺς ἀκροατάς, ἐφ' ὅσον ὁ Νέστωρ ὠμίλει.— ἐν Πύλῳ : Τὸ βασίλειον τοῦ Νέστορος περιελάμβανε τὴν μέσσην καὶ μεσημβρινὴν Ἠλείαν καὶ μέρος τῆς Μεσσηνίας. Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τοῦ Νέστορος Πύλος δὲν ἔκειτο ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν τῆς Πύλου τῶν ἱστορικῶν χρόνων, ἀλλὰ εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Τριφυλίας πρὸς νότον τοῦ 'Αλφειοῦ.— Τρῶες μέγα κεν κεχαροῖατο θυμῷ : Συνετώτατα ὁ βασιλεὺς τῆς Πύλου ὑποδεικνύει εἰς τοὺς δύο ἐρίζοντας ἀρχηγούς, ὅτι διαφωνοῖαι καὶ ἔριδες μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ στρατοῦ γίνονται πρὸς ὄφελος καὶ πρὸς χαρὰν τῶν ἀντιπάλων.—Πειρίθοον, Δρύαντα... Πολύφημον : Οἱ ἥρωες οὐ-

τοι ἀνήκον εἰς τὸν Θεσσαλικὸν λαὸν τῶν Λαπιθῶν, οἵτινες ἔγιναν περίφημοι διὰ τὸν πόλεμόν των ἐναντίον τῶν Κενταύρων. Ἰδιαιτέρως εἶναι γνωστός ὁ Πειρίθους, ὅστις ὑπῆρξε καὶ φίλος τοῦ Θησεύς καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν θῆραν τοῦ Καλυδωνίου κάπρου. Ἐπίσης ὁ Πολύφημος ἀναφέρεται ὡς εἰς ἓκ τῶν Ἀργοναυτῶν.— **Θησεά τ' Αἰγείδην**: Οἱ Ἀθηναῖοι, τῶν ὁποίων, ὡς γνωστόν, ἤρωσ ἦτο ὁ Θησεύς, ὁ υἱὸς τοῦ Αἰγέως, εἶχον παράδοσιν ὅτι ὁ Θησεύς ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην τῶν Λαπιθῶν κατὰ τῶν Κενταύρων.— **φηρσὶν ὄρεσκῶοισι**: Πιθανώτατα ὑπονοοῦνται οἱ Κένταυροι, αἱ περίεργοι αὐταὶ διφυεῖς μορφαὶ τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας κατὰ τὸ ἥμισυ ἄνδρες καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἵπποι. Οὗτοι διέμενον εἰς τὰ Θεσσαλικά ὄρη (ὄρεσκῶοι). Ὁ μῦθος ἀνέφερεν ὅτι οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν Κενταύρων προσκληθέντες εἰς τοὺς γάμους τοῦ Πειρίθου μετὰ τῆς Ἴπποδαμείας ἠθέλησαν νὰ ἀρπάσουν τὴν νύμφην καὶ ἄλλας γυναῖκας. Συνήφθη τότε μάχη μεταξύ Λαπιθῶν καὶ Κενταύρων. Τὸ θέμα τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ποίησιν καὶ ἐπίσης εἰς τὴν ἑλληνικὴν τέχνην. Πλεῖστοι ἀρχαῖοι ναοὶ ἐκοσμοῦντο μετὰ γλυπτὰς παραστάσεις τῆς κενταυρομαχίας (ἀέτωμα ναοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ, μετόπισι Παρθενῶνος, ζωφόρος Θεσείου κ.ἄ.).— **ᾧ Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν**: Μεταξὺ τῶν σκηπτούχων βασιλέων ὁ Ἀγαμέμνων εἶχε τὸ κῦδος νὰ εἶναι ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας. Καὶ ἐφ' ὅσον ὁ Ζεὺς τοῦ ἔδωσε τὸ ἔνδοξον τοῦτο ἀξίωμα, οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες ὀφείλουσαν νὰ σέβωνται τὰς θελήσεις του.

—Κρίνατε ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Νέστορος, ἐὰν ὀρθῶς τὸν χαρακτηρίζει ὁ Ὅμηρος ἡ δ υ ε π ἦ.

285 - 305

α') 285 - 291 :—στ. 285 ὡς Α 129.—**ναὶ δὴ γε** = ναὶ βεβαίως.—**κατὰ μοῖραν** = ὀρθῶς.—**περὶ ἔμμεναι**· Α 258.—**κρατέειν** = νὰ ἔχῃ ἰσχύν.—**ἀνάσσειν** = νὰ ἐξασκῇ βασιλικὴν ἐξουσίαν.—**σημαίνειν** = νὰ δίδῃ διαταγὰς.—**ἄτινα οὐ πείσεσθαι** = ὅτι κανεὶς δὲν θὰ τὸν ὑπακούῃ εἰς αὐτά, ἦτοι εἰς τὰς ἐγωῖστικὰς αὐτὰς ἀπαιτήσεις.—**δίῳ οἴομαι**· —**αἰχμητής**· Α 152.—**τίθημι** = καθιστῶ, κάμνω.—**τοῦνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον.—**προθέουσι** = ἐπιτρέπουσι. Πιθανῶς ἀντὶ *προτιθέασι*.—**δυειδος** = ὕβρις.

292 - 303:—**ὑποβλήδην** = διακόπτων αὐτὸν (ὑποβάλλω).—**οὔτι-
δανός**· A 231.—**πᾶν ἔργον** = εἰς πᾶν ἔργον, εἰς ὅλα.—**ὑπέικω** = ὑπο-
χωρῶ.—**ἄλλοισιν δὴ** = εἰς ἄλλους οἰουσδήποτε.—**ἐπιτέλλομαι** =
προστάζω.—**μὴ γὰρ** = πάντως ὄχι.—**οἶτω** A 170.—**ἐνὶ φρεσὶ βάλλο**
σῆσι = βάλε εἰς τὸν νοῦν σου. Συνήθης ἔκφρασις παρ' Ὀμήρω. — **ἐγὼ
γε οὐ μαχήσομαι χερσὶ** = ἐγώ, ὡς Ἀχιλλεύς, δὲν θὰ καταδεχθῶ νὰ
ἔλθω εἰς χεῖρας.—**μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες**=μοῦ ἐπήρατε ὅ,τι μοῦ ἐδώ-
σατε.—**τῶν δὲ ἄλλων** = ἐκ τῶν ἄλλων ὅμως, δηλ. λαφύρων.—**ἀνε-
λὼν οὐκ ἂν φέροις** = δὲν θὰ σηκώσης τίποτε, διὰ νὰ τὸ ἀποκομίσης.
—**εἰ δ' ἄγε**· συμπληρ. : εἰ δὲ βούλει, ἄγε.—**πειρῶμαι** = κάμνω ἀπό-
πειραν, δοκιμάζω.—**αἶψα** = ἀμέσως, εἰς τὴν στιγμὴν.—**κελαινὸν** =
μαῦρον.—**ἔρωέω** = ἐκρέω μὲ ὄρμη.

304 - 305 : — **τῷ γε** = αὐτοὶ οἱ δύο.—**ἀντίβις**· A 278.—**ἀνστή-
την**· δυϊκ. ἄορ. τοῦ ἀνίσταμαι.—**λύσαν** = διέλυσαν.

β') Σχηματισμὸς τοῦ ἄορίστου εἶπον ἐκ θέμ. **Ἔπειπες -
ἔειπες**.

—Ὁ ἄορ. τοῦ γινώσκω εἰς τὴν ὑποτακτ. κατ' ἐπέκτασιν : γινώω,
γνώωσι.

—*Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ὅττι, ἀέκοντος,
ἐμεῖο.*

γ') **ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες** : Ὁ Ἀχιλλεύς γενικεύει τῶρα
τὴν ὄργην του ἐναντίον ὅλων τῶν παρισταμένων, διότι δὲν τὸν ὑπεστήρι-
ξαν ἐναντίον τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοιοῦτοτρόπως ἔγιναν σχεδὸν συν-
ένοχοι τῆς ἀδικίας τοῦ Ἀτρείδου. Διὰ τοῦτο καὶ κατωτέρω ἡ ἀπειλὴ
ἀποβλέπει εἰς ὅλους τοὺς παρόντας (*ἵνα γινώωσι καὶ οἶδε*).—**τῶν
δ' ἄλλων** : Τὰ λάφυρα, τὰ ὅποια ἐπήρην ὁ ἴδιος ὁ Ἀχιλλεύς ἀπὸ δια-
φόρους πόλεις, τὰς ὁποίας ἐκυρίευσεν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅσα εἰς αὐτὸν
ἔδωσαν ὡς γέρα οἱ Ἀχαιοί.

—*Ἀναγνωρίσατε τὰς βασικὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἀνθρωπίνους ἀδυνα-
μίας τῶν δύο ἄρχηγῶν.*

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α Γ

121 - 160

α') 121 - 129 : **αὔτε**· αὔ = πάλιν, ἐξ ἄλλου. — **λευκώλενος** = ἔχουσα λευκάς ὠλένας, γενικῶς λευκάς χεῖρας. Ἐπίθ. ὠραίων γυναικῶν. — **ἄγγελος**· κατγρ. — **εἶδομαι** = παρουσιάζομαι ὑπὸ ἄλλην μορφήν, φαίνομαι ὡς... — ἡ **γαλώως** = ἀνδραδέλφη. — ἡ **δάμαρ - τος** = οἰκοδέσποινα, σύζυγος (ῥίζ. *δεμ.* - *δόμος* + *ἀρτ.* - *ἀρτώ*) : Κυρίως = ἡ κοσμοῦσα τὸν οἶκον. — **τήν**· ἀναφορ. — **κρείων**· A 102. — **Λαοδίκην**· παρὰθεσις εἰς τὸ *γαλόω*, ἀλλὰ καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ ἀναφ. *τήν* ἐτέθη εἰς αἰτιατικήν. — **τὸ εἶδος** = τὸ πρόσωπον, ἡ μορφή. Αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — ἡ **δίπλαξ** = διπλῆ, χλαῖνα μὲ δύο ἐπιφανείας (*δις* + *πλάξ* = ἐπιφάνεια) — **ἐνέπασσεν**· ῥ. ἐμπάσσω = σκορπίζω, κεντῶ ἐδῶ κι' ἐκεῖ (*πάσσω*). — **ἄεθλος** = ἀγών. — **ἰππόδαμος** = ὁ δαμάζων ἵππους, γενναῖος πολεμιστής. — **χαλκοχίτων** = ὁ ἔχων χάλκινον θώρακα. — **ἔθεν**· A 14. — **ὑπὸ παλαμάων** = κάτω ἀπὸ τὰ κτυπήματα τῶν χειρῶν. — **ἀγχοῦ**· ἄγχι = πλησίον. — **ὠκέα**· *ὠκεῖα*, A 58.

130 - 138 : — **δεῦρο** = ἐδῶ. — **ἴθι**· εἶμι. — **θέσκελος** = θεόπνευστος, θαυμάσιος (*θεός* — *κέλομαι* = ὠθῶ). — **οἱ** = αὐτοὶ πού... — **φέρω** = ἐπάγω, κινῶ. — **ὀλοός** = ὀλέθριος (*ὄλε* - *ὄλλωμι*). — **λιλαίομαι** = ἐπιθυμῶ σφοδρά. — **οἱ δὴ** = αὐτοὶ λοιπόν. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ *οἱ πρῖν*. — **ἔαται**· ἤμαι = κάθημαι. — **παρά**· ὡς ἐπίρρ. = πλησίον. — **πέπηγεν** = ἔχουν ἐμπηχθῆ. — ἡ **ἐγχείη** = τὸ δόρυ (*παράλλ.* τύπος τοῦ *ἔγχος*). — **τῷ κε νικήσαντι**· δοτκ. κτητ. Τὸ *κὲ* ἄοριστολ. = εἰς ὅποιον τύχη νὰ νικήση. — **κεκλήση**· *καλοῦμαι* = ὀνομάζομαι, εἶμαι. — **ἄκοιτις** = ἡ σύζυγος (ἄθρ. α + *κοίτη*. Πρβλ. καὶ *ἄλοχος*).

139 - 145 : ὁ **ἴμερος** = πόθος (*ἰμείρομαι*). — **τοκεὺς** = γονεὺς (*τέκ* - *τίκτω*). — **ἀργεννός** = λευκός, λαμπρὸς (πρβλ. *ἐναργής*). — ἡ **ὀθόνη** = λινὸν ὕφασμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον γίνεται ὁ γυναικεῖος χιτῶν καὶ ἡ

καλύπτρα τῆς κεφαλῆς.—**τέρην** - ρεινα - ρεν = λεπτός, τρυφερός· *τέρεν δάκρυ* = δάκρυ ἀπὸ τρυφεράν ψυχὴν, δάκρυ πόνου.—**βωῶπις** = ἡ με-
γαλόφθαλμος (βῶς + βίξ, ὤπ-). Ἐπίθετον γυναικῶν καὶ μάλιστα τῆς
θεᾶς Ἡρας.—**αἶψα** = εὐθύς, γρήγορα.—**ᾄθι**· οὐ = ἐκεῖ ὅπου.

146 - 160 : **ἀμφὶ Πρίαμον** = μαζὶ μὲ τὸν Πρίαμον καὶ τὴν ἀκο-
λουθίαν του, δηλ. τὸν Πάνθοον, τὸν Θυμοίτην κλπ. — **ἄζος** = κλωνάρι,
βλαστός. — **πεπνυμένος** = φρόνιμος (*πέπνυμαι* = ἔχω πνεῦμα, νοῦν).
— **ἦατο**· ἦντο· ἦμαι· Γ 134.— **δημογέροντες** = μέλη τῆς βουλῆς τῶν
γερόντων.— **γήραι**· δτκ. τῆς αἰτίας. — **πολέμοιο δὴ πεπαυμένοι** =
μὴ λαμβάνοντες πλέον μέρος εἰς τὰς μάχας.— **ἀγορητής**· Α 248.— **ἐσ-
θλός** = καλός, σπουδαῖος.— **ἕλη** = τὸ δάσος.— **δενδρέω ἐφεζόμενοι**·
ἐζόμενοι ἐπὶ δένδρω.— **ἄψ** - ὄπος = ἡ φωνή.— **λειριόεις** = λεπτός,
γλυκός· (*λείριον* = τὸ κρίνον· κυρίως *λειριόεις* = λεπτός καὶ τερπνός
ὡς κρίνον).— **ιεῖσι**· ἦμι = ἀφίνω, βγάζω.— **τοῖοι** = αὐτοί· οἱ ἐπί-
σημοι, οἱ σοβαροί.— **ἡγήτωρ** = ἡγεμών, προύχων.— **ἦκα** = χαμπλο-
φώνως.— **οὐ νέμεσις**· οὐ νεμεσητόν ἐστι = δὲν εἶναι ἀξιοκατάκριτον
Ἵποκμ. τοῦ ἐστί· *πάσχειν*.— **ἀμφὶ τοιῆδε γυναικί** = διὰ μίαν τοιαύ-
την γυναῖκα.— **αἰνώς** = καταπληκτικά.— **εἰς ὧπα** = εἰς τὸ πρόσωπον·
κατὰ συνεκδοχὴν = εἰς τὴν ἐμφάνισιν.— **καὶ ὧς** = παρὰ τὴν θαυμαστὴν
καλλονὴν της.— **νόμοι** = ἐπιστρέφω εἰς τὸν τόπον μου.— **τὸ τέκος**
(*τίκτω, τοκεὺς*) = τὸ τέκνον.— **ὀπίσω** = κατόπιν, ὕστερα. — **πῆμα**
λείπομαι = ἀφίνω συμφοράς.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : πολλέες, ἔαται, ἦατο.*

γ') **Ἴρις** : Ἡ ἀγγελιαφόρος τῶν θεῶν ἦτο θυγάτηρ τοῦ Θαύμαν-
τος καὶ τῆς Ἥλέκτρας. Ὅταν μεταφέρῃ μηνύματα τῶν θεῶν εἰς τοὺς
ἀνθρώπους, ἐμφανίζεται συνήθως ὑπὸ ἄλλην μορφήν. Ἐξαιρεται πάν-
τοτε ἡ ταχύτης αὐτῆς : *πόδας ὠκέα Ἴρις, ἀελλόπους, ποδήνεμος,*
χερσόπτερος. — **Λαοδίχη** : Καὶ ἀλλοῦ ἀναφέρεται ὡς ἡ ὠραιότερα ἀπὸ
τὰς θυγατέρας τοῦ Πρίαμου. — **μέγαρον** : Τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ Μυ-
κηναϊκοῦ ἀνακτόρου, ὅπου συνήθως γίνονται αἱ συγκεντρώσεις τῶν ἀν-
δρῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ βασίλισσα μὲ τὰς ἀμφιπόλους της δύναται νὰ παρα-
μένῃ εἰς αὐτὸ ἐργαζομένη, ὅπως ἡ Ἀρήτη εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ἀλκι-

νόου (ζ' Ὀδυσσεΐας). Δὲν ἀποκλείεται ὅμως ἐδῶ νὰ ἐννοῆται συνεκδοχικῶς ὅλη ἡ οἰκία τοῦ Πάριδος, ὁπότε πιθανώτατα ἡ Ἑλένη εἰργάζεται εἰς τὸν θάλαμον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ ἐξῆλθεν (ὄρματο ἐκ θαλάμοιο). Τὸν τύπον τοῦ Ὀμηρικοῦ ἀνακτόρου ἰδὲ εἰς Ὀδύσειαν, ἐκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 74 καὶ αὐτόθι εἰκ. ἀρ. 3.—**δίπλαξ χλαῖνα** : Ἡ χλαῖνα εἶναι τὸ ἐξωτερικὸν ἔνδυμα τῶν ἀνδρῶν, τὸ ὁποῖον ἐπιρρίπτεται ἐπὶ τοῦ χιτῶνος, στερεώνεται μὲ πόρπην καὶ τυλίγεται κατὰ βούλησιν εἰς τὸ σῶμα.—**πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους** : Ἡ ἱκανὴ ὑφάντρια ἠδύνατο νὰ ποικίλλῃ τὸ ὕφασμα μὲ διάφορα σχέδια, παρμένα ἀπὸ τὴν φύσιν ἢ τὴν καθημερινὴν ζωὴν. Ἡ Ἑλένη ἐπροτίμησε νὰ κεντήσῃ εἰς τὸ ἐργόχειρόν της εἰκόνας ἀπὸ τὸν Τρωικὸν πόλεμον, ὁ ὁποῖος ἀμέσως τὴν ἐνδιέφερε (ἔθεν εἶνεκα).—**χαλκοχίτων** : Βλ. Ὀδύσειαν, ἐκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 87.—**ἔγχεα μακρὰ πέπηγεν** : Κατὰ τὴν διακοπὴν τῆς μάχης ὁ πολεμιστὴς ἐνεπήγνυεν εἰς τὴν γῆν τὸ δόρυ, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐπίτηδες εἰς τὸ κάτω ἄκρον αἰχμηρὰν προεξοχὴν, τὸν *σανρωτῆρα*. Τοιοῦτοτρόπως ἦτο προχειρότερον νὰ τὸ χρησιμοποιοῦσῃ ὁ πολεμιστὴς εἰς περίπτωσιν αἰφνιδιασμοῦ. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ στρατιώτης ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἀναπαυτικὴν στάσιν κεκλιμένος ἐπὶ τῆς ἀσπίδος.—**αὐτίκα... ὄρματο** : Ἡ συγκίνησις τῆς Ἑλένης εἰς τὸ ἄκουσμα ὅτι θὰ μονομαχήσουν οἱ δύο τῆς σύζυγοι ἐκδηλώνεται εἰς τὴν ταχύτητα, μὲ τὴν ὁποῖαν ἐνδύεται καὶ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ θαλάμου.—**οὐκ οἴη** : Ποτὲ βασιλίσσαι ἢ ἄλλαι εὐγενεῖς γυναῖκες δὲν ἐξέρχονται μόναι, ἀλλ' ἀκολουθοῦμεν ἀπὸ ἀμφιπόλους, μίαν ἢ περισσοτέρας. Περὶ ἀμφιπόλων καὶ ὁμῶν βλ. Ὀδύσειαν, ἐκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 77. Αἱ δύο ἀμφίπολοι, αἱ ὁποῖαι συνοδεύουν τὴν Ἑλένην, εἶχον ἀκολουθήσει τὴν κυρίαν των ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔμενον πάντοτε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της.—**Σκαιαὶ πύλαι** : Ἦτο ἡ κυρία εἴσοδος τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου ἀριστερὰ (*σκαιὸς* = ἀριστερός) τῆς πόλεως, ὁπόθεν ἐφαίνετο ἡ θάλασσα καὶ τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.—**τεττίγεσσιν εὐϊκότες** : Ἡ φωνὴ τῶν τεττίγων πολλάκις ἐξυμνεῖται ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ποιητάς. Ἀλλὰ εἶναι δύσκολον νὰ ἐννοήσωμεν τί ἀκριβῶς τοὺς ἔθελγεν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ἐντόμου τούτου, ἢ ὁποῖα εἰς ἡμᾶς φαίνεται μονότονος καὶ ἐκνευριστικὴ. Τὸ ἐπίθετον **λειριόεσσα** λαμβάνεται ἐδῶ ἐπὶ ἀκουστικῆς ἐντυπώσεως, ἐνῶ ἡ πρώτη αὐτοῦ σημασία ἐκφράζει αἰσθημα ὁράσεως.—**ἐπὶ πύργον ἰούσαν** : Ἀνωθεν τῶν Σκαιῶν πυλῶν ὑπῆρχε πύργος, διότι ἐκεῖ τὸ μέρος τῆς πόλεως ἦτο εὐπρόσβλητον. Ἐν γένει τὰ τεῖχη τῶν ἀρχαίων πόλεων ἐνισχύονται κατὰ διαστήματα μὲ πύργους.

— *Νὰ ἐκτιμηθῆ ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον παρουσιάζει καὶ ἐγκω-
μαΐζει ὁ ποιητὴς τὴν καλλονὴν τῆς Ἑλένης.*

161 - 190

α') 161 - 170 : — **ἔφαν**· ἔφασαν, ἔφησαν.— **φωνῆ** = μεγαλοφώ-
ως, ἐν ἀντιθ. πρὸς τὴν ἦκα (στ. 155) συνομιλίαν τῶν ἄλλων γερόντων.
— **πάροιθε** = ἐμπρός. Συναπτ. πρὸς τὸ *ἐμεῖο*.— **ἴζευ**· ἴζομαι.— **ὁ πόσις**
-ιος = ὁ σύζυγος, ὁ ἄνδρας (*ρίζ. ποτ - πότνια*, λατ. *pot - possum*).—
οἱ πηοί = οἱ συγγενεῖς.— **οὔτι** = καθόλου.— **μοι**· δοτ. κρίσ. = κατὰ
τὴν γνώμην μου.— **ἐφορμῶ**· μτβτ. = κινῶ ἐναντίον τινός.— **ὥς μοι καὶ**
ἔξονομήνης· τὸ καὶ συνδ. : *ὄφρα ἴδη... καὶ ἐξονομήνης*. Ἐν τῷ μεταξὺ
παρενεβλήθη ἢ παρένθ. : οὔτι... Ἀχαιῶν.— **ἔξονομαίνω** = ὀνομάζω,
λέγω τὸ ὄνομα.— **πελώριος** = τεράστιος, πανύψηλος (*πέλωρ = τέρας*).
— **ὄς τίς ἐστί**· πλαγ. ἐρώτ.— **ὄδε**· ὁ Πρίαμος δεικνύει ἀπὸ τὸν πύργον
τὸν ἄνδρα.— **ἦ ὕς**· ἦεὺς = καλός, ὑπέροχος.— **ἦ τοι** = ἀλήθεια, τῷ ὄν-
τι.— **κεφαλῆ** = κατὰ τὸ ἀνάστημα. Δοτ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ *μείζονες*.
Ἀπὸ τὴν κεφαλὴν συνήθως φαίνεται ἡ διαφορὰ τοῦ ὕψους.— **ἔασι**· εἰσί.
— **γεραρός** = ἐπιβλητικός, μεγαλοπρεπής.— **γάρ** = πράγματι.

171 - 180 : — **δίος** = θεϊκός, ὑπέροχος.— **αἰδοῖος ἐσσί** = προκαλεῖς
σεβασμόν.— **ἐκυρός-ῆ** = πενθερός (*σοεφ*).— **δεινός** = ὁ ἐμπνέων φό-
βον, εὐλάβειαν. Τὸ *δεινός* ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ *αἰδοῖος*. Ὁ σεβασμός
τῆς Ἑλένης πρὸς τὸν πενθερόν της ἐγγίζει τὰ ὄρια τοῦ φόβου.— **ὥς**
ὄφρ' ἐλεν = εἶθε, ἄμποτε.— **ἀδεῖν μοι** = νὰ μοῦ ἤρесе, νὰ προτι-
μοῦσα· ῥ. *ἀνδάνω* = ἀρέσκω.— **θάλαμον**· συνεκδχ. = τὸ σπῆτι μου.—
γνωτοί = οἱ συγγενεῖς (*ρίζ. γενε - γίγνομαι*).— **τηλύγετος** = νεαρός,
ἀγαπητός.— **ἡ ὀμηλικίη** = αἱ συνομηλικοί.— **ἐρατεινός** = ἀγαπητός.—
τά γε = αὐτὰ βέβαια, δηλ. νὰ προτιμήσω τὸν θάνατον.— **τὸ** = διὰ
τοῦτο.— **τέττηκα κλαίουσα** = ἔχω λυώσει στὸ κλάμα· ῥ. *τήκομαι*.—
ἀνείρομαι = ἐρωτῶ.— **μεταλλάω** = ἐνδιαφέρομαι νὰ μάθω.— **εὐρὺ**
κρείων· Α 102.— **δαῆρ - δαέρος** = ὁ ἀνδράδελφος.— **αὔτε** = ἐξ ἄλ-
λου, καὶ μάλιστα.— **ἔσκε**· ἦν.— **κυνῶπις** = ἡ ἔχουσα βλέμμα κυνός,
ἀδιάντροπη. Κατὰ γεν. *κυνώπιδος*, ὡς ἂν ἔλεγεν : *δαῆρ ἔσκεν ἐμοῦ κυ-
νώπιδος*.

181 - 190 : **ἠγάσσατο τόν**· ἄγαμαι τινα = ἐκφράζω τὸν θαυμασμόν μου διὰ κάποιον.—**μοιρηγενής** = ὁ γεννηθεὶς μὲ μοῖραν, καλότυχος (μοῖρα + γίγνομαι).—**ὄλβιοδαίμων** = εὐλογημένος ἀπὸ τὸν θεὸν (ὄλβιος + δαίμων = ἡ τύχη).—**ἦ ῥά νυ** = ἀλήθεια λοιπόν.—**δεδμηάτο** = εἶχον ὑποταχθῆ· ῥ. δάμνημι - δαμάω. Ὁ ὑπερσυντέλ. δηλώνει ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ πρὸ πολλοῦ ὑποτεταγμένοι εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα ἠκολούθησαν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκστρατείαν.—**κουροὶ Ἀχαιῶν**· ὡς καὶ *υἱες Ἀχαιῶν* = ἡ Ἀχαϊκὴ νεότης.—**αἰολόπωλος** = ὁ ἔχων ταχεῖς πώλους, πολεμιστὴς μὲ γοργὸν ἄλογον (αἰόλλω = κινῶ ταχέως, αἰόλος + πῶλος).—**λαοὶ** = ὑπήκοοι.—**ἐστρατώνωτο**· στρατάομαι = στρατοπεδεύω.—**ἐπίκουρος** = βοηθός, σύμμαχος.—**ἐλέχθην**· λέγομαι = συγκαταλέγομαι.—**ἡμαρ - ατος** = ἡμέρα.—**ἀντιάνειραι** = ἴσαι πρὸς ἄνδρας, γυναῖκες μὲ ἀνδρικήν ψυχὴν καὶ δύναμιν.—**ἐλίκωπες**· Α 98.

β') Ποίους ἄλλους τύπους τοῦ **φημί** μεταχειρίζεται ὁ Ὅμηρος;

— Πῶς σχηματίζονται τὰ ἄλλα πρόσωπα τοῦ **εἰμί**;

— Ποῖον γραμματικὸν φαινόμενον ἀναγνωρίζετε εἰς τὸν τύπον **ἐστρατώνωτο**;

γ') **Θεοὶ νύ μοι αἰτιοὶ εἰσιν** : Συχνὰ εἰς τὴν ποίησιν τοῦ Ὀμήρου εὐρίσκομεν τὴν ἠθικὴν αὐτὴν ἀντίληψιν, ὅτι δηλ. κύριος ὑπεύθυνος μιᾶς κακῆς πράξεως δὲν εἶναι ἐκεῖνος πού τὴν κάμνει, ἀλλ' ὁ θεός, ὅστις τὸν ὤθησεν εἰς αὐτήν.—**εὐρὺ κρείων** : ὁ Ἀγαμέμνων χαρακτηρίζεται *εὐρὺ κρείων* ὄχι μόνον διὰ τὴν ἑδαφικὴν ἑκτασιν τοῦ κράτους του (Α 102), ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπιβολήν, τὴν ὁποῖαν ἤσκει εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα.—**ἀμφοτέρων, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής** : Ὁ ἰδεώδης τύπος βασιλέως τῆς ἡρωϊκῆς ἐποχῆς ἦτο νὰ ἔχη εὐγενικὴν ψυχὴν (ἀγαθός) καὶ νὰ διακρίνεται εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν (αἰχμητής). Τὸν στίχον τοῦτον ἐθαύμαζε κατ' ἐξοχὴν ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ Φιλίππου, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἀνεγίνωσκε πολὺ τὴν Ἰλιάδα καὶ εἶχε τὴν φιλοδοξίαν νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς τοὺς Ὀμηρικοὺς ἥρωας.—**Φρυγία** : Μικρὰ Φρυγία εἶναι ἡ χώρα ἡ ἐκτεινομένη εἰς τὰ ΒΔ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας (Βιθυνία), εἰς τὴν ὁποῖαν ἀνήκει καὶ ἡ Τροία. Ἐδῶ ἐννοεῖται ἡ Μεγάλῃ Φρυγία, ἡ πρὸς Α ἐνδοχώρα διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Σαγγαρίου.—**Μύγδων καὶ Ὀτρεῦς** : Εἶναι οἱ ἀδελφοὶ τῆς συζύγου τοῦ Πριάμου Ἐκάβης.—**Ἀμαζόνες** : Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν ἦσαν αὐταὶ

ἔθνος πολεμικῶν γυναικῶν, αἵτινες εἶχον ἴδιον κράτος παρὰ τὸν Θερμῶδοντα ποταμὸν πρὸς τὴν Καππαδοκίαν καὶ τὸν Πόντον. Ἡ παράδοσις ἀνέφερε πολέμους τῶν Ἀμαζόνων πρὸς τοὺς πλησίον λαοὺς καὶ ἐπίσης ἐκστρατείαν αὐτῶν ἐναντίον τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἠττήθησαν ὑπὸ τοῦ Θησέως. Ἡ ἀρχαία τέχνη ἀπεικόνισε τὰς ἐξαιρετικὰς αὐτὰς γυναῖκας εἰς περίοπτα ἀγάλματα (Ἀμαζὼν τοῦ Φειδίου, Ἀμαζὼν τοῦ Πολυκλείτου κ.ἄ.), εἰς ἀγγειογραφίας (ὁ Ἀχιλλεὺς φονεύων τὴν βασίλισσαν τῶν Ἀμαζόνων Πενθεσίλειαν), ἢ παρέστησεν Ἀμαζονομαχίας εἰς τὰ γλυπτὰ τῶν ναῶν (ζωφόρος ναοῦ Φιγαλείας, ἀέτωμα ναοῦ Ἀσκληπιοῦ Ἐπιδαύρου κ.ἄ.).

191 - 244

α') 191 - 198 : —**δεύτερον**· ἐπίρρ. συναπτ. πρὸς τὸ ἐρέεινε.—**εἶπ' ἄγε μοι** = ἔλα πές μου.—**τόνδε... ὅδε**· ὁ Πρίαμος δεικνύει ἐπανειλημμένως τὸν Ὀδυσσεά, διὰ νὰ καθορίσῃ εἰς τὴν Ἑλένην διὰ ποῖον ἐρωτᾷ.—**μείων κεφαλῇ**· πρβλ. Γ 168 : *μειζονες κεφαλῇ*.—**ιδε = καί**.—**ιδέσθαι**· συναπτ. πρὸς τὸ εὐρύτερος ὁμοίωσις = κάμνει ἐντύπωσιν μέ...—**τὰ τεύχεα**=τὰ ὄπλα (*τεύχω* = ἐτοιμάζω).—**οἱ**· δοτ. κτητ.—**πουλυβότειρα χθῶν** = γῆ τρέφουσα πολλοὺς, εὐφορος (*πολὺς + βοτὸν - βόσκω*).—**αὐτὸς δέ**· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὰ τεύχεα.—ὁ **κτίλος** = τὸ κριάρι.—**ἐπιπωλέομαι**· περιέρχομαι, πηγαίνω ἐδῶ κι' ἐκεῖ· θαμιστ. τοῦ πέλεσθαι.—**αἱ στίχες** = αἱ σειραὶ, αἱ τάξεις.—**εἶσκω** = παρομοιάζω. Ἡ ἐπανάληψις τῆς παρομοιώσεως *κτίλος ὤς, ἀρνεῖω εἶσκω* γίνεταί πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν.—**πηγεσίμαλλος** = ἔχων πυκνὸν τρίχωμα (*πήγνυμι + μαλλός*).—**δις** = πρόβατον.—τὸ **πῶν - πῶεος** = τὸ κοπάδι.—**ἀργεννός**· Γ 141.

199 - 202 : —**ἐκγεγαυῖα**· ἐκγεγονυῖα = γεννηθεῖσα ἀπό...—**πολύμητις** = πολυμήχανος, ἔξυπνος (*πολὺς + μῆτις* = σκέψις)· πρβλ. *μητιέτα Ζεὺς*.—**ἐν δῆμῳ Ἰθάκης** = εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἰθάκης.—**κραναῶς** = βραχῶδης (*κέρας, κράνος, κρανίον*).—**κραναῆς περ εἰούσης**· ἢ ἀντιθ. : ἐνῶ ὁ Ὀδυσσεὺς προέρχεται ἀπὸ χώραν βραχῶδη καὶ πτωχὴν, εἶναι εὐφυέστατος καὶ σοφὸς ἄνθρωπος.—τὰ **μήδεα** = αἱ σκέψεις.—**πυκνός** = σοφός, φρόνιμος.

203 - 215 : —**πεπνυμένος**· Γ 148.—**ἀντίον ἠῦδα** = ἀπῆντησε· ῥ. *αὐδάω* = ὁμιλῶ.—**ἦ μάλα** = ναὶ ἀληθέστατα.—**νημερτής** = ἀλάθης.

ἀκριβῆς (στερ. νή + ἀμαρτάνω), κατηγορμ. εἰς τὸ ἔπος.—σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης· ἔνεκα ἀγγελίης σεῦ = διὰ τὸ νὰ φέρῃ μῆνυμα διὰ σέ. Τὸ σεῦ γεν. ἄντικ. εἰς τὸ ἀγγελίης.—**Ξεινίζω** = φιλοξενῶ.—**φιλέω** = κάμνω φιλικὰς περιποιήσεις πρὸς ἕνα ξένον, φιλεύω.—**φυή** = ἐξωτερικὴ ἐμφάνις. Ταύτην περιγράφει εἰς τοὺς κατωτέρω στίχ. 210 - 211.—**ἐδάην** = ἔμαθα, ἐγνώρισα, ἄορ. ἄορ. ἐνεστ. (ῥίζ. δα—, δαίμων, ἀδαίης).—**μῆδεα πυκνά**· Γ 202. Ἡ σύνεσις τοῦ Ὀδυσσεῶς περιγράφεται εἰς τοὺς κατωτέρω στίχ. 212 - 224.—**Τρώεσιν ἐν ἀγορμένοισιν** = ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Τρώων. (μέσ. ἄορ. β' μτχ. ῥ. ἀγείρομαι, ἀγρόμενοι).—**ἔμιχθεν· ἐμίχθησαν** = ἤλθον εἰς ἐπαφήν, παρουσιάσθησαν.—**στάντων** = ὁσάκις ἐστέκοντο ὄρθιοι. Ἡ μτχ. γεν. ἀπόλυτος εἶναι καὶ γεν. διαιρετ., διότι οἱ δύο ἄνδρες παρουσιάζονται μαζί : ἐξ αὐτῶν ὁσάκις.—**ὑπείρεχεν** = ὑπερεῖχεν.—**ὤμους**· αἰτ. τοῦ κατὰ τι.—**ἄμφω ἐξομένω**· ὄνομαστ. ἀπόλυτος ἀντὶ ἀμφοῖν ἐξομένω.—**γεραρός**· Γ 170.—**ὑφαινον μύθους καὶ μῆδεα** = ὠμίλουν καὶ ἐξέφραζον τὰς σκέψεις των. Εἰς τὸ ὑφαινον περιέχεται ἡ ἔννοια τῆς πλοκῆς τῶν σκέψεων.—**πᾶσι** = παρουσία ὄλων.—**ἦ τοι** = πράγματι, ἀλήθεια.—**ἐπιτροχάδην** = γρήγορα, σύντομα.—**παῦρος** = ὀλίγος (λατ. paulus).—**λιγέως** = μὲ σαφήνεια, καθαρὰ (πρβλ. καὶ Α 248 « λιγὺς Πυλίων ἀγορητῆς », ὅπου ἰδὲ καὶ σημ.).—**πολύμυθος** = φλύαρος, πολυλογᾶς.—**ἀφαμαρτοεπῆς** = ὁ ὀμίλων ἀνοήτως.—**γένει** = κατὰ τὴν ἡλικίαν.—**ὑστερος** = νεώτερος.

216 - 224 :—**ἀναΐσω** = σηκώνομαι. Τὸ ῥ. πάντοτε ἐπὶ ὀρμητικῆς κινήσεως. Ν' ἀποδοθῆ κατὰ τὴν μετάφρασιν ἢ χρῆσις τῆς εὐκτικῆς.—**στάσκε** = ἴστατο ἐπ' ἀρκετόν, θαμιστ. ἄορ. τοῦ ἴσταμαι.—**ὑπαί· ὑπὸ** = κάτω.—**ἰδεσκε**· θαμιστ. ἄορ. τοῦ ὀρῶ.—**προπρηγνῆς** = πρὸς τὰ ἐμπρός.—**νωμάω** = κινῶ (νέμω).—**ἀστεμφῆς** = ἀκίνητος (στερ. α + στέμβω = σείω).—**ἔχεσκε** = ἐκράτει συνεχῶς.—**ἄιδρις** = ἀμαθῆς, ἀπειρος, ἀδέξιος (στερ. α + ἴδρις, οἶδα).—**ὁ φῶς - τὸς** = ὁ ἀνὴρ.—**ζάκοτος** = ὀργίλος, ἀπότομος.—**αὐτως** = ἀκριβῶς ἔτσι, οὔτε περισσότερον οὔτε ὀλιγότερον.—**θψ-ὀπός**· Γ 152.—**μεγάλη** = ἡχηρά.—**εἶη· ἰημι** = βγάζω.—**χειμέριος** = χειμερινός.—**ἐρίζω** = παραβγαίνω.—**οὐ τότε... ἰδόντες**· ἡ σειρά τῶν λέξ. : οὐ γὰρ τότε ὡδ' ἀγασσάμεθ' ἰδόντες εἶδος Ὀδυσσῆος.—**ἄγαμαι** = θαυμάζω. Τὸ νόημα : ἀφοῦ τὸν ἠκούσαμεν νὰ ὀμιλῇ, μᾶς συνήρπασε τόσον ὁ λόγος του, ὥστε δὲν μᾶς ἔκαμε πλέον ἐντύπωσιν ἢ γεραρὰ ἐμφάνισίς του.

225 - 244 : — ἦϋς· Γ 167.—**ἔξοχος**=ἐξέχων, διακρινόμενος.—**τανύπεπλος** = ἔχουσα μακρὸν πέπλον (*τανυ-*, *τανύω*+πέπλος). Κυρ. : ἡ ἔχουσα τεταμένον τὸν πέπλον, ἦτοι τὸ φόρεμα. Ἐπίθ. ἐκφράζον τὴν γυναικεῖαν χάριν καὶ κομψότητα.—**ἔρκος** A 284.—**ἐτέρωθεν**· εἰς ἄλλο μέρος τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀχαιῶν.—οἱ **ἀγοί** = οἱ ἡγεμόνες (ἄγω).—**ἡγερέθουμαι** = συναθροίζουμαι (*ἀγερ* — *ἀγείρω*). — **γνοίην κεν** = θὰ ἡδυνάμην νὰ τοὺς ἀναγνωρίσω.— **καὶ τ' οὐνομα** = καὶ ὦν τὸ ὄνομα.— **μυθοῦμαι** = λέγω.— **δοῖώ** = δύο.—**κοσμήτωρ**· A 16.—**πύξ** = εἰς τὴν πυγμῆν· ἐπίρρ. (λατ. *rugna*).— **αὐτοκασίγνητος** = ὁ αὐτάδελφος.— **τώ**· δυϊκ. ἀναφ. ἀντων.— **μοί**· συναπτ. πρὸς *μία*, δηλ. ἐγέννησεν αὐτοὺς ἡ ἰδία μητέρα ποὺ ἐγέννησε καὶ ἐμέ.— **γείνατο**· *γείνομαι* = γεννώμαι, *γεινάμην* = ἐγέννησα.—**ἐσπέσθην**· *ἐσπόμην*· ἔπομαι.—**ἐρατεινός**· Γ 175.—**δεύρω**· *δεῦρο*.—**ἔποντο**· πληθ. μετὰ τὸν δυϊκ. *ἐσπέσθην*.—**νέεσσ' ἐνι**· *ἐν ναυσί*.—**αὔτε**· ἀντιστοιχ. πρὸς τὸ *μέν*.—**καταδύουμαι μάχην** = κατέρχομαι εἰς τὴν μάχην.— **τὰ δνεΐδεα** = αἱ κατηγορίαι, αἱ ὕβρεις.—**ἄ μοί ἐστιν**· τὸ μοι δοτκ. ἀντιχαρ. = τὰ ὅποια εἶναι εἰς βάρος μου, τὰ ὅποια ἔχω ἐπάνω μου.— **κάτεχε**· *κατεῖχεν* = ἐκάλυπτε.— **φρυσίζοος** = φύουσα σπόρους, γεννήτρια (*φν-*, *φύω* + *ζειαί*).— **αἶα** = γαῖα.— **αὔθι** = ἐκεῖ.

β') Τύποι παρακ. τοῦ *γίνομαι* : **γεγαῶς, γεγάσι**.

—Ἐπικὸς τύπος τῆς προθέσ. ὑπέρ : **ὑπεῖρ** καὶ ἐν συνθέσει : **ὑπείρεχε**.

—Ἄλλοι τύποι τῆς προθέσ. ὑπό : **ὑπαί, ὑπο**.

—Συνήθης χρῆσις τοῦ ἐπίρρ. **πολλάκι** (*πολλάκις*)

—Ἐπικὸς τύπος τοῦ διττός, **δύο** : **δοιοί** (πληθ.) καὶ **δοῖώ** (δυϊκ.).

—Ἀνώμαλος ἀναδιπλασιασμός εἰς τὸ **δεΐδια** (*δέδια*).

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις* : **ἤλυθε, σεῦ, τώ**.

γ') **Διὸς ἐκεγεαυῖα** : Κατὰ τὸν μῦθον ἡ Ἑλένη εἶχε γεννηθῆ ἀπὸ τὸν Δία καὶ τὴν Λήδαν, σύζυγον τοῦ Τυνδάρεω.—**Ἰθάκης κραναῆς περ ἐούσης** : Συχνὰ ὁ Ὅμηρος τονίζει ὅτι ὁ πολυμήχανος ἥρωϊς τοῦ Τρωικοῦ πολέμου Ὀδυσσεύς, ὁ καταπλήξας τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἐχθροὺς μὲ τὴν εὐφυΐαν του καὶ τὴν πολιτικὴν του σύνεσιν, προήρχετο ἀπὸ τόπον πτωχὸν καὶ ἀσήμαντον.— **σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης** : Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Μενέλαος ἤλθον εἰς Τροίαν, διὰ νὰ ἀπαιτήσουν τὴν Ἑλένην καὶ τοὺς

θησαυρούς τοὺς κλαπέντας ὑπὸ τοῦ Πάριδος. Ἄλλὰ μὲ τὴν ἀντίδρασιν τοῦ Ἀντιμάχου, τὸν ὁποῖον ὁ Πάρις ἐδωροδόκησεν, ἀπέτυχεν ἡ ἀπόπειρα νὰ λυθῇ εἰρηνικῶς ἡ διαφορὰ καὶ διὰ τοῦτο ἐξεστράτευσαν οἱ Ἀχαιοὶ κατὰ τῆς Τροίας.—**ἐπιτροχάδην ἀγόρευεν** : Δὲν ἔννοεῖ ὁ ποιητὴς τὴν ταχύτητα τοῦ λόγου, ἡ ὁποία εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν εἶναι ἐπαινετὴ, ἀλλὰ τὴν ἱκανότητα τοῦ Μενελάου νὰ διατυπώῃ γρήγορα τὰς σκέψεις του μὲ τρόπον περιληπτικὸν καὶ σαφῆ.—**ἄλλ' ὅτε δὴ ἀναΐξειεν Ὀδυσσεύς** : Οἱ στ. 216 - 224 ἀποτελοῦν ἀριστουργηματικὴν περιγραφὴν τοῦ βασιλέως τῆς Ἰθάκης. Ἐπὶ πλεόν ἡ παρομοίωσις τῶν λόγων τοῦ Ὀδυσσεύος πρὸς νηφάδας χειμερινὰς προκαλεῖ τὸν ἀναγνώστην νὰ φαντασθῇ τὴν πυκνότητα καὶ τὴν λεπτότητα τῆς ὁμιλίας τοῦ ἥρωος τούτου.—**Αἶαντα** : Ἰδὲ Α 138.—**Ἰδομενεύς... θεὸς ὤς** : Καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Κρητῶν δὲν ὑστερεῖ εἰς μεγαλοπρέπειαν. Τὰ ταξίδια τοῦ Ἰδομενέως εἰς τὴν Λακεδαιμόνα (ὁπότε Κρήτηθεν ἴκοιτο) ὑπενθυμίζουσι τὴν ἐπικοινωνίαν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, ἡ ὁποία καὶ ἐν τῇ παραδόσει ἀναφέρεται καὶ ἐν τῆς ἱστορίας ἀποδεικνύεται. Θεσμοὶ καὶ ἔθιμα κοινὰ ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν δύο λαῶν καὶ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.—**Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης** : Εἶναι οἱ δύο δίδυμοι ἀδελφοὶ τῆς Ἑλένης ὀνομαζόμενοι καὶ Διόσκουροι, διότι ἐγεννήθησαν, ὅπως καὶ ἡ Ἑλένη, ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λήδας. Ἐδῶ παρίστανται καὶ οἱ δύο ὡς θνητοὶ (τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φυσίχους αἶα). Ἄλλὰ κατ' ἄλλον μῦθον μεταγενεστέρων χρόνων ὁ Πολυδεύκης εἶχε γεννηθῆ ἀθάνατος καὶ ἐμοίρασε τὴν ἀθανασίαν του μὲ τὸν ἀδελφόν του κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διὸς ὥστε διαδοχικῶς ἔμμενεν ὁ καθεὶς μίαν ἡμέραν εἰς τὸν Ἄδην καὶ μίαν ἐπανήρχετο εἰς τὴν ζωήν.

— Ποίας βασιλικὰς ἀρετὰς ἀποδίδει ὁ Ὅμηρος εἰς τοὺς διαφόρους Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας ;

— Ποῖον συναίσθημα κυριαρχεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Ἑλένης ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς συνομιλίας της μὲ τὸν Πρίαμον .

— Νὰ ἐκτιμηθῇ ἀπὸ λογοτεχνικῆς ἀπόψεως ἡ σκηρὴ, ἥτις λαμβάνει χώραν ἐπὶ τοῦ πύργου τῶν Σκαιῶν Πυλῶν.

α') 1 - 8 :—**ἔνθα**· χρον.=τότε.—**αὖ** = πάλιν, δέ. Τὸ αὖ ὡς μετβτκ., ὅταν ἡ ὄλη διήγησις ὑποδιαιρῆται εἰς μέρη.—**ἔκδηλος** = περιφανής.—**μετὰ πᾶσιν** = μεταξύ πάντων.—**δαίε**· μετβτκ. = ἔκαμε νὰ λάμπῃ ὑποκμ. ἡ Ἄθηνᾶ.—**ἡ κόρυς-θος** = ἡ περικεφαλαία.—**οἱ**· συναπτ. πρὸς τὸ **κόρυθος** ὡς δοτκ. κτητ.—**ἀκάματον** = ἀκούραστον, ἄσβεστον.—**ὄπωρινός** = ἐμφανιζόμενος κατὰ τὸ τέλος τοῦ θέρους.—**ἐναλίγιος** = ὅμοιος.—**λαμπρόν**· ἐπίρρ. = λαμπρά.—**παμφραίνω** = λάμπω, φαντάζω.—**λελουμένος Ὀκεανοῖο** = ἀνατέλλων ἀπὸ τὸν Ὀκεανόν. Ἡ γενικ. τοπ. καὶ διαιρ. Κατὰ λέξιν : ποῦ ἐλούσθη εἰς τὸν Ὀκεανόν, ἀπὸ τὰ νερά τοῦ Ὀκεανοῦ.—τὸ **κάρ - κρατός** = ἡ κεφαλή.—**ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων**· ἐπανάληψις τῆς ἐννοίας : **κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος**.—**ὄρνυμι**· μεταβατ. = κινῶ, ὠθῶ.—**κλονεομαι** = καταδιώκομαι, ὠθοῦμαι (**κλόνος** = κίνησις, θόρυβος).

9 - 13 :—**ἀφνειός**=πλούσιος.—**ἀμύμων** = ἄψογος, εὐγενής (**στερ. α + μῶμος**).—**ἤστην**· ἤτην δυϊκ. παρατατ. τοῦ **εἰμί**.—**πᾶσα μάχη** = κάθε εἶδος μάχης.—**τῷ** = αὐτοὶ οἱ δύο.—**οἱ**· τῷ Διομήδει.—**ἀποκρινθέντε** = ἀποσπασθέντες ἀπὸ τὴν παράταξιν των.—**ἀφ' ἵπποιιν** = ἀπὸ τῶν ἄρμάτων.—**ἀπὸ χθονός**· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ **ἀφ' ἵπποιιν**.—**ὄρνυτο**· ὄρνυμαι = κινεῖσθαι ὀρημητικᾶ, ὄρμῳ.

14 - 24 :—**σχεδόν** = πλησίον.—**προΐημι** = ἐξαπολύω, ῥίπτω πρὸς τὰ ἐμπρός.—**δολιχόσκιον** = ἔχον μακρὸν ξύλον, μακρόν (**δολιχός** = μακρός· τὸ β' συνθ. ἄγνωστον).—**ἀκωκή** = αἰχμὴ (**ἀκίς - ἀκή**. Κατ' ἀναδίπλ. : **ἀκωκή**).—**χαλκῷ**· συνεκδχ. ἀντὶ **χαλκῆς ἔργχει**.—**τοῦ**· συναπτ. πρὸς τὸ **χειρός**.—**ἄλιον** = μάταιον, χωρὶς ἀποτέλεσμα.—**βέλος** = τὸ μακρόθεν ῥιπτόμενον ὄπλον (**βάλλω**).—**μεταμάζιον** = μεταξὺ τῶν μαστῶν.—**ῶσε** = τὸν ἔσπραξε καὶ τὸν ἔρριψε· ῥ. ὠθῶ.—**ἀπόρουσε**· ῥ. ἀποροῦω = πηδῶ μακράν.—ὁ **δίφρος** = τὸ μέρος τοῦ ἄρματος, ὅπου ἴσταται ὁ πολεμιστῆς καὶ ὁ ἡνίοχος, τὸ ἄρμα.—**οὐδ' ἔτλη** = καὶ

δὲν εἶχε τὴν τόλμην.—**περιβαίνω** = κινουῖμαι περίξ τινός, διὰ τὸν ὑπερασπίσω, προστατεύω.—**κταμένοιο**· μετχ. παθητ. ἄορ. β' τοῦ κτείνω.—**οὐδὲ γὰρ οὐδέ**· ἢ ἐπανάλ. οὐδέ - οὐδὲ ἐντείνει τὴν ἄρνησιν.—**ἡ κῆρ - ρός** = ἡ μοῖρα, ὁ θάνατος.—**ἔρυτο**· ῥῦμαι = προφυλάττω· ἄλλος τύπος τοῦ ῥύμαι.—**ὡς**· τελικ.—**οἱ** = τῷ 'Ηφαιστῷ' δοτκ. ἦθ. συναπτ. πρὸς τὸ γέρον = ὁ γέροντος, ὁ γέροντος, τὸν ὅποιον ἀγαποῦσεν ὁ 'Ηφαιστος.—**πάγχυ** = ἐντελῶς, ὅλως διόλου.—**ἀκαχήμενος**· ἀχέω καὶ ἀχεύω = λυπημένος, πικραμένος (ἄχος Α 188, ἄχομαι, ἄχνημαι).

25 - 34 : —**ἵππους**· τοῦ ἄρματος τοῦ φονευθέντος Φηγέως.—**ἐξελάσας** = ἀφοῦ τοὺς ἔλυσε καὶ τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸ ἄρμα.—**κατάγειν** = νὰ φέρουν κάτω πρὸς τὴν παραλίαν.—**ἀλευάμενον** = τραπέντα εἰς φυγὴν· ῥ. **ἀλέομαι** = ἀποφεύγω.—**ᾄχεσφι**· τὰ ᾄχεα = τὸ ἄρμα.—**ὀρίνθη**· ὀρίνω = διεγείρω, κινῶ.—**θοῦρος** = ὀρμητικός, σφοδρός.—**βροτολοιγός** = ἀνθρωποφθόρος (βροτός+λοιγός).—**μιαϊφόνος** = μολυσμένος μὲ φονικὸν αἷμα, φονικός.—**τειχεσιπλήτης** = καταστρέφων τείχη.—**μάρναμαι** = μάχομαι, ἀγωνίζομαι.—**ὀρέξῃ**· ὀρέγω = προσφέρω, παρέχω.—**νῶι** = ἡμεῖς οἱ δύο.—**χάζομαι** = ὑποχωρῶ, ἀποσύρομαι.—**μῆνις**· Α 1.

β') Παρατακτικὸς τοῦ εἰμί εἰς τὸν δυϊκὸν ἀπὸ τοῦ θέμ. ἐσ- : ἦστην.

— Διατήρησις τοῦ ν πρὸ ὀδοντοφώνου : ἀποκρινθέντε.

— Ἐκτεταμένοι τύποι τοῦ ἀδελφός : ἀδελφεός, ἀδελφείος.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : παμφαίνησι, ᾄχεσφι, νῶι.

γ') **Διομήδης** : Υἱὸς τοῦ Τυδέως, βασιλέως τῆς πόλεως τοῦ Ἄργους, διαδεχθεὶς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ Ἄδραστον. Μετέσχεν εἰς διαφόρους ἥρωϊκὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἤδη ἀριστεύει εἰς σπουδαίαν τινὰ μάχην πρὸ τοῦ Ἰλίου. Ἐκ τῆς Τροίας ἐπανῆλθε σῆος εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ.—**ἀστέρι ὀπωρινῷ** : Πιθανάτα ὁ ποιητὴς ἔχει ὑπ' ὄψει τὸν Σείριον, τὸν λαμπρότατον τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, ἀνήκοντα εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Κυνός. Τοῦτου ἡ ἐπιτολὴ συμπίπτει ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ὀπώρας, ἦτοι μεταξὺ θέρους καὶ φθινοπώρου. Ἀνατέλλων ὁ ἀστὴρ αὐτὸς ἀπὸ θαλάσσιον ὀρίζοντα παρέχει εἰς τὸν ποιητὴν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἐξέρχεται καθαρὸς καὶ φωτοβόλος, ἀφοῦ ἐλούσθη εἰς τὰ μυστηριώδη βᾶθη τῶν

ὕδατων, πού περιβάλλουν τὴν γῆν.—ἵππους ἐξελάσας: Οἱ ἵπποι ἦσαν ἀπὸ τὰ πολυτιμότερα λάφυρα τοῦ πολέμου. Συχνὰ οἱ Ἀχαιοὶ ἤρωες καυχῶνται διὰ τὴν κατοχὴν ἐκλεκτῶν ἵππων, τοὺς ὁποίους ἀπεκόμισαν ἀπὸ τὴν μάχην.

35 - 83

α') 35 - 42:—**θοῦρον**· Ε 30.—**καθεῖσεν** = ἔβαλε νὰ καθίση. ἐνεργ. ἀόρ. τοῦ καθίζομαι.—**ἠίοεντι**· **ἠίοεις** = ὁ ἔχων ὄχθας ὑψηλάς, ἐπομένας βραθεῖαν κοίτην· ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σκαμάνδρου.—**κλίνω** = κάμνω κάποιον νὰ κλίνη, τρέπω εἰς φυγὴν.—**ἔλεν**· **αἰρῶ**.—**ἄρχος** = ἀρχηγός.
ἔκβαλε = ἐξεπέταξε.—**στρεφθέντι** = ἐνῶ εἶχε τραπῆ εἰς φυγὴν.—**τὸ μετάφρνον** = τὸ μεταξύ τῶν ὤμων μέρος τῶν νώτων, ἡ ῥάχις.—**ἐν... πῆξε**· ἐνέπηξε.—**μεσσηγύς** = εἰς τὸ μέσον, μεταξύ.—**διά...** ἔλασσε = διεπέρασε.—**δουπέω** = κάμνω κρότον (**δοῦπος** = ὁ κρότος πεσόντος σώματος, λέξ. ἡχοποιήτος).—**ἄραβέω** = βροντῶ (ὁ ἄραβος = ὁ κτύπος).

43 - 58:—**ἐνήρατο** = ἐφόνευσεν ἐν τῇ μάχῃ ῥ. ἐναιίρω.—**ἐριβῶλαξ**· Α 155.—**εἰληλούθει** - ἐληλούθει.—**δουρικλυτός** = περίφημος εἰς τὸ δόρυ, πολεμιστὴς ξακουσμένος (**δόρυ**+**κλύω** = ἀκούω) **νύξε**· **νύσσω** = κτυπῶ.—**ἐπιβησόμενον** = τὴν στιγμὴν πού ἐπρόκειτο νὰ ἀναβῆ.—**ἤριπε**· ἐρείπω ἀμετρ. = πίπτω.—τὰ **ὄχέα**· Ε 28.—ὁ **σκότος** = τὸ σκότος.—**ἐσύλευον**· **συλεύω** = ἀφαιρῶ τὸν ὄπλισμὸν νεκροῦ πολεμιστοῦ (παράλλ. τύπος τοῦ **συλάω**).—**αἰμῶν** = ἔμπειρος.—**ὄξυοίς** = σουβλερός, κοπτερός (παράλλ. τύπος τοῦ **ὄξύς**).—**ἄγρια πάντα** = κάθε ἀγρίμι.—**τά τε τρέφει**· ἐνν. τὰ ἡμερώτερα ζῶα τοῦ δάσους ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἄγρια πάντα.—**χραῖσμε**· Α 28.—**ιοχέαιρα** = τοξεύτρια (**ιός** = βέλος + **χέω**).—**ἐκηβολία** = αἱ ἐπιτυχίαι εἰς τὴν βολὴν, ἡ τέχνη τοῦ τοξεύειν· πρβλ. **ἐκηβόλος** Α 21.—**ἦσιν**· **δοτκ.** τοῦ **κατά τι**.—**ἐκέαστο**· **καίννμαι** = διακρίνομαι, ἐξέχω.—**δουρικλειτός** = ἐνδοξος διὰ τὸ δόρυ, ἐνδοξος πολεμιστὴς (**δόρυ** + **κλέω**, **κλείω**, **κλέος**).—**ἔθεν**· Α 114.—**οὔτασσε**· **οὔτάω**, ἢ **οὔτάζω** = πληγῶνα, κτυπῶ.—**μεσσηγύς... ἔλασσαν**· Ε 41.—**ἤριπε**· Ε 47.—**ἄράβησε**· Ε 42.

59 - 68 :—**ἐνήρατο**· Ε 43.—**τέκτων** = ὁ τεχνίτης.—**ὄς**· δύναται νὰ ἐνν. καὶ ὁ Ἀρμυνίδης καὶ ὁ Φέρεκλος, διότι καὶ περὶ τῶν δύο ἀνα-

φέρεται ὅτι ἦσαν τέκτονες.—**χερσίν**· συναπτ. πρὸς τὸ *τεύχειν*.—**δαίδαλα** = κάθε τεχνικὸν ἔργον, τεχνούργημα.—**ἔξοχα** = ἐξαιρετικά· ἐπίρρ.—**ἐφίλατο**· ἐφίλησε. Ἰ. **Ἀλεξάνδρω**· δοτικ. χαριστική.—**τεκτῆνατο**· τεκταίνομαι = κατασκευάζω.—**εἶσαι νῆες** = πλοῖα ναυπηγημένα σύμμετρα καὶ κανονικά.—**ἀρχεκάκους** = ποῦ ἔγιναν ἢ πρώτη αἰτία τοῦ κακοῦ.—**οἱ τ' αὐτῶ** = καὶ ἑαυτῶ.—**οὔτι** = οὐδὲν.—**θέσφατα** = προφητεῖαι, χρησμοί. Κυρίως τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰρημένα (θεός + φατός, φημί).—**καταμάρπτω** = καταφθάνω τινὰ φεύγοντα.—**διαπρὸ ἀντικρύ**· ἢ αἰχμὴ διεπέρασε διὰ τοῦ γλουτοῦ καὶ ἐβγῆκεν ἐμπρὸς κατὰ τὴν κύστιν.—**ἡ κύστις-εως** = ἡ οὐροδόχος κύστις (κύω = φουσκώνω).—**ἤλυθε** = διῆλθε.—**ἀκωκή**· Ε 16.—**γνύξ** = εἰς τὰ γόνατα, γονατιστὰ (γόνυ - γνύξ).—**οιμώζω** = βγάζω θρηνώδη φωνήν.

69 - 75 : —**ἔπερνε** = ἐφόνευσε (ρίζ. *φεν* - φόνος).—**ῥα** = πράγματι, στ' ἀλήθεια.—**πύκα** = μὲ φροντίδα, μὲ στοργήν.—**ἴσα** = ἐξ ἴσου.—**χαριζομένη** = διὰ τὴν εὐχαριστήσῃ.—**κατὰ ἰνίον** = εἰς τὴν βάσιν τοῦ κρανίου.—**ἀν' ὀδόντας** = μέσα ἀπὸ τὰ δόντια.—**ὑπὸ γλώσσαν** = εἰς τὸ κάτω, εἰς τὴν ρίζαν τῆς γλώσσης.—**ἡ κονίη** = ἡ σκόνη.—**ἔλεν ὀδοῦσιν** = ἐδάγκασε.

76 - 83 : —**ἀρητήρ**· Α 11.—**ἐτέτυκτο** = εἶχε γίνει, ἦτο· ῥ. *τεύχομαι*.—**τίετο**· *τίω* = τιμῶ.—**ἀγλαός** = μεγαλοπρεπής, ὠραῖος.—**μεταδρομάδην** = ἐνῶ ἔτρεχε κατόπιν του.—**τὸ φάσγανον**· Α 190.—**αἶξας**· Γ 216.—**ἀπὸ δ' ἔξεσε** = ἀπέκοψεν εὐκόλως.—**ᾄσσε**· Α 104.—**πορφύρεος** = αἵματωμένος, σκοτεινός.

β') Μέσος ἄορ. τοῦ φιλῶ μὲ ἐνεργητικ. σημασ. : **ἐφίλατο**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις* : **στήθεσφι**, **ῆσιν**, **ᾄσσε**.

γ') ἐπὶ **ἠιόντι Σκαμάνδρω** : Τὸ μέρος τοῦτο ἦτο σχεδὸν κάτω ἀπὸ τὰ τείχη τοῦ Ἰλίου. Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος λέγεται καὶ **Ἐάνθος**.—**Ἀλιζῶνες** : Λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸν Πόντον, πιθανῶς οἱ Χάλυβες τῶν ἱστορικῶν χρόνων. Οὗτοι, ὡς καὶ οἱ κατωτέρω ἀναφερόμενοι Λυδοί, Λύκιοι κ.ἄ., ἤλθον ὡς ἐπίκουροι (σύμμαχοι) τὰ πολεμῆσεν μετὰ τῶν Τρώων. Εἰς τὸ Β στ. 816 - 877 ἀναφέρονται λεπτομερῶς ὅλοι οἱ σύμμαχοι τοῦ Πριάμου.—**Μήνες** : λαὸς τῆς Λυδίας κατοικῶν ἀνατολικῶς

τοῦ Τμώλου παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ἑρμοῦ ποταμοῦ.—**Τάρνη**: Πόλις τῆς Λυδίας διαρροεμένη ὑπὸ τοῦ Πακταλοῦ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Τμώλου, αἱ κατόπιν Σάρδεις.—**Μηριόνης**: Ἐξοχος πολεμιστής, ὅστις συνέπλευσε μετὰ τὸν Ἴδομενέα ἀπὸ τῆν Κρήτην ὡς ἀρχηγὸς τῶν Κρητῶν.—**Μέγης**: Ἡγεμὼν τοῦ Δουλιχίου καὶ ἄλλων τῶν Ἑχινάδων δυτικῶς τῆς Ἀκαρνανίας (Β 627).—**Θεανῶ**: Ἱέρεια τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Τροίᾳ, κόρη τοῦ Κισσέως καὶ σύζυγος τοῦ Ἀντήνορος.—**Εὐρύπυλος**: Βασιλεὺς τοῦ Ὀρμενίου τῆς Θεσσαλίας (Β 736).—**ἄρητηρ Σκαμάνδρου**: Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος θεοποιεῖται καὶ συχνὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἢ τὸ τοῦ Ξάνθου λαμβάνει μέρος εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ τῶν Τρώων. Λατρεύεται καὶ ὡς γενάρχης τῶν Τρώων, διότι ἡ θυγάτηρ τούτου Καλλιρρόη εἶχε σύζυγον τὸν Τρῶα.

— *Με ποίους φραστικὸς τρόπος παριστάνει ὁ Ὅμηρος τὸν θάνατον καὶ τὴν τελευταίαν στιγμήν τῶν θνησκόντων ;*

84 - 132

α') 84 - 94:—**πονέομαι**=εἶμαι εἰς τὸ ἔργον, ἀσχολοῦμαι.—**ὕσμινη** = μάχη, συμπλοκή.—**Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνοίης...** Κατὰ σχμ. προλήψεως ἀντί: *οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι Τυδεΐδης μετεΐη*.—**ποτέροισι μετεΐη**· μετὰ ποτέρων εἶη.— **ἦέ - ἦ**· εἶτε - εἶτε.—**ὀμιλέω** = συναναστρέφομαι, εἶμαι μετὰ κάποιους.—**θύνε**· θύνα = ὄρμῳ.—**ἄμ πεδίον**· ἀνὰ πεδίον.— **πλήθων** = γεμᾶτος, φουσκωμένος.— **χείμαρρος** = ὄρμητικὸς (*χεῖμα, χεϊμῶν + ρο, ῥέω*).—**ῶκα** = γρήγορα (πρβλ *ὠκύς*).—**ἐκέδασσε**· *κεδάννυμι* = διαλύω, διασκορπίζω (παρᾶλλ. τύπος τοῦ σκεδάννυμι).— **γέφυρα** = πρόχωμα.— **ἄρα** = φυσικά.— **ἐερμέναι γέφυραι** = συνδεδεμένα στερεὰ προχώματα· ῥ. εἶρω.—**ἰσχανάω** = κρατῶ, συγκρατῶ.—**ἡ ἄλωη** = καλλιεργημένος τόπος, κήπος.— **ἐριθηλῆς** = καταπράσινος (ἐπιτ. *ἔρι + θηλ. - θάλλω*).—**ἐλθόντα**· τὸν ποταμόν.—**ἐξαπίνης** = αἰφνιδίως.—**ἐπιβρίση**· *ἐπιβρίθω* = ἐπέρχομαι βαρῶς.— ὁ **ἄμβρος** = ἡ βροχή.—**ἔργα** = καλλιεργημένα ἐκτάσεις.—**αἰζήης** = θαλερός, ἀκμαῖος ἄνδρας.—**ὑπὸ Τυδεΐδῃ** = ὑπὸ τὴν ὄρμην τοῦ Τυδεΐδου.—**κλονέοντο**· Ε 8.—**μίμνον**· *μίμνω* = ὑπομένω.

95 - 105:—**τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε**· τὸ δ' οὖν ἐναντ.: = ἄλλ' ὅταν...—**ἐνόησε**· *νοῶ* = ἀντιλαμβάνομαι διὰ μιᾶς τῶν αἰσθήσεων, βλέπω.—**αἰψα** = ταχέως, ἀμέσως.—**ἐτιταίνετο**· *τιταίνω* = τεντώνω (τύπος

τοῦ *τείνω* μὲ ἀναδιπλ.)—*ἐπαίссοντα* = ἐφορμῶντα, καθ' ἣν στιγμῆν ὤρμουσε πρὸς τὰ ἐμπρός· (ῥ. *άίσσω* Γ. 216).—τὸ *γύαλον* = τὸ ἔλασμα τὸ καλύπτον τὸν θώρακα.—*διὰ ἔπτατο* = διὰ μέσου τοῦ γυάλου ἐπέρασε. Τὸ *ἔπτατο* διὰ τὴν ταχύτητα τοῦ βέλους (ῥ. *πετάννυμι*).—*πικρὸς* = ὀξύς, ποῦ προκαλεῖ δριμὺν πόνον.—ὁ *δίστος* = τὸ βέλος.—*παλάσσετο*· ῥ. *παλάσσω* = μολύνω, λερώνω.—*τῷ δ' ἐπὶ* = καὶ ἐπὶ τούτῳ, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτῆν.—*αὖω* = φωνάζω.—*δρυνυμαι* = κινουῖμαι, σπεύδω.—*κέντορες ἵππων* = ἵππεῖς ἔξοχοι. Κυρίως οἱ κεντριζόντες τοὺς ἵππους (*κεντέω*).—*δηθά* = ἐπὶ πολὺ.—*ἀνσχῆσθαι*· *ἀνέχομαι*.—*έτεόν* = ἀληθῶς, χωρὶς νὰ μὲ ἀπατήσῃ.—*ῶρσε*· *δρυνυμι*.—*ἄναξ Διὸς υἱός*· ἐνν. ὁ Ἀπόλλων.—*ἀπορνύμενον*· *ἀπόρνωμαι*.

106 - 120 : τὸν *δέ* = αὐτὸν ὅμως.—*ἀναχωρέω* = ἀποσύρομαι, γυρίζω ὀπίσω.—*Καπανήιον*· ἐπίθ. ἀντὶ τῆς γενικ. τοῦ πατρικοῦ ὀνόματος: *Καπανῆος*.—*πέπων* = ὄριμος, γλυκὺς, ἀγαπητὸς (ῥ. *πέσσω*)· κυρ. ὁ ψημένος ἀπὸ τὸν ἥλιον.—*ῥφρα μοι ἐρύσσης* = διὰ νὰ μοῦ βγάλῃς (*ἐρύω* = ἔλκω, τραβῶ). Ἡ δοτκ. ;—*καθ' ἵππων*· ἀφ' ἵππων.—*ἄλτο*· *ἄλλομι* = πηδῶ (*ρίζα* σαλ-Λατ. *salio*).—*διαμπερές* = πέρα καὶ πέρα· ἐπίρρ. (*διὰ* + *ἀνά* + *πέρας*).—*ἀνηκόντιζε* = ἀνέβλυζεν ὀρηκτικῶς.—*στρεπτὸς* = πλεκτὸς (*στρέφω*).—*χιτών* = θώραξ.—*δὴ τότε* = ἐκείνην τὴν ὥραν.—*ἡρᾶτο*· *ἠρῶμαι* = προσεύχομαι.—*βοὴν ἀγαθὸς* = ὁ διακρινόμενος διὰ τὴν φωνὴν του κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, βροντόφωνος.—*κλυθί*· Α 37.—*αἰγίοχος* = κρατῶν τὴν αἰγίδα· ἐπίθ. τοῦ Διὸς.—*Ἄτρυτώνη* = ἀκαταμάχῃτος, ἀνίκητος· ἐπίθ. τῆς Ἀθηνᾶς (*στερα* + *τρύω* = *δαμάζω*).—*μοι καὶ πατρί*· *καὶ τῷ ἐμῷ πατρί*.—*φίλα φρονέω* = ἔχω καλὴν γνώμην, θέλω τὸ καλὸν κάποιου.—*δήιος* = ἐχθρικός.—*φίλια*· *φιλῶ*· πρβλ. *ἐφίλατο*· Ε 61.—*ἐς ὄρμην ἔγχεος* = εἰς τὴν βολὴν τοῦ δόρατος.—*ἐλθεῖν*· ὑποκμ.: *ἄνδρα*.—*μ' ἔβαλε φθάμενος* = ἐπρόφθασε νὰ μὲ κτυπήσῃ.—*ἐπεύχεται* = *καυχᾶται* δι' αὐτό.

121 - 132 : —τὰ *γυῖα* = μέλη.—*ἔθηκε*· *τίθημι* = κάμνω.—*μάχεσθαι*· τὸ ἀπαρμφ. ὡς προστακτ.—*ἦκα*· *ἵημι* = ῥίπτω, βάλλω.—*ἄτρομον* = ἀτρόμητον.—*ἔχσκει* = εἶχε πάντοτε· *θαμιστ.* τοῦ *ἔχω*—*σακέσπαλος* = ὁ πάλλων τὴν ἀσπίδα, γενναῖος (τὸ *σάκος* = ἡ ἀσπίς + *πάλλω*).—ὁ *ἱππότα* = ὁ ἱππεύς.—ἡ *ἀχλὺς* = τὸ σκότος.—*ἐπήεν*· ἦν

ἐπί, δηλ. τῶν ὀφθαλμῶν.—αἶ κε· εἰ ἄν = ἔάν.—πειρώμενος· ἡ μτχ. δηλώνει τὸν σκοτὸν τοῦ ἵκηται.—τὴν γε = αὐτὴν βέβραια.—οὐτάμεν· οὐτάω, οὐτάζω = πληγῶνω· Ε 56.

β') Μικτὸς ἄορ. τοῦ βαίνω : ἐβήσετο, προσκτ. κατα-βήσεο.
—Τύποι μέσ. ἄορ. β' κατὰ τὰ εἰς -μι ἄλλομαι : ἄλσο, ἄλτο.

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : κλυθι, ἰππότα, ἐπῆεν, οὐτάμεν.

γ') Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός : Οὗτος ἦτο ὁ περίφημος τοξότης Πάνδαρος, ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων, οἱ ὅποιοι περιλαμβάνοντο εἰς τὸ κράτος τῆς Τροίας. Τὴν τοξευτικὴν ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ ὁποῖος καὶ παρώτρυνεν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ ἀπὸ τὴν Λυκίαν. Αὐτὸς ἔγινεν ἀφορμὴ νὰ διαλυθοῦν οἱ ὄρκοι καὶ νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ μάχη, διότι κατὰ παρότρυνσιν τῆς Ἀθηναῖς ἐτόξευσε τὸν Μενέλαον (Δ 88. Ἴδὲ καὶ περιλήψιν).—θώρακος γύαλον : Ὁ θώραξ τῶν Ὀμηρικῶν ἡρώων ἦτο χιτῶν πλεκτὸς (ἰδὲ κατωτέρω στρεπτοῖο χιτῶνος) ἢ δερμάτινος, ὁ ὁποῖος ἐφορεῖτο περὶ τὸν κορμὸν ἄνευ χειρῶν. Καθίστατο ἰσχυρότερος ὁ θώραξ μὲ κοῖλα μετάλλινα ἐλάσματα, τὰ γύαλα.—οἰστός ἢ βέλος : Εἶχε τρία κυρίως μέρη, τὴν αἰχμὴν, τὸ ξύλον καὶ τὸ πτερόν (βλ. εἰκ. 5). Ἐπειδὴ ἡ αἰχμὴ τοῦ βέλους ἦτο ἀκιδωτὴ, ἔπρεπε νὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὴν πληγὴν μὲ πολλὴν προσοχὴν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σθένελος ἀφῆρσεν ἀπὸ τὴν πληγὴν τοῦ Διομήδους τὸ βέλος διαμπερές, δηλ. ἀπὸ τὸ ἀντίθετον μέρος κατὰ τὴν κατεύθυνσιν ποῦ εἶχεν, ὅταν ἐτύπησε τὸν ὄμων τοῦ Διομήδους.—Σθένελος : Ὁ Σθένελος καὶ ὁ Εὐρύαλος εἶχον πλεύσει μαζὶ μὲ τὸν Διομήδη, ἄγοντα στόλον ὀγδοήκοντα πλοίων ἀπὸ τὰ ΒΑ παράλια τῆς Πελοποννήσου (Ἄργος, Τροϊζήνα, Ἐρμιόνη, Λέγιναν κ.ἄ.) Βλ. Β 564.—...ἀχλὺν δ' αὖ ἔλον : Ἡ θεὰ δίδει εἰς τὸν Διομήδη τὴν ὑπεράνθρωπον δύναμιν νὰ διακρίνη τοὺς θεοὺς, οἱ ὅποιοι μεταμορφωμένοι εἰς ἀνθρώπους λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν μάχην.

—Νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ παραστατικότης τῆς εἰκόνας (στ. 87 - 94).

α') 133 - 143 :—**ἔξαυτις** = ἐκ νέου, πάλιν.—**πρόμαχοι** = οἱ πολεμισταὶ τῆς πρώτης γραμμῆς.—**ἐμίχθη** = ἐπλησίασε, ἔσμιξε μέ... ῥ. **μίννυμαι**.—**καὶ πρὶν περ** = μολονότι καὶ πρὶν.—**μεμαῶς** = ἐπιθυμῶν, με τὴν πρόθεσιν νά... **μέμονα** παρακμ. με σημ. ἐνεστ.—**δὴ τότε** = τότε πλέον, τ.ἔ. μετὰ τὴν πληγὴν, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Πάνδαρον.—**τρὶς τόσσον** = τριπλάσιον.—**ὄν ῥα** = τὸν ὁποῖον βέβαια, ὅπως εἶναι σύνηθες νὰ συμβῇ.—**εἰροπόκος** = πυκνόμαλλος (εἶρος = μαλλὶ + πόκος = τολύπη). Κυρίως ὁ ἔχων πόκους μαλλιοῦ.—**ἐπ' ὀϊεσσι**· συναπτ. πρὸς τὸ ποιμῆν.—**ὀϊες**· Γ 198.—**χραύση**· **χραύω** = γκρατσουίνζω, ἔλαφρῶς πληγῶνω.—**αὐλῆς**· τοῦ ἔρκουσι τῆς αὐλῆς.—**αὐλή** = στάνη, τὸ μαντρί.—**ὑπεράλμενον** = τὴν στιγμὴν ποῦ ὑπερπηδᾷ.—**οὐδὲ δαμάσση**· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ **χραύση μὲν** = τὸν ἐπλήγωσε μόνον χωρὶς νὰ τὸν ἀποτελειώσῃ.—**τοῦ**· τοῦ λέοντος.—**ῶρσεν**· ὄρνυμι.—**προσαμύνω** = δίδω βοήθειαν.—**κατὰ σταθμούς** = εἰς τὰ κλειστὰ παραπήματα.—**δύεται**· **δύομαι** = χώνομαι.—**τὰ δέ**· ἐνν. **μῆλα** = πρόβατα.—**ἔρῆμα** = ἀπροστάτευτα.—**φοβεῖται** = τρέχουν ἐδῶ κ' ἐκεῖ.—**αἱ μὲν ὀϊες** = προβατίνες.—**ἀγχιστῖναι ἐπ' ἀλλήλησι** = μαζὶ ἢ μία ἐπάνω στὴν ἄλλη (ἀγγι).—**κέχυνται** = εἶναι σκορπισμένα. Τὸ ῥ. **πᾶριστᾷ τὰ θέαμα τῶν νεκρῶν προβάτων**.—**ἐμμεμαῶς** = με πολλὴν ὀρμὴν.—**βαθεῖα αὐλή**· λόγῳ τοῦ ὑψηλοῦ τοίχου ἢ αὐλὴ λέγεται βαθεῖα.—**ὡς μεμαῶς** = με τόσο μένος.

144 - 151 :—**ὁ μαζός**· πρβλ. **μεταμάζιον**· E 19.—**χαλικήρης** = χάλκινος (**χαλκός** + **ἀραρίσκω**).—**κλειδίδα** = κατὰ τὴν κλειδίδα.—**ἐέργαθεν**· παρατατ. τοῦ εἶργω = χωρίζω.—**μετοίχομαι** = πηγαίνω πρὸς.—**ὄνειροπόλος** = ἐρμηνευτὴς ὀνειρών, ὄνειροκρίτης (πρβλ. **οἰωνοπόλος** A 69).—**τοῖς οὐκ... ὄνειρους**· ἢ **σειρὰ τῶν λέξ.** : ὁ γέρων οὐκ ἐκρίνατο ὄνειρους τοῖς (οὐκ) ἐρχομένοις, δηλ. ὁ γέρων δὲν τοὺς ἐξήγησε πλέον τὰ ὄνειρα, ἀφοῦ δὲν ἐπανῆλθον.—**ἔξεναρίζω** = ἀφαιρῶ τὰ ἔναρα, ἦτοι τὰ ὄπλα, φονευθέντος πολεμιστοῦ καὶ γενικῶς = φονεύω.

152 - 158 :—**τηλυγέτω**· Γ 175.—**τείρετο** = ἐταλαιπωρεῖτο **τείρω** = κατατρώχω, ἔξαντλῶ.—**λιπέσθαι ἐπὶ κτεάτεσσι** = νὰ τὸν ἀφήσῃ εἰς τὴν περιουσίαν του κληρονόμον.—**ἐξαίνυτο**· **ἐξαίνυμι** = ἀφαιρῶ, βγά-

ζω.—ὁ γόος = ὁ θρῆνος.—τὸ κῆδος = τὸ πένθος, ἡ λύπη.—λυγρὸς = θλιβερός.—οἱ χηρωσταί = οἱ πλάγιοι συγγενεῖς, κληρονόμοι (λατ. heres - edis).—διὰ δατέοντο = διεμοιράζοντο.

159 - 165:—λάβε = ἔλαβε· ὅπως εἰς τὴν νεοελλ. : τὸν παρέλαβε.—ἐν βουσί = μέσα εἰς ἀγέλην βοῶν : Ἡ ἐν δηλοῖ ὅτι ὁ λέων παραμένει μέσα εἰς τὴν ἀγέλην κατατρώγων βοῦς.—θορών· θρώσκω = πηδῶ.—ἄξη· ἄγνυμι = σπάζω, συντρίβω.—ἡ πόρτις-ιος = τὸ δαμάλι.—ἡ ξύλοχος = ἡ λόχμη. (ξύλον+ἔχω).—ἐξ ἵππων βῆσε = τοὺς ἠνάγκασε νὰ πέσουν ἀπὸ τὸ ἄρμα.—κακῶς = βιαίως· συναπτ. πρὸς τὸ βῆσε.—ἀέκοντας· ἄκοντας, ἦτοι ἀφοῦ προηγήθη πάλη.

β') Αἰολικὸς τύπος χραύω ἀντὶ χράω.

—Κατάληξις παρατατικῶ -θεν : ἐέργαθεν.

γ') δὴ τότε μιν τρίς τόσσον ἔλεν μένος : Ἡ ὁρμή τοῦ Διομήδους μετὰ τὴν πληγὴν καὶ τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς Ἀθηνᾶς αὐξάνεται συνεχῶς. Ἀμέσως κατωτέρω περιγράφει ὁ ποιητὴς καὶ ἄλλους καταπληκτικούς ἄθλους τοῦ Ἀργεῖου ἥρωος, ὅστις ἐπέφερε μεγίστην φθορὰν εἰς τοὺς Τρῶας.—Ξίφος : Ἐκ τοῦ πλησίον ὁ Διομήδης μεταχειρίζεται τὸ δπλον τοῦτο. Περὶ τούτου ἰδὲ Α 194, πραγμ.

—Νὰ κριθῆ αἰσθητικῶς ἡ παρομοίωσις τοῦ Διομήδους πρὸς λέοντα, στ. 136 - 142 καὶ 161 - 162.

166 - 238

α') 166 - 178 :—ἀλαπάζω = καταβάλλω, ἐξολοθρεύω.—αἱ στίχες· Γ 196.—ὁ κλόνος· Ε 8.—ἐγχειάων· ἡ ἐγχείη· Γ 137.—διζήμενος· δίζημαι = ζητῶ.—ποῦ τοι· τὸ τοι δοτ. κτητ. εἰς τὸ τόξον.—τὸ κλέος· τὸ ὅποῖον ὁ Πάνδ. εἶχεν ὡς τοξότης.—ῶ κλέϊ· δοτκ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ἐρίζεται.—ἐρίζομαι = συναγωνίζομαι, παραβγαίνω.—ἐνθάδε· εἰς τὴν Τροίαν.—ἔφες· ἐφήμι = ῥίπτω ἐναντίον.—ἀνέχω χεῖρας = προσεύχομαι.—ὅστις ὄδε = ὅποιος καὶ ἂν εἶναι αὐτὸς πού...—καὶ δὴ = καὶ ἤδη.—ἔοργα· παρακ. τοῦ ἔρδω = κάμνω.—ἐσθλός = ἔσοχος, γενναῖος.—λύω γούνατα = φονεύω.—εἰ μὴ = ἐκτὸς ἐάν.—

κοτεσσάμενος· κοτέω· Α 181.—**ιερώων**· *ιερά* = αἱ θυσίαι· διότι δὲν ἐτελέσθησαν ὠρισμένοι θυσίαι. Γεν. αἰτίας.—**χαλεπή δέ**· τὸ δέ = γάρ.—**ἔπι**· ἔπεισι = γίνεται, πίπτει ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων.

179 - 191 :—**βουληφόρος**· Α 144.—**δαίφρων**=ἐμπειρος μαχητῆς (*δα-*, *δαῖναι*, *δαίμων* + *φρήν*).—**πάντα** = κατὰ πάντα.—**εἶσκω** = παρομοιάζω.—**ἀσπίδι**· ἀπὸ τὴν ἀσπίδα.—**γιγνώσκων** = ἀναγνωρίζων.—**αὐλώπις τρυφάλεια** = περικεφαλαία μὲ προεξοχὰς ὡς κέρατα (Βλ. εἰκ. 4).—**σάφα**· *σαφῶς* = ἀκριβῶς, ἀσφαλῶς.—**ἀνευθε** = μακράν, χωρὶς· *ἀνευθε θεοῦ* = χωρὶς τὴν προστασίαν κάποιου θεοῦ.—**μαίνεται τάδε** = ἔχει τόσην ὀρμὴν, μάχεται μὲ τόσην μανίαν.—**νεφέλη**· δοτκ. ;—**εἰλυμένος**· *εἰλώω* = τυλίγω, σκεπάζω.—**τούτου**· ἀπὸ τούτου, δηλ. τοῦ Διομήδους.—**κιχήμενον** = τὴν στιγμὴν ποὺ τὸν εὕρισκε· ῥ. *κιχάνω* - *κίχημι*. Α 26.—**ἔτραπεν**· *ἔτρεπεν*.—**ἄλλη** = εἰς ἄλλην κατεύθυνσιν.—**ἦδη** = πρὸ ὀλίγου.—**γάρ**· αἰτιολογεῖ τὴν γνώμην τοῦ Πανδάρου, ὅτι ὁ Διομήδης προστατεύεται ἀπὸ θεῶν.—**ἐφάμην** = εἶπα, ἐπίστευσα.—**Ἀιδωνῆι**· σπάν. τύπος τοῦ Ἄϊδι· Α 3.—**προϊάψειν**· Α 3.—**ἔμπης δέ** = καὶ μ' ὄλα ταῦτα.—**κοθήεις** = θυμωμένος· συμπλ. *ἐμοί*.

192 - 205 :—**οὐ παρέασι**· *οὐ πάρεσί (μοι)* = δὲν ἔχω ἐδῶ.—**κ' ἐπιβαίην**· τὸ *κε* δυνατ. Ἡ εὐκτ. ἔχει ἔνοιαν δυνατότητος καὶ εὐχῆς.—**ἀλλά που** = ἀλλὰ βέβαια.—**πρωτοπαγῆς**· μόλις κατεσκευασμένος, καινούργιος (*πρῶτον*+*πήγνυμι*).—**νεοτευχῆς**=μὲ καινούργια ἐξαρτήματα (*νέον*+*τεῦχος*). Τὰ δύο ἐπίθ. δηλώνουν ὅτι καὶ τὸ ὑλικὸν καὶ ἡ διακόσμησις τῶν ἀρμάτων ἦσαν καινουργῆ.—**οἱ πέπλοι** = ὑφάσματα, καλύμματα.—**πέπτανται**· *πετάννυμαι* = ἀπλώνομαι.—**πάρ δέ σφιν ἐκάστω**=παρ' ἐκάστω δὲ τούτων.—**δίζυγεσ**=συνεζευγμένοι.—**τὸ κρι** = ἡ κριθῆ.—**ἐρέπτομαι** = βόσκω, τρέφομαι.—**αἱ ὄλυραι**· εἶδος δημητριακῶν.—**ἦ μὲν** = καὶ ὁμως. Ἡ σειρά τῶν λέξ. : *ἦ μὲν γέρον ἀίχμητὰ Λυκάων ἐπέτελλε μάλα πολλὰ μοι ἐρχομένω*.—**ποιητὸς** = καλοκαμωμένος.—**ἐμβεβαῶτα**· ῥ. ἐμβαίνω.—**ἀρχεύω** = εἶμαι ἀρχηγός.—**ὕσμινη**· Ε 84.—**ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν** = καὶ θὰ ἦτο πολὺ καλύτερον, ἔνν. : *εἰ ἐπιθόμην*.—**φείδομαι** = προσέχω, φοβοῦμαι.—**δεύομαι** = χρειάζομαι, μοῦ λείπει κάτι.—**εἰλομένων**· *εἶλω* = συμπιέζω, περικλείω, πολιορκῶ.—**ἔδμεναι**· *ἔδω* = τρώγω.—**ἄδην** = ἀφθονα.—

τόξοισι· τόξω. Ὁ πληθ., διότι τὸ τόξον ἔχει πολλὰ μέρη.— **πίσυνος**· πεπορθῶς = διότι εἶχα ἐμπιστοσύνην.— **ὀνήσειν**· ὀνίημι = ὠφελῶ, ἐξυτηρετῶ.

206 - 216. **ἦδη** = πρὸ ὀλίγου.— **δοιοῖσιν** = ἐναντίον δύο.— **ἀτρεκέες** = ἀληθινόν, πραγματικόν.— **ἔσευα**· σεύω = κάμνω νὰ τρέξῃ.— **ἦγειρα μάλλον** = τοὺς ἠύξησα τὴν μανίαν μὲ τὸ κτύπημα τοῦ βέλους.— **τῷ ῥα** = ὥστε λοιπόν.— **ἡ αἶσα** = ἡ μοῖρα, ἡ τύχη.— **πάσσαλος** = παλοῦκι, κρεμαστάρι.— **ἀγκύλος** = καμπυλωτός, κυρτός.— **τῷ** = ἐκείνω.— **φέρω χάριν** = χαρίζομαι.— **ὑψηρεφές**· ὑψηρεφής = μὲ ὑψηλὴν στέγην.— **ἀλλότριος φῶς** = ὁ ἐκ ξένης χώρας, πολέμιος.— **διακλάσσας**· κλάω = σπάζω, κομματιάζω.— **ἀνεμῶλιος** = ἀνωφελής· κατηγορη.— **ὀπηδεῖ**· ὀπηδέω = ἀκολουθῶ ὀπηδεῖ μοι (τὰ τόξα) = τὰ φέρνω μαζί μου.

217 - 228 :— **ἀγός** = ἡγεμών.— **οὕτως** = μὲ τόσην ἀπογοήτευσιν, μὲ τόσον παράπονον.— **πάρως** = πρίν.— **οὐκ ἄλλως ἔσσειται** = δὲν θὰ γίνῃ ἄλλοιῶς, δὲν θὰ ἀλλάξῃ ἡ τύχη τῆς μάχης.— **νῶ** = ἡμεῖς οἱ δύο· ὑποκ. τοῦ πειρηθῆναι.— **ἐπὶ τῷδε ἀνδρὶ**· συναπτ. πρὸς τὸ ἐλθόντε.— **σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχρῳ**· ὀρίζει τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὅποιον θὰ πλησιάσουν τὸν ἐχθρόν, ἐνῶ τὸ σὺν ἔντεσι δηλώνει, ὅτι ὁ ἀγὼν θὰ γίνῃ σῶμα πρὸς σῶμα.— **ἀντιβίην** = μὲ ὄλην μας τὴν δύναμιν.— **τὰ ἔντεα** = τὰ ὄπλα.— **πειρηθῆναι** = νὰ κάμωμεν μίαν ἀπόπειραν.— **οἶοι** = τί εἶδους εἶναι.— **Τρώιοι ἵπποι** = οἱ ἵπποι τοῦ Τρώος.— **πεδίοιο**· συναπτ. πρὸς τὸ ἔνθα καὶ ἔνθα.— **κραιπνὰ** = πολὺ γρήγορα· ἐπίρρ.— **φέβομαι** = φεύγω.— **τῶ** = αὐτοὶ οἱ δύο ἵπποι.— **σαώσετον**· μέλλ. τοῦ σαώω (παράλλ. τύπος τοῦ σώω καὶ σώζω· A 32).— **εἶ περ ἂν αὐτε** = ἂν τυχόν πάλιν ὡς καὶ πρότερον.— **ὀρέγω**· E 33.— **σιγαλόεις** = λαμπρός.— **δέδεξο**· δέχομαι = περιμένω νὰ ἀναμετρηθῶ μὲ κάποιον.— **μέλει μοι τι** = ἐνδιαφέρομαι, φροντίζω διὰ κάτι.

229 - 238:— **μάλλον** = καλύτερα.— **ὑφ' ἠνιόχῳ** = ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν ἠνιόχου.— **οἴσετον**· δυϊκός.— **φέβομαι**· E 223.— **ματάω** = διστάζω, ἀπὸ φόβον δὲν κινεῖμαι.— **ἐκφερέμεν**· ὑποκμ. οἱ ἵπποι καὶ ἄντικμ. ἡμᾶς.— **φθόγγος** = φωνή.— **ποθέοντε**· αἰτιολ. μτχ.— **ἐπαίξας νῶι αὐτῶ** = ὀρμήσας ἐναντίον ἡμῶν των ἰδίων.— **κτείνῃ καὶ ἐλάσση**·

συνεχίζεται ἡ ἔνδοιαστ. πρότ. ἀπὸ τὸ μὴ ματήσεται.—**ἐλάσσω**· ἐλάω= κινῶ, φέρω, παίρνω μαζί μου.—**μῶνυχας** = ἔχοντας μιαν ὀπλήν, δυνατούς (ῥίζ. *σμ - τοῦ εἶς + ὄνυξ*).—**ἐλαύνω** = σύρω, ὀδηγῶ.

β') Τὸ ἐπίθ. *ιερὸς* εἰς τύπους : **ιρόν, ιρά, ιρή** κτλ.

—'Ενεργητ. ἀόρ. β' τοῦ *τρέπω* ἐκ τοῦ θέμ. *τραπ.* : **ἔτραπον**.

— Παρακμ. μετοχ. τοῦ *βαίνω* κατὰ τὰ εἰς - μι : **βεβαῶς** (πρβλ. *μεμιάως*).

'Επικὸς ἀόριστος καὶ μέλλον τοῦ *δέχομαι* μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ : **δέδεξο, δεδέξομαι**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις* : **Ἴμεν, ἔνι, δευοίατο, παρέασι**.

γ') **Αἰνείας** : Υἱὸς τοῦ Ἀγχίσου καὶ τῆς Ἀφροδίτης, συγγενὴς τοῦ Πριάμου. Μετὰ τὸν Ἑκτορα ὁ ἀνδρειότατος ἦρωσ τῶν Τρώων, μολονότι δὲν ἦτο ὑπὲρ τοῦ πολέμου οὔτε καὶ ἐξ ἀρχῆς μετέσχευε εἰς αὐτόν. Προστατεύεται καὶ ὑπὸ τῆς μητρὸς του Ἀφροδίτης καὶ ὑπὸ ἄλλων θεῶν, οἱ ὅποιοι τὸν σφίξουν κατὰ τὰς διαφόρους μάχας. Κατὰ μεταγενεστέραν παράδοσιν, ὅταν ἔφυγε μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου, ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἔγινε γενάρχης τοῦ λατινικοῦ γένους. Τὰ ταξίδια καὶ τὰς περιπετείας αὐτοῦ ἀφηγεῖται τὸ λατινικὸν ἔπος τοῦ Βεργιλίου *Αἰνείας*.— **ιερῶν μηνίσας** : Πολλάκις ἡ ὀργὴ τῶν θεῶν ἀποδίδεται εἰς παράλειψιν θρησκευτικῶν καθηκόντων ἐκ μέρους τῶν θνητῶν. Ἰδίως ἐξώργιζε τοὺς θεοὺς ἡ παράλειψις θυσίας, τὴν ὅποιαν ἔταξαν (πρβλ. καὶ Α 65).— **ἀσπίδι γινώσκων αὐλώπιδί τε τρυφαλεῖη** : = Αἱ πανοπλῖαι τῶν Ὀμηρικῶν βασιλέων διαφέρουν εἰς τὸ σχῆμα καὶ εἰς τὴν διακόσμησιν, ὥστε ἀπὸ αὐτὴν νὰ ἀναγνωρίζεται ἕκαστος ἦρωσ. Μάλιστα εἰς τὴν ἀσπίδα εἶχεν ἕκαστος ἰδιαιτερον σύμβολον, π.χ. θηρία, ὄφεις, κεφαλὴν δαίμονος κ.τ.τ.— **ἀμφὶ δὲ πέπλοι πέπτανται** : Ὑφάσματα πολυτελῆ ἐκάλυπτον πολλάκις τὸν δίφρον πρὸς προφύλαξιν.— **ἵππων φειδόμενος** : Ἡ πρόνοια τοῦ Πανδάρου διὰ τοὺς ἵππους του μῆπως πεινάσουν εἰς τὸ πολιορκημένον Ἰλίον, δὲν ἔχει τίποτε τὸ ὑπερβολικόν. Ἡ ἀγάπη τῶν ἡρώων πρὸς τὰ θαυμάσια αὐτὰ ζῆα ἀναφέρεται καὶ ἀλλαχοῦ εἰς τὴν Ὀμηρικὴν ποίησιν.— **ἐμεῖο κάρη τάμοι** : Ὅπως καὶ εἰς τὴν νεοελληνικὴν ἔκφρασιν ἐπὶ μεγάλης ἀποφάσεως λέγεται « *νὰ μοῦ κόψουν τὸ κεφάλι ἂν δέν...* ». Ὁ Πάνδαρος εὐρίσκεται εἰς τὴν

φρικτὴν θέσιν ἐκείνου, ὁ ὁποῖος βλέπει ὅτι κάτι, διὰ τὸ ὁποῖον καυχᾶται καὶ ἐπαινεῖται, δὲν ἀξίζει τίποτε.— **Τρώιοι ἵπποι** : Εἶναι οἱ καταγόμενοι ἀπὸ τὸ γένος τῶν ἵππων τοῦ Τρώος. Τούτους εἶχε δώσει ὁ Ζεὺς εἰς τὸν Τρῶα ὡς ἀντάλλαγμα διὰ τὸν υἱὸν του Γανυμήδη, τὸν ὁποῖον ἤρπασε καὶ τὸν εἶχεν εἰς τὸν Ὀλυμπον ὡς οἰνοχόον.— **ἐγὼ δὲ ἵππων ἐπιβήσομαι** : Ὁ Αἰνείας ἕως τῶρα ὀμιλεῖ εἰς τὸν Πάνδαρον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Θὰ ἐπήγαιναν καὶ οἱ δύο ἐναντίον τοῦ Διομήδους ἐπὶ τοῦ ἄρματος. Ὁ Αἰνείας ἀφίνει εἰς τὸν σύντροφόν του νὰ ἐκλέξῃ, ἂν θὰ ἠνιοχῇ αὐτός, ἐνῶ ὁ ἴδιος (ὁ Αἰνείας) θὰ πολεμήσῃ μὲ τὸν Διομήδη, ἢ ἂν θὰ μονομαχήσῃ ὁ Πάνδαρος, ἐνῶ αὐτός θὰ ἐπρόσεχε τὸ ἄρμα. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν, ὅπου δύο πολεμιστὰι θὰ ἐπιβοῦν ἄρματος, ὁ ἓνας θὰ ἐκτελέσῃ χρέη ἠνιοχοῦ. Συνήθως ὁμοῦς ὁ διευθύνων τὸ πολεμικὸν ἄρμα δὲν ἦτο πολεμιστὴς, ἀλλ' εἰδικὸς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο.

239 - 273

α') 239 - 250 :—**ποικίλος**=στολισμένος.—**ἐμμεμαῶτε**· Ε 142.—**ἔχον** = διηύθυναν.—**κεχαρισμένος** = ἀγαπημένος.—**ἐμῶ κεχαρισμένε θυμῷ** = φίλε τῆς καρδιάς μου.—**ἄνδρ(ε)**· δυϊκ.—**Ἴνα**· ἴς - ἰνός = νεῦρον, δύναμις· πρβλ. καὶ Ἰφι ἀνάσσεις· Α 38.—**ἀπέλεθρος** = ἀμέτρητος.—**ὁ μὲν ... Αἰνείας δέ**· ἐπιμερισμὸς εἰς τὸ ἄνδρ.—**εὐχομαι** = καυχῶμαι. Ἡ συνήθης περίφρ. ὅταν λέγῃ κάποιος τὸ ὄνομά του : **εὐχομαι ἔμμεναι** = εἶμαι.—**ἐκγεγάμεν υἱὸς Ἀγχίσαιο**· ποιητικὸς πλεονασμὸς ἀντὶ **ἐκγεγάμεν Ἀγχίσαιο**· ῥ. **ἐκγίγνομαι**.—**χάζομαι**· Ε 34.—**μηδέ μοι**· τὸ μοι δοτκ. ἠθικὴ εἰς τὸ θῦνε.—**οὕτω**· ὅπως κάμνεις ὡς τῶρα.—**θῦνε**· Ε 87.—τὸ **ἦτορ** = ἡ καρδία, ἡ ζωή.

251 - 259 :—**ὑπόδρα**· Α 148.—**μὴ τι ἀγόρευε** = μὴ κἀνης κανένα λόγον.—**φόβος** = φυγή.—**σὲ πεισέμεν**· ἀντικμ. **ἐμέ**.—**γενναῖον** = πρέπον εἰς τὸ γένος μου, τὴν καταγωγὴν μου.—**άλυσκάζω** = ἀποφεύγω, ξεφεύγω (ἐκτενέστ. τύπος τοῦ **άλύσκα**).—**καταπτώσω** = μαζεύομαι, ζαρῶνω.—**ἔμπεδος** = σταθερὸς (**πέδον** = ἔδαφος).—**ὀκνεῖω** = διστάζω.—**καὶ αὕτως** = ἔστω καὶ ἔτσι, ἦτοι πεζῇ.—**τρεῖν**· **τρέω** = τρέπομαι εἰς φυγὴν (ὁ **τρέσας** = ὁ λιποτάκτης).—**τούτῳ**· ἀντικμ. τοῦ **ἀποίσειτον**.—**πάλιν** = ὀπίσω.—**ἀποίσειτον**· ῥ. **ἀποφέρω** = φέρω ὀπίσω.—**ἄφ' ἡμείων** = ἀπὸ τὰ χέρια μας.—**εἰ γ' οὖν** = ἐὰν βεβαίως.—**ἔτερος** = ὁ ἕτερος ἀπὸ τοὺς δύο.

260 - 273 : πολύβουλος = ὁ ἔχων πολλές βουλὰς, ἐφευρετικὸς.— ἐρυκακέω = συγκρατῶ, κρατῶ (παράλλ. τύπος τοῦ ἐρύκω).— ἡ ἀν-
 τυξ = στεφάνη ἀπὸ μαλακὸν ξύλον ἐπάνω ἀπὸ τὰ τοιχώματα τοῦ δι-
 φρου (ἰδὲ πραγμ.).— τείνας ἡνία = ἀφοῦ προσδέσῃ τὰ ἡνία.— Αἰ-
 νείαο· συναπτ. πρὸς τὸ ἵππων.— ἐπαίξαι ἵππων = νὰ ὀρμήσῃς εἰς
 τοὺς ἵππους.— μεμνημένος = χωρὶς νὰ ξεχάσῃς.— μετ' εὐκνήμιδας
 Ἀχαιοὺς = πρὸς τὸ στρατόπεδον τῶν εὐκνήμι. Ἀχαιῶν.— τοι· βεβαιοτ.
 = ἀλήθεια.— εὐρύοπα = ὁ βλέπων εὐρέως, παντεπόπτῃς (εὐρὺ+ρίξ.
 ὀκ - ὄσσε - ὄπ -).— ποινή = ἀνταμοιβή, ἀποζημίωσις.— οὐνεκα = διὰ
 τὸν λόγον ὅτι.— ὑπ' ἡῶ... = κάτω ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὸν ἥλιον, εἰς
 ὄλην τὴν ὑφήλιον.— τῆς γενεῆς· γενικ. διαιρετ.— ὑποσχῶν = ἀφοῦ
 ἐξευγάρωσε μὲ ἄρρενας ἵππους.— ἡ γενέθλη = τὸ γένος, ἡ ράτσα.— αὐ-
 τός· ὁ Ἀγχισίης.— ἀτιτάλλω = περιποιούμαι, ἀνατρέφω (ἀτάλλω,
 ἀταλός = παιδικός).— μῆστρω φόβοιο = ὁ ἐπινοῶν τρόπους νὰ προ-
 καλέσῃ φυγὴν, ὁ προκαλῶν φόβον. Τὸ ἐπίθ. ἐδῶ ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἵπ-
 πους. Συνήθως λέγεται ἐπὶ προσώπων.

β') Παρακειμ. β' τοῦ ἐκγίγνομαι : ἐκγέγασα· (πρβλ. καὶ ἐκγε-
 γαυῖα· Γ 199).

— Ποιητικὸς τύπος γενικῆς τοῦ νίος : υἱος.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : μεμαῶτε, Αἰνείαο,
 εὐρύοπα, ἔασι.

γ') ποικίλα : Τὴν διακόσμησιν τῶν ἀρμάτων θὰ φαντασθῶμεν ἢ
 μὲ ξυλογλυφὰς ἢ μὲ χρώματα. Ὡστε τὰ ἄρματα τῶν εὐγενῶν δὲν ἦσαν
 μόνον θαύματα πλοῦτου καὶ πολυτελείας, ἀλλὰ καὶ ἔργα τέχνης.— οὐ
 γὰρ μοι γενναῖον : Ὁ Ὅμηρος διακρίνει καὶ ἐξαιρεῖ τὴν ἀνδρείαν ἐ-
 κείνων, οἱ ὅποιοι καὶ προσωπικὸν θάρρος ἔχουν καὶ τὴν οἰκογενειακὴν
 τῶν παράδοσιν τιμοῦν. Γενικώτερον γνωρίζει ὁ ποιητὴς πόσῃ δυνάμει
 ἀσκεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ ἀποκτηθεῖσα ἀγαθὴ ἔξις. Παράβαλε καὶ Ζ
 444 τὸν λόγον τοῦ Ἐκτορος : « μάθον ἔμμεναι ἐσθλός ».— ἡ ἀντυξ :
 Στεφάνη ξυλίνη, ἡ ὅποια περιέκλειε τὸ ἄρμα ἐκ τῶν τριῶν μερῶν. Εἰς
 αὐτὴν προσεδέοντο τὰ ἡνία, ὡσάκις τὸ ἄρμα ἔπρεπε νὰ μείνῃ χωρὶς
 ἡνίοχον, καὶ ἐξ ἄλλου ἐχρησίμευεν ὡς λαβὴ διὰ τὸν πολεμιστὴν.

α') 274 - 285:—τῷ δέ: ὁ Πάνδαρος καὶ ὁ Αἰνείας.—δαίφρων·
 Α 184.—ἀγαυός = λαμπρός, ἐνδοξός.—ἡ μάλα οὐ = ὀρισμένως δέν.—
 βέλος ὠκὺ = τὸ ταχὺ βλήμα.—πικρὸς οἰστός· ἐπέξ. τὸ βέλος· Ε 110
 καὶ Α 51: βέλος ἐχευενικῆς.—αἶ κε τύχωμι = ἴσως ἐπιτύχω.—ἡ ῥα
 = μὲ αὐτοὺς τοὺς λόγους.—ἀμπεπαλῶν· ἀναπάλλω = σείω πρὸς τὰ
 ἄνω.—δολιχόσχιον· Ε 15.—Τυδεΐδαο· γεν. κτητ. εἰς τὸ ἀσπίδα.—
 διαπρὸ πταμένη = ἀφοῦ ἐτρούπησεν ὡς πέρα.—πελάσθη θώρηκι =
 ἤγγισε τὸν θώρακα.—τῷ ἐπί· ἐπὶ τούτῳ = δι' αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα,
 δι' αὐτὴν τὴν εὐστοχίαν του.—ἄυσε· Ε 101.—ὁ κενεὼν = ἡ κοιλότης
 μετὰξὺ τοῦ ἰσχίου καὶ τῶν πλευρῶν (κενεός = ὁ κούφιος).—ἀνσχί-
 σσθαι· Ε 104.—τὸ εὐχος = ἡ καύχησις, ἡ δόξα.

286 - 296:—ταρβέω = φοβοῦμαι.—ἡμβροτες· ἀόρ. τοῦ ἀμαρτά-
 ρω = ἀπέτυχες εἰς τὴν βολήν.—οὐδ' ἔτυχες· ἐπανάλ. τῆς ἐννοίας τοῦ
 ἡμβροτες.—σφῶι· ὑποκειμ. τοῦ ἀποπαύεσθαι = σεῖς οἱ δύο.—μὲν...
 γέ· οἱ δύο σύνδεσμοι βεβαιῶνουν τὸ ἀντίθετον, ἦτοι: σὺ ἐνόμισες ὅτι
 μὲ ἐπληξες, τοῦναντίον ὁμως σεῖς οἱ δύο...—ἄσαι· ῥ. ἄω = κάμνω
 κάποιον νὰ χορτάσῃ, εὐχαριστῶ.—ταλαύρινος = ἀπτόητος, ἀτρόμητος·
 ἐπίθ. τοῦ Ἄρεως.—ἴθυνε = κατηύθυνε.—ῥίνα = πρὸς τὴν ῥίνα.—ἐπέ-
 ρησεν = διεπέρασε.—πρυμνός = ἔσχατος, κατὰ τὴν ῥίζαν.—ἀτειρῆς
 = ἀκατάβλητος, σκληρός.—ἐξελύθη = ἐθραύσθη.—νείατος = τελευ-
 ταῖος, εἰς τὴν βάσιν.—ὁ ἀνθερεῶν = τὸ πηγούνι.—στ. 294 ὡς Ε 58.—
 παμφανόνων = στιλπνός, ποὺ λαμποκοπᾷ.—παρατρέω = παραμερίζω
 φοβισμένος.—αὔθι = ἐκεῖ, ἐπὶ τόπου.

297 - 310:—ἀπόρουσε· ἐνν. τοῦ ἄρματος· ῥ. ἀπορούω· Ε 20.—
 ἐρυσίατο· ἐρύω = σύρω, τραβῶ.—ἀμφὶ βαΐνε· πρβλ. Ε 21: περι-
 βῆναι.—ἀλκί· ἀλκῆ· ἡ ἀλκή = ἡ δύναμις, ἡ ῥώμη.—πρόσθε· συναπτ.
 τῷ οἱ.—πάντος· εἴσῃν = ἐντελῶς κυκλοτερῆ. Κυρίως ἔχουσιν ἴσῃν
 ἀπόστασιν ὄλων τῶν σημείων τῆς περιφερείας ἀπὸ τοῦ κέντρου.—ὅστις
 ἀντίος ἔλθοι = ὅποιος τυχὸν ἐπλησίαζε τὸν νεκρὸν τοῦ Πανδάρου.—
 σμερδαλέα· ἐπίρρ. = φοβερά.—ἰάχω = ἐκβάλλω φωνάς, κραυγάζω.
 —τὸ χερμάδιον = ἡ πέτρα.—μέγα ἔργον = κάτι πολὺ δύσκολον, μιὰ
 δύσκολη δουλειά.—ῥέα· ῥεῖα - ῥαδίως.—ἰσχίον = ἡ κοτύλη τῶν ὀστέων

τῆς λεκάνης.— ἐνστρέφεται = κινεῖται ἐντός.— μιν· τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ἰσχίου.— θλάσσε· θλάω = σπάζω.— πρὸς = προσέτι.— ῥήξε· ῥήγνυμι = σπάζω, κόπτω.— τένοντε· ὁ τένων = τὸ νεῦρον, ὁ μῦς.— ὤσε ἀπό = ἐτράβηξε, ἀπέσπασε· ῥ. ὠθῶ.— ἡ ῥίνος = τὸ δέρμα τοῦ σώματος.— αὐτὰρ = ἀλλά.— ἔστη· δὲν ἔπεσεν ἐντελῶς.— γνύξ· Ε 68.— ἐρείδομαι = στηρίζομαι· μετὰ γεν. γαίης.— ἀμφρί... ἐκάλυψε = ἐσκέπασε τριγύρω του.— κελαινός = μαῦρος, σκοτεινός.

311 - 317 :— ἀπόλοιτό κεν· ἀπόδοσις εἰς εὐκτ. τῆς ὑποθέσεως : εἰ μὴ ὀξὺ νόησε.— ὀξὺ = ταχέως.— μιν· τὸν Αἰνεῖαν.— ὑπ' Ἀγχίσῃ τέκε = τὸν ἐγέννησε μὲ τὸν Ἀγχίσην.— βουκολέω = βόσκω κοπάδια. βουκολέοντι : μετχ. χρον.— χεύατο· χέω = χύνω, σκορπίζω.— πήχεε· ὁ πήχυς, τὸ μέρος τῆς χειρὸς ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι τοῦ καρποῦ· συνεκδ. : τὸ χέρι.— πτύγμα πέπλοιο ἐκάλυψε = ἔθεσεν ὡς κάλυμμα τὸν πέπλον τῆς.— ἔμεν· εἶναι· ἀπαρέμφ. εἰς δῆλωσιν σκοποῦ.— ταχύπωλος = ὁ ταχεῖς ἵππος ἔχων.

β') Ἐπικός τύπος τοῦ β' προσ. παρακειμ. ἄνευ τοῦ σ : βέβληαι.
— Δοτικ. ἐνικ. τοῦ ὀνόματος ἀλκή κατὰ μεταπλασμόν : ἀλκί.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : τύχωμι, ἐρυσάι-
ατο, κτάμεναι, ῥέα, ἔμεν.

γ') ἐπὶ μακρὸν αὔσε : Ἦτο σύνηθες εἰς τοὺς Τρῶας πολεμιστὰς νὰ ἐκβάλλουν φωνὰς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἀγῶνος. Καὶ κατὰ τὴν πρώτην φοράν, ὅτε ἐπληξεν ὁ Πάνδαρος τὸν Διομήδη, ἐπὶ μακρὸν αὔσε (Ε 101), καὶ κατωτέρω ὁ Αἰνεΐας ζητεῖ νὰ προφυλάξῃ τὸ σῶμα τοῦ φίλου του σμερδαλέα ἰάχων (Ε 303). Πρὸς τὰς θριαμβευτικὰς φωνὰς τοῦ Πανδάρου ἀντιτίθεται ἡ ψυχραιμία τοῦ Διομήδους (οὐ ταρβήσας) καὶ ἡ ἀπλή φράσις τοῦ ἡμυροτες οὐδ' ἔτυχε, ἡ ὁποία ἔχει καταστῆ παροιμιώδης.— αἰχμὴ δ' ἐξελύθη παρὰ νεῖατον ἀνθερεῶνα : Κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ ποιητοῦ τὸ δόρυ ἐπληξε τὸν Πάνδαρον ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω παρὰ τὸν ὀφθαλμὸν πρὸς τὴν ῥίνα καὶ ἀφοῦ διεπέρασε τοὺς ὀδόντας ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν βᾶσιν τῆς σιαγόνος. Ἐν τούτοις ὁ Διομήδης ἦτο πεζὸς καὶ ὁ Πάνδαρος ὑψηλότερα ἐπὶ τοῦ ἄρματος, ὁπότε τοιαύτη βολή

δὲν ἐξηγεῖται εὐκόλα, ἐκτὸς ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ἔδαφος ἦτο ἀνώμα-
 λον καὶ ὁ Διομήδης ἴστατο ὑψηλότερα.—**χερμάδιον λάβε χειρί :** Συ-
 χνά εἰς τὰς Ὀμηρικὰς μάχας ῥίπτονται λίθοι, διότι, ἀφοῦ ῥίψη ὁ πολε-
 μιστὴς τὸ δόρυ, δὲν ἔχει πλέον ἄλλο ὄπλον, διὰ νὰ κτυπήσῃ ἀπὸ κάποιαν
 ἀπόστασιν. Ὅταν πλησιάσουν σῶμα πρὸς σῶμα, μονομαχοῦν μὲ ξίφος.
 —**οἶοι νῦν βροτοὶ εἰσι :** Μὲ τὸ νῦν ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὴν ἰδικήν του ἐπο-
 χήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Τρωικὸς πόλεμος εἶναι παρελθόν. Αἱ ἥρωικαὶ
 διηγήσεις κάμνουν τοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστεύουν, ὅτι οἱ παλαιοὶ ἦσαν
 τελειότεροι.—**ἀμφὶ δὲ ὄσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψεν :** Ὁ Αἰνείας
 ἔχασε τὰς αἰσθήσεις του καὶ φυσικὰ πολὺ εὐκόλα θὰ τὸν ἐφόνευεν ὁ
 Διομήδης, ἂν δὲν ἐπενέβαινε ἡ θεὰ μήτηρ του.—**ἐχεύατο πήχχεε λευ-
 κῶ . . . :** Ἡ ἐμφάνισις τῆς ὠραίας θεᾶς μὲ τὰ λευκὰ χέρια καὶ τὸν φαι-
 νὸν πέπλον ἀποτελεῖ θαυμασίαν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν φρίκην καὶ τὴν
 ἀγριότητα τῆς αἵματοχυσίας.

α') 237 - 241 :—**φηγός** = δρῦς.—**ικάνω** = ἔρχομαι, φθάνω.—**ἀμφί μιν** = γύρω του.—**θέω** = τρέχω.—**ἄλοχος**· Α 114.—**εἶρομαι** = ἐρωτῶ.—**παῖδας** = περὶ τῶν παιδῶν.—**κασίγνητος** = ἀδελφός.—**ὁ ἔτης** = συγγενής, φίλος.—**ὁ πόσις** = ὁ σύζυγος.—**ἔπειτα** = ἀκολούθως.—**ἄνωγα** = προστάζω· πρκμ. με σημασίαν ἔνεστ.—**ἔξειης** = κατὰ σειράν, δηλ. εἰς ὄλας ἔδιδε τὴν ἰδίαν προτροπὴν νὰ προσεύχωνται εἰς τοὺς θεοὺς.—**δὲ** = ἐν τούτοις.—**τὸ κῆδος** = ἡ λύπη, τὸ πένθος.—**ἐφῆπτο** = ἐπέκειτο, ἐπεκρέματο, ῥ. ἐφάπτω.

242 - 253 :—**ὁ δόμος** = ἡ κατοικία, ἀνάκτορα (δέμω).—**ξεστός** = λεῖος, γυαλιστός.—**ξεστῆς αἰθούσῃσι** = με στοὰς σχηματιζομένας με κίονας ἀπὸ πελεκημένον, ἄρα καὶ στίλβον μάρμαρον.—**τετυγμένον**· ῥ. **τεύχω** = κατασκευάζω.—**αὐτάρ**· ὡς συμπλεκτ. σύνδ. = καί.—**δεδημημένος**· ῥ. δέμω = οἰκοδομῶ.—**μνηστὴ ἄλοχος** = ἡ ζητηθεῖσα εἰς γάμον γυνή, ἡ νόμιμος σύζυγος.—**κούρη** = νεαρὰ γυνή, θυγάτηρ.—**τέγεος** = ἐστεγασμένος (**τέγω**, **στέγω** = στεγάζω· λατ. *tego*).—**αἰδοῖος** = ὁ ἄξιος σεβασμοῦ, σεμνός.—**ἔνθα** = ἐκεῖ, δηλ. καθὼς εἰσήρχετό τις εἰς τὸ περικαλλῆς ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου (στίχ. 242).—**ἡπιόδωρος μήτηρ** = γλυκεῖα, στοργικὴ μητέρα (**ἦπιος** + **δῶρα**).—**εἰσάγουσα** = ὀδηγοῦσα ἐντός.—**εἶδος** = μορφή· αἰτ. τοῦ κατὰ τι.—**ἐν φῦ**· **ἐνέφνυ** = προσεκολληθή, ἔσφιξε.—**ἔκτ' ὀνόμαζεν** = τὸν προσεφώνει· ὁ στ. 253 ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα παρ' Ὀμήρῳ.

254 - 262 :—**τίπτε**· **τίποτε** ; = διατί ἄραγε ;—**θρασύς** = ἄγριος.—**ἡ μάλα δὴ** = ὠρισμένως, ἀσφαλῶς.—**τείρω** = κατατρίβω, καταπονῶ.—**δυσώνυμος** = ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα προκαλεῖ κακόν, κατηραμένος (**δυσ** + **ὄνυμα**, ὄνομα).—**ἐνθάδε**· συναπτ. με τὸ **ἐλθόντα**.—**ἀνήκεν** = παρῶρμησε.—**ἄκρη πόλις** = τὸ ὑψηλὸν μέρος τῆς πόλεως, ἡ ἀκρόπολις.—**χειρας ἀνέχω** = ὑψώνω τὰ χέρια, προσεύχομαι.—**μελιθύς** = γλυκὺς ὡς μέλι.—**ἐνείκω**· ὑποτακτ. ἄορ. ῥ. φέρω, ἤνεικα.—**σπείσης**· ῥ. σπένδω.—**καυτός**· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ **ἀθανάτοισι**

δηλ. ὄχι μόνον τοὺς θεοὺς νὰ τιμῆσης, ἀλλὰ καὶ σὺ νὰ αἰσθανθῆς ἀνακούφισιν.—**ὀνήσασαι**· ὀνίναμαι = ἀπολαμβάνω, εὐχαριστοῦμαι.—**ἀνδρὶ δέ**· τὸ δὲ εἰς τὴν σημ. τοῦ γάρ.—**κεκμηῶτι**· κεκμηῶς ἀντὶ κεκμηῶς = πρkm. τοῦ κάμνω = κουράζομαι.—**ἄέξει**· ἄέξω = αὐξάνω.—**τύνη**· σύ.

263 - 278 :—**μέγας** = ὑψηλός.—**κορυθαίολος** = ποὺ ἀνεμίζεται ὁ λόφος τῆς περικεφαλαίας του· ἐπομένως = εὐκίνητος, ὀρμητικός.—**μοι** = χάριν ἐμοῦ, γιὰ μένα.—**ἄείρω** = σηκώνω, προσφέρω.—**μελίφρων** = ποὺ γλυκαίνει τὴν ψυχὴν.—**ἀπογυῖώ** = παραλύω τὰ μέλη· γυῖα = μέλη.—**λάθωμαι**· λανθάνω, λήθω εἰς τοὺς μεσ. τύπους = ξεχνῶ· μὴ λάθωμαι μένεος = μήπως χάσω τὴν ὁρμὴν μου. Λέγεται καὶ ἡ ἀντίθ. ἔκφρ. : μῆσαισθε θούριδος ἀλκῆς.—**χερσὶ δέ**... = ἄλλως τε με χέρια...—**λείβω** = χύνω κρασί διὰ σπονδῆν.—**αἶθοψ** = λαμπρός, σπινθηροβόλος (αἶθω = λάμπω).—**ἄζομαι** = φοβοῦμαι, ἀπὸ εὐσέβειαν ἀποφεύγω κάτι.—**οὐδέ πη** = κατ' οὐδένα τρόπον.—**ἔστι**· ἔξεστι.—**κελαινεφῆς** = ὁ συνάγων μέλανα νέφη (κελαινός)· ἐπίθ. τοῦ Διός.— ὁ **λύθρος** = λάσπη ἀπὸ αἷμα καὶ χῶμα.—**πεπαλαγμένος** = λερωμένος, πιτσιλισμένος (ῥ. παλάσσομαι, πηλός, λατ. palus).—**νηός** = ναός.—**ἀγγελίη**· ἄγουσα τὴν **λείαν**· ἐπίθετον τῆς Ἀθηνᾶς, διότι αὐτὴν ἐπεκαλοῦντο κατὰ τὰς ληστρικὰς ἐπιδρομάς.—**τὰ θύεα** = αἱ θυεαί, αἱ προσφοραί.—**ἀολλίζω** = συγκεντρώνω.—**πέπλος** = γυναικεῖον φόρεμα.—**— τοι**· συναπτ. πρὸς τὸ ἐστὶ = εἶναι γιὰ σένα, εἶναι κατὰ τὴν γνώμην σου.—**χαριέστατος** = ὠραιότατος.—**ἠῦκομος** = ἔχουσα ὠραίαν κόμην.—**θές καὶ ὑποσχέσθαι**· τὸ ἀπαρέμφ. ὡς προστακτ. Ἀντικμ. τοῦ ὑποσχέσθαι εἶναι τὸ ἱερευσεμέν.—**ἦνις** = ἐνὸς ἔτους, χρονιάρικος.—**ἠκέστας**· ἠκεστος = ἀδάμαστος (στερ. α - κεστός, κεντός, κεντέω), κυρίως ἀκέντητος.—**αἶ κε** = ἕαν.—**ἐλεῶ** = εὐσπλαγχνίζομαι.—**ἀπόσχη**· ἀπέχω μετβ. = κρατῶ μακρόν, ἀπομακρύνω.—**μῆστωρ**· E 272.

279 - 285 :—**μετελεύσομαι**· μετέροχομαι = πηγαίνω πρὸς κάποιον.—**εἰπόντος (ἐμοῦ)** = εἰς ὅ,τι τοῦ εἶπω.—**αὔθι** = ἐκεῖ, στὸν τόπο, ὅπου βρίσκεται.—**χάνοι γαῖά οἱ** = νὰ ἀνοίξῃ δι' αὐτὸν ἡ γῆ, νὰ τὸν καταπιῇ ἡ γῆ· ῥ. χάσκω.—**πῆμα**· κατηγρ. εἰς τὸ μιν.—**τοῖο**· τοῦ...—**εἶσω Ἄιδος**· δόμον Ἄιδος = εἰς τὸν Ἄδην.—**ἄτερπος**· ἀντὶ ἀτεροπῆς = δυσάρεστος, πικρός.—**ἡ δίζυς** = ἡ λύπη, ἡ δυστυχία.—**ἐκλελαθέσθαι** = ὅτι ἐντελῶς ἐλησμόνησε.

β') Νά ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἔνεσαν, εἰλήλουθας, ἀνῆκε, πῆσθα, τύνη.

γ') Σκαιαὶ πύλαι : Ἴδε Γ 145.— φηγός : Τὸ δένδρον τοῦτο εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ τείχους ἦτο διὰ τοὺς Τρῶας ἱερὸν δένδρον ἀφιερωμένον εἰς τὸν Δία.—δόμον περικαλλέα Πριάμοιο : Τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου ἦσαν συγκρότημα πολλῶν κτιρίων, ὅπως συνέβαινε καὶ εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Ἑλλάδος (Μυκηναῶν, Τίρυνθος, Κρήτης κ.ἄ.). Τὸ κύριον μέρος τοῦ ἀνακτόρου ἦτο πάντοτε τὸ μέγαρον (δῶμα) καὶ ἡ πρὸ αὐτοῦ αἶθουσα. Ἐντὸς ὅμως τῆς αὐλῆς ὑπῆρχον καὶ ἄλλα κτίρια χρησιμεύοντα ὡς ἰδιαιτέραι κατοικίαι τῶν βασιλοπαίδων, ὡς γυναικωνῆται, ὡς ἀποθήκαι, λουτρώνες κλπ. Εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου θά φαντασθῶμεν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐλῆς σειρὰν τοιοῦτων κτιρίων, τὰ ὁποῖα ἔκαμνον ἐντύπωσιν μὲ τοὺς ὠραίους κίονας, οἱ ὅποιοι ἐκόσμουσαν τὴν εἴσοδον ἐκάστου (ξεστῆς αἰθούσῃσι).—χερσὶν ἀνίπτουσιν : Κατὰ τοὺς ἡρωικούς χρόνους ἦτο θρησκευτικὸν ἔθιμον νά πλύνουν τὰ χέρια, πρὶν κάμουν θυσίαν ἢ σπονδῆν.

286 - 341

α') 286 - 296:—μολοῦσα = ἐλθοῦσα, ῥ. βλώσχω - ἔμολον.—κέλομαι = παρακαλῶ, διατάσσω.—κατὰ ἄστνυ = περιελθοῦσα εἰς τὴν πόλιν.—θάλαμος = ἰδιαιτέρον δωμάτιον, ὅπου φυλάσσονται τὰ πολυτιμα πράγματα.—κηώεις = εὐώδης.—οἶ· τῇ Ἐκάβῃ.—καμποικίλα = ὀλοκέντητα.—ἔργα = ἐργόχειρα.—θεοειδής = θεόμορφος.—ἐπιπλῶς = ὅταν ἐπλευσε· ῥ. ἐπιπλέω.—τὴν ὁδὸν ἦν = κατὰ τὸ ταξίδι πού.—ἀνήγαγε = ἔφερε ἐπάνω. Ἡ ἀνά, διότι τὸ ταξίδι ἔγινε πρὸς Β.—εὐπατέρεια = ἀρχοντική. Κυρίως ἡ ἔχουσα εὐγενεῖς πατέρας.—ἀειραμένη· ἀείρω· Ζ 264.—δῶρον· κατηγορη.—νείατος = τελευταῖος.—βῆ ἰέναι = ἐξεκίνησε.—μετασσεύομαι = πηγαίνω γρήγορα.

297 - 304 :—τῆσι· εἰς τὴν Ἐκάβην καὶ τὰς ἄλλας γράϊας.—ῶϊξε· οἶγω = ἀνοίγω.—Κισσηίς = ἡ κόρη τοῦ Κισσέως.—ἔθηκαν· τίθημι εἰς τὴν σημ. τοῦ ποιῶ.—ὄλολυγῆ = μὲ φωνάς.—εὐχομαι = κάμνω δέησιν, παρακαλῶ.—ἀράομαι = προσεύχομαι.

305 - 311 :—ῥυσίπτολις = ἡ προστατεύουσα, ἡ σφύζουσα τὴν πόλιν (ῥύομαι + πόλις).—ἄξον· ἄγνωμι = θραύω.—δῆ = πλέον.—

στ. 308 - 310 = 274 - 276.— **ἀνανεύω** = σείω ἀρνητικά τὸ κεφάλι, ἀρνοῦμαι.

312 - 325 :—**δῶμα** = κατοικία, ἀνάκτορον.—**τεύχω** = κατασκευάζω, κτίζω.—**ἐριβῶλαξ**· Α 155.—**τέκτων**· Ε 59.—**ἐνθα** = ἐκεῖ.—**παροιθε**· συναπτ. πρὸς τὸ δουρὸς = ἀπὸ τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ δόρατος.—**περὶ δὲ** = καὶ γύρω εἰς τὴν βᾶσιν τῆς αἰχμῆς.—**περὶ θεέ** = τὴν περιέβαλλε· ῥ. **θέω** = τρέχω.—**ὁ πόρκης** = κρίκος.—**τὸν δέ**· Ἀλέξανδρον.—**τὰ τεύχεα**· Γ 195.—**ἔπω** = ἀσχολοῦμαι με κάτι.—**ἀγκύλος**· Ε 209.—**ἀφράω** = ψηλαφῶ, μεταπιάνω.—**μετὰ** = μεταξύ.—**ἦστο**· ἦμαι.—**νεικέω** = ἐπιπλήττω.—**αἰσχρὰ ἔπη** = βαρεῖς, προσβλητικοὶ λόγοι.

326 - 331 :—**δαιμόνιος** = ἀλλόκοτος.—**οὐ καλὰ** = οὐ καλῶς.—**μέν**· βεβαιωτ.—**ὁ χόλος** = ὁ θυμὸς.—**φθινύθω** = φθειρομαι, χάνομαι.—**αἰπὺς** = ὑψηλός.—**μάρναμαι** = μάχομαι.—**ἡ αὐτῆ** = κραυγὴ τῆς μάχης, ἡ μάχη.—**ἀμφιδέδηε** = ἀναψε γύρω· **δαίω** = καίω.—**μαχέσαιο ἄν** = θὰ ἐπέπληττες, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιπλήττης.—**ὄν τινά που**· ἡ πρότ. εἶναι ἀναφ. ὑποθ. = ὅποιον ἴσως...—**μεθιέντα**· **μεθίημι** = ἀφίνω, παραμελῶ.—**στυγερὸς** = φρικαλέος.—**ἄνα**· ἐπίρρ. με ἔννοϊαν προσταγῆς = (σῆκω) ἐπάνω.—**δήιος** = καυστικός, καταστρεπτικός (**δαίω**).—**θέρηται**· **θέρομαι** = καίομαι.

332 - 341 :—**ἡ αἶσα** = τὸ πρόπον, τὸ ὀρθόν· **κατ' αἶσαν** = ὀρθά, δίκαια, ὅπως μοῦ ἤξιζε.—**οὐδ' ὑπὲρ αἶσαν** = ὄχι πέραν τοῦ ὀρθοῦ, ὄχι ἄδικα.—**τοῦνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον.—**σύνθεο**· **συντίθεμαι** = βάζω μαζί εἰς τὸν νοῦν μου, προσέχω τὸν λόγον κάποιου.—**οὐ τοι...** = ἀλήθεια ὄχι...—**νέμεσις - ιος** = ἀγανάκτησις.—**τὸ ἄχος** = ἡ λύπη.—**προτρέπομαι** = στρέφομαι πρὸς κάτι, παραδίδομαι.—**παρειπούσα**· **παρεῖπον** = παρεκίνησα, ἔπεισα.—**ὄρμησε**· **ὄρμάω**· **μετβτ.** = κάμνω κάποιον νὰ κινηθῆ.—**μοι καὶ αὐτῶ** = ὅπως καὶ εἰς ἐμέ τὸν ἴδιον.—**λώιον**· **λῶον**· συγκρ. τοῦ ἀγαθός.—**ἐπαμείβομαι** = πηγαίνω ἐκ περιτροπῆς.—**ἐπιμένω** = περιμένω.—**ἀρήια** = πολεμικά.—**δύω** = νὰ ἐνδυσθῶ, νὰ φορέσω.—**μέτειμι** = ἔρχομαι κατόπιν.—**κιχῆσθαι**· **κίχων**, **κίχημι**· Ε 187.

β') Ἴων. τύπος τοῦ ῥ. ἐπιπλέω : **ἐπιπλώω** καὶ μετοχ. ἄορ. β' ἐπιπλώως.

— Δοτική τοῦ ὀνόματος νέμεις : **νεμέσι**, ἀντί νεμέσει.

— Νά ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **ποτί**, **κατεβήσεται**, **τήσι**, **ἦστο**.

γ') ἔς **θάλαμον κηώνετα** : Τὸ δωμάτιον, ὅπου ἐφυλάσσοντο τὰ ἐνδύματα, εὐωδίαζεν ἀπὸ τὰ ἀρώματα, τὰ ὅποια ἐτίθεντο μεταξύ τῶν ἐνδυμάτων, διὰ νὰ προφυλάσσωνται αὐτὰ ἀπὸ τὸν σκῶρον καὶ διὰ νὰ ἀποκτοῦν ὠραίαν καὶ μόνιμον ὄσμήν.—**ἔργα γυναικῶν Σιδονίων** : Τὰ λεπτὰ καὶ περίτεχνα κεντήματα τῶν πέπλων ἦσαν προϊόντα ἀνατολικῆς χειροτεχνίας, ὅπως συνέβαινε καὶ κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν καὶ σήμερον ἀκόμη. Ἰδίως αἱ πόλεις τῆς Φοινίκης ἦσαν κέντρα βιομηχανίας πολυτελῶν εἰδῶν, ὡς πολυτίμων βαφῶν, ἀρωμάτων κ.ἄ. Ἰδιαίτερος ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ἡ Σιδῶν ὡς κέντρον τέχνης (*πολυδαίδαλοι Σιδόνες*).—**Θεανῶ** : Ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κισσέως, βασιλέως τῶν Θρακῶν, καὶ σύζυγος τοῦ Ἀντήνορος.— **τὰς Ἀλέξανδρος ἤγαγε** : Ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ὁ Πάρις ἐσυνέχισε τὰς ληστρικὰς του ἐπιθέσεις εἰς παραλίαις πόλεις τῆς Φοινίκης. Τὰ πειρατικὰ αὐτὰ ταξίδια, ὅπως λέγει ὁ Θουκυδίδης, ὄχι μόνον δὲν ἔφερον ὄνειδος κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐδόξαζον τοὺς ἐπιχειροῦντας αὐτὰ.—**ὄλολυγῆ** : Πιθανῶς ἐννοεῖ ὁ ποιητὴς θρησκευτικὰ ἐπιφωνήματα, τὰ ὅποια ἐπρόφερον ὄλαι μαζὶ μὲ ῥυθμόν, ὅπως ἐγίνετο καὶ εἰς ἄλλας ἐπισήμους στιγμάς.—**θάλαμον καὶ δῶμα καὶ αὐλήν** : Ἐπαναλαμβάνεται ἐδῶ ὁ συνήθης τύπος τῶν Ὀμηρικῶν ἀνακτόρων μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ κύριον μέρος λέγεται *δῶμα* καὶ ἡ αἰθουσα *αὐλή*.—**ἔγχος ἐνδεκάπηχου** : Δὲν γνωρίζομεν μὲ τί μέτρον ὑπολογίζει ὁ ποιητὴς τὸ μῆκος τοῦ δόρατος τοῦ Ἔκτορος. Ὅπως δὲ θέλει νὰ παραστήσῃ ὅτι τὸ δόρυ τοῦ ἥρωος τούτου ἦτο ἐξαιρετικὰ μακρόν.—**πόρκης** : Ὁ κρίκος αὐτὸς ἐστερέωνε τὴν αἰχμὴν εἰς τὸ ξύλον τοῦ δόρατος καὶ ἐπὶ πλέον ἐκόσμηε τὸ δόρυ.—**χόλον τόνδε** : Ὁ χόλος τοῦ Πάριδος προήρχετο ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἀπέτυχεν εἰς τὴν μονομαχίαν του μὲ τὸν Μενέλαον καὶ διὰ τοῦτο οἱ Τρῶες τὸν ὠνείδιζον.

— *Ποῖον τύπον ἀνδρὸς ἐμφανίζει ἐδῶ ὁ Πάρις; Διακρίνατε τὴν ἀντίθεσιν μεταξύ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἔκτορος.*

α') 342 - 358 :—**μειλίχιος**=γλυκός, μαλακός.— **ὁ δαήρ**· Γ 180.—**κύνων** = ἀναιδής.— **κακομήχανος** = κακοῦργος.— **ὄκρυδέσσα** = φρικτή (κυρίως: κρυβείας, τὸ κρύος).—**ὥς ὄφελε** = εἶθε. Ἡ σειρά τῶν λέξεων: ὥς κακὴ θύελλα ἀνέμοιο ὄφελε οἴχεσθαι...—**ὄτε πρῶτον**=εὐθύς ὤς.—**οἴχεσθαι προφέρουσα** = νὰ μὲ ἤρπαζεν ἀμέσως.— **προφέρω**=ἀρπάζω, παρασύρω.—**θύελλα ἀνέμοιο** = ὀρμητικὸς ἄνεμος.— **πολύφλοισβος**· Α 34.—**κῦμα ἀπόερσε** = νὰ μὲ παρέσυρε τὸ κῦμα. (Ἡ πρότ. ἔχει δυνητικὴν σημασίαν. Παρελείφθη τὸ *κεν*)· ῥ. ἀπανράω.— **πάρος** = πρίν, παρὰ νά...—**ᾧδε** = ἔτσι ὅπως ἔγιναν.—**τεκμήραντο** = ὠρισαν, ἀπεφάσισαν ῥ. *τεκμαίρομαι* (τέκμαρ = τέλος).—**ἔπειτα** = μετὰ τὸ κακὸν ποῦ ἔκαμα.—**ἤδη** = νὰ ἤξευρε, νὰ ἐνοοῦσε. Ἐξακολουθεῖ ἡ ἀνεκλήρωτος εὐχὴ τῆς Ἑλένης.—**νέμεσις** = ἡ κατάκρισις.— **αἴσχεια** = ὀνειδισμοί, αἱ ὕβρεις.— **ἔμπεδοι φρένες** = σταθερός, ὑγιὴς νοῦς.—**ὀπίσω** = εἰς τὸ μέλλον.—**τῷ** = διὰ τοῦτο.—**ἐπαυρήσεσθαι**= ὅτι θὰ ἀπολαύσῃ, θὰ πληρωθῇ.—**δίφρος** = κάθισμα χαμηλόν.—**πόνος** = κόπος, ἀγών.—**σε φρένας**· σοῦ φρένας = τὴν ψυχὴν σου.— **ἀμφιβέβηκε** = περικυκλώνει, πιέζει.— **ἡ ἄτη** = ἡ ἁμαρτία, τὸ κακόν.— **ἐπὶ θῆκε** = ἐπέβαλε, προώρισε.— **ὀπίσω**· Ζ 352.— **πέλομαι**· εἰμί.— **πελώμεθα αἰοίδιμοι** = νὰ γίνωμεν θέμα διὰ τραγοῦδι.— **ἔσσόμενοι** = οἱ μεταγενέστεροι.

359 - 368 :—**καθίζω** = βάζω κάποιον νὰ καθίσῃ.—**φιλέουσα** περ = ὅσον στοργικὴ καὶ ἀν εἶναι ἡ περιποίησίς σου.—**ἐπέσσυται** = σπεύδει, θέλει παρακμ. τοῦ ἐπισσεύομαι εἰς σημ. ἐνεστ.— **μέγα**· ἐπίρρ.— **ἐμείο**· γενικ. ἀντικμ. εἰς τὸ ποθῆν.—**ποθῆν ἔχουσι** = ποθοῦν, περιμένουν.— **ὄρνυθι**· ὄρνυμι.— **ἐπείγομαι** = βιάζομαι, κάμνω γρήγορα.— **καταμάρπτω** = προφθάνω.—**οἱ οἰκῆες** = οἱ οἰκεῖοι.—**ἡ ἴξομαι αὐτὶς** = ἡ νὰ ἔλθω πάλιν.— **ὑπότροπος** = ἐπιστρέφων.— **με**· συναπτ. πρὸς τὸ δαμόωσι.— **ὑπὸ χερσὶ** = κάτω ἀπὸ τὰ χέρια. Ὡς δοτ. ὄργαν. ἢ κατὰ κυριολεξίαν, διότι ὁ φονευόμενος πίπτων εὐρίσκεται ὑπὸ τὰς χεῖρας τοῦ φονεύοντος.— **δαμόωσιν** = δαμάουσι.

β') οὐ τι προσέφη: Ἴσως ἀπὸ ἀγανάκτησιν πρὸς τὸν ἀδελφὸν του ἢ διότι ἡ Ἑλένη ἐπρόλαβε νὰ τοῦ ἀπευθύνῃ τὸν λόγον. Πάντως ἡ σιωπὴ αὐτῆ τοῦ Ἑκτορος εἶναι χαρακτηριστικὴ.— **ὃς ἤδη νέμεσιν**: Ἡ

Ἐλένη παραπονεῖται ὅτι ὁ Πάρις δὲν ἤξεύρει τί προκαλεῖ τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὸν ψόγον τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἄγνοια αὐτῆ τὸν κάμνει τόσον φαῦλον, διότι κατὰ τὰς ἠθικὰς ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μία πρᾶξις εἶναι ἠθικὴ ἢ ἀνῆθικος, καθόσον ἐπιδοκιμάζεται ἢ κατακρίνεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.—**πελώμεθα αἰοίδιμοι** : Ἡ ἀφορμὴ καὶ τὰ ἐπεισόδια τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ἐψάλλοντο εἰς ἐπικά ἄσματα, ἐνῶ ἤδη διήρκει ὁ πόλεμος. Ἡ ποιητικὴ παράδοσις διετήρησε τοιαῦτα ἄσματα μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ὀμήρου καὶ ταῦτα ὁ ποιητὴς ἔχων ὑπ' ὄψει κάμνει τὸν ὑπαιγιμὸν τοῦτον.

— *Nà ἀναγνωρισθοῦν τὰ συναισθήματα ποὺ κατέχουν τὴν Ἐλένην καὶ τὸ συναισθημα τοῦ Ἔκτορος.*

369 - 406

α') 369 - 380 :— **δόμοι εὖ ναιετάοντες** = ὠραία κατοικία. Κυρίως: σπιτί, ὅπου κατοικεῖ κανεὶς καλά. Τὸ ἐπίθ. λέγεται καὶ περὶ πύλων.— **εὐπέπλος** = φέρουσα ὠραῖον φόρεμα, καλοντυμένη.— **γοάω** = θρηγῶ.— **μύρομαι** = σακρῶζω, κλαίω.— **ἀμύμων** · Ε 9.— **τέτμεν** = εὐρεν· *ἔτιεμον* (*πότιμος*).— **ἔστη ἐπ' οὐδὸν ἰών** · *ἰών ἐπ' οὐδὸν ἔστη*.— ὁ οὐδός = τὸ κατώφλι.— **εἰ δ' ἄγε** · παρακλειευσμ. Συμπλήρωσιν εἰ δὲ βούλει, ἄγε...— **νημερτής** = ἀλάνθαστος, ἀληθινός (*νή* + *ἀμαρτάνω*).— **ἡ γαλόως** · Γ 122.— **ἡ εἰνάτηρ-ἔρος** = συννυφάδα.— **ἔς Ἀθηναίης** · *ἔς νηὸν Ἀθηναίης*.— **ἰλάσκονται** = ζητοῦν νὰ ἐξελιώσουν. Ἔνεστ. ἀποπειρ.

381 - 389 :— **ὄτρηρός** = εὐκίνητος, πρόθυμος. Ἐπίθ. τῶν θεραπόντων.— **ἡ ταμίη** = ἡ οἰκονόμος.— **μάλ' ἄνωγας** · τὸ μάλα εἰς τὴν σημ. τοῦ ἐντόνω, ῥηγῶς.— **οὐνεκα** = διότι.— **τείρομαι** = καταβάλλομαι.— **κράτος** = ἡ νίκη, ἡ ὑπεροχὴ.— **ἀφικάνει** · ἐνεστ. μὲ σημ. παρκμ.— **μαινομένη** = ταραχμένη, ἔξω τοῦ ἑαυτοῦ της.— **ἡ τιθήνη** = ἡ τροφὸς (*ἀναδιπλ. θέμ. θη - θήλυς*).

390 - 406 :— **ἦ** · Ε 280.— **ἀπέσσυτο** = ἔφυγε βιαστικὰ (*σεύω* = θέτω εἰς ταχεῖαν κίνησιν).— **εὐκτιμένας** = καλὰ κτισμένας, καλοστρωμένας.— **ἡ ἀγυῖα** = ἡ ὁδός.— **εὕτε** = ὅταν, τὴν στιγμὴν πού...— **τῆ** = ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν.— **διεξιμένοι** = νὰ περάσῃ ἔξω.— **ἐνθα** = ἐκεῖ.— **πολύδωρος** = προικισμένη μὲ πολλὰ χαρίσματα.— **ὑπὸ Πλάκω** = εἰς τὰς ὑπάρειας τοῦ ὄρου Πλάκου.— **ὕληεις** = δασώδης (*ἡ ὕλη*).— **Κι**

λίκεσσιν ἄνδρεσσιν = εἰς λαὸν Κιλικίων.— ἔχετο Ἔκτορι = εἶχετο ὑπὸ τοῦ Ἔκτορος, ἦτο γυναῖκα τοῦ Ἔκτορος.—χαλκοκορουστής = ὠπλισμένος μὲ χαλκὸν (κορούσσω = ὀπλίζω).—ἔπειτα = τότε.—ἀταλάφρων = ἄθῳος, ἄκακος (ἀτάλα = τρυφερά + φρήν).—αὐτως = ἔτσι.—ἀλίγιος = ὁμοιος.—καλέεσκε = ἐκάλει συνήθως.—ἔρύετο· ῥύομαι = σφίζω· Ε 23.—μείδησεν· ῥ. μειδάω, μειδιάω.—ἄγχι οἱ = πλησίον του.—παρίστατο = ἐστέκετο πλάϊ του.—στ. 406 = Ζ 253.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : διεξιμένοι, Κιλικέσσι, καλέεσκε, ἔφατο.

γ') σὺν ἀμφιπόλῳ εὐπέπλῳ : Δεῖγμα ἀρχοντικῆς καὶ ἀνέτου ζωῆς εἶναι ἡ εὐπρεπὴς ἐμφάνισις τῶν ὑπηρετῶν καὶ τῶν ἀμφιπόλων.—ταμίη : Εἶναι ἡ οἰκονόμος καὶ ἐν γένει ἡ ἰθύνουσα τὰς ὁμῶδες εἰς τὰ ἔργα των. Εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ἐπροτιμᾶτο συνήθως ἡ μᾶλλον πιστὴ καὶ κάπως ἡλικιωμένη καὶ διὰ τοῦτο συχνὰ προσφωνεῖται αἰδοίῃ ταμίῃ.—ἐὐκτιμένας κατ' ἀγιάς : Αἱ ὁδοὶ τῆς Ὀμηρικῆς πόλεως ἦσαν στρωμέναι μὲ λίθους καὶ ἄσβεστον. Εἰδικῶς περὶ τοῦ Ἰλίου ἐπιστοποιήθη τοῦτο ἀπὸ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σιλῆμαν καὶ Δαῖρπεφελδ.—Ἄνδρομάχη θυγάτηρ Ἡετίωνος : Ἀλησμόνητος γυναικεῖα μορφή ζωγραφεῖται εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη ἢ σύζυγος τοῦ Ἔκτορος, ἡ ὁποία κατωτέρω ὑπενθυμίζει εἰς τὸν ἄνδρα τῆς τὴν θλιβερὰν ἱστορίαν τῆς ζωῆς τῆς. Εὐθὺς ἀπὸ τὴν πρῶτην τῆς αὐτὴν ἐμφάνισιν ἐμπνέει συμπάθειαν καὶ θαυμασμόν εἰς τὸν ἀναγνώστην.—Κιλικέσσιν ἄνδρεσσιν ἀνάσσω : Οἱ Κίλικες τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων κατόικουν εἰς τὴν Μεγάλην Φρυγίαν διηρημένοι εἰς δύο. Καὶ οἱ μὲν εἶχον πρωτεύουσαν τὰς Θήβας, οἱ δὲ τὴν Λυρνησσόν. Εἰς χρόνους μεταγενεστέρους μετηνάστευσαν εἰς τὴν χώραν, ἣτις ἀπ' αὐτῶν ὠνομάσθη Κιλικία.—οἶος γὰρ ἔρύετο Ἰλιον Ἔκτωρ : Ὁ Ἔκτωρ ὄχι μόνον διηύθυνε τὴν ἄμυναν τοῦ Ἰλίου, ἀλλὰ κατὰ τὴν μάχην ἔδιδε λαμπρὸν παράδειγμα φιλοτιμίας καὶ ἥρωισμοῦ (πρβλ. καὶ τοὺς λόγους τῆς Ἑλένης 355).—μείδησεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῇ : Ἀριστοτέχνης πάντοτε ὁ Ὀμηρος, ὅταν ζωγραφῇ τὰ ἀνθρώπινα πάθη, μεταχειρίζεται καὶ ἐδῶ ἀπλούστατον καὶ ἐκφραστικώτατον τρόπον, διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν στοργὴν καὶ συγχρόνως καὶ τὴν ἀγωνίαν τοῦ Ἔκτορος διὰ τὴν τύχην τοῦ παιδιοῦ του.

α') 407 - 428 : **δαιμόνιε**· ἐδῶ ὡς προσφών. ἀγάπης = εὐλογη-
 μένε, καημένε.— **φθίσει**· μετβ. φθίνω = ἀφανίζω.— **νηπίαχος** =
 μικρός (παράλλ. τύπος τοῦ νήπιος).— **ἄμμορος** = ἄτυχος, δυστυχής
 (στερ. α + μόρος).— **κέρδιον** = ὠφελιμώτερον, καλύτερον.— **ἀφα-**
μαρτάνω τινός = χάνω, στεροῦμαι κάτι.— **δύομαι χθόνα** = θάπτο-
 μαι, πεθαίνω.— ἡ **θαλπωρή** = ἡ παρηγορία.— **πότμον ἐπίσπης**· πότ-
 μον ἐφέπω = ἀκολουθῶ τὴν κοινὴν μοῖραν, πεθαίνω· **ἐπίσπης**· ἄορ.
 ὑποτακτ.· ἐδῶ ὡς τετελ. μέλλων.— **ἄχεα** = θλίψεις, ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ
 θαλπωρή.— **ἄμὸς** = ἡμέτερος.— **ἐκ... πέρσεν**· **πέρθω** = λεηλατῶ κυ-
 ριευθεῖσαν πόλιν, πορθῶ.— **εὐ ναιετάουσαν**· Z 370.— **ἐξενάριξε**· E
 151.— **σεβάσσατο**· **σεβάζομαι** = ἡ συνειδησίς μου δὲν μὲ ἀφίνει.— **κα-**
τέκη· ἄορ. τοῦ κατακαίω.— **ἔντεα**· E 220.— **δαίδαλος**· E 60.— **χέω**
σῆμα = χύνω χῶμα, διὰ τὴν σχηματισθῆ τύμβος· γενικῶς = κάμνω τά-
 φον.— **νύμφαι ὄρεστιάδες** = νύμφαι τῶν ὄρέων.— **αιγίοχος**· E 115.—
 ὁ **κασίγνητος** = ὁ ἀδελφός.— **ἰῶ· ἴος - ἴα - ἴον** = ἕνας - μία - ἕν.— **κατέ-**
πεφνε = ἐφόνευσε.— **ποδάρχης**· A 121.— **ἐπὶ βουσί** = ἀνάμεσα εἰς
 τὰς βουῖς, ἐνῶ ἐπέβλεπον τὰ βόδια.— **εἰλίποδες** = ποὺ στρέφουν πρὸς
 τὰ μέσα τὰ πόδια. Ἐπίθ. τῶν βοῶν (βλ. καὶ Ὀδυσσ. α 92).— **ἀργεν-**
νός· Γ 141.— **βασίλευεν** = ἦτο βασίλισσα.— **δεῦρο** = εἰς τὸ στρατό-
 πεδον τῶν Ἀχαιῶν.— **ἄμα** = μαζί μέ.— τὸ **κτέαρ - ατος** = κτῆμα.—
ἄψ = ὀπίσω, εἰς τὴν χώραν της.— **ἀπερείσια ἄποινα**· A 13.—
ιοχέαιρα· E 53.

429 - 439 :— **ἀτάρ** = ὅμως, λοιπόν.— **θαλερός** = ἰσχυρός, ἀκμαῖος.
 — **μίμνω** = μένω.— **ὄρφανικός** = ὄρφανός.— **στήσον**· ἴστημι· μετβ.
 = κάμνω νὰ σταθῆ, τοποθετῶ.— ὁ **ἔρινεός** = ἡ ἀγριουσική (νεοελλ. ὄρ-
 νός).— **ἀμβατός** = ὅπου δύναται κανεὶς νὰ ἀναβῆ, εὐπρόσβλητος.— **ἐπί-**
δρομος = ὅπου δύναται κανεὶς νὰ πλησιάσῃ.— **ἔπλετο**· **πέλομαι**· ὁ ἄορ.,
 διότι ἡ ἀπόπειρα ἐγένετο ἤδη.— **τῆ γε** = εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ σημεῖον.—
ἐπειρήσαντο = ἔκαμαν ἀπόπειραν.— **ἀγακλυτός** = θαυμασίως ἐνδο-
 ξος, τρανός (ἄγα—, ἄγαμαι + κλυτός).— **ἡ που** = ἡ, ὡς φαντά-
 ζομαι.— **ἐνίσπε**· ἐνέπω.— **θεοπρόπιον**· A 85.— **ἡ νυ** = ἡ ἴσως.—
θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει = ἡ ψυχὴ των τοὺς παρορμαῖ καὶ τοὺς
 προτρέπει.

440 - 465:—**ἦ και** = βεβαίως και.—**μέλει μοι** = σκέπτομαι, λαμβάνω ὑπ' ὄψιν.—**τάδε πάντα**· ὅσα εἶπεν ἡ Ἀνδρομ.—**αἰνῶς** = πολυ.—**αἰδέομαι** = ἐντρέπομαι.—**ἐλκεσίπεπλος** = ἡ σύρουσα τὸν πέπλον. Τὸ ἐπίθ. ἐκφράζει τὴν χάριν τῶν εὐγενῶν γυναικῶν τοῦ Ἰλίου.—**κακὸς ὤς** = ὡς δειλός.—**νόσφιν** = μακράν.—**πολέμοιο**· συναπτ. πρὸς τὸ νόσφιν.—**άλυσκάζω**· Ε 253.—**μάθον** = ἔμαθα, ἐσυνήθισα.—**πρώτοισι**· κτηγορμ. εἰς τὸ Τρώεσσι = με τοὺς Τρῶας, πού εἶναι εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν.—**ἀρνύμενος**· ἀποπειρατ. ἐνεστ. τοῦ ἀρνυμι = διασώζω.—**κατὰ φρένα και κατὰ θυμόν** = με τὴν καρδιά μου και με τὴν ψυχὴν μου. Δηλ. και τὸ προαισθάνομαι και τὸ καταλαμβάνω.—**ὄτ' ἂν ποτε** = ὅταν κάποτε θά...—**ὀλώλη** = θά εἶναι κατεστραμμένη.—**Ἴλιος ἰρή** = ἡ ἱερά, ἡ θεοφίλητος πόλις τοῦ Ἰλίου.—**εὐμμελής** = ὁ καλὸς ἀκοντιστής, πολεμικὸς (εὐ + μελή = τὸ ξύλον ἀπὸ τὸ ὅποιον κατασκευάζεται τὸ δόρυ).—**ἄλγος Τρώων** = ἡ λύπη τὴν ὅποιαν θά αἰσθανθῶ διὰ τοὺς Τρῶας.—**οὐτ' αὐτῆς Ἐκάβης**· οὐτ' ἄλγος αὐτῆς Ἐκάβης.—**οἱ κεν πέσοιεν** = οἱ ὅποιοι πιθανὸν νὰ πέσουν.—**ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσιν**· πρβλ. Ζ 368 *ὑπὸ χερσίν Ἀχαιῶν*.—**σεῦ**· ἐνν. ἄλγος.—**ἄγεται**· ἄγομαι = παίρνω μαζί μου.—**ἐλεύθερον ἦμαρ** = τὴν ἐλευθερίαν σου.—**ἀπούρας**· ἀπαυράω = ἀρπάζω, ἀφαιρῶ.—**και κεν ὑφαίνοις** = και ἴσως νὰ ὑφαίνης.—**πρὸς ἄλλης** = ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἄλλης.—**φορέω**. θαμιστ. τοῦ φέρω.—**ἀεκαζομένη** = χωρὶς νὰ θέλης, ἐξαναγκαζομένη (ἀέκων).—**κρατερὴ ἀνάγκη** = σκληρὰ ἀνάγκη.—**ἐπικίεσται**· ἐνν. σοι = θά σέ πιέζῃ.—**εἶπησι**· ἄορ. ὑποτ. ἀντί μέλλ.—**ἀριστεύεσκε** = πάντοτε ἠρίστευε· θαμιστ. τοῦ ἀριστεύω.—**μάχεσθαι**· αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ἀριστεύεσκε.—**νέον ἄλγος** = νέα ἀφορμὴ νὰ αἰσθάνεσαι λύπη.—**χῆτεϊ** = ἀπὸ στέρησιν, διότι ἐστερήθης (τὸ χῆτος).—**ἀμύνειν**· συναπτ. πρὸς τὸ τοιοῦδε = τοιοῦτου, τόσον ἀνδρείου, ὁ ὅποιος ἐν τούτοις δὲν σέ ἔσωσεν ἀπὸ τὴν δουλείαν.—**δούλιον ἦμαρ**· ἀντίθ. πρὸς τὸ ἐλεύθερον ἦμαρ.—**χυτὴ γαῖα** = χυμένον χῶμα· πρβλ. *σῆμα χέειν*.—**ὁ ἐλκρηθμός** = τὸ τράβηγμα.—**πυθέσθαι**· τὸ πυνθάνομαι εἰς γεν. σημασ. αἰσθήσεως.—**πρὶν πυθέσθαι βοῆς** = πρὶν ἀκούσω τίς φωνές σου.—**πρὶν πυθέσθαι ἐλκρηθμοῖο** = πρὶν ἰδῶ νὰ σέ τραβοῦν.

β') Δωρ. τύπος τοῦ πρώτου προσώπου τῆς κτητικ. ἀντων. ἐπὶ πολῶν κτητόρων : **ἄμὸς** (πρβλ. *ἄμμες* = ἡμεῖς και *ἄμμε* = ἡμᾶς).

— Ἐπικός τύπος τοῦ εἰς - μία - ἐν = ἴος - ἴα - ἴον. Εἰς τὴν γεν.

καὶ δοτ. ὁ τόνος καταβιβάζεται.

— Συγκεκομμένοι τύπος τοῦ παρατατικοῦ τοῦ ῥ. *πέλομαι* : ἔπλετο.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : *εὐμμελίω, ἱρή, δυσμενέεσσι*.

γ') πάντες ἐφορηθέντες : Ἡ Ἀνδρομάχη γνωρίζει τὴν ἀνδρείαν τοῦ συζύγου της, ἀλλὰ φοβεῖται τὴν περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ τοῦ ἐπιτεθοῦν ἄθροοι οἱ ἐχθροί.— *ἐκπέρσεν Θήβην ὑπίπυλον* : Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἔγινε κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου, ὅπως ἱστορεῖται εἰς τὸ I 185.—*οὐδέ μιν ἐξενάριξε*... Οἱ ὀμηρικοὶ πολεμισταὶ τόσοσ ἠγάπων καὶ ἐτίμων τὰ ὄπλα των, ὥστε τὸ νὰ γυμνωθῇ ὁ νεκρὸς ἀπὸ τὰ ὄπλα του θεωρεῖτο δυστυχία μεγαλυτέρα καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον. Διὰ τοῦτο ἡ πρᾶξις τοῦ Ἀχιλλέως νὰ ἀφήσῃ ὀπλισμένον τὸν νεκρὸν Ἡετίωνα θεωρεῖται ἀπὸ τὴν Ἀνδρομάχην μεγαλοψυχία.— *κατέκχε* : Ὡς μόνον τρόπον ταφῆς ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει τὴν καῦσιν τῶν νεκρῶν. Εἰς προγενεστέρας ὁμωσ τοῦ Ὀμήρου ἐποχάς, ὅπως ἐξάγεται ἐκ τῶν Μυκηναϊκῶν τάφων, καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους συνηθέστερον ἦτο νὰ θάπτονται οἱ νεκροί. Ἡ τέφρα τοῦ καιομένου νεκροῦ ἐναπετίθετο εἰς τάφον καὶ ὑπεράνω ἐχύνετο χῶμα (*σῆμα χέειν*), ὥστε νὰ σχηματισθῇ λοφειδὲς ὑψωμα (*τύμβος*). Τοῦτο ἀπετέλει τὸ μνημεῖον, τὸ *σῆμα* τοῦ νεκροῦ. Τοιοῦτοι τύμβοι σφίζονται πολλοί, ὡς ὁ λεγόμενος σήμερον ἐν Τροίᾳ τάφος τοῦ Πατρόκλου, ὁ τύμβος τῶν Μαραθωνομάχων κ.ἄ.— *ἀμβατός ἐστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος* : Κατὰ τὰς μυθολογικὰς παραδόσεις τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου εἶχε κατασκευασθῆ ἀπὸ θεοῦσ. Συνειργάσθη ὁμωσ κατὰ τὴν οἰκοδομήν καὶ ὁ Αἰακός, καὶ ἀκριβῶσ τὸ μέρος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θνηταὶ χεῖρες κατεσκεύασαν, δὲν ἦτο τόσοσ ἰσχυρόν. Ἴχνη τῆσ τεichoδομίας τοῦ Ἰλίου ἔχουν ἀνακαλυφθῆ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰσ τοῦ Σπῆμαν. (Βλ. εἰκ. 3).— *ἐλκεσίπεπλος* : ὅπως καὶ τὰ ἐπίθετα *τανύπεπλος, βαθύπεπλος, βαθύζωνος, εὐπέπλος*, ἐκφράζει τὴν γυναικεῖαν χάριν καὶ κομψότητα, ἡ ὁποῖα ἀξίζει νὰ ἐξαίρηται, ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἀπλότης τοῦ ἀρχαίου γυναικεῖου ἐνδύματος. Κατὰ τὴν καλαισθησίαν ἐκάστης ὁ πέπλος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀπλοῦν ὀρθογώνιον ὕφασμα, ἐλάμβανε διάφορον πτύχωσιν καὶ γραμμήν.— *μάθον ἔμμεναι ἐσθλός* : Πρβλ. καὶ τὸ τοῦ Διομήδους ἐν E 253 : *οὐ μοι γενναῖον ἀλυσκά-*

ζονται μάχεσθαι οὐδὲ καταπιώσσειν.— εὗ τότε οἶδα κατὰ φρένα και κατὰ θυμόν... Ὁ φόβος τοῦ Ἐκτορος ὅτι θὰ κυριευθῆ τὸ Ἴλιον δὲν ἦτο μόνον προαίσθημα ἀόριστον, ἀλλὰ και λογικὴ πρόβλεψις. Ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν, αἱ ἀνδραγαθίαι των εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἐπειθον τὸν γενναῖον υἱὸν τοῦ Πριάμου, ὅτι ἡ Τροία ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ περιέλθῃ εἰς χεῖρας των. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς μεγαλυτέραν αἰγλην ἀποκτᾷ ὁ θαυμάσιος ἥρωας, διότι ἀγωνίζεται μόνον διὰ τὴν τιμὴν και διὰ τὸ καθῆκον.— ἐν Ἄργει: Ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὸ θεσσαλικὸν Ἄργος. Ἐπίσης και αἱ δύο ἀναφερόμεναι κρῆναι, ἡ Μεσσηῖς και ἡ Ὑπερείη, εὐρίσκονται ἐν Θεσσαλίᾳ. Ὁ Ἐκτωρ φοβεῖται μήπως ἡ Ἀνδρομάχη, ὡς σύζυγος τοῦ λαμπροτέρου ἥρωος τῶν Τρώων, δοθῆ ὡς ἐξαιρετον λάφυρον εἰς τὸν Ἀχιλλέα.

466 - 502

α') 466 - 475 :— ὀρέξατο· ὀρέγομαι=ἀπλώνω τὰ χέρια.—φαιδῖμος = λαμπρός, θαυμάσιος (παράλλ. τύπος τοῦ φαιδρός).—εὐζωνος = ζωσμένη ὠραῖα, λυγερή· πρβλ. και 372 σὺν ἀμφιπόλῳ ἐπέπλω.—ἰάχω = φωνάζω (*Fax, FiFáxw, ἦχος*).—ἀτυχεῖς· ἀτόζομαι=φοβοῦμαι, τρομάζω.—ταρβήσας· ταρβέω = φοβοῦμαι (τὸ τάρβος = ὁ φόβος).—ὁ λόφος = ἡ φούντα. Πρβλ. τὸ λοφίον τῶν στρατιωτικῶν πηληκίων σήμερον.—ἵππιοχαίτης = ἀπὸ χαίτην ἵππου.—νεύω = κλίνω, γέρνω.—νοῶ = προσέχω, βλέπω.—ἐκ δὲ γέλασε· ἐγέλασε. Ἡ πρῶθ. σημαίνει τὸν αὐθόρμητον γέλωτα, τὸν ὅποιον ἐπροκάλεσεν ὁ τρόμος τοῦ παιδιοῦ.—παμφανόωσαν = ἀπαστράπτουσαν· παμφαίνω ἔκτεν. τύπος τοῦ φαίνω.—κύσε· κινέω = φιλῶ (προσκυνῶ).—πῆλε· πάλλω = κινῶ, σείω. Ἐδῶ ἐκφράζει τὴν κίνησιν, μὲ τὴν ὅποιαν οἱ μεγάλοι χορεύουν εἰς τὰ χέρια των τὰ μικρά.

476 - 481 :— τόνδε παῖδ' ἔμὸν = τοῦτο τὸ παιδί μου. — ὥσπερ ἐγώ· ἐνν. ἐγενόμην.—ἀριπρεπής = ἐξέχων, ἐπιφανής. Ἐπεξ. τοῦ ὡς ἐγώ περ.— Τρώεσσι· δοτ. τοπ. = μεταξὺ τῶν Τρώων.—βίην· αἶτ. τοῦ κατὰ τι· ἡ βίη = ἡ ἰσχὺς, ἡ δύναμις.—ἀγαθὸν = ἀνδρεῖον.—Ἴφι· Α 38.—εἵποι· καθαρὰ εὐκτικὴ ὡς και τὸ κατωτέρω φέροι.— ὄδε γε = αὐτὸς δά, αὐτὸς βέβαια.—ἀνιόντα = ὅταν ἐπιστρέφῃ. Ἡ μετχ. προσδιορίζει τὸ ἐννοούμενον ἀντικμ. τοῦ εἵποι : αὐτόν.—τὰ ἔναρα = ἡ πανοπλία τοῦ φονευθέντος ἀντιπάλου. Τὰ ὄπλα γενικῶς (ἐναρίζω· Ε 151).—

βροτόεις=αίματωμένος (ὁ βρότος=τὸ χυμένον αἷμα).—**δήιος**· E 117.

482 - 492 :—**κνώδης**· *κνώεις*· Z 288.—**δακρυόεν γελάσασα** = ἐνῶ ἐγελοῦσε δακρυσμένη.—**καταρρέζω χειρὶ** = θαυπέω μὲ τὸ χερί.—**μοι = δι' ἐμέ**.—**ἀκαχίζεο**· *ἀκαχίζομαι* = λυποῦμαι, πικραίνομαι.—**ὑπὲρ αἶσαν** = παρὰ τὴν μοῖραν, ἂν δὲν εἶναι τῆς μοίρας μου.—**προϊάπτω**· A 3.—**μοῖραν... ἀνδρῶν**· ἡ σειρά : *φημί δὲ οὐ τινα ἀνδρῶν πεφυγμένον ἔμμεναι μοῖραν*.—**οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν**= οὔτε ὁ δειλός, οὔτε ἀκόμη καὶ ὁ γενναῖος.—**ἐπήν**· *ἐπὶν, ἐπειδὴν* = εὐθὺς μόλις.—**κομίζω** = φροντίζω, καταγίνομαι.—**ἐποίχομαι ἔργον** = ἀσχολοῦμαι εἰς τὸ ἔργον μου.—**ἐγγεγάασι**· *ἐγγεγόνασι*.

494 - 502 :—**ἵππουρις** = ἔχουσα λόφον ἀπὸ τρίχας ἵππου.—**ἐντροπαλιζομένη** = στρέφουσα ὀπίσω τὸ κεφάλι.—**θαλερόν δάκρυ** = μεγάλα, πικρὰ δάκρυα.—**κιχήσατο**· *κιχάνω, κίχημι*.—**ἐνδοθι** = μέσα εἰς τὸ ἀνάκτορόν της.—**ἐνῶρσε**· *ἐνόρνημι*. Τοὺς θρήνους τῶν ἀμφιπόλων ἐπροκάλεσεν ἢ ἐμφάνισις τῆς δακρυσμένης Ἀνδρομάχης.—**γόνον**· *θρήνον*.—**γόνον**· *ἐγόνον* = ἐθρήνησαν. Ἄορ. β' τοῦ γοῶ. — **μιν**· ὑποκμ. τοῦ ἴζεσθαι.—**προφυγόντα**· **προφεύγω** = φεύγω ἔμπρὸς ἀπό..., σφίζομαι ἀπό...

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἐκλίνηθ, ἴφι, ἐγγεγάασιν.*

γ') **δεινὸν νεύοντα** : Ἡ κλίσις τοῦ Ἑκτορος πρὸς τὴν τιθήνην, διὰ τὴν νὰ πάρῃ τὸν Ἀστυάνακτα, ἔκαμε νὰ κινηθῇ τρομακτικὰ ἢ χαίτη τῆς περικεφαλαίας του.—**κνώδει κόλπῳ** : Τὰ ἀρώματα τῶν θαλάμων (πρβλ. Z 288) καὶ ὅσα μετεχειρίζοντο διὰ τὸ σῶμα συνετέλουν ὥστε νὰ εὐωδιάξῃ ὁ κόλπος τῆς Ἀνδρομάχης. Ἡ ἔκφρασις προσθέτει μίαν ἀκόμη λεπτομέρειαν, διὰ τὴν συμπληρωθῇ ἡ ἀρχοντικὴ ἐμφάνισις τῆς γυναικὸς τοῦ Ἑκτορος.—**δακρυόεν γελάσασα** : Ἐνας ἀρχαῖος ἐρμηνευτὴς τοῦ Ὀμήρου παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἔκφρασις αὕτη εἶναι τόσον δυνατὴ καὶ σοφῆ, ὥστε δὲν χρειάζεται νὰ ἐρμηνευθῇ. Θαυμάζεται ὡς ἔκφρασις μικτοῦ συναισθήματος : τῆς λύπης, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἡ Ἀνδρομάχη διὰ τὸν ἄνδρα της, καὶ τῆς ἀγαλλιάσεως, τὴν ὁποίαν ἔχει ὡς μητέρα, ὅταν αἰσθάνεται εἰς τὸν κόλπον της τὸ παιδί της.—**ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε** : Τοῦτο ὁ Ἑκτωρ δὲν λέγει ὡς ἐπίπληξιν εἰς τὴν Ἀνδρομάχην, ἀλλὰ τῆς τὸ προτρέπει ὡς μέσον, διὰ τὴν διασκεδάσῃ τοὺς φόβους καὶ τὰς ἀνησυχίας της.

392 - 502 :—Τὸ τεμάχιον τοῦτο τῆς Ἰλιάδος θεωρεῖται ἀριστοῦργημα ποιητικῆς τέχνης, παρόμοιον τοῦ ὁποίου δὲν ἔχει ποτὲ γραφῆ εἰς καμμίαν ἄλλην γλῶσσαν. Εἶναι τεχνικῶς καὶ ψυχολογικῶς τόσον τέλειον, ὥστε ὁ ἀναγνώστης αἰσθάνεται ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν οὔτε νὰ προστεθῆ οὔτε νὰ ἀφαιρεθῆ τίποτε ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῆς οἰκογενειακῆς αὐτῆς σκηνῆς.

— Νὰ ἐξάσρητε τὰ οἰκογενειακὰ συναισθήματα καὶ ἐν γένει τὸ ἦθος καὶ τῶν δύο προσώπων.

— Νὰ ἐκτιμηθῆ ἡ τέχνη τοῦ ποιητοῦ, ὅταν παρεμβάλλῃ εἰς τὴν θλιβερὰν συνομιλίαν τῶν δύο συζύγων τὸ ἐπεισόδιον τοῦ μικροῦ Ἀστυνακτος.

— Νὰ παρατηρηθῆ ἰδιαίτερος ἡ τρυφερὰ θλιψίς, τὴν ὁποίαν ἐκφράζει ἡ μετοχὴ ἐντροπαλιζομένη.

503 - 529

α') 503 - 517 : οὐδὲ = ἐξ ἄλλου δέν...—δηθύνω = βραδύνω (δῆν, δηθά).—κατέδω τεύχεα = ἐφόρεσεν ὅλα τὰ ὅπλα του.—ποικίλα = πεποικιλμένα. —σεύατο = ἐπήγαινε βιαστικός. —κραιπνὸς = ταχύς (τῆς αὐτῆς ρίζ. με τὸ καρπάλιμος).—πεποιωὺς = ἐμπιστευόμενος.—στατὸς = κλεισμένος εἰς στάβλον.—ἀκοστήσας = ἀφοῦ ἔφαγεν ἄφθονον κριθάρι (ἀκοστή = κριθή).—θειῆ· ὑποτακτ. τοῦ θείω· θέω.—κροαίνων = κροτῶν τοὺς πόδας, καλπάζων.—ποταμοῖο = εἰς τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ.—εὐρρεῖος· εὐρρεής = εὐρυτος, ὄρητικὸς.—κυδιών = καμαρωτός· κυδιάω = ὑπερηφανεύομαι (κῦδος).—ἔχει = κρατεῖ.—ἀμφὶ ὤμοις = ἀπὸ τὰ δύο μέρη τῶν ὤμων του.—ἀίσσονται = τινάσσονται.—ἡ ἀγλαΐη = ἡ ὁμορφιά.—ρίμφα = ταχέως.—ἔ· αὐτόν· ἀνακόλουθον πρὸς τὸ πεποιωὺς.—τὰ ἦθεα = οἱ συνήθεις τρόποι. — ὁ νομὸς = ἡ βοσκή.—κατὰ ἄκρης = κατηφορικὰ ἀπὸ τὴν ἀκρόπολιν.—ἠλέκτωρ = ὁ λαμπρὸς ἥλιος.—καγχαλῶν = γελῶν, λάμπων ἀπὸ ἀγαλλίασιν.—ἔτεμεν· Ζ 374.—εὔτε = τὴν στιγμὴν πού...—ἡ χώρα = ἡ θέσις. — ἦ· ἔη· κτητ.—δαρίζω = γλυκομιλῶ (ἡ δαρ = ἡ σύζυγος. Κυρίως ὁμιλῶ τρυφερὰ σὰν γυναῖκα).

518 - 529 :—ἡθεῖε = ἀγαπητέ.—ἡ μάλα δὴ = μήπως ἀλήθεια.—καὶ ἐσσύμενον· μετχ. τοῦ σεύομαι = βιάζομαι. Τὸ καὶ ἐναντιωμ. — ἐναίσιμον = εἰς τὴν σωστὴν ὥραν.—οὐκ ἂν... μάχης· ἡ σειρὰ λέξε. :

οὐ τις ἀνὴρ, ὃς ἐναίσιμος εἶη, ἀτιμήσειεν ἂν τοι ἔργον μάχης.— ἐναίσιμος = δίκαιος.— ἀτιμάω = προσβάλλω, περιφρονῶ.— ἔργον τοι μάχης = τὸ μαχητικόν σου ἔργον, τὸ τί κάμνεις εἰς τὴν μάχην.— ἄλκιμος = γενναῖος.— μεθιεῖς· μεθήμι = παραμελῶ.— τὸ δ' ἔμὸν κῆρ = ἀλλὰ ἡ δική μου καρδιά.— ἄχνυμαι = θλίβομαι.— ἐν θυμῷ = μέσα μου.— ὑπὲρ σέθεν = περὶ σοῦ, διὰ σέ.— πρὸς Τρῶων = ἀπὸ τῶν Τρῶας.— τὰ δὲ = αὐτὰ τὰ πράγματα, ἦτοι τὴν τιμὴν σου ὡς μαχητοῦ.— ἄρεσσόμεθα· ἄρεσκω = ἐπανορθῶ, διορθώνω.— αἱ κέ ποθι... ἐν μεγάροισι· σειρὰ λέξι. : αἱ κε δῶη ποθὶ Ζεὺς στήσασθαι κρητῆρα ἐλεύθερον θεοῖς αἰειγενέτησι ἐν μεγάροισι.— ποθι = ἴσως.— στήσασθαι· ὑποκμ. ἡμᾶς.— κρητῆρα ἐλεύθερον = κρατῆρα ἐλευθερίας, κρατῆρα πρὸς ἔορτασμὸν τῆς ἐλευθερίας μας. Πρβλ. καὶ τὸ ἐκκλησ. « ποτήριον σωτηρίου ».— αἰειγενέτης = αἰώνιος.— ἐλάσαντας· χρον.

β') Γεν. τοῦ ἐπιθέτου *εὐρρεής* : *εὐρρεῖος*.

— Γ' ἐνικ. β' ἄορ. ὑποτακτ. τοῦ *δίδωμι* : *δῶη*.

γ') **Κατὰ Περγάμου ἄκρης** : Ἡ ἀκρόπολις τοῦ Ἰλίου ἐλέγετο Πέργαμος. Ἐπ' αὐτῆς ἐξετείνεται τὸ ἄστυ ὅστις δὲ ἤθελε νὰ ἐξέλθῃ διὰ τῶν πυλῶν, ἐπροχώρει ἀπὸ κατηφορικούς λιθοστρωμένους δρόμους. Πρβλ. καὶ ἀνωτέρω Z 391.— τὸ δ' ἔμὸν κῆρ ἄχνυται : Τὸ αἶσθημα τῆς τιμῆς εἶναι τόσο ἰσχυρόν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἑκτορος, ὥστε λυπεῖται βαθιά, ὅταν οἱ Τρῶες ἐξευτελίζουν τὸν ἀδελφόν του, τὸν ὅποῖον ἐν τούτοις γνωρίζει ὅτι εἶναι ἔνοχος καὶ δειλός.— κρητῆρα ἐλεύθερον : Ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς πόλεως ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀχαιῶν θὰ ἐωρτάταζετο μὲ συμπόσια. Κατὰ τὴν περίστασιν αὐτὴν εἰς τοὺς κρατῆρας θὰ παρεσκευάζετο ποτὸν διὰ σπονδὰς εὐχαριστηρίους πρὸς τοὺς θεοὺς, οἱ ὅποιοι ἠλεύθερωσαν τὴν πόλιν.

α') 182 - 198 : — τῷ· εἰς δυνί., διότι τὰ κύρια πρόσωπα τῆς πρεσβείας εἶναι δύο, ὁ Αἴας καὶ ὁ Ὀδυσσεύς. — **παρὰ θίνα πολυφλοῖοβοιο θαλάσσης**· A 34. — **γαιήοχος** = ὁ κρατῶν, ὁ συνέχων τὴν γῆν ἀπὸ τῶν ὑδάτων (γαῖα + ἔχω). — **ἐννοσίγαιος** = ὁ σείων ἐνδοθεν τὴν γῆν (ἐν - ὠθῶ + γαῖα, πρβλ. καὶ ἐνοσίχθων). — **πεπιθεῖν** = πείσαι. — **μεγάλας φρένας** = τὴν ὑπερήφανον ψυχὴν. — ἡ **κλισίη**· A 185. — **λίγεια φόρμιγξ** = φόρμιγξ, ποῦ ἀποδίδει ὠραῖον ἤχον. — τὸ **ζυγόν** = ἡ ὀριζοντία ῥάβδος, ποῦ συνέχει τοὺς βραχιόνας τῆς φόρμιγγος. — **ἄρετο· αἶρομμι** = παίρνω κάτι διὰ τὸν ἑαυτὸν μου. — **οἶ**· συναπτ. πρὸς τὸ **ἐνατίος**. — **δέγμενος** = περιμένων· μετοχ. τοῦ **δέχομαι** (ῥίζ. δεκ -). — **βάτην προτέρω** = ἐπροχώρησαν. — **ταφῶν**· ἄορ. τοῦ **τέθηπα** = κατέχομαι ἀπὸ ἐκπληξίν (τὸ **τάφος** = ὁ θαυμασμός). — **ἀνόρουσεν**· **ἀνοροῦω** = σηκῶνομαι γρήγορα, ἀναπηδῶ. — τὸ **ἔδος** = τὸ κάθισμα. — **θάασσε** = ἐκάθητο, ῥ. **θαάσσω**. — **φίλοι ἄνδρες**· κατηγορμ. — **δεικνύμενος** = τείνων πρὸς αὐτοὺς τὰς χεῖρας, δεξιούμενος. — **ἦ** = ὠρισμένως. — **χρεώ τί** (**ἔστι**) = κάποια ἀνάγκη. — **σκύζομαι** = εἶμαι ὠργισμένος.

199 - 204 : — **ἄγε προτέρω** = τοὺς ὠδήγησε παρέκει πρὸς τὴν σκηνήν. — **εἶσεν** = τοὺς ἔβαλε νὰ καθίσουν. (Ἑλλειπτ. ἄορ. **εἶσον**. **εἶσα**). — ὁ **κλισμός** = ἡ πολυθρόνα. — **καθίστα**· **καθίστη**· προστακτ. τοῦ **καθίστημι** = τοποθετῶ, βάζω. Πρβλ. καὶ **στήσασθαι κρητῆρα** (Z 528). — **ζωρότερον κέραιε** = κάμε τὸ κρᾶμα δυνατώτερον, δηλ. νὰ ἔχη ὀλιγώτερο νερὸ μέσα (**κεραῖω** - **κεράω** - **κεράννμι**). — τὸ **δέπας** = τὸ ποτῆρι. — **ἐντύνω** = ἐτοιμάζω. — **φίλτατοι ἄνδρες**· κατηγορμ. εἰς τὸ **οἶ**. — **ὑπέασι** = εἶναι κάτω ἀπὸ τὴν στέγην. — τὸ **μέλαθρον** = ἡ στέγη τὸ σπίτι, ἡ κατοικία.

205 - 224 : τὸ **κρείον** = τὸ σανίδι, ὅπου κόβουν τὸ κρέας. — **κάββαλεν** = κατέβασε. — ἡ **αὐγή** = ἡ λάμψις. — **δῖς**· Γ 198. — **πίων**· **-εῖρα** - **ιον** = παχὺς. — **σῦς** = χοῖρος (λατ. sus). — **σίαλος** = σιτευτός,

θρεφτάρι.— **τεθαλυϊαν ἀλοιφῆ** = πού εἶχεν ἄφθονον λίπος (θάλλω).
ἔχε τῶ = τοῦ ἐκρατοῦσε τὸ κρέας, διὰ νὰ τὸ κόψῃ.— **μιστύλλω** =
κόπτω εἰς μικρὰ τεμάχια τὸ κρέας.— **πίρω** = τρυπῶ, περνῶ.— **δαίω**·
Z 329. — **φλόξ ἐμαράνθη**· ἐπέξ. τὴν προηγουμένην φράσιν κατὰ πῶρ
ἐκάη.— **στορέσας** = ἀφοῦ ἀπλώσε, ἔστρωσε (στορέννυμι).— **τάνυσσεν**·
τανίω = ἀπλώνω, ἀραδιάζω.— **πάσσω** = πασπαλίζω.— ὁ **ἄλς**· ἄλδς
= ἄλατι (λατ. sal). — Λέγεται **διὸς ἄλς**, διότι προέρχεται ἀπὸ τὴν θά-
λασσαν, ἥτις ἐπίσης λέγεται « ἄλς διὰ ». — **αἱ κρατευταί** = οἱ λίθοι, εἰς
τοὺς ὁποίους στηρίζονται οἱ ὄβελοί. — **ἐπαείρω** = ἀνασηκώνω.— **ὄπτῶ**
= ψήνω.— ὁ **ἐλεῶς** = τὸ τραπέζι, ὅπου κόπτεται τὸ ψημένο κρέας.—
χεύω = βάζω.— **αὐτός**· ὁ Ἀχιλλεύς.— **τοίχου τοῦ ἐτέριοιο**· γεν.
τόπου.— **θυηλαί** = τεμάχια ἐκλεκτὰ ἀπὸ τὰ θύματα.— τὸ **δυειαρ-ατος**
= ὠφέλιμον, ὠραῖον πρᾶγμα (ὄνιημι = ὠφελῶ).— **ιάλλω** = ἀπλώνω.
— ἡ **πόσις-ιος** = τὸ ποτόν.— **ἐδητύς** = φαγητόν (ρίξ. (ἐδ. - ἐσθίω).
ἔξ ἔντο = ἀπέβαλον· ῥ. ἴεμαι.— **ἔρος** = ἐπιθυμία, ὄρεξις.— **δείδεκτο**·
δεδίσκομαι = χαιρετίζω, πίνω εἰς ὑγείαν.

β') **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : πεπιθεῖν, ὑπέασι, κάββαλεν, ἔρος.**

γ') **τερπόμενον φόρμιγγι λιγείη** : Ἡ μουσική, ὅπως καὶ ἡ
ποίησις, ἐγοήτευε τοὺς Ἕλληνας καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἱστορικοῦ
των βίου. Οἱ Ὀμηρικοὶ ἥρωες τὴν αἰσθάνονται καὶ τὴν ἐκτελοῦν οἱ
ἴδιοι ἄδοντες ἐπικάς συνθέσεις (κλέα ἀνδρῶν).— **φόρμιγγξ ἢ κίθαρις** :
Ἦτο τετράχορδον μουσικὸν ὄργανον, τοῦ ὁποῦ οἱ δύο πῆχεις συνεδέ-
οντο διὰ τοῦ ζυγοῦ. Ἐπ' αὐτοῦ ἦσαν προσηρμοσμένοι οἱ κόλλαβοι (τὰ
κλειδιά), διὰ τῶν ὁποίων ἐνετεινοντο αἱ χορδαί. Ἐκοσμεῖτο πολλάκις με
γλυφὰς καὶ κατεσκευάζετο ἀπὸ πολυτίμον ὕλικόν, ἐλεφαντοστοῦν, ἄργυ-
ρον κ.ἄ. (κίθαρην περικαλλέα, φόρμιγγξ γλαφυρή, δαιδαλέη). (Βλ. εἰκ.
8).— **δεικνύμενος** : Εἰδικώτερον τὸ ῥῆμα σημαίνει τὴν ἔκτασιν τῶν
χειρῶν τοῦ οἰκοδεσπότη πρὸς ἐκεῖνον πού ἔρχεται. Ἡ χειρονομία
αὕτη ἐκφράζει καὶ δεῖξιν καὶ εὐχάριστον ἐκπληξίν.— **θυηλαί** : Κατὰ
τὰς ἐπισήμους θυσίας ἐκαίοντο μεγάλα τεμάχια κρέατος ἢ καὶ ὀλό-
κληροὶ μηροί, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ σύνηθες γεῦμα δὲν ἐλησμονεῖτο τὸ
θρησκευτικὸν καθῆκον νὰ καύσουν εἰς τὴν πυρὰν μερικὰ τεμάχια κρέα-
τος πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν.

α') 225 - 239 : — ἡ δαῖς-τός = γεῦμα, φαγητόν. Κυρίως μερίδιον φαγητοῦ (δαίωμα - δαίνωμαι). — εἶση· θηλ. τοῦ ἴσος· εἶση δαῖς = τέλειον δεῖπνον. — οὐκ ἐπιδευεῖς (ἐσμέν) = δὲν στερούμεθα. — πάρα· πάρεστι· ἐνν. ἡμῖν. — μενοεικῆς = ὁ ἱκανοποιῶν τὴν ἐπιθυμίαν, ἄφθονος (μένος + εἶκω). — δαίνουσαι· δαίνωμαι = τρώγω εἰς συμπόσιον· τὸ ἀπαρέμφ. ἀπολύτ. εἰς δήλωσιν σκοποῦ = διὰ νά... — ἐπήρατος = ἐπιθυμητός (ἐπί + ἐράω). — μέμηλεν· ἐνν. ἡμῖν, μέλει μοί τινος. — δείδιμεν· δέδιμεν. — ἐν δοιῆ· ἐνν. ἐστὶ = εἶναι ἀμφίβολον. Ἡ σειρά : ἐν δοιῆ (ἐστὶ) ἢ σωσέμεν νῆας εὐσέλμους ἢ ἀπολέσθαι (ἡμᾶς). — δύομαι ἀλκὴν = ἐνδύομαι δύναμιν, λαμβάνω μέρος εἰς τὴν μάχην. — ἡ αὐλῖς = τὸ κατάλυμα· αὐλιν ἔθεντο = ἠύλισαντο, ἐστρατοπέδευσαν. — ὑπέρθυμος = ἔχων ὑπέροχον ψυχὴν. — τηλεκλειτός = ξακουστός, ὀνομαστός. Πρβλ. καὶ δουρικλειτός· Ε 55. — κηάμενοι· μέσ. ἄορ. τοῦ καίω. — φασί = βεβαιώνουν. — οὐ σχήσεσθαι· (ὕποκμ. οἱ Τρῶες) = ὅτι δὲν θὰ κρατηθοῦν. — ἐνδέξια σήματα = αἴσια σημεῖα. — φαίνω = φανερώω. — βλεμαίνω = ὑπερηφανεύομαι. — μαίνομαι = κυριεύομαι ἀπὸ μανίαν. — ἐκπάγλως· Α 268. — πίσυνοσ· Ε 205. — τίω = τιμῶ, λογαριάζω (ρίζ. τι-τιμή). — λύσσα = πολεμικὴ μανία. — δέδυκέν ἐ = τὸν ἔχει κυριεύσει.

240 - 261 : — ἀρῶμαι = εὐχομαι. — στεῦται = διατείνεται, κάνει πῶς... ῥ. στεῦμαι. — τὰ κόρυμβα = τὰ ἀκροπρύμνια (κόρυς, κορυφή). — μαλερός = καταστρεπτικός. — πυρός· γενικ. τῆς ὕλης. — δηῶσειν· δηῶω = κατακόπτω, φονεύω. — ὀρινομένους· ὀρίνομαι = ταράσσομαι, περιέρχομαι εἰς σύγχυσιν. — αἰνῶς = καταπληκτικά, πολύ. — οἱ· δοτικ. χαριστ. — αἰσιμον = πεπρωμένον. — φθίσθαι = νὰ χαθῶμεν· μέσ. ἄορ. β' τοῦ φθίνω. — ἵππόβοτον = ὅπου τρέφονται ἵπποι (ἵππος + βοτός, βόσκω). — ἄνα· Ζ 331. — μέμονας· μέμονα = ἐπιθυμῶ, θέλω. Παρακμ. με σημασ. ἐνεστώτος. — εἰ μέμονας... ὀρυμαγδοῦ· ἡ σειρά : εἰ μέμονας ἐρέεσθαι νῆας Ἀχαιῶν τειρομένους ὑπὸ ὀρυμαγδοῦ Τρῶων. — καὶ ὀψέπερ = ἔστω καὶ ἀργά. — τείρομαι· Ζ 387. — ὀρυμαγδός = θόρυβος. — αὐτῷ τοι· σεαυτῷ. — τὸ μῆχος = τὸ μέσον, ὁ τρόπος. — ῥεχθέντος· ῥέζομαι = πράττομαι. — τὸ ἄκος = ἡ θεραπεία. — ἀλέξω = ὑπερασπίζω, βοηθῶ. (Πρβλ. τὰ συνήθη ἀλεξιζέραννον κ.ἄ.). — κακὸν ἤμαρ = τὸ κακόν, ἡ συμφορά. (Πρβλ. ἐλεύθερον ἤμαρ, δούλιον ἤμαρ κ.ἄ.).

ὦ πέπον. — E 109. — ἦ μὲν = καὶ ὅμως. — τὸ κάρτος· κράτος. — ἴσχειν· ἀπαρέμφ. ὡς προστ. τοῦ ἴσχω = συγκρατῶ. — φιλοφροσύνη = ὑποχωρητικότης, μαλακοὶ τρόποι. — κακομήχανος = προξενῶν κακόν· πρβλ. καὶ Z 344. — θυμαλγῆς = λυπηρός. — μεταλλήξαντι· μεταλήγω = παύω. Ἡ μετοχ. ὑποθετ.

262 - 282 : — εἰ δέ... Δύναται νὰ συμπληρωθῆ : εἰ δέ βούλει, ἢ νὰ ἐξηγηθῆ ὡς παρακείμευσι : ἀλλὰ ἔλα... — τρίποδες ἄπυροι = μὴ χρησιμοποιούμενοι ἐπὶ τῆς πυρᾶς, διακοσμητικοί. — αἶθων = ἀπαστρέπτων, στυλπνός, ἐπιθ. μετάλλων καὶ μεταλλίνων ἀντικειμένων. — πηγός = εὐρωστός (πῆγνυμι). — ἀθλοφόρος = ὁ λαμβάνων βραβεῖον, ἵππος τοῦ στίβου. — ἄροντο· αἶρομαι = σηκώνω, κερδίζω. — ἀλῆσιος = ἀκτῆμων (στερ. α + λῆσιον = χωράφι). — ἐρίτιμος = πολύτιμος. — ἀμύμων = ἄψογος. — εὐκτίμενος = καλῶς οἰκοδομημένος (εὐ - κτίω. κτίζω). — ἐξέλετο· ἐξαιρουῖμαι = ξεχωρίζω καὶ παίρνω διὰ τὸν ἑαυτὸν μου. — ἀπηύρα· ἀπαυρῶ, ἀπούρας· Z 455. — παρέσσεται = θὰ σοῦ ἔλθουν, θὰ σοῦ δοθοῦν. — ἀλαπάζω = λεηλατῶ. — ἄλις· ἐπίρρ. = ἀρκετά, ἄφθονα. — νηήσασθαι· νηέω = σωρεύω, φορτώνω. — दाτέομαι = μοιράζομαι μὲ ἄλλους. — ἡ ληῖς - ἴδος = τὰ λάφυρα τοῦ πολέμου.

283 - 306 : — τὸ οὔθαρ = ὁ μαστός. οὔθαρ ἀρούρης = εὐφορος γῆ. — τηλύγετος· Γ 175. — ἡ θαλίη = ἡ ἀφθονία, τὰ ἀγαθὰ. — εὐπηκτος = στερεός (πηκτός, πῆγνυμι). — τάων· τῶν = τούτων, γεν. διαιρ. — ἀνάεδνος = ἄνευ ἔδνων, χωρὶς νὰ δώσης δι' αὐτὴν τίμημα. ἴδε πραγμ. — ἄγομαι = παίρνω μαζί μου. — ἐπί = ἐπὶ πλέον. — τὰ μείλια = χαροποιὰ δῶρα (μειλίχιος, μειλίσσω). — εὐ ναιόμενα· πρβλ. εὐ ναιετάουσαν πόλιν· Z 415. — ποιήεις = γεμᾶτος χλόην, χλοερὸς (ποία, πόα). — ζάθεος· A 38. — βαθύλειμος = ὁ ἔχων βαθεῖς λειμῶνας. — νέαται· ὑπερθετ. τοῦ νέος = ἀκρόταται, εἰς τὰ ἀκρότατα ὄρια. — ἡμαθόεις = ἀμμώδης (ἄμαθος). — πολύρρηνες = ἔχοντες πολλὰ πρόβατα (πολὺ + ἄρην = πρόβατον). — πολυβούτης = ὁ ἔχων πολλοὺς βοῦς, πλούσιος. — ἡ δωτήνη = δῶρον προαιρετικὸν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς θέμιστας. — τοὶ ὑπὸ σκήπτρῳ = ὑπὸ τὸ σκήπτρόν σου, ὡς ὑπήκοοί σου. — λιπαρός = λαμπρός, πλούσιος. — θέμιστες = ὑποχρεωτικαὶ εἰσφοραὶ διὰ τὸν βασιλέα — ἀπήχθετο = ὑπῆρξε μισητός. — κηρόθι

= κατάκαρδα. — σφι = δι' αὐτούς, εἰς τὰ μάτια των. — χ' (ε)· κε· δυ-
νητ. — **ἔνεικαν**· ἀόρ. τοῦ φέρω.

β') Μετοχή τοῦ οἶδα ἐκ θέμ. ἰδ - : **ἰδυίας**.

— Ὑποτακτ. τοῦ εἰμί : **ἔω (ἔωσιν)** καὶ εὐκτική : **ἔοιμι (ἔοις)** .

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις :* **δείδιμεν, φθίσθαι, φράζευ, ἐθέλησθα.**

γ') **δύσσαι ἀλκήν** : Ἡ χρῆσις τοῦ ῥήματος δύσμαι ἢ ἄλλων συν-
ωνύμων μὲ ἀντικείμενον λέξιν, ἧτις σημαίνει ἀρετὴν ἢ κακίαν, εἶναι
συνήθης παρ' Ὀμήρῳ. Λέγεται καὶ ἐπιειμένος ἀλκήν. Πρβλ. καὶ ἀναι-
δείην ἐπιειμένε· Α 149. — **κόρυμβα** : Ἐκαστον πλοῖον ἔφερε διακο-
σμητικὰ ἐξαρτήματα καὶ εἰς τὴν πρῶραν καὶ εἰς τὴν πρύμνην. Ἐδῶ ὁ
ποιητὴς ἀναφέρει τὰ τῆς πρύμνης, τὰ ὁποῖα θὰ ἀφήρει ὁ Ἐκτωρ, διὰ νὰ τὰ
ἀναθέσῃ ὡς τρόπαια εἰς τοὺς θεοὺς. — **ἐκάς Ἄργεος** : Ἐδῶ Ἄργος
ὀνομάζει τὴν Ἑλλάδα ὀλόκληρον, ἦτοι καὶ τὸ Πελασγικὸν καὶ τὸ Ἀ-
χαικὸν Ἄργος. — **ἰσχειν μεγαλήτορα θυμόν** : Ὁ Ὀδυσσεὺς θέλει νὰ
ὑπενθυμίσῃ εἰς τὸν Ἀχιλλέα, ὅτι ἔχει ἐκ φύσεως τὸ ἐλάττωμα νὰ ἐξά-
πτηται καὶ νὰ εἶναι ἄκαμπτος εἰς τὴν ὀργήν του. Ὅσον διὰ τὴν συμβου-
λὴν τοῦ Πηλέως πρὸς τὸν υἱὸν του « φιλοφροσύνῃ ἀμείνων », ἔχει τόσῃν
ἀλήθειαν καὶ τόσῃν σοφίαν, ὥστε ἀξίζει νὰ ἐπαναλαμβάνεται ὡς διδάγμα
πρὸς τὴν νεότητα. — **ἀπύρους τρίποδας** : Οἱ τρίποδες (λέβητες) ἦσαν
ἐν χρῆσει εἰς τὴν ὀμηρικὴν, ὅπως καὶ εἰς μεταγενεστέρας ἐποχάς. Συνή-
θως προωρίζοντο δι' οἰκιακὴν χρῆσιν (μαγειρικὴν, θέρμανσιν ὕδατος κ.ἄ.).
Ἄλλὰ ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ὡς ἐπιπλα διακοσμητικὰ. Ἐνίοτε δὲ ἐδί-
δοντο καὶ ὡς ἔπαθλα. — **τάλαντα** : Δὲν γνωρίζομεν ποῖον ἀκριβῶς βάρος
ἔχει τὸ τάλαντον εἰς τὴν ὀμηρικὴν ἐποχὴν. Πάντως ἀντιπροσωπεύει
ποσότητα χρυσοῦ. — **ἵππους ἀθλοφόρους** : Τὸ ἐπιθετον τοῦτο μᾶς ἀφι-
νει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι αἱ ἵπποδρομῖαι ἦσαν σύνθητες ἀγώνισμα κατὰ τὴν
ὀμηρικὴν ἐποχὴν. — **Λαοδίχη** : Ὑποτίθεται ὅτι ἡ κόρη αὐτῆ τοῦ Ἄ-
γαμέμνονος εἶναι ἡ Ἥλέκτρα, τὴν ὁποῖαν γνωρίζομεν ἀπὸ τὴν τραγικὴν
ποίησιν. — **ἀνάεδνος** : Εἰς τὰς παλαιοτέρας ἐποχάς ὁ μνηστὴρ ἐδίδεν ἐδνα
(ἔεδνα) εἰς τὸν πατέρα τῆς νύμφης ὡς ἀντίτιμον τῆς γυναικός, τὴν ὁποῖαν
οὕτως ἠγόραζεν. Ὁ Ἀγαμέμνων δίδει τὴν κόρην του εἰς τὸν Ἀχιλλέα,
χωρὶς νὰ ἀπαιτῆ οὐδὲν τίμημα. — **ἑπτὰ πτολίεθρα** : Πόλεις μεσσηνιακαί,
αἱ ὁποῖαι ἀνήκον εἰς τὴν προσωπικὴν περιουσίαν τοῦ Ἀγαμέμνονος.—

θέμιστες : Ἡ λέξις σημαίνει γενικῶς τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, ἡ ὅποια ἦτο πολλαπλῆ κατὰ τοὺς ὀμηρικοὺς χρόνους. Ὁ βασιλεὺς ἦτο ἀνώτατος ἄρχων ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ ἐν καιρῷ πολέμου, ἀνώτατος δικαστὴς κ.ἄ. Αἱ θέμιστες ἐδίδοντο εἰς αὐτὸν κατὰ θέλησιν τοῦ Διὸς μαζί με τὸ σκῆπτρον. Ἐδῶ ἡ λέξις σημαίνει εἰδικῶς τὰ δικαιώματα, τὰ ὅποια εἶχε ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα τῶν ὑπηκόων του.

Ὁ λόγος τοῦ Ὀδυσσεὺς θεωρεῖται ὑπόδειγμα τέχνης πειστικῆς, ὅπως ἀσκεῖται αὐτὴ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου, δηλ. με σύνεσιν, με ἀφέλειαν καὶ χωρὶς βεβιασμένα ἐπιχειρήματα. Νὰ διακρίνετε : 1) εἰς ποῖα σημεῖα τοῦ λόγου ἐντείνεται ἡ πειθῶ, 2) πῶς ὁ Ὀδυσσεὺς βαρμηδὸν προσπιθεῖ νὰ κάμῃ τὸν Ἀχιλλέα καὶ 3) ποῖον τρόπον ἐπινοεῖ κατὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας του, διὰ νὰ κινήσῃ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἥρωος.

307 - 363

α') 307 - 327 :—τὸν μῦθον = τὴν ἀπόφασίν μου.—ἀπηλεγέως = ἀπεριφράστως, ὀρθά - κοφτά (ἀπὸ + ἄλεγος = φροντίς).—ἀποειπεῖν = νὰ ἐκφράσω.—ἦ περ δὴ = ὅπως ἀκριβῶς.—τετελεσμένον ἔσται· ἐνν. μοι = καὶ ὅπως θὰ τὸ ἐκτελέσω.—ὡς μὴ τρύξητε = διὰ νὰ μὴ μοῦ παίρνετε τὰ αὐτιά. Ἡ λέξις ἠχοποιήτος· τρύξω=κάμνω τρυ - τρυ.—παρήμενοι = καθήμενοι πλησίον μου, δηλ. ὅπως τώρα.—γάρ· αἰτιολογεῖ τὴν ὠμὴν εἰλικρίνειαν, με τὴν ὁποίαν θὰ ὀμιλήσῃ.—ὁμῶς· (ἐπίρρ.) = ὁμοίως, ἐξ ἴσου.—κεύθω = κρύπτω.—χάρις = ἀναγνώρισις, εὐγνωμοσύνη.—ἦεν ἐνν. ἐμοί.—δήιος· Ε 117.—νωλεμές· (ἐπίρρ.) = διαρκῶς.—μένοντι· ἐνν. παρὰ νηυσί. Ἡ μετχ. ὑποθετ. : εἰ μένει καὶ εἰ μάλα πολεμίζοι.—ἴος· Ζ 422.—κάτθανε· ῥ. καταβήσκω : γνωμικὸς ἄορ.—ἀεργός = φυγόπονος, ἀδρανὴς (στερ. α + Ἔργος).—ἐοργῶς· ἐοργα, παρακμ. τοῦ ἐρῶ.—περίκειται = εὐρίσκειται πέριξ μου, μοῦ μένει περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους.—παραβάλλω = βάζω ἐμπρός, ἐκθέτω εἰς κινδύνους.—ἀπτήν - ἦνος = ποὺ δὲν δύναται νὰ πετάξῃ.—ὁ μᾶσταξ = μασημένη τροφή (μαστάξω = μασῶ).—κακῶς πέλει οἱ αὐτῇ = δι' αὐτὴν τὴν ἰδίαν εἶναι κακόν, αὐτὴ ὑποφέρει.—ιαύω = περνῶ τὴν νύκτα.—διαπρήσσω ἡματα = περνῶ ἡμέρας.—ἡ δαρ = ἡ σύζυγος.

328 - 347 : —**ἀλαπάζω** · I 278.—**πεζός** = εἰς ἐπιδρομὰς κατὰ ξηράν.—**κατὰ Τροίην** = ἐν τῇ Τροίᾳ.—**κειμήλια** = θησαυροί. Κυρίως : πᾶν ὅ,τι κεῖται, πᾶν ὅ,τι εἶναι περιουσία.—**δόσκον**· θαιμιστ. ἄορ. β' τοῦ **δίδομι**.—**θούος**· A 12.—**διὰ δασάσκετο** = ἐμοίραζεν εἰς τοὺς ἄλλους· δασάσκομαι θαιμιστ. τοῦ **δαίομαι** - **δατέομαι**. — **γέρα**· κατηγορμ. εἰς τὸ ἄλλα.—**ἔμπεδα** = εἰς τὸν τόπον τους, ἄθικτα.—**εἴλετο**· ἀντικμ. ἄλοχον **θυμαρέα**.—**θυμαρῆς** = προσφιλῆς (**θυμός** + ἄορ, ἄρῆσκω).—**παριαύων** = κοιμώμενος πλησίον τῆς.—**μέροψ**· A 250.—**ἐπεὶ**· δικαιολογεῖ τὸ ἀντίθετον τῆς ἐρωτήσεως : ὄχι βέβαια, δὲν ἀγαποῦν μόνοι οἱ Ἄτρεϊδαὶ τὰς γυναῖκάς των, διότι...—**ἐχέφρων** = συνετός.—**δουρικτητός**=αἰχμάλωτος πολέμου (**δόρυ** + **κτητός**).—**πειρῶμαι** (**τινος**) = δοκιμάζω, προσπαθῶ νὰ πείσω κάποιον.—**ἀλεξέμεναι**· **ἀλέξειν**· I 251.

348 - 363 :—**πονέομαι** = κάμνω τι.—**νόσφιν** = μακράν, χωρὶς.—**καὶ δὴ** = καὶ μάλιστα.—**δέμω** = κτίζω, ἐγείρω.—**ἐλάω** = τραβῶ, ἐκτείνω.— ὁ **σκόλοψ** = πάσσαλος.—**οὐδ' ὡς** = παρ' ὅλα αὐτά.—**ἀπὸ τείχεος**=μακράν, εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ τείχους (τοῦ Ἰλίου).—**ᾄρνυμι μάχην** = κινῶ, συνάπτω μάχην.— στ. 354 = Z 237.—**οἶον**· προσδιόριζει τὸ νοούμενον ἐμέ.—**μίμνω** = ἀναμένω.—**νηέω**· I 279.—**ἄλαδε**· εἰς ἄλα = εἰς τὴν θάλασσαν.—**αἶ κέν τοι τὰ μεμήλη** = ἂν σ' ἐνδιαφέρῃ αὐτό.—**ἦρι**· ἐπίρρ. = πρῶι.—**ἐρέσω** = κωπηλατῶ.—**μαῶτας** = ἐπιθυμοῦντας, προθύμους.—**ἦματι τριτάτῳ** = μετὰ τρεῖς ἡμέρας.—**ἐρίβωλος**· **ἐριβῶλαξ**· A 155.

β') Ἄσυναίρετοι τύποι γεν. πληθ. : **σφετεράων, τάων, πασέων**.
— Τὸ τακτικὸν τοῦ τρεῖς : **τρίτατος** ὡς καὶ **τέτρατος, ἑνατος, δέκατος**.

— **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἦεν, δῶη, ἰῆ, ἐθέλεσκε**.

γ') **ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος...** Οἱ δύο αὐτοὶ στίχοι εἶχον γίνεαι παροιμία εἰς τὸν ἀρχαῖον κόσμον. Πράγματι γίνεται ἀπεχθῆς ὁ ἄνθρωπος, ὅστις συγκρούπτει τὴν ἀληθῆ σκέψιν του καὶ ὑποκρίνεται.—**κάτθανε ὁμῶς...** Ὁ Ἀχιλλεὺς λαμβάνων ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἰδικὴν του περιπτώσιν γενικεύει τὴν σκέψιν του καὶ ἐκφράζεται μετὸς τὴν ἀπαισιοδοξίαν διὰ τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀνδρείας. Με

τὴν διαγωγὴν τοῦ ὄμως κατόπιν ἀπέδειξεν, ὅτι καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν ἐπί-
 στευε καὶ ἤθελε νὰ ἐπιτελέσῃ γενναῖα ἔργα ἀδιαφορῶν διὰ τὸν θάνατον.—
ὁάρων ἔνεκα σφετεράων: Προφανῶς ὁ Ἀχιλλεὺς ἔννοεῖ τὴν Ἑλένην.
 Χρησιμοποιεῖ ὄμως πληθυντικόν, διὰ νὰ ἐκφράσῃ ὅλην τὴν περιφρόνησίν
 τοῦ πρὸς τοὺς δύο Ἀτρείδας.— **Ὀδυσσεῦ, σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισιν**
βασιλεῦσιν φραζέσθω: Ὁ λόγος τοῦ Ἀχιλλεῦς εἰς τὸ μέρος τοῦτο
 γίνεται σαρκαστικὸς καὶ ἰδιαίτερος ἢ παρακίνησις αὐτὴ ἐνθυμίζει τὴν
 καύχησιν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅτι δὲν χρειάζεται καὶ τόσον τὴν βοήθειαν
 τοῦ Ἀχιλλεῦς (Α 173-175).— **Ἑλλησπόντον ἐπ' ἰχθυόεντα:** Ἐννοεῖ
 ἐδῶ ὄχι ἀκριβῶς τὰ στενά τοῦ Ἑλλησπόντου, ἐφ' ὅσον ὁ Ἀχιλλεὺς θὰ
 ἐπλεε πρὸς τὴν Θεσσαλίαν, ἀλλὰ τὴν θάλασσαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνοίγεται ὁ
 Ἑλλησπόντος.— **ἤματί κε τριτάτω...** Τὸν στίχον αὐτὸν παρεμβάλλει
 ὁ Πλάτων εἰς τὸν διάλογον « Κρίτωνα », ἔνθα συμβολικῶς « Φθίην ἐρι-
 βωλον » ἔννοεῖ τὸν τόπον, ὅπου θὰ μετέβαινε μετὰ θάνατον ἡ ψυχὴ τοῦ
 φιλοσόφου.

α') 143 - 158 : — **βάσκ' ἴθι** = φεύγα, πήγαινε· παρβλ. βῆ ἰέναι Z 296. — **ταχεῖα** = ταχέως, με ὄλην σου τὴν ταχύτητα. Κατηγρμ.— τὸ ἔδος = ἡ ἔδρα, ἡ κατοικία (ρίζ. σεδ - ἔζομαι). — **λύομαι** = ἀπολυτρώνω, ἐξαγοράζω. — **ιαίνω** = εὐχαριστῶ, καταπραΰνω. — **ἄμα** = μαζί. — **γεραίτερος** = μᾶλλον γέρον, ἡλικιωμένος. — **δς ἰθύνοι**· ἀναφ. τελ. — **πρότ.** — **προτί** = πρόσ. — **μηδὲ μελέτω οἱ** = καὶ καθόλου νὰ μὴ σκεφθῆ. — τὸ **τάρβος** = ὁ φόβος. — ὁ **πομπός** = ὁ συνοδός. — **ὀπάζω** = δίδω. — **ἀργεῖφόντης** = ὁ αἰφνιδίως ἐμφανιζόμενος (ἀργός = ταχὺς + φαίνω). Μυθολ. ἐπίθ. τοῦ Ἑρμοῦ. — **ἦρος**· A 193. — **πελάζω** = φέρω πλησίον· μτβτ. — **ἀπό ἐρύξει** = θὰ ἐμποδίσῃ· ῥ. ἐρύκω. — **ἄσκοπος** = ἀπερίσκεπτος. — **ἀλιτήμων** = ἀμαρτωλός, ἀσεβής. — **ἐνδυκέως** = ἐπιμελῶς, με σεβασμὸν (ἐν - ῥίζ. δευκ-, ἡ ὁποία σημαίνει φροντίζειν). — **πεφιδῆσεται** = θὰ λυπηθῆ, ῥ. φείδομαι.

159 - 170 : — **ἄελλόπος** = ταχεῖα ὡς θύελλα (ἄελλα + πούς). — **κίχεν· κίχάνω, κίχημι**· E 187. — ἡ **ἐνοπη** = φωνὴ λύπης. — τὸ **εἶμα** = τὸ ἔνδυμα. — **φύρω** = βρέχω. — **ἐντυπᾶς** = σφικτὰ εἰς τὸ σῶμα, ὥστε νὰ διαγράφεται τὸ σῶμά του. — **κόπρος** = σκόνη καὶ ἀκαθαρσία. — **τοῖο· τοιούτου**, ἦτοι εἰς τὸ κεφάλι τοῦ γέροντος, ὅστις ἦτο εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν. — **κυλίνδομαι** = κυλιόμαι. — **καταμήσατο· καταμάομαι** = μαζεύω. — ἡ **νυός** = ἡ νύμφη. — **οἱ δὴ... ὀλέσαντες**· ἡ σειρὰ τῶν λ.: οἱ δὴ κέατο πολλέες τε καὶ ἐσθλοὶ ὀλέσαντες ψυχὰς ὑπὸ χερσὶν Ἀργείων. — **κέατο**· ἔκειντο. — **τυτθὸν** = σιγά, ψιθυριστά. — **γυῖα**· E 122.

171 - 187 : — **ὄσσομένη**· ὄσσομαι = ἀντικρύζω, βλέπω κατὰ νοῦν, σκέπτομαι. — **τότε** = ἐδῶ. — **ἀνευθεν** = μακράν. — **ἑών**· ἐναντ. μετοχ. — **ἐκέλευσεν**· ὁ ἄορ. ἀναφέρεται εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἔδωσεν ὁ Ζεὺς τὴν διαταγὴν εἰς τὴν Ἴριν. — στ. 176 - 187 εἰς εὐθὺν λόγον τὸ περιεχόμενον τῶν στ. 147 - 158.

188 - 199 : — υίας· συναπτ. πρὸς τὸ ἠρώγει.— ὀπλίζω = ἐρμύ-
 τάνω, ἐτοιμάζω.— ἡ πείριος - νθος = ψάθινον κιβώτιον.— κηώεις· Z
 288.— τὰ γλήνεα = κοσμήματα, πολύτιμα πράγματα.— κελάνδει·
 χανδάνω = περιέχω, περικλείω.— δαιμονίη· Z 486.— τί τοι φρεσίν
 εἶδεται εἶναι; — τί σοῦ φαίνεται πῶς εἶναι αὐτό;

200 - 215 : — κώκυσει = ἐβγαλε φωνήν.— πῆ οἶχονται = ποῦ
 ἐπῆγαν.— ἦς· αἷς δοτικ. τῆς αἰτίας.— ἔκλεο· κλέομαι = εἶμαι ἔακου-
 στός.— ἦδ' (ἐπὶ τούτοις) οἷσιν ἀνάσσεις=καὶ εἰς τοὺς ὑπηκόους σου.—
 πῶς ἐθέλεις = πῶς ἔχεις διάθεσιν.— ἐξενάριξε· E 151.— αἰρήσει
 καὶ ἐσόψεται· σχ. πρωθύτερον.— εἰ ἐσόψεται=ἀν σέ ἀναγνωρίση.—
 ὠμηστής = ἄγριος.— ὄδε = αὐτός, περὶ τοῦ ὁποῦοι ὁμιλοῦμεν.— γει-
 νομένη (χρον.) = ὅταν ἐγενήθη.— ἐπένησε λίνω=ἔκλωσε μὲ τὸ νῆ-
 μά της· ῥ. ἐπινέω.— ἀργίποδες = γοργόποδες (ἀργός=ταχύς).— ἄσαι
 = νὰ χορτάση. Ἐπεξ. τοῦ ὡς· ῥ. ἄω.— κρατερός = βίαιος, σκληρός.—
 ἔχοιμι· καθαρὰ εὐκτική = μακάρι νὰ εἶχα.— ἐσθέμεναι· ἐσθω, ἐσθίω.
 Ὁ ἐνεστώς ἐξακολουθητικὸς δηλώνει τὸ πάθος τῆς Ἐκάβης = νὰ τὸ
 κατατρώγω ἀδιάκοπα.— προσφῦσα = προσκολληθεῖσα.— ἀντιτα γέ-
 νοιτό (μοι) = θὰ τὸν ἐξεδικούμην.— ἀντιτα· ἀντὶ ἀντίτιτα (τίνομαι).—
 ἔργα· ἐνν. τοῦ Ἀχιλλέως = δι' ὅ,τι ἔκαμεν.— κακιζόμενον = ὡς
 ἀνανδρον.— ἐσταότα = ἰστάμενον ὡς ὑπερασπιστήν, ὑπερασπίζοντα.—
 ἄλεωρῆ = ἄμυνα, τρόπος νὰ σωθῆ.

216 - 227 : — ὄρις = πουλί, οἰωνός.— πέλευ = πέλομαι.— ἦ οἶ =
 ἦ αὐτοὶ πού... — θουσκός = ὁ μαντεύων ἀπὸ τὰς θυσίας.— νοσφί-
 ζομαι = ἀπορρίπτω, ἀποφεύγω.— ἐσέδρακον· ἐσδέρομαι = βλέπω.—
 ἀντην = ἐμπρός μου.— ἄλιος = μάταιος, ἀνεκτέλεστος.— ἔπος = ὁ
 λόγος μου.— ἀγκάς· ἐπίρρ. = εἰς τὰς ἀγκάλας.— ἐξ ἔρον εἶην· πρβλ.
 ἐξ ἔρον ἐντο· I 222.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **ἰκέτεω, τοῖο, ἔην, κέατο, υἷας.**

— Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον αἱ φράσεις :

1) ἦός κεν ἄγων Ἀχιλλῆι πελάσση.

2) αὐτὰρ ἐπὶν ἀγάγησιν.

3) οὐ ἐ κακιζόμενόν γε κατέκτα.

γ') ἀμφὶ δὲ πολλὴ κόπρος ἔην κεφαλῇ: Ἡ ἐκδήλωσις αὐτῆ τοῦ πένθους ἦτο συνήθης. Καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου, ἔχυνε κόνιν αἰθαλόεσσαν εἰς τὴν κεφαλὴν του καὶ κατήσχυε τὸ χαρίεν του πρόσωπον. Ὁ ποιητὴς προσθέτων τὴν λεπτομέρειαν, ὅτι ὁ γέρον βασιλεὺς ἦτο σφιχτὰ τυλιγμένος εἰς τὴν χλαϊνάν του, καθιστᾷ περισσότερον δραματικὴν τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν ἀντίκρυσε ἡ Ἴρις εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου.—**Δαρδανίδης**: ὀνομάζεται ὁ Πριάμος ὡς ἀπόγονος τοῦ Δαρδάνου, παλαιοῦ βασιλέως τῶν Τρώων.—**ἐς θάλαμον κηώνετα** κτλ. Πρβλ. Ζ 288.—**ἑσταότα πρὸ Τρώων**: Ἡ Ἐκάβη ἐνθυμεῖται καλῶς τὴν τελευταίαν φορὰν ποῦ εἶδε τὸν υἱὸν της. Ὅταν ὁ Ἀχιλλεύς κατεδίωξε τοὺς Τρῶας καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ κλεισθοῦν εἰς τὴν πόλιν, μόνος ὁ Ἔκτωρ ἔμεινε ἔξω τοῦ τείχους, διὰ νὰ μονομαχήσῃ με τὸν φοβερὸν ἀντίπαλον. Ἰστατο ὡς μόνος πρόμαχος τῆς πόλεως, ἐνῶ οἱ γονεῖς καὶ οἱ φίλοι του εἰς μάτην τὸν ἰκέτευσαν νὰ εἰσέλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ τεῖχος (Χ 25 κ.έ.).

228 - 280

α') 228 - 246: —**ἡ φωριασμός** = τὸ κιβώτιον.—**τὸ ἐπίθημα** = κάλυμμα.—**ἀπλοῖδες χλαῖναι** = μοναὶ χλαῖναι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ διπλοῖς, δίπλας· Γ 126.—**τάπητες** = σκεπάσματα καθισμάτων καὶ κλινῶν.—**τὸ φᾶρος** = τὸ ἐξωτερικὸν ἔνδυμα, τὸ ἱμάτιον.—**ἴστημι** = ζυγίζω.—**πίσυρες** = τέσσαρες.—**ἐξεσίην** = εἰς πρεσβείαν, ὡς ἀπεσταλμένος (ἐξίημι).—**μέγα** = σπουδαῖον.—**τὸ κτέρας** = κτῆμα.—**περι** = σφόδρα, ὑπερβολικά.—**ἀπέεργε**· ἐναρκτ. = ἤρχισε νὰ ἀποδιώκῃ· ῥ. ἀποέργω.—**ἐνίσσω** = ἐπιπλήττω.—**ἔρρετε** = φύγετ' ἀπ' ἐδῶ, πηγαίνετε στὴν ὀργή.—**λωβητῆρες** = ἐλεεινοί.—**ἐλεγχεές** = ἐπονείδιστοι.—**κηδήσοντες** = διὰ νὰ με λυπήσετε (κήδω).—**δνόσασθαι**· ὀνομαί = περιφρονῶ, δὲν λογαριάζω τίποτε.—**ῥηίτεροι ἔσσεσθαι ἐναίρεμέν**· προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ τῆς ἀπροσ.: ὀηίτερον ἔσσεται Ἀχαιοῖσιν ἐναίρεμέν ὑμᾶς.—**ἐναίρω** = φονεύω.—**ἀλαπάζω**· Ε 166.—**κεραίζομαι** = ἐρημώνομαι.

247 - 264: —**σκηπάνιον** = ῥάβδος, σκηπτρον.—**διέπε** = τοὺς διεχώριζε καὶ περνοῦσε· ῥ. διέπω.—**σπέρομαι** = βιάζομαι.—**ὀμόκλα**· ὀμοκλάω = φωνάζω, διατάσσω.—**νεικείω** = ἐπιπλήττω.—**βοὴν ἀγαθός**· Ε 114.—**ἡ κατηφών**· ὕβρις πρὸς τοὺς ἔχοντας κακὴν διαγωγὴν = αἰσχροί.—**αἰθ' ὠφέλετε πεφάσθαι** = εἶθε νὰ εἶχατε φονευθῆ

σεῖς... (παρακμ. ἐκ ρίζ. φεν-, φόνος).—**πανάποτμος** = δύσμοιρος.—**τὰ ἐλέγχεα** = τὰ κορόιδα.—**χοροῖτυπή** = χοροπηδήματα.—**ἐπιδήμιοι** = εἰς τὴν χώραν σας, εἰς βᾶρος τῶν συμπολιτῶν σας.—**πρήσσω δδοῖο** = κάμνω τὸν δρόμον. Ἡ γεν. διαίρετ.

265 - 280 :—**ὑποδείσαντες**=τρομαγμένοι ὑπήκουσαν· ῥ. ὑποδεῖδω.—**ἄειραν** = ἐπῆγαν καὶ ἔφεραν.—**πρωτοπαγῆς**· Ε 194.—**πεῖρινθα**· Ω 190.—**ἀπήνη** = ἄμαξα τετράτροχος συρομένη ἀπὸ ἡμιόνους.—**νήεον**· νηέω· Ι 279.—**οἱ κρατερώνυχες** = οἱ ἔχοντες ἰσχυρὰς ὀπλάς, ῥωμαλέοι.—**έντεσιεργοί** = οἱ ἐργαζόμενοι, οἱ σύροντες τὰ έντεα, ἤτοι τὸ συγκρότημα τῆς ἀμάξης.—**ἀτιτάλλω**· Ε 271.

β') *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν οἱ τύποι : ὕμμες, πίσυρες, ἔσκε.*

— *Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον αἱ προτάσεις :*

1) οὐδέ νυ τοῦ περ φείσατο ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων.

2) ῥήϊτεροι μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν ἔσεσθε, κείνου τεθνηῶτος, ἐναιρέμεν.

γ') **τάλαντον**· Ι 264.—**Θρηῆκες ἄνδρες** : Οἱ Θρηῆκες ἦσαν φυλετικῶς συγγενεῖς μὲ τούς Τρῶας καὶ σύμμαχοι αὐτῶν. Τὸ δέπας ἐδόθη εἰς τὸν Πρίαμον, πρὶν γίνῃ βασιλεὺς, ὅτε ἐστάλη πρέσβυς ὑπὸ τοῦ πατρός του Λαομέδοντος.—**ἀπήνη** : Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν **ἄμαξαν**, ἡ ὁποία σύρεται ἀπὸ ἵππους, ἡ ἀπήνη σύρεται ἀπὸ ἡμιόνους, εἶναι δὲ τετράτροχος καὶ προορίζεται μᾶλλον διὰ φορτία.—**Μυσοί** : Κάτοικοι τῆς Μυσίας εἰς τὰ ΒΔ τῆς Μ. Ἀσίας.

281 - 338

α') 281 - 298 :—**ζευγυύσθη** = διέταξαν νὰ ζευχθοῦν δι' αὐτοὺς τὰ ζῷα. Τὸ ῥ. μέσ. διάμεσ.—**πυκινὰ μῆδεα** = σοβαρὰ σκέψεις.—**ἀγχιμόλον**· ἐπίρρ.=πλησίον.—**τετιηῶς** = λυπημένος· ῥ. *τετίημαι*.—**μελίφρων** = ποὺ γλυκαίνει τὴν ψυχὴν.—**λείψαντε**· *λείβω* = χύνω.—**τῆ**· δεικτ. = ὀρίστε.—**ἄψ** = ὀπίσω.—**ἐπεὶ ἄρ(α)γε** = ἀφοῦ τέλος πάντων.—**μέν**· βεβαιωτ.—**ἔπειτα** = τώρα, ἤτοι ἀφοῦ ἀπεφάσις ὀπωσδήποτε νὰ ὑπάγῃς.—**κελαινεφής**· Ζ 267.—**Ἰδαῖος** = ὁ λατρευόμενος ἐπὶ τῆς Ἰδης.—**κατὰ ὄρᾶται** = κοιτάζει, βλέπει κάτω.—**εὔ**, οὐ· προσ. ἄντων.—**δεξιὸν** = νὰ πετάξῃ δεξιὰ σου.—**πίσυνος**· Ε 205.—**εἰ δέ** = ἂν ὁμως.—**εὐρύοπα**· Ε 265.—**οὐκ ἂν κελοίμη**

= δὲν θὰ σὲ προέτρεπα, ἄρα : θὰ σὲ ἀπέτρεπα.—ἐποτρύνουσα = μὲ τὰς συμβουλὰς μου.—μάλα περ μεμαῶτα = παρ' ὄλην σου τὴν ἐπιθυμίαν.

299 - 321 :—τοι ἐφιεμένη τόδε = εἰς αὐτὴν σου τὴν ἐπιθυμίαν.—
 χεῖρας ἀνασχέμεν... = Z 257.—ἦ· (ἦμι = λέγω).—ἀκήρατος = καθαρός, διαυγής.—παρέστη = ἐστάθη κοντά του.—τὸ χέρνιβον = ἡ λεκάνη, ὅπου χύνεται ἀπὸ τὴν πρόχουον τὸ ὕδωρ πρὸς νίψιν τῶν χειρῶν.—τὸ ἔρκος = ὁ φραγμὸς τῆς αὐλῆς καὶ συνεκδοχ. ἡ αὐλή.—εἰσανιδῶν = ἀτεινίσας πρὸς τὰ ἄνω.—μηδέων = βασιλεύων.—φίλον ἦδ' ἐλεεινὸν = νὰ κινήσω τὴν συμπάθειαν καὶ τὸν οἴκτον.—μητίετα· A 175.—ἦκε· ἴημι.—τελειότατον = ἀληθέστατον.—μόρφνος· εἶδος ἀετοῦ μελανοῦ χρώματος. Τὸ ἴδιον σημαίνει καὶ περκνός.—δσση θύρη τέτυκται = δσση ἔχει κατασκευασθῆ ἡ θύρα.—ἀφνειός = πλούσιος.—ἐὺ κληῖς' ἀραρυῖα = καλῶς διὰ κληίδων (σύρτης) ἡρμοσμένη.—εἴσατο· εἶδομαι = φαίνομαι.—ἀίξας· αἴσω = πετῶ (διάττοντες).—γῆθέω = χαίρω.—ἰάνθη· ἰαίνω· Ω 147.

322 - 338 :—σπέρχομαι· Ω 248.—ξεστός = καλὰ πελεκημένος, στιλπνός· πρβλ. Z 244 : ξεστοῖο λίθου.—ἐκ ἔλασε = ἐτράβηξεν ἔξω, ἔνν. τοὺς ἵππους του.—ἐρίδουπος = ὅπου ἀντηχεῖ πολὺ κάθε κρότος, ἡχηρός.—ἐφέπω = διευθύνω.—καρπαλίμως = ταχέως.—κατὰ ἄστνυ = κατερχόμενος τὴν πόλιν.—ἄψορρος = ὀπίσω (ἄψ + ῥέω).—ἀπονεόμαι = φεύγω.—προφανέντε = μόλις ἐνεφανίσθησαν.—ἐταιρίζω = γίνομαι σύντροφος, συνοδεύω.—βάσκ' ἴθι· Ω 144.—Πηλειωνάδε = εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Πηλείωνος, τ.ἔ. τοῦ Ἀχιλλέως.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σφί, ἐθέλησθα.

γ') Κρονίωνι Ἰδαίω, ὃς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὁρᾶται :
 Ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τῆς Ἰδης, τὸ Γάργαρον, φαίνεται ὁλόκληρος ἡ Τρωικὴ χώρα καὶ ἀκόμη μεγαλύτερα ἔκτασις. Ἐξ ἄλλου τὸ ῥῆμα ὁρᾶται ἐδῶ ἐκφράζει τὴν προστατευτικὴν διάθεσιν τοῦ Διὸς διὰ τὴν χώραν τοῦ Πριάμου.—χερσὶν ὕδωρ ἐπιχευᾶι ἀκήρατον : Πρὸ πάσης ἱεροπραξίας ἔπρεπεν αἱ χεῖρες νὰ νίπτωνται.—μέσω ἔρκει : Εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τῆς αὐλῆς ἔκειτο ὁ βωμὸς τοῦ Ἐρκείου Διός, ὅπου προσεφέροντο αἱ ἐπίσημοι βασιλικαὶ θυσίαι.—καὶ αἰθού-

σης ἐριδούπου: Ἐννοεῖται ἡ στοά, ἡ ὁποία ἀπετέλει τὸ ἐξωτερικὸν πρῶτον τῆς αὐλῆς. Εἰσερχόμενος κανεὶς ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτὴν ἔθουσαν εὐρίσκετο εἰς τὴν αὐλὴν (ἔρκος) καὶ ἀντίκρυζε ἄλλην στοάν, ἣτις ἦτο ἡ εἴσοδος τοῦ μεγάρου (αἶθουσα δώματος). Εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου ἔβλεπε κανεὶς στοὰς (ξεστάς αἰθούσας) καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐλῆς· Z 243.

339 - 404

α') 339 - 348:—ἀπίθησε = παρήκουσε· οὐδ' ἀπίθησε=ὐπήκουσε.—
 διάκτορος = ὁ κομίζων καὶ ἐκτελῶν τελειῶς τὰς διαταγὰς τῶν θεῶν.
 — ἀργειφόντης· Ω 153.—αὐτίκα ἔπειτα = εὐθὺς ἀμέσως.—ἀμβρό-
 σιος = ἀθάνατος, θεϊκὸς (α + (μ) βροτός).— ἡμὲν - ἡδὲ = καὶ - καὶ.
 — ὑγρή· ὡς οὐσιαστ. (πρβλ. ἡ ξηρὰ ἐνν. γῆ).— ἅμα πνοιῆς = μαζὶ
 μὲ τὰς πνοάς, καθὼς ἔπνεεν ὁ ἄνεμος.—τῇ· ἀναφορ. δοτκ. ὄργ.—θέλω
 = μαγεύω.—τοὺς δ' αὐτε = ἐνῶ ἀντιθέτως ἄλλους.—ὕπνῳ = κατέ-
 χομαι ἀπὸ ὕπνου.—κρατὺς = κραταιός.—βῆ ἰέναι· Z 229.—αἰσυ-
 μνητῆρ = ὁ κρίνων τὰ δίκαια, ὁ ἄρχων (αἶσα + μέμνημαι).—κοῦ-
 ρος αἰσυμνητῆρ = νεαρὸς ἄρχων, ἀρχοντόπουλο.—πρῶτον ὑπνήτηρ=
 ποὺ μόλις φυτρῶνουν τὰ γένειά του (ὑπήγη = τὸ γένειον).

349 - 357 :— ἔλασαν παρέξ σῆμα Ἴλιοι = ἐπροσπέρασαν τὸ
 μνημα τοῦ Ἴλου.— δὴ γὰρ = διότι ἤδη.— τὸ κνέφας = τὸ σκότος.—
 τὸν δέ· συναπτ. πρὸς τὸ Ἑρμείαν = καὶ τοῦτον, δηλ. τὸν Ἑρμῆν.—ἐξ
 ἀγχιμόλοιο· Ω 283.— φράζομαι = ἀντιλαμβάνομαι.—φράζω, Δαρ-
 δανίδη = πρόσσεχε ἐκεῖ, Δαρδανίδη.—φραδῆς = φρόνιμος.— τέτυκται
 ἔργα = ἔχουν γίνεαι ἔργα· εἰς τὴν νεοελλ. : ἔγινε δουλειὰ ποὺ χρειάζεται
 νοῦν φρόνιμον.— διαρραίομαι = καταστρέφομαι, ἀφανίζομαι.— μιν·
 συναπτ. πρὸς τὸ λιτανεύομεν.

358 - 371 :— σὺν χύτο = ἐταράχθη.— δεῖδια· δέδια.— γναμπτός
 = εὐλύγιστος.— ταφῶν· τέθηπα = κυριεύομαι ἀπὸ ἐκπληξίν.— αὐ-
 τός = αὐθορμήτως, μόνος του.— ἐριούνιος = εὐεργετικὸς (ἐπιτατ.
 ἐρι + ὀνίγημι = ὠφελῶ)· ἐπίθ. τοῦ Ἑρμοῦ.— ἐξείρετο = τοῦ ἀπηύ-
 θυνεν ἐρώτησιν.— πάτερ· προσφών. νεωτέρων πρὸς γέροντας.— ἰθύνω=
 διευθύνω.— ἀμβροσίη νύξ = θεϊκὴ νύξ.— εὐδω = κοιμῶμαι, ἡσυχά-
 ζω.— μένεα πνειόντες = ὄρμητικοί, γενναῖοι.— ἀνάρσιος = ἐχθρικός
 (στερ. α + ἄρσιος, ἀραρίσκω).— θοός· A 12. Ἡ νύξ λέγεται θρη,

διότι μεσολαβούντος τοῦ ὕπνου φαίνεται ὅτι παρέρχεται γρήγορα.— τὸ ὄνειαρ-ατος=πολύτιμον πράγμα.— τίς ἂν νόος τοι εἶη; = ποία σκέψις θὰ σοῦ ἐγίνετο; τί θὰ ἐβαζες εἰς τὸν νοῦν σου;— ὀπηδέω = ἀκολουθῶ.— ἀπαμύνασθαι· (συναπτ. πρὸς τό: οὐτ' αὐτὸς νέος ἐσσί) = ὥστε νὰ ἀποκρούσης.— χαλεπαίνω = φέρομαι ἐχθρικῶς, κάμνω κακόν.— ῥέξω· ῥέζω.— και δέ = και μάλιστα.— ἀπαλεξήσαιμι· ἀπαλέξω· I 251.— δέ· αἰτιολ.— εἶσκω = παρομοιάζω.

372 - 377 :— οὕτω πη = ἔτσι κάπως.— ὑπερέσχεθε χεῖρα = ἄπλωσε τὸ χέρι ἀπὸ πάνω μου, μὲ ἐπροστάτευσεν.— ἤκεν = ἔστειλεν. ῥήμι.— ὀδοιπόρον = διαβάτην.— ἀντιβολέω = συναντῶ.— αἶσιος = ποὺ φέρνει καλόν, τυχερός.— ἀγητὸς = θαυμάσιος.— πέπνυμαι νόω = ἔχω πολὺν νοῦν.

378 - 388 :— ναὶ δὴ = ναὶ πράγματι.— κατὰ μοῖραν = ὀρθά.— ἀτρεκέως = χωρὶς περιστροφάς, εὐλικρινῶς.— πῆ = κάπου.— κειμήλια = θησαυροί.— ἴνα· ἀναφ. τόπου = ὅπου.— ὦριστος· ὁ ἄριστος.— οὐ τι = οὐδὲν.— ἐπιδεύομαι = εἶμαι κατώτερος.— μάχης = ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν μάχην.— φέριστος = ἐξάρετος, θαυμάσιος.— τέων· τίνων.— ὁ οἶτος = ἡ μοῖρα.— ἄποτμος = ἄμοιρος.— ἐνισπες· ἐννέπω.

389 - 404 :— πειράομαι τινος = δοκιμάζω κάποιον.— εἶρεαι Ἔκτορα = ἐρωτᾷς περὶ τοῦ Ἐκτορος.— κυδιάνειρα = δοξάζουσα ἄνδρας (κῦδος + ἀνήρ). Λέγεται περὶ τῆς μάχης καὶ περὶ τῆς ἀγορᾶς.— δαίξω = κατακόπτω.— μία = ἡ αὐτή.— εὐεργῆς = καλὰ καμωμένη.— ἔξιμι = βγαίνω, προέρχομαι.— πάλλω κλήρω = τινάσσω κλήρους εἰς μίαν περικεφαλαίαν, ἕως ὅτου ἐκπηδήσῃ ἕνας· παλλόμενος κλήρω = κατὰ τὴν κλήρωσιν.— ἐλίκωψ· A 98.— ἀσχαλάω = δυσανασχετῶ.— ἔσσυμαι τινος = σπεύδω πρὸς τι, θέλω κάτι.

β') Ἄδρ. β' τοῦ ὑπερέχω κατ' ἐπέκτασιν : ὑπερέσχεθε.

— Γεν. πληθ. τῆς ἐρωτημ. ἀντωνυμ. τίς : τέων.

— Νὰ μετατραποῦν εἰς ἄπτικόν λόγον :

1) οὐτ' αὐτὸς νέος ἐσσί.

2) καὶ δέ κεν ἄλλον σεῦ ἀπαλεξήσαιμι.

γ') σήμα Ἴλιου: Ὁ Ἴλος κατὰ τὴν παράδοσιν ἦτο οἰκιστὴς τοῦ Ἴλιου. Προχωροῦντες πρὸς τὸν Σκάμανδρον ὁ Πρίαμος καὶ ὁ κῆρυξ ἄφησαν ἀριστερὰ τὸ μνημα τοῦ Ἴλου, τὸ ὁποῖον ἔκειτο εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ἀπὸ τῶν Σκαιῶν Πυλῶν μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν.—**φεύγωμεν ἐφ' ἵππων**: Ὁ Ἴδαῖος προτείνει νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἄμαξαν, πού περιεῖχε τοὺς θησαυροὺς, καὶ νὰ σωθοῦν φεύγοντες ἐπὶ τοῦ ἄρματος τοῦ συρομένου ὑπὸ τῶν ἵππων.—**Πολύκτωρ**: εἶναι φανταστικὸν ὄνομα, ὅπως εἶναι καὶ ὀλόκληρος ἡ ἱστορία, τὴν ὁποίαν διηγεῖται ὁ Ἑρμῆς διὰ τὸν ἐρχομὸν του εἰς τὴν Τροίαν. Ἐνῶ τώρα εἶναι πρῶτον ὑπηρέτης, πρὸ δέκα ἐτῶν εἶχε κληρωθῆ, διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν πόλεμον!

405 - 467

α') 405 - 423:—**μελειστί**=εἰς τεμάχια (*μελεῖζω*).—**προύθηκεν**· προτιθῆμι = βάλλω ἐμπρός, ῥίχνω.—**αὕτως** = ἔτσι, δηλ. ὅπως πρῖν, ὅπως ὅταν ἐφρονεῦθη.—**ἐν κλισίῃσι**· ἀντὶ ἐν κλισίῃ.—**δωδεκάτηοὶ ἡῶς** (ἔστι) = εἶναι δωδεκάτη ἡμέρα δι' αὐτόν, ἐπέρασαν δώδεκα ἡμέραι πού αὐτός...—ὁ **χρῶς - χρῶς** = τὸ δέριμα.—**αἱ εὐλαί** = σκώληκες σηπομένου κρέατος.—**ἀρηίφατος** = φονευθεὶς εἰς τὸν πόλεμον (ἄρηι + φατός).—**κατέδω** = κατατρώγω.—**ἦ μὲν** = καὶ ὁμως.—**ἀκηδέστως** = χωρὶς οἴκτου.—**αἰσχύνω** = παραμορφώνω.—**θηοῖό κεν** = θὰ θαυμάσης βλέπων· ῥ. *θηέομαι* = βλέπω μὲ θαυμασμόν.—**ἔερσῆεις** = δροσερὸς (ἡ *ἔερση* = πρωινὴ δρόσος).—**περὶ νένιπται** = ἔχει ἐντελῶς ξεπλυθῆ.—**μιαρὸς** = λερωμένος.—**σὺν μέμυκε** = ἔχουν κλείσει· ῥ. *μύω* = κλείω κυρίως τοὺς ὀφθαλμοὺς (*μύωψ, μυστήριον*).—**ῥσσα**· σύστοιχ. ἀντικμ. εἰς τὸ ἐτύπη = ῥσας πληγὰς ἔλαβεν.—**υἱὸς ἔῃος** = τοῦ σοῦ υἱοῦ.—**νέκυς**· Α 52.—**περὶ** = περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον.—**φίλος κῆρι** = ἐγκάρδια ἀγαπητός.

424 - 431:—**γῆθησεν**· Ω 321.—**ἦ ῥα** = ἀλήθεια λοιπόν.—**ἀγαθόν**· ἐνν. ἐστί.—**δῶρα ἐναίσιμα** = τὰ πρέποντα δῶρα.—**οὐ λήθεο θεῶν** = δὲν παρέλειπε τὸ καθῆκόν του πρὸς τοὺς θεοὺς.—**τῶ** = διὰ τοῦτο.—**οἱ ἀπεμνήσαντο** = τοῦ ἀπέδωσαν τὴν ἀνάμνησιν, τὸν ἐνεθυμήθησαν καὶ αὐτοί.—**τὸ ἄλεισον** = τὸ ποτήριον.—**αὐτόν τε** = καὶ ἐμὲ αὐτόν.—**ῥύω** = σφίζω.—**πέμπω** = συνοδεύω.

432 - 439 : — **νεωτέρου** · ἐπειδὴ εἶμαι νεώτερος. Κατηγ. — **δς κέ-
λαι** · ἀναφ. αἰτιολ. πρότ. = ἀφοῦ μὲ προτρέπεις. — **παρῆξ Ἀχιλλῆα** =
χωρὶς νὰ τὸ ἤξευρη ὁ Ἀχιλ. — **τὸν μὲν** = ἐν τούτοις αὐτόν. — **συλεύω** =
ἀφαιρῶ. — **μετόπισθε** = κατόπιν. — **πομπός** · κατηγορμ. = ὡς συνοδός
σου. — **Ἄργος** · τὸ Πελασγικὸν εἰς Θεσσαλίαν, τὴν χώραν τῶν Μυρ-
μιδόνων. — **ἐνδυκέως** = ἐπιμελῶς, μὲ προσοχὴν. — **δμαρτέω** = πηγαίνω
μαζί, ἀκολουθῶ. — **ὄνοσσάμενος** · ὄνομαι · Ω 241.

440 - 467 : — **ἀναίξας** = πηδήσας ἐπάνω. — **λάζετο** = ἐπίασε (*λά-
ζομαι* ἀρχ. τύπος τοῦ λαμβάνω). — **ἦϋς - ἦεία - ἦϋ** · Γ 167. — **οἱ δὲ
φυλακτῆρες** = ἐνῶ οἱ φύλακες. — **νέον** = μόλις. — τὸ **δόρπον** = τὸ βρα-
δυνὸν φαγητόν. — **πονέομαι** = ἀσχολοῦμαι. — **ἄφαρ** = εὐθύς κατόπιν. —
ᾠίξε · οἶγω. — ὁ **ὄχευς** = ὁ σύρτης. — **ἐπ' ἀπήνης** = τὰ εὐρισκόμενα
ἐπὶ τῆς ἀπήνης. — **ποίησαν** · ὡς ὑπερσυντέλ. = εἶχον κάμει. — **κέρσαν-
τες** · κείρω = κουρεύω, κόβω. — **ἐρέφω** = θέτω ὄροφὴν, στεγάζω. — **λα-
χνήεις** = μαλλιάρος, πυκνός. — **λειμωνόθεν** = ἀπὸ τοὺς λειμῶνας. —
ἀμάω · Ω 165. — ὁ **σταυρός** = ὁ πάσσαλος. — **ἔχω** = κρατῶ, συγκρα-
τῶ. — ὁ **ἐπιβλῆς** = ὁ μάνδαλος, σύρτης (*ὄχευς, κληίς*). — **ἐπιρρήσ-
σεσκον** = συνήθως ἔσυραν· θαμ. τοῦ ἐπιρρήσω. — **ἦ τοι** = ἀληθῶς. —
σοι · συναπτ. πρὸς τὸ ὅπασεν· ὀπάζω · Ω 153. — **πάλιν εἴσομαι** = θά
ἐπανέλθω· μέλλ. τοῦ εἶμι. — **νεμεσσητόν** = ἀξιοκατάκριτον. — **ᾠδε** =
ὅπως ἔχω ἤδη κάμει. — **ἀγαπάζω** = χαιρετίζω, φέρομαι φιλικὰ (*πα-
ράλλ. τύπος τοῦ ἀγαπάω*). — **τύνη** · Ζ 262. — **ὑπὲρ πατρός** = ἐν ὀνό-
ματι τοῦ πατρός. — **λίσσομαι** = ἱκετεύω. — **σὺν ὀρίνης** = συγκινήσης.

β') Τὸ ῥ. **θεάομαι** εἰς ἰωνικ. τύπον **θηέομαι**. "Ὄθεν εὐκτ. β' προσ.
θηοῖο. — Τὸ ῥ. **εἶμι** εἰς μέσ. μέλλοντα χρόνον : **εἴσομαι**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : εἶς, τύνη.*
— *Νὰ μετατραποῦν εἰς ἄττικὸν λόγον :*

1) ἐοῦ **ἐτάριοι φίλοιο**.

2) ὄφρα **κεν ἀφίκωμαι**.

3) **καί μιν ὑπὲρ πατρός καὶ τέκεος λίσσεο**.

γ') ὄσσα **ἐτύπη** : "Ὅταν ὁ Ἀχιλλεὺς ἐφόνησε τὸν Ἔκτορα καὶ τὸν
ἐγῆμνωσεν ἀπὸ τὰ ὄπλα του, ἔσπευσαν ὅλοι οἱ Ἀχαιοί, διὰ νὰ ἰδοῦν ἀπὸ
κοντὰ νεκρὸν τὸν ἀνδροφόνον ἥρωα, ἐκεῖνον ὅστις ἠπέιλησε νὰ ἐμπρήση

τὰ πλοῖα των. Ὁ ποιητὴς διηγεῖται (X 369 - 375), ὅτι δὲν ἔμεινε κανεὶς ποῦ νὰ μὴ τὸν τρυπήσῃ μὲ τὴν αἰχμὴν του.— εἶ ποτ' ἔην γε : Ἡ ἔκφρασις αὐτὴ φανερώνει τὴν μεγάλην λύπην τοῦ Πριάμου διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του. Ὁ ἄριστος, ὁ μεγάλθυμος ὑπερασπιστὴς τοῦ Ἰλίου εἶναι πλέον μόνον ἀνάμνησις διὰ τὸν ἀπαρηγόρητον πατέρα.— **πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον :** Ἐφ' ὅσον ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπέιχε τῆς μάχης, οἱ Ἀχαιοί, διὰ νὰ εἶναι ἀσφαλεῖς ἀπὸ τὰς ἐφόδους τοῦ Ἑκτορος, περιέβαλον τὸ στρατόπεδον μὲ τάφρον καὶ τεῖχος, τὸ ὁποῖον ὁμως δὲν ἀντέσχευε εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν Τρώων. — **καὶ τέκεος :** Πρόκειται περὶ τοῦ Νεοπτολέμου, ὁ ὁποῖος διεκρίνετο καὶ εἰς τὴν μάχην καὶ εἰς τὰς βουλάς, ὡς καὶ ὁ πατὴρ του. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου αὐτὸς ὠδήγησε τοὺς Μυρμιδόνας ὀπίσω εἰς τὴν Ἑλλάδα.

468 - 551

α') 468 - 485 : — μακρὸς = ὑψηλός. — ἐξ ἵππων ἄλτο χαμᾶζε· E 111. — αὔθι· Γ 244. — ἰθὺς οἴκου = κατ' εὐθείαν εἰς τὴν κατοικίαν. — ἴξεσκε = ἐκάθητο συνήθως. — ἀπάνευθε = χωριστά. — καθείατο = ἦσαν καθισμένοι. — ὄζος· A 234. — ποίπνουον = ἦσαν ἀπησχολημένοι, κατεγίνοντο. — ἔτι καὶ παρέκειτο = ἀκόμη μάλιστα ἦτο πλησίον του. — ἔλαθεν εἰσελθὼν = ἀπαρατήρητος εἰσηλθε. — κύσε· Z 474. — πυκινὴ ἄτη = μεγάλη συμφορά. — ἄλλον δῆμον = εἰς ξένην χώραν. — ἀφνειός· E 9. — εἰσορόωντας· ὑποκ. : τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ.

486 - 506 : — ἐπιείκελος· A 131. — ὀλοὺς οὐδὸς γήρατος = τὸ θλιβερόν κατώφλιον τοῦ γήρατος, τὸ ἔσχατον γῆρας. — καὶ μὲν κείνον = ὠρισμένως ἐκεῖνον. — περιναίεται — περιναϊεῖσθε = κατοικοῦντες γύρω. — ἀμφὶ ἐόντες· πλεονασμ. εἰς τὸ περιναϊεῖσθε. — τείρω· Z 255. — ἡ ἀρῆ = τὸ κακόν. — λοιγός· A 67. — ἐπὶ τ' ἔλπεται = καὶ ἐπὶ πλέον ἐλπίζει. — ἤματα πάντα = ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν. — ἀπὸ ἰόντα = ἐρχόμενον ὀπίσω. — αὐτάρ· ἐναντ. — στ. 493 - 494 ὡς Ω 255 - 256. — ἶος - ἰα - ἰον· Z 422. — ἡ νηδὺς = ἡ κοιλία. — τῶν πολλῶν = πολλῶν ἐκ τούτων. — οἶος = μοναδικός, ἐξαιρετικός. — εἶρυτο ἄστῳ καὶ αὐτοὺς = ἔσφζε τὴν πόλιν καὶ τοὺς πολίτας. — πρῶφην = πρὸ ὀλίγου. — ἔτλην· τλήναι = ὑπομένειν. — ἀνδρὸς παιδοφόνιοιο... ὀρέγεσθαι· ἡ σειρὰ τῶν λέξε. ὀρέγεσθαι στόμα ποτὶ χεῖρα ἀνδρὸς παιδοφόνιοιο — ὀρέγομαι = τείνω, φέρω πρὸς.

507 - 517 : — ὑπὸ ὤρσει = ἐξήγειρεν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του. — ἴμερον γόοιο = ἐπιθυμίαν νὰ κλαύσῃ. — πατρός· γεν. αἰτίας. — ἦκα = ἤσυχα, μαλακά. — ἀδινά = ἀφθόνως, πολὺ. — ἐλυσθείς· ἐλόομαι = στρέφομαι, σωριάζομαι. — στοναχὴ ὀρώρει = ὑψώνετο, ἀντηχοῦσεν ὁ στεναγμός. — πολίος = φαίος.

518 - 551 : — ἄ = ἄχ. — δειλός = δυστυχής. — ἦ δὴ = πράγματι λοιπόν. — ἄνσχεο· ἀνέχομαι. — ἔμπης = ἐν τούτοις. — ἐάσομεν κατακειῖσθαι = ἄς ἀφήσωμεν νὰ ἡσυχάσουν. — ἄχθυμαι = θλίβομαι. — οὐ τις πρῆξις πέλεται = δὲν γίνεται τίποτε, δὲν βγαίνει τίποτε. — ὡς ἐπεκλώσαντο = ἔτσι προώρισαν οἱ θεοί· ἐνν. μὲ τὸ νῆμα τῶν Μοιρῶν. — αὐτοὶ δὲ = ἐνῶ αὐτοί. — ἀκηδέες = χωρὶς βάσανα. — δοιοί· Γ 236. — τὸ οὔδας = ἔδαφος, πάτωμα. Συνεκδ. = ὁ οἶκος, τὸ παλάτι. — ἐάων = ἀγαθῶν. — κύρομαί τινα = συναντῶ κάτι, μοῦ τυχαίνει κάτι. — τῶν λυγρῶν = ἀπ' αὐτὰ τὰ δεινά, ἀπὸ τὰ δεινὰ ποὺ περιέχονται εἰς τὸν δευτέρον πίθον. — λωβητός = στιγματισμένος. — ἔθηκεν· τίθησι· γνωμ. ἀόρ. — ἡ βούβρωστις = ἡ ἀθλιότης. — φοιτῶ = περιπλανῶμαι. — θεοῖσι = εἰς τὰ μάτια τῶν θεῶν. — τετιμένος· τίομαι, τίω = τιμῶ. — ἐκ γενετῆς = ἀπὸ τὸν καιρὸν ποὺ ἐγεννήθη. — ἐκέαστο· καίνυμαι = ὑπερβάλλω, ὑπερτερῶ. — ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῶ... : ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ἀλλὰ θεὸς θῆκε κακὸν καὶ ἐπὶ τῶ. — γονὴ παίδων = πολλὰ παιδιὰ. — κρείοντες = οἱ ὅποιοι θὰ ἐβασίλευον. — παναώριος = μέλλων νὰ ἀποθάγη ἐντελῶς πρόωρα, ὀλιγόζωος. — κομίζω = περιποιοῦμαι. — ἦμαι = εὐρίσκομαι. — κήδω = προξενῶ θλίψεις. — ὄσσον· ὄσον ἔδαφος, ὄσους λαούς. — ἄνω = πρὸς βορρᾶν. — ἔδος = ἡ ἔδρα. — ἐντὸς ἐέργει = περικλείει. — τῶν = τῶν κατοικούντων εἰς τὰς χώρας ταύτας. — πῆμα = συμφορὰ. — ἄνσχεο = κάμε ὑπομονήν. — ἀλίσστον = ἀδιαλείπτως· ἐπίρρ. (α + λιάζομαι = παρεκκλίνω). — ἀκαχήμενος· ἀκαχίζω, ἀκάχημαι = πικραίνομαι.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : καθείατο, κτεῖνας, τετάρπετο, ἄνσχεο.

γ') τοὺς δ' ἔλαθεν εἰσελθών : Μόνον κατὰ ὑπερφυσικὸν τρόπον ὁ Πρίαμος ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἀπαρατήρητος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, διότι βεβαίως ἡ σκηνὴ ἦτο ἐν μόνον δωματίον.

γυναῖκες: Αἱ γυναῖκες αὐταὶ δὲν ἦσαν παλλακίδες αἰχμάλωτοι, ἀλλὰ κόραι βασιλέων καὶ ἡγεμόνων. Οἱ υἱοὶ τῶν ἐθεωροῦντο βασιλόπαιδες, ὅπως καὶ οἱ υἱοὶ τῆς Ἐκάβης. Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου ἴσχυον τὰ ἔθιμα τῶν μοναρχῶν τῆς Ἀνατολῆς. — **δοιοὶ γὰρ πίθοι:** Ὁ μῦθος αὐτὸς παριστᾷ τὸν μέγιστον τῶν θεῶν ἄδικον καὶ ἀνόητον. Θεωρεῖ ἐξ ἄλλου τὸν ἄνθρωπον ἐντελῶς ἀνεύθυνον διὰ τὰς πράξεις του. — **Μάκαρος ἔδος:** Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Μάκαρ ἦτο υἱὸς τοῦ Ἴλου καὶ ἐξορισθεὶς ἀπὸ τὴν Τρωάδα δι' ἀδελφοκτονίαν ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Λέσβον.

552 - 620

α') 552 - 570 : — **ἀκηδῆς** = ἀπεριποίητος, ἄταφος (στερ. α + κῆδος = φροντίς). — **ἀπόναιο**· ἀπονίναμαι = χαίρομαι, ἀπολαμβάνω κάτω. — **ὑπόδρα**· A 148. — **νοέω** = ἔχω κατὰ νοῦν. — **ἄλιος** = θαλάσσιος (ἄλς)· ἄλιος γέρων λέγεται ὁ Νηρέυς. — **καὶ δέ**· καὶ δὴ = καὶ μάλιστα. — **σέ γινώσκω** (τὸ σέ ἀντικμ. τοῦ γινώσκω κατὰ πρόληψιν) = καταλαβαίνω ὅτι καὶ σύ... — **ἡβῶν** = νέος καὶ δυνατός. — **φυλακούς**· φύλακας. — **ὀχῆα**· Ω 446. — **μετοχλίσσειε**· μετοχλίζω = μετακινῶ. — **ἀλίτῳμαι**· μέσ. ἀόρ. β' τοῦ ἀλιταίνω = ἀμαρτάνω.

571 - 595 : — **οἶκοιο**· ἐξ οἴκου, ἦτοι ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς σκηνῆς του. — **καλήτωρ** = ὁ καλῶν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν. — **δίφρος**· Z 354. — **εὐσωτρός ἀπήνη** = ἔχουσα ὠραῖα τὰ σῶτρα, ἦτοι τὰς περιφερείας τῶν τροχῶν, συνών. τοῦ εὐκκυκλος. — **ἦρεον**· αἰρῶ. Ὁ παρατ. δηλώνει τὸ πλῆθος τῶν δώρων, τὰ ὅποια συνεχῶς ἐβγαζαν ἀπὸ τὴν ἄμαξαν. — **φάρεα**· Ω 231. — **εὐννητος** = καμωμένος με ὠραῖον νῆμα, πολυτελής. — **πυκάσας** = σκεπάσας, τυλίξας (πύκα = σφικτά). — **ἐκκαλέσας** = καλέσας ἐκ τοῦ θαλάμου. — **μῆ οὐκ ἐρύσαιτο** = μήπως δὲν συγκρατήσῃ. — **λεχέων** = ἐπάνω εἰς στρῶμα. — **σὺν ἡειραν** = ἐβοήθησαν νὰ τὸν σηκώσῃ καὶ νὰ τὸν τοποθετήσῃ. — **σκυδμαινέμεν**· σκυδμαινώ = εἶμαι θυμωμένος. — **εἰν Ἄϊδος** = μέσα εἰς τὸ παλάτι τοῦ Ἄϊδος, δηλ. τοῦ Ἄδου. — **οὐκ αἰεκέα** = πλούσια. Σχῆμα λιτότητος. — **ἀποδάσσομαι**· ἀποδατέομαι = ξεχωρίζω μερίδιον.

596 - 620 : — **κλισμός**· I 200. — **τοίχου τοῦ ἐτέρου**· I 219. — **καὶ γὰρ** = ἄλλως τε καὶ ἤ... — **τῇ περ**· ἢ δοτ. κτητ. — **ἀπὸ βιοῖο** = με

τὴν βολὴν τοῦ τόξου του· ὁ βίος· Α 49.— **χωόμενος**· Α 46.— **ιοχέαιρα**· Ε 53.— **ισάσκετο** = συχνὰ συνέκρινε τὸν ἑαυτὸν τῆς (ἴσος).— **φοδοῖω**... ἐπεξήγ. τοῦ **ισάσκετο**.— **τεκέειν**· ὑποκμ. τὴν Λητώ.— **δ' αὐτῆ** = ἐνῶ αὐτῆ ἢ ἰδία.— **ἐννήμαρ**· Α 53.— **κάμε** = ἀπέκαμε ἐξηντλήθη.— **οιοπόλος** = ἐρημικὸς (οἶος + πέλω).— **εὐνή** = ὁ τόπος οὗ διατρίβει τις, τὸ λημέρι.— **πέσσει κήδεα** = χωνεύει θλίψε καταπίνει τοὺς καημοὺς τῆς.— **μέδομαι** = σκέπτομαι.

β') *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : κάδ δὲ εἶσα πύθθαι, ἦιε, ποτί.*

— *Νὰ μετατραποῦν εἰς ἄττικὸν λόγον :*

1) **ἄμα ἡοῖ φαινομένηφιν.**

2) **ᾄθι φασὶ θεάων ἔμμεναι εὐνάς νυμφάων.**

γ') **ὑπόδρα ἰδών** : Κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐκδηλώνεται πάλιν ὁ ἄριστος χαρακτήρ τοῦ Ἀχιλλέως. Δὲν θέλει νὰ ἀκούσῃ περισσοτέρου λόγου διὰ τὴν λύσιν τοῦ Ἑκτορος, οἱ ὁποῖοι θὰ τὸν ἠρέθιζον καὶ τοῦ ὑπενθύμιζον τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἐπαινετὸς ὁ ἦρωας, ὅτι ἀναγνωρίζων τὴν σφοδρότητα τοῦ πάθους τῆς ἀπολαμβάνει τὸ κακόν. — **αὐτὸς Ἀχιλλεὺς λεχέων ἐπέθηκε** : Ἐπαρθάνων ὁ Ἀχιλλεὺς τὴν ἀγρίαν σκληρότητα, τὴν ὁποίαν ἔδειξε πρὸς τὸν Ἑκτορα, ἀπονέμει εἰς τὸν νεκρὸν τὴν τελευταίαν αὐτὴν τιμὴν. **Νιόβη** : Κατὰ τὴν ποιητικὴν παράδοσιν ἡ Νιόβη ἦτο κόρη τοῦ Ταντάλου βασιλέως τῆς Λυδίας, καὶ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Ἀμφίονος. Ὁ μῦθος τῆς Νιόβης, ὅπως περίπου ἱστορεῖται ἐδῶ, ἀνεφέρετο ἀπὸ μεταγενεστέρους ποιητὰς, ἢ διὰ νὰ ἐξάρῃ τὸ ἠθικὸν δίδαγμα, ὅτι ἡ μεγαλαυχία τιμωρεῖται, ἢ διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν δεινοτέραν θλίψιν, τὴν ὁποία δύναται νὰ ὑποστῇ ἕνας θνητός. — **ἐν Σιπύλῳ** : Σίπυλον εἶναι προέκτις τοῦ Τρωάου, ὁ ὁποῖος εἶναι ὄρος τῆς Λυδίας.— **Ἀχελῷον** : Ἀχελῷος ἢ Ἀχελῶος ὀνομάζετο ποταμός, ὅστις ἐπήγαγεν ἀπὸ τὸ Σίπυλον καὶ ἐχύνετο εἰς τὸν Σμυρναϊκὸν κόλπον.— **λίθος περ εὐόσα** : Ἐν βράχῳ τοῦ Σιπύλου φαίνεται ἀπὸ ὀρισμένον σημεῖον ὡς μορφή γυναικὸς δακρυρροούσης. Διὰ τοῦτο ἡ τοπικὴ παράδοσις ἔλεγεν, ὅτι αὐτὴ μορφή ἦτο ἡ Νιόβη, ἢ ὁποία, καὶ ἀφοῦ ἀπελιθώθη, ἐξηκολούθει νὰ θρῆ διὰ τὸν θάνατον τῶν τέκνων τῆς.

α') 621 - 642 : — ἄργυφος = λευκός (ρίζ. ἀργυ-, arguo = φω-
τίζω). — ἔδερων· δέρω = γδέρνω. — ἄμφρεπον· ἀμφέπω καὶ ἀμφιέπω
= ἐτοιμάζω. — στ. 623 ὡς I 210. — περιφραδέως = με προσοχῆν. —
ἐρύσαντο· ἐρύω = ἀποσύρω, τραβῶ. — στ. 625 - 626 ὡς I 216 - 217. —
στ. 627 - 628 ὡς I 221 - 222. — ὄσσοσ = πόσον μεγαλόσωμος. — οἶος
= πόσον ὠραῖος. — ἄντα = κατὰ πρόσωπον, ὅταν τὸν ἐκοίταζε κατὰ
πρόσωπον. — ὄψιν ἀγαθὴν = τὴν εὐγενικὴν μορφήν. — λέξων = βάλει με
νὰ πλαγιάσω· β. λέχω. — ὑπὸ ὕπνω (συναπτ. πρὸς τὸ τερπώμεθα με
σημ. δοτ. ὄργ.) = με ὕπνον ἢ κατὰ κυριολ. = κάτω ἀπὸ ὕπνον, διότι
ὁ ὕπνος σάν νὰ σκεπάζη τὸν κοιμώμενον. — μύσαν· Ω 420. — κήθεια
πέσσω· Ω 617. — ὁ χόρτος = ὁ περίβολος. — πασάμην· πατέομαι =
τρώγω, γεύομαι. — ἡ λαυκανίη = ὁ λαιμός, ὁ φάρυγξ. — λαυκανίης
καθέηκα = ἔρριπα κάτω εἰς τὸν λαιμόν μου, ἦπια.

643 - 658 : — τὰ δέμνια = ἐλαφρά κινητὴ κλίνη. — ὑπ' αἰθούση
= ὑπὸ τὸ πρόπυλον, ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ προπύλου. — τὰ ῥήγεα =
σκεπάσματα κλίνης χρωματιστὰ (ῥέζω = βάφω). — ἔσασθαι· ὥστε
ἔσασθαι = διὰ νὰ σκεπασθῇ· ἐννυμι (ρίζ. ἐσ-, ἔσνυμι, ἐσθή). — τὸ
δάος = ὁ πυρσός, ἡ δάξ. — ἐγκονέουσαι· ἐγκονέω = κάμνω κάτι γρή-
γορα καὶ πρόθυμα (ρίζ. κον-, διάκονος). — ἐπικερτομέω = πειράζω,
ἀστειεύομαι. — λέξο = πλάγιασε, προστακτ. μέσου ἄορ. τοῦ λέχω. —
βουληφόρος· Α 144. — βουλεύω βουλάς = παρακάθηναι εἰς συμ-
βούλιον, συσκέπτομαι. — ἡ θέμις ἐστί = ὅπως γίνεται κατὰ τὸν θε-
σμόν. — στ. 653 ὡς Ω 366. — ἀνάβλησις = ἀναβολή, ἀργοπορία. —
ποσσημαρ = ἐπὶ πόσας ἡμέρας. — μέμονα = ἐπιθυμῶ. — κτερεῖζω =
ἀπονέμω τὰς τελευταίας τιμὰς εἰς νεκρὸν (κτέρεα). — τέως = κατὰ
τὸ διάστημα τοῦτο, εἰς αὐτὸ τὸ μεταξὺ. — μένω = νὰ μένω εἰς τὴν
σκηνὴν μου, νὰ ἀπέχω τῆς μάχης.

659 - 676 : — τάφον = ἐνταφιασμόν. — μοι· συναπτ. πρὸς τὸ κεχα-
ρισμένα. — κεχαρισμένα θεῖης· ἀντὶ χαρίζοιο = θὰ μοῦ ἔκαμνες χάριν. —
ἐέλωμεθα = εἰλωμαι· Ε 203. — ἡ ὕλη = τὰ ξύλα. — ἀξέμεν· ὥστε ἄξαι. —
δαινῦτο· εὐκτ. τοῦ δαίννμαι = παρακάθηναι εἰς δεῖπνον. — μὴ
πως δεῖσειε = διὰ νὰ μὴ ἔχη κανένα φόβον. — πυκινὰ φρεσὶ...
Ω 282.

β') *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σῆς, ἐνθέμεναι, στόρεσαν, λύσιος, ἀξέμεν.*

γ') *δέμνια θέμεναι ὑπ' αἰθούση :* Εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ οἴκου ἐστρώνετο συνήθως ἡ κλίνη διὰ τοὺς ξένους. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ αἰθουσα εἶναι στοὰ μόνον ἐστεγασμένη, ὁ ξένος ἐκοιμᾶτο σχεδὸν εἰς τὸ ὑπαιθρον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ οἰκοδεσπότης διατάσσει « *χλαίνας ἐνθέμεναι οὐλας καθύπερθεν ἔσασθαι* ». — *ἐννήμαρ γοάοιμεν αὐτόν :* Τὸ διάστημα τοῦτο τοῦ πένθους φαίνεται ὑπερβολικόν. Ἴσως κατ' ἀνατολικὴν συνήθειαν παρετείετο τόσον πολὺ ὁ θρήνος, ἢ, καὶ πιθανώτερον, μὲ τὴν πρόφασιν τῆς κηδείας ζητεῖ ὁ Πρίαμος νὰ ἐξασφαλίσῃ ὀλίγων ἡμερῶν ἡσυχίαν διὰ τοὺς κατοίκους τοῦ Ἰλίου. — *σχῆσω πόλεμον :* Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀφοῦ ἐφόνευσε τὸν Ἑκτορα καὶ ἔσφωσε τοὺς Ἀχαιοὺς, ἔχει ἀπόλυτον ἐξουσίαν εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου. Διὰ τοῦτο χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τοὺς ἄλλους ἀρχηγοὺς ὑπόσχεται εἰς τὸν Πρίαμον ἀνακωχὴν ὀλίγων ἡμερῶν.

— *Ποῖα συναισθήματα μᾶς προκαλεῖ ὁ ποιητής, ὅταν περιγράψῃ τὸν σιωπηλὸν θανμασμὸν τοῦ Πριάμου καὶ τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς ἀλλήλους ;*

— *Εἰς ποῖον σημεῖον ἐκδηλώνεται περισσότερον ἢ συμπάθεια τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Πρίαμον ;*

677 - 804

α') 677 - 691 : — *ἵπποκορυστής* = ὁ τακτοποιῶν πρὸς μάχην τὰ ἄρματα, πολεμιστὴς (*ἵππος + κορύσσω* = ὀπλιζῶ). — *ἐριούνιος* · Ω 360. — *ἔμαρπτε* · *μάρπτω* · Ε 65. — *ὀρμαίνοντα* · *ὀρμαίνω* = διαλογιζομαι. Ἡ *μτχ.* αἰτιολ. — *ἐκπέμψειε* = ὀδηγήσῃ ἔξω. — *ἱερός* = ἰσχυρός, ῥωμαλέος. — *πυλαωρός* = φρουρός τῶν πυλῶν. — *οἶον ἔθ' εὐδεις* = ἔτσι ποὺ κοιμᾶσαι ἀκόμα. — *εἶασε* = ἐφείσθη. — *τοὶ λελειμμένοι* = ὅσοι ἔχουν μείνει. — *αἶ κε γνώῃ σε* = ἂν μάθῃ τὴν ἐδῶ παρουσίαν σου. — *ρίμφα* · Ζ 511.

692 - 706 : — *ἑυρρείος* · Ζ 508. — *δινῆεις* = ποὺ κάμνει δίνας, ὀρμητικός. — *κροκόπεπλος* = ἔχουσα πέπλον χρώματος κρόκου, χρυσιζουσα (*κρόκος* = τὸ φυτὸν ζαφορά). — *ἐκίδνατο* = ἐσκορπίζετο· *κίδνα* -

μαι παράλλ. τύπος τοῦ σκεδάννυμαι.— ἔλων· ἐάλω, ἐλαίνω.— ἄστου-
βώωτην· ὡς ἐν Ω 577 καλήτορα.— κώκυσε· Ω 200.— γέγωνε =
ἐφώναξε δυνατά.— ὕψεσθε ἰόντες = ἐλάτε νὰ ἰδῆτε.— χαίρετε· χαί-
ρετε· παρατ.

707 - 717 : — ἀάσχετον = ἀσυγκράτητον (στερ. α + ἄ(ν)σχετος,
ἀνασχεῖν).— ξύμβληντο· θά· νοηθῆ ὡς ἀντικμ. Πριάμω.— τίλλομαι =
ἀποσπῶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου.— πρόπαν = ὀλόκληρον.— Ἔκτο-
ρα· συναπτ. πρὸς τὸ ὀδύροντο.— εἶξατε = κάμετε τόπον.— οὐρεῦσι·
οὐρῆες· Α 50.— ἄσεσθε· ἄω = χορταίνω.

718 - 745 : — τρητός = τρυπητός (τείρω).— παρὰ εἶσαν = ἔφε-
ραν κοντὰ εἰς τὸν νεκρόν.— ἀοιδός· ἐνταῦθα εἰδικός εἰς θρηνώδη ἄσμα-
τα.— ἐξάρχους θρήνων = διὰ νὰ ἀρχίσουν τὸν θρήνον.— οἱ τε στο-
νόεσσαν ἀοιδῆν· θά· νοηθῆ τὸ ῥῆμα μὲ τὴν ἔννοϊαν τοῦ ἄδειν καὶ ἡ ὅλη
φράσις θά· ἐξηγηθῆ : καὶ οἱ ὅποιοι θά· ἐψάλλον τὸ πολυστένακτο τρα-
γοῦδι.— ἐπὶ στενάχοντα = συνώδευον μὲ στεναγμόν τὸ θρηνητικὸν
ἄσμα.— τῆσι = μεταξύ αὐτῶν.— αἰών = τὸ διάστημα τοῦ βίου, ἡ
ζωή.— δυσάμμορος = δυστυχῆς (δυσ + ἄμμορος, ἄσμορος).— πέρσε-
ται· ὁ μέσ. μέλλ. ἀντὶ τοῦ παθητικοῦ περθήσεται.— ἐπίσκοπος· κατηγ.
εἰς τὸ ὑποκμ. τοῦ ὄλωλας = ἐχάθης σὺ ὁ προστάτης.— ῥύσκει· ἐρύσκου·
θαμιστ. τύπ. τοῦ ῥύομαι.— ἔχες = ὑπερήσπιζες.— κέδνός = σεβαστός.
ἀεικῆς = ἀνάρμοστος, ἐξευτελιστικός.— ἀθλεύων = ἐργαζόμενος ὡς
δοῦλος.— πρὸ ἀνακτος = χάριν ἐνός κυρίου.— ᾧ δήπου = τοῦ ὀ-
ποίου πολὺ πιθανόν...— ἐν παλάμησιν· ὡς ἀπλῆ δοτικ. ὄργαν.—
ὀδάξ = μὲ τὰ δόντια.— ἄσπετος = ἀνέκφραστος, ἀπέραντος (α + σεπ,
ῥίζης τοῦ εἰπεῖν).— οὔδας· Ω 527.— ἐν δαῖ = ἐν τῇ μάχῃ (τοπ.
δοτ. ὄνομ. συγγεν. πρὸς τὸ δήμιος = καταστρεπτικός).— ἀρητός = κα-
τηραμένος, φοβερὸς (ἀρή, ἀράομαι).

746 - 759 : — ἀδινὸς γόος = θρήνος μὲ πολλὰ δάκρυα.— πέρνασκε·
θαμιστ. τοῦ πέρνημι = πωλῶ.— ἀμιχθαλόεις = ὀμιχλώδης.— ψυχῆ =
ζωή.— ταναηκῆς = κοφτερός (ταναός + ἄκος, ἀκή).— πολλὰ = πολ-
λάκις.— ῥυστάζεσκεν = ἔσυρε κάθε τόσον, θαμιστ. (ῥυστάζω, ἐρύω).
ἐρσήεις· Ω 419.— ἀγανός = εὐμενής, φιλόφρων.— ἀγανὰ βέλη = βέ-
λη ποῦ δίδουν ἀνώδυνον θάνατον.

760 - 776 : — **άλιαστον** = ἀδιάλειπτον (ἄ + λιάζομαι = ἀπομακρύνομαι). — **δαήρ** · Γ 180. — **ὥς ὤφελλον ὀλέσθαι** · Γ 173, Ζ 345. — **ἀσύφρηλος** = προσβλητικός. — **ἐνίπτω** = ἐπιπλήττω. — **στ. 769 ὥς Ζ 378.** — **ἐκυρός - ή** · Γ 172. — **παιριφάμενος** · **παράφημι** = συμβουλευέω. — **ἀγανοφροσύνη** = καλωσύνη, μαλακοί τρόποι. — **ἀχθυμένη κῆρ** = κατάρκαδα λυπημένη. — **πεφρίκασί με** = αἰσθάνονται φρίκην δι' ἐμέ. — **δῆμος** = τὸ πλῆθος, ὁ λαός.

777 - 787 : — **ἄξετε** · ὁ μέλλ. ἀντι προστακτ. — **πυκινὸν λόχον** = καμμίαν δολερὰν ἐνέδραν. — **πημανέειν** · **πημαίνω** = βλάπτω, προξενῶ κακόν. — **ἀγίνεον** · **ἀγινέω** = φέρω· παράλλ. τύπος τοῦ ἄγω. — **ἀσπετον** · Ω 738. — **φαεσίμβροτος** = ἡ φέρουσα τὸ φῶς εἰς τοὺς θνητούς. — **θρασύς** = τολμηρός, γενναῖος. — **ἐν πυρῇ ὑπάτη** = ἐπάνω - ἐπάνω εἰς τὰ ξύλα τῆς πυρᾶς.

788 - 804 : — **ἦμος** = ὅταν. — **ἠριγένεια** = πρωινὴ (ἠρι = πρωὶ + ρίζ. γεν.)· ἐπίθ. τῆς Ἡοῦς. — **ῥοδοδάκτυλος** = ἔχουσα ῥόδινα δάκτυλα, ἐπίθ. τῆς Ἡοῦς. — **τῆμος** · (τὸ δεικτ. τοῦ ἦμος) = τότε. — **ἠγρετο** · ἀγείρομαι. — **ἐπέσχε** (τόπον) = κατέσχε, ἐξετάθη. — **λέγομαι** = περιμαζεύω. — **μύρομαι** · Ζ 373. — **κατεῖβομαι** = χύνομαι κάτω. — **ἡ κάπετος** = τάφος, λάκκος. — **ὁ λᾶας** = ὁ λίθος. — **σῆμα χέω** · Ζ 419. — **εἶατο** = ἐτοποθέτησαν (ῥ. ἦμαι). — **πάλιν κίον** = ἐπέστρεψαν ἐνν. εἰς τὴν πόλιν. — **ἐρικυδῆς** = μεγαλοπρεπῆς. — **ἀμφιέπω** = φροντίζω, ἐτοιμάζω. — **τάφος** · Ω 660.

β') Σχηματισμὸς τοῦ ἄορ. β' τοῦ **γιγνώσκω** κατὰ τὰ βαρύτονα : **γνώη - γνώωσι**.

— **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σείω, τοι, λελειμμένοι, ἴξον, πτόλει, ἀγάγωμι, ἠγρετο**.

γ') **ὅτε δὴ πόρον ἴξον** : Μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ ὁ Πρίαμος δὲν εἶχε πλέον νὰ φοβηθῇ τίποτε. Καὶ κατὰ τὴν μετάβασίν του εἰς τὸν Ἀχιλλέα ἀκριβῶς εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, ὅπου ἤρχιζεν ὁ κίνδυνος, ἐνεφανίσθη ὁ Ἑρμῆς. — **Κασσάνδρη** : Ὅπως καὶ ὁ Ἐλενος, εἶχε καὶ ἡ Κασσάνδρα προφητικὴν δύναμιν. Ἐθαυμάζετο καὶ διὰ τὴν ἔξοχον καλλονὴν τῆς καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀγαμέμνων μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου τὴν

ἔφερον ὡς αἰχμάλωτον εἰς τὴν Ἑλλάδα.— σὺ δ' αὖ, τέκος... τὸ προαίσθημα τοῦτο τῆς Ἀνδρομάχης διὰ τὸν μικρὸν Ἀστυάνακτα ἐπηλήθευσεν ἀκριβῶς κατὰ τὰς διηγήσεις τῶν μεταγενεστέρων ποιητῶν.— **κατεστόρεσαν πυκνοῖσιν λάεσσι**: Μετὰ τὴν τοποθέτησιν τῆς νεκρικῆς θήκης εἰς τὸν λάκκον καὶ τὴν ἰσοπέδωσιν τοῦ ἐδάφους ἐτοποθετεῖτο μία σειρά ἀπὸ λίθους. Ἐπ' αὐτῆς κατόπιν ἐχύνετο χῶμα, διὰ νὰ σχηματισθῇ ὁ τύμβος.

— Πῶς παρουσιάζουν τὸν Ἔκτορα οἱ θρηνοὶ ἐκάστης τῶν συγγενῶν του ;

— Νὰ ἐξαρθῇ ἡ μεγαλοπρεπῆς ἀπλότης, μὲ τὴν ὁποῖαν τελειώνει τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος.

-λαοσύν· ἡ τὸ κοινὸν ἔχειν· ὁ δὲ ὄνομα ἐκ τῆς λέξεως τῆς ἀποφασί-
 νουσιότητος ἐκ τῆς λέξεως τῆς ἀποφασί-
 -ἐπιπέσει· πρὸς τὸν ἀποφασί-
 -ἐπιπέσει· πρὸς τὸν ἀποφασί-
 -ἐπιπέσει· πρὸς τὸν ἀποφασί-
 -ἐπιπέσει· πρὸς τὸν ἀποφασί-
 ὁ τῆς ἀποφασί-
 ἔθνος = τὸ πλῆθος, ὁ λαός. ροζμύτ

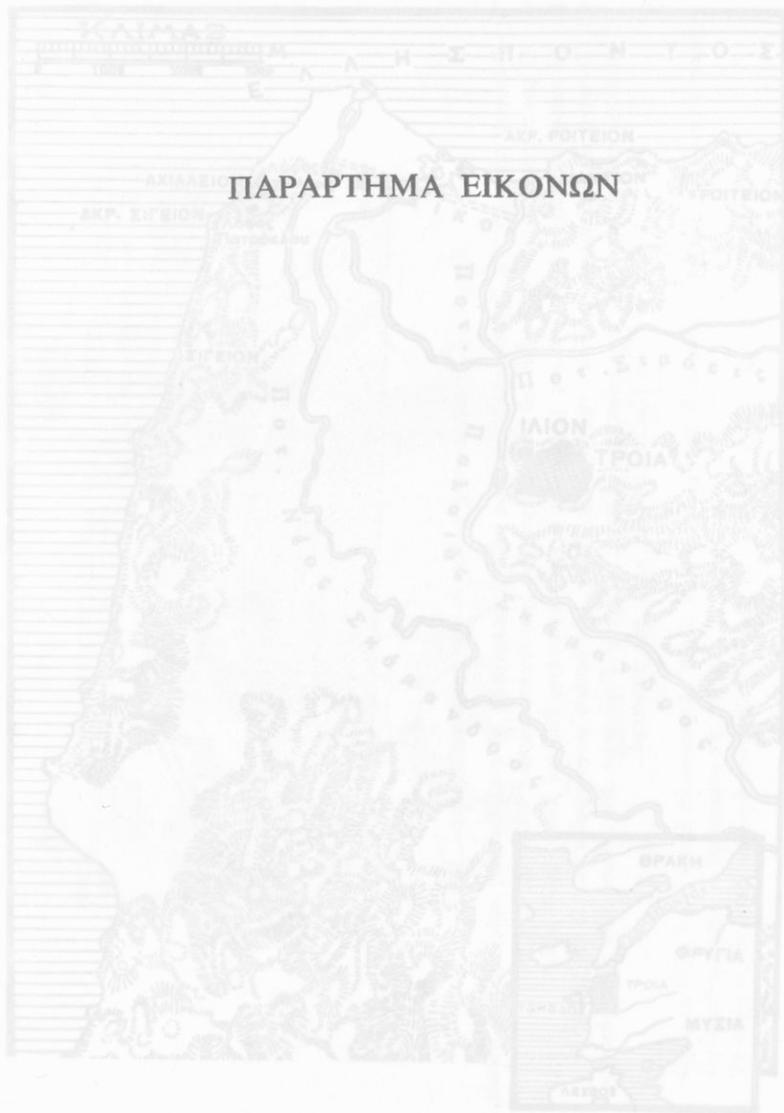
-αγγυτὸν ἔστι τὸ ἀποφασί-
 -καρμίων· δουρῶν ἐνδύων. — πημανέειν· πημανέω = βλέπειν, σκοπεῖν·
 ὁ κατακόλιος ἐστὶν ὁ τῆς ἀποφασί-
 -του· Ω 738. — φρεσιμβροτος = ἡ φέρουσα τὸ φρεσιμβρόν· ἡ τῆς ἀπο-
 -βροτος = τολμηρός, γενναῖος. — ἐν πυρὴ ὑπάτη = ἐπὶ τῶν ἐπὶ τῶν
 τὰ ἔθνη τῆς πυρῆς.

788 - 804 : — ἔθνος = ὅταν. — ἡριγένεια = πρωινή (ἡρι = πρωί +
 βίξ, γεν.) ἐπιθ. τῆς Ἡοῦς. — βοδοδάκτυλος = ἔχουσα βόδινα δάκτυλα,
 ἐπιθ. τῆς Ἡοῦς. — τῆμος· (τὸ δαικτ. τοῦ ἔθνος) = τότε. — ἡγρετο·
 ἀγαίρωμαι. — ἐπέσχε (νόσον) = κατέσχε, ἐξέταθη. — λέγομαι = περι-
 μαζεύω. — μύρομαι· Z 373. — κατεῖβομαι = χύνομαι κάτω. — ἡ κά-
 πενος = τάφος, λάκος. — ὁ λίθας = ὁ λίθος. — σῆμα χέω· Z 416. —
 εἶπτο = ἐτοποθέτησαν (β. ἡμαι). — πάλιν κίον = ἐπίστρεψαν ἐν εἰς
 τὴν πόλιν. — ἐρικυδής = μεγαλοπρεπής. — ἀμφιέπω = φροντίζω, ἐτοι-
 μαζώω. — τῆφος· Ω 660.

β') Σχηματισμός τοῦ ὄνομα β' τοῦ γεννησάου κατὰ τὰ βαρίονα ἢ
 γνῶση - γνῶσι.

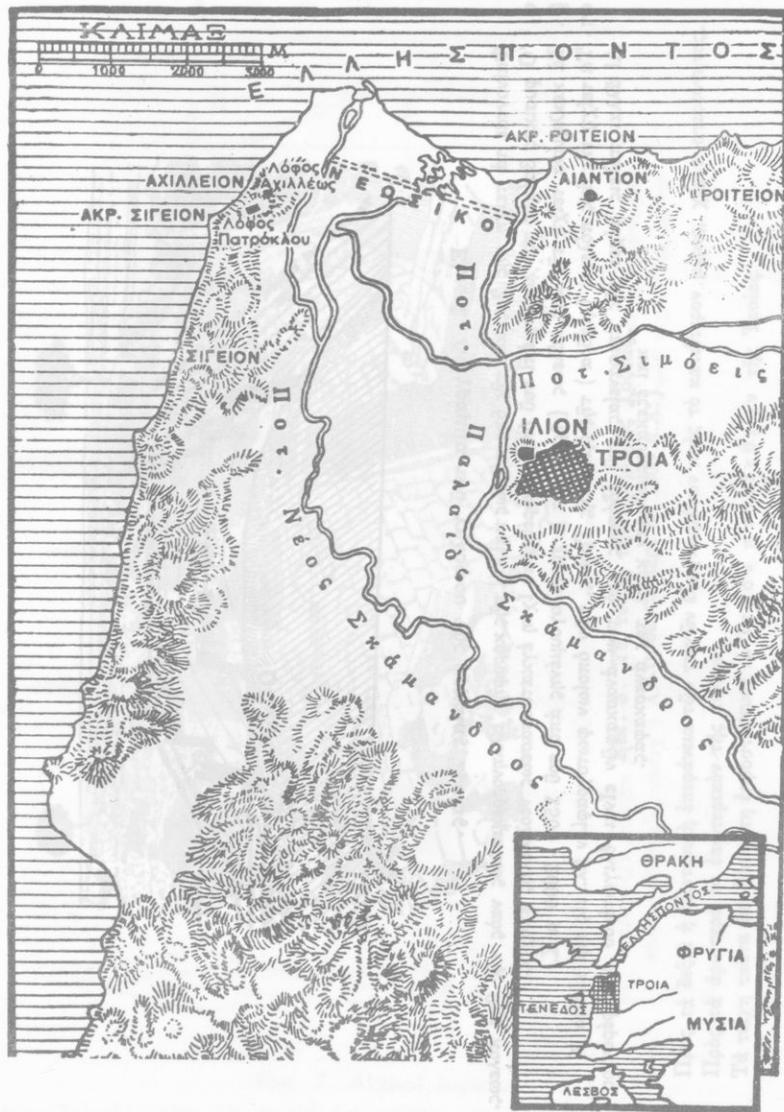
— Νὰ ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σείω, τοί, λελετω-
 μένοι, ἔξον, πτόλει, ἀγάγωμι, ἡγρετο.

γ') ὅτε δὴ κόρον ἔξον : Μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ ἢ
 Πρίαμος δὲν εἶχε πλέον νὰ φοβηθῆ τίποτε. Καὶ κατὰ τὴν μετάβασιν του
 εἰς τὸν Ἀχιλλεὺς ἀριεθῶς εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, ὅπου ἤρχιζεν ὁ κίνδυνος.
 ἐνεφανίσθη ὁ Ἑρμῆς. — Κασσάνδρη : Ὅπως καὶ ὁ Ἐλενος, εἶχε καὶ ἡ
 Κασσάνδρα προφητικὴν δύναμιν. Ἐθαυμάζετο καὶ διὰ τὴν ἔξοχον κατ-
 λονήν της καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀγαμέμνων μετὰ τὴν δόωσιν τοῦ Ἰλίου τὴν

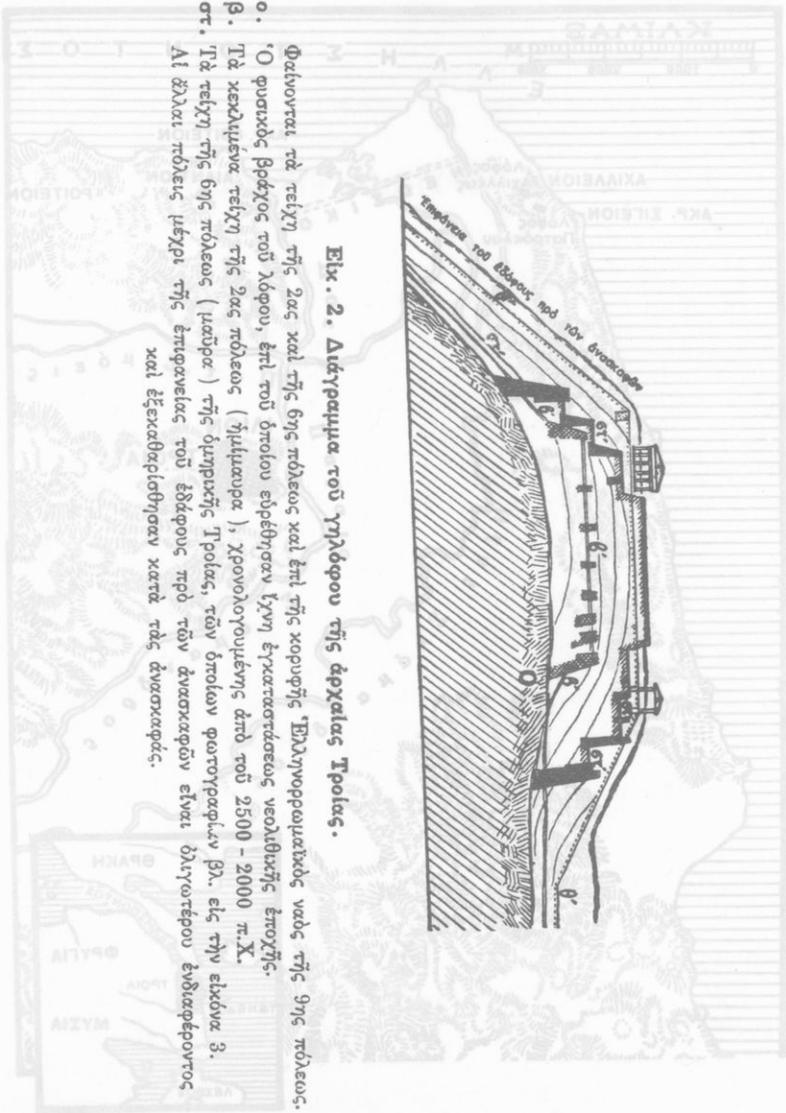

Εικ. 1. Χάρτης της αρχαίας Τρωάδος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

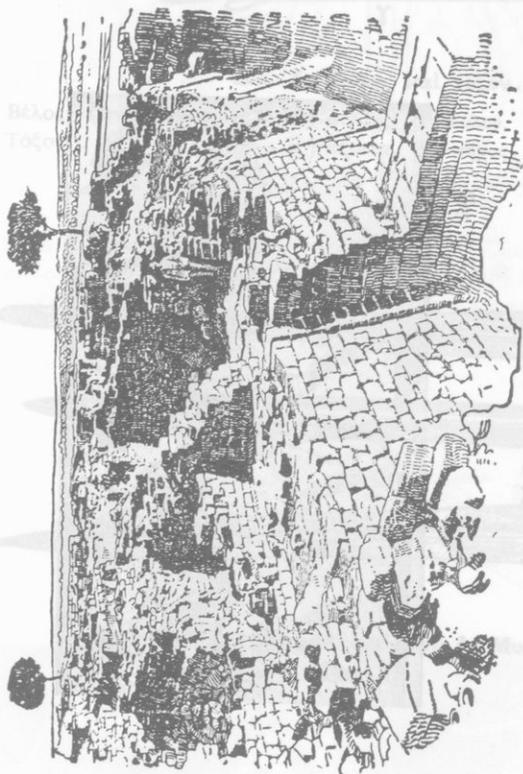

Εικ. 1. Χάρτης της αρχαίας Τρωάδος.

ΕΙΣ. 2. Διάγραμμα του γιγάνθου της αρχαίας Τροίας.

- Φαίνονται τὰ τεῖχη τῆς 2ας καὶ τῆς 3ης πύλεως καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς Ἑλληνορωμαϊκὸς ναὸς τῆς 9ης πύλεως.
- ο. Ὁ φυσικὸς βόρειος τοῦ λόφου, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου εὐρεθῆσαν λίγη ἐγκαταστάσεις νεολιθικῆς εποχῆς.
 - β. Τὰ κεκλιμένα τεῖχη τῆς 2ας πύλεως (ψιμίαινα), χρονολογούμενης ἀπὸ τοῦ 2500 - 2000 π.Χ.
 - στ. Τὰ τεῖχη τῆς 3ης πύλεως (μαῦρα) τῆς ἑλληνορωμαϊκῆς Τροίας, τῶν ὁποίων φωτογραφήν βλ. εἰς τὴν εἰκόνα 3.
- Αἱ ἄλλαι πύλεις μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἔδαφους πρὸ τῶν ἀνασκαφῶν εἶναι ὀλιγωτέρου ἐνδιαφέροντος καὶ ἐξεκαθαρίσθησαν κατὰ τὰς ἀνασκαφάς.

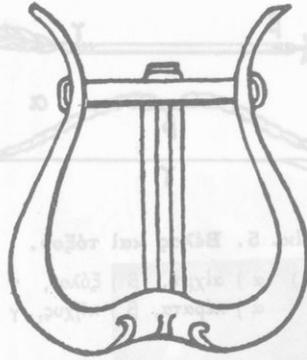
Εικ. 3. Τὰ τείχη τῆς ἑλληρικῆς Τροίας.
(Κτισθέντα περὶ τὸ 1500 π.Χ.)

Πρὸς τὰ δεξιὰ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τειχῶν ἐξωγαμιμένων πρὸς τὸ κατώτερον μέρος, χάριν στερεότητος. Πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πόλεως.

Τὰ τείχη ταῦτα ἐπὶ δέκα ἔτη ἐπροστάτευον τὸ ἱερὸν πτολίεθρον τῆς Τροίας.

Εικ. 7. Αἰχμαὶ ἑσάρτων.

Αὗται ἦσαν δύο εἰδῶν: ἡ αἰχμὴ ὀπίθ, εἰς τὴν ὑποίαν ἐπιβέτο τὸ ξίφος, ἡ ἑσάρτων ἔπι τοῦ ξίφους.

Εικ. 8, Φόρμιγξ. ('Αναπαράστασις.)

Εικ. 9. Μονομαχία Διομήδους και Αινείου.
('Αγγειογραφία).

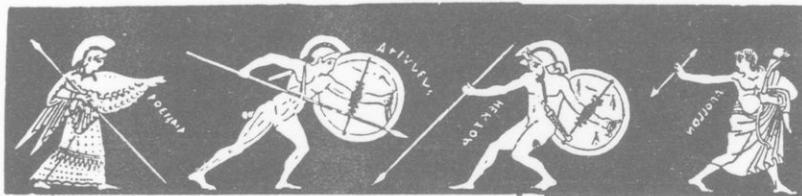
Ὁ Διομήδης ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ γονατισμένου Αἰνείου, ὁ ὁποῖος ἔχει πληγωθῆ εἰς τὸ ὑπογάστριον. Ἄλλ' ἡ Ἀφροδίτη μὲ τὰς δύο χεῖράς της ἀρπάζει τοὺς βραχίονας τοῦ υἱοῦ της Αἰνείου μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ τὸν σώσῃ. Ὅπισθεν τοῦ Διομήδους ἴσταται ἡ Ἀθηναῖα, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ ἡρέμως τὸ γεγονός.

(Ἰλιάδος E 309-317.)

Εικ. 10. Μάχη παρά τὰς ναῦς.
(Ἐξ ἄγγείου.)

Παρά τὴν πρύμνην τοῦ πλοίου ἴσταται ὁ Αἴας πιεζόμενος ὑπὸ τῶν Τρώων, ἐκ τῶν ὁποίων εἷς κρατεῖ δᾶδα ἀνημμένην, διὰ νὰ πυρπολήσῃ τὸ πλοῖον. Δύο Ἀχαιοὶ ἔχουν ἀνατραπῆ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς ἀμύνεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν.
(Ἰλιάδος Ο 420.)

Εικ. 11. Μονομαχία Ἀχιλλέως καὶ Ἑκτορος.
(Ἐξ ἄγγείου.)

Ἡ Ἀθηνᾶ ἐξωθεῖ τὸν Ἀχιλλέα, ἐνῶ ὁ προστάτης τοῦ Ἑκτορος Ἀπόλλων ἐγκαταλείπει αὐτόν. (Ἰλιάδος Χ.)

Εἰς τὴν Μῆδαν τὰς ῥαψ. (Ἐξ Ἀγγέλου)

Περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ δράματος ἐπιτελεῖται ἡ ἀνακοίνωσις τῆς ἐπιπέρας τοῦ δράματος ὑπὸ τῶν Τρωῶν, ἐκ τῶν ὁποίων εἰς κέρταξ ἀνακοινῶνται τὰ ἐπιτελεῖται τὸ δράμα. Δύο Ἀχαιοὶ εἶχον ἀνακοινῶν ἐπὶ τοῦ δράματος, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἰς ἀνάστασις κατὰ τὴν ἐξήρην. (Ἰσίδωρος Ο 430.)

(Ἀγγελογραφία).

Ὁ Διομήδης ἐπιτελεῖται κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ δράματος ὑπὸ τῶν Τρωῶν, ἐκ τῶν ὁποίων εἰς κέρταξ ἀνακοινῶνται τὰ ἐπιτελεῖται τὸ δράμα. Δύο Ἀχαιοὶ εἶχον ἀνακοινῶν ἐπὶ τοῦ δράματος, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἰς ἀνάστασις κατὰ τὴν ἐξήρην. (Ἰσίδωρος Ο 430.)

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
1. Εισαγωγή	7
2. Κείμενον και περιλήψεις	15
3. Γνωσται ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γραμματικαὶ διαφοραὶ παρ' Ὀμήρω.	89
4. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις	97
5. Παράρτημα εἰκόνων	189

ΕΚΔΟΣΙΣ ΚΑ' 1978 (IV) — ΑΝΤ. 74.000 — ΣΥΜΒΑΣΙΣ 2670/5-4-78
ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΞΙΑ : ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ε ΑΝΘΩ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΠΙΝΑΚ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Σελ.	
7	1. Βιογραφία
13	2. Κείμενον και παράφρασις
89	3. Ίνστιτούτο εν τῇ Ὀρθόδοξῃ γρηγορητικῇ διαφάνει πρὸς Ὀρθόδοξον
97	4. Ἐργαστηριακὰ ἀποτελέσματα
189	5. Παράρτημα ἐκδόσεων

ΕΚΔΟΣΙΣ ΚΑ' 1976 (IV) — ΑΝΤ. 74.000 — ΣΥΜΒΑΣΙΣ 2670/2-4-76

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ · ΒΙΒΛΙΟΔΕΞΙΑ : ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ & ΑΝΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

